

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Decisiones Casvum Conscientiæ Ex Doctrina Consiliorvm Martini Ab Azpilcveta Doctoris Nauarri collectæ, & iuxta librorum iuris Canonici dispositionem in suos Titulos distributæ

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

Liber Tertivs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13903

gere licet, nec propterea dicitur, aut erit Apostata. Bald. in capit. ad nostram, de appell. Immo Abbate odio grauantem monachum iuste arma pro defensione sua monachus accipere potest. Card. in Cle. 1. §. praefata. de statu mon. Et iniuriam, & irreligiosè validè facit superior, qui iustas appellationes a se oppressorū non admittit, nec licentiā dare vult prosequendi, & aduocandi superiores, peiusq; facit qui subditum suum in carcerem inedia torquendum coniecit, donec appellationi, & iustae defensionis renūciat, & grauius puniri debet, c. de priore, de app. & glo. & Dec. ibi. eum in-

re naturæ, & canonico omnibus oppressis appellatio concedi debeat, c. Ad Romanam 1. & 2. 2. q. 6. a qua cōcessione nullo ynquam iure religiosus reperitur exclusus. Quod sius, c. ad nostram, de app. aliquādo religiosus appellacionem prohibere videatur, de nō oppresso, & iniusta de causa appellante, loquitur; sed neque Concilium Tridentinum sess. 2. 5. capit. 4. de Reg. appellare vetat religiosum, sed solum adire superiorem sine licentiā Praelati prohibet, quod longe diuersum ab appellacione est, & a diuersis, & separatis illatio fieri non potest, l. Papinian. ff. de minorib.

Finis Libri Secundi.

DECISIONVM CASVVM CONSCIENTIÆ

Ex doctrina Consiliorum Martini ab Azpilcueta Doctoris Nauarri
collectarum.

LIBERTERTIVS.

TITVLVS I.

De Cohabitatione Clericorum, & Mulierum.

S V M M A R I V M.

- 1 Fornicator notorius est suspensus, & nisi prius peniteat, celebrando sic irregularis.

DECISIO I.

acerdos fornicator notorius suspensus est, c. praeter, distin. 31. & nisi prius peniteat, celebrando irregularis efficitur. c. Si qui sunt, dist. 81. Man. c. 25. nu. 76. & quamuis in foro interiori sola penitentia interior sufficit cum sacramentali confessione ad hoc, vt irregularitatem non incurrat, quam ante actam penitentiam celebrando incurret. Turrec. in d. c. si qui sunt, §. verum. in foro tamen exteriori etiam requiritur exterior, cum in hoc foro de non apparentibus, & non existentibus idem iudicium sit, c. si Sacerdos, de offic. ord.

TITVLVS I.

De Clericis non residentibus.

S V M M A R I V M.

- 1 Beneficia simplicia de consuetudine residentiam non requirunt.
- 2 Lex prior, vel posterior generalis non tollitur, sed limitatur per specialem.
- 3 Seruitium 40. annorum ecclesiae praestitum a residentia non liberat.
- 4 Parochus ex iusta causa, & licentiā a residentia excusatur.
- 5 Regularis beneficium residentiam requirens canonice adeptus, in eo residere tenetur.
- 6 Residentis, sicut alij similes residere solent, an excusetur.
- 7 Consuetudo non residendi in similibus excusat a residentia

per fundatorem imposita.

- 8 Consuetudo, quod interessens certis officijs diuinis lucretur distributiones pro illis, & alijs assignatur, est iuri contraria.
- 9 Distributiones quotidiana ei debentur, quem necessitas corporalis tenet.
- 10 Residere censetur, qui de mandato superioris absit.
- 11 Canonicus inferuendo praelato suo fructus, non distributiones percipit.
- 12 Dispensatio superioris iusta de causa a residentia, & promotione ordinum excusat.
- 13 Beneficiariorum residentium, & morientium suis ecclesijs fructus successoribus debentur.
- 14 Distributiones quotidianas canonicus absens percipere nequit.
- 15 Anniversarij sub distributionibus quotidianis non comprehenduntur.
- 16 Litigans circa iura sui beneficii iustam causam non residendi habet.
- 17 Canonicus frequenter absens ab horis, vt parochiali inferuiat, distributiones non lucretur.
- 18 Beneficium curatum habens, residere, & per se curam exercere tenetur.

DECISIO I.

Ex consl. l. alius 4.

1 **C**um constitutiones penales benignius interpretandae sint, c. in penis, de reg. iur. in 6. & consuetudo saltem immemorialis omni iuri humano praediceret, c. super quibusdam, de verb. signif. non tenetur habens Capellaniam in Ecclesia Cathedrali vi constitutionis Sixti V. (Editi) hoc non extat in Bullario. autem contra non residentes promulgata, ad reddendum in ea, dummodo ab immemoriali tempore Capellani praefata Capellae absentes dictis Capellanij per suos Vicarios seruierint, c. cum omnes, de constit. nec cultus Diuinus inde minuitur: maxime cum beneficia simplicia de consuetudine residentiam non requirant. Innoc. in cap. in. de cleric. non resid.

DE.

DECISIO II.

Ex cons. 3. alias 1.

Lex generalis prior non tollitur, sed limitatur, per posteriolem specialem in aliqua specie illi contrariam ad illam speciem: ita etiam lex generalis posterior per legem priorlem specialem ei contrariam quoad illam speciem limitatur. Sed & posteriores, ff. de legib. etiam si in lege noua poneretur clausula illa, Non obstantibus legibus...

DECISIO III.

Ex cons. 3. alias 12.

Canonicus qui quadraginta annis seruauit Ecclesie, non liberatur ex hoc a residentia, cuius nulla lege statutum sit, & post Tridentinum, sess. 24. c. 16. de ref. Canonici per sonalem residentiam requiritur, non obstat quicquamque consuetudine antiqua: Et qui non interest officii diuini, distributiones quotidianas lucrificare non potest.

DECISIO IV.

Ex consilio 4. alias 15.

Parochus, qui ex iusta causa licentiam scriptam habuit ante Concilium ab Episcopo suo absentandi se ab Ecclesia sua parochiali: etiam post Concilium Tridentinum, sess. 23. c. 1. de ref. & c. relatum, de clerico non resid. sine alia noua licentia abesse potest: cum licentia semel data, quousque reuocetur, durat, etiam post mortem concedentis: Arg. c. si super gratia, de offi. dele. in 6. vnde & parochi qui ante Concilium Tridentinum causa studiorum licentiam ab Episcopo absentandi se obtulerunt, cum ex eo, de elect. in 6. etiam post Concilium confirmatum nouam licentiam petere non tenentur.

DECISIO V.

Ex cons. 5. alias 19.

Canonicus regularis tenentis suo statu regulari, licet parochialem de nouo obtinere non possit, vel obtentam ante professionem post eam factam rennere, nisi cum legitima dispensatione: ea. ne pro cuiuslibet 16. q. 1. c. si quis iam translatus, 21. q. 2. c. Ne in agro, si sane 2. de statu monac. & c. lesiam tamen residentiam requirens canonice adaptus, in ea potius quam in Ecclesia regulari: cuius est Canonicus, residere tenetur: cap. 1. 18. q. 1. & c. cum olim. 2. de priu. Propter suam tamen parochialem, aut residentiam in ea, statum suum regularem non amittit, sed obligatus manet ad castitatem paupertatem, & obedientiam, licet hanc non debeat prælati, sed Episcopo illius superioris.

DECISIO VI.

Ex cons. 6. alias 5.

Residens, sicut alij similes residere solent, satisfacit, nisi postea iuxta Concilij Tridentini decreta, sess. 21. cap. 1. de ref. & sess. 22. c. 3. de ref. alia residentia cum consensu Capituli singulis imponatur, tunc enim residere tenentur, & interesse diuini officij eo modo quo ab ipsis fuerit ordinatum.

DECISIO VII.

Ex cons. 7. alias 6.

Utrum de similibus idem sit iudicium, c. Dudum, de el. consuetudo non residendi in similibus, scilicet vel per alium idoneum, & ab Episcopo approbatum excusata residentia tali, vel tali modo a fundatore imposta: maxime cum Episcopus ex consensu patroni iusta de causa dispensare possit super qualitate ad beneficium tuendum requisita. Fel. in c. cum accessissent, de constit. num. 18.

DECISIO VIII.

Ex cons. 8. alias 9.

Quamuis distributiones assignari possint certis quibusdam horis, & non alijs, statuit tamen non potest, quod quis beneficiariorum interessens certis officijs diuinis, lucretur distributiones non solum assignatas pro illis, sed etiam assignatas pro alijs, vel quod interessens vna hebdomada certis officijs lucretur illa, quæ pro illis alia hebdomada interessentibus eis dari solent: Et si quæ talis alicubi consuetudo sit, & illicita est, & tam iuri antiquo, cap. 1. de cler. non resid. in 6. quam nouo Concilij Tridentini decreto, sess. 24. c. 12. de reformat. antiquum innouanti, omnino contraria.

DECISIO IX.

Ex cons. 9. alias 11.

Canonicus coniectus in carcerem propter suspicionem homicidij, & ob indicia tortus, & tandem absolutus, & innocentis iudicatus omnes fructus, & distributiones quotidianas Ecclesie, quæ inter alios, canonicos præsentans, & officijs diuinis interessens distribuuntur: lucrifacit, eo quod omnis necessitas corporalis non solum ea, quæ reddit impossibilem aditum ad diuina, ut est coniectio in carcerem, sed etiam quæ reddit incommodum notabiliter corpori, ita ut etiam si possit ire, modo non possit sine rursione corporis, puta quia est sanguine mitius, vel accepti positionem aliquam medicinalem, efficit, ut absenti reddantur fructus, & distributiones quotidianas, quas lucratus fuisset si sic impeditus non fuisset: cap. 1. de cler. non resid. in 6. & Dominici & ca. quoniam, dist. 28. cum nemo ad impossibile obligetur, c. Nemo, de reg. iur. in 6. nec culpa carens damnum pati debet, c. de constituit.

DECISIO X.

Ex cons. 10. alias 8.

Abens Canonicatum, vel dignitatem in aliqua Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata residendo in Curia Romana, de mandato sui Capituli, vel Collegij, pro causis, & negotijs Ecclesie sue gerendis satisfacit obligationi quam habet residendi in sua Ecclesia, tam secundum iura communia antiqua, c. ex parte, de cler. non resid. quam noua Concilij Tridentini, sess. 24. c. 12. de ref. & residere censetur, etiam quoad querendos fructus temporis, & cum non deceat, de elect. in 6. & etiam distributiones lucrandas pro toto tempore quo abest, pro Ecclesia sue utilitate; Archid. recepl. in c. 1. tit. & li. eod. Sicut etiam & Regularis ob Monasterij sui, vel amici eius negotia, de superioris sui licentia absens, residere censetur & præsens in suo Monasterio. Ar. ca. Monachi, 2. & c. qui uerit, 16. q. 1. Inno. in c. cum I. & A. de re iudic. Immo & Nouitius, qui iuxta Concilij Tridentini decretum, sess. 25. ca. 15. de reg. professionem facere non potest, nisi in religione relederit per annum, siue in Monasterio, siue extra, de mandato & licentia superioris residere negotia utilia ei faciendo, ita residere censetur, ut annum probationis compleat. Silu. ve. Religio, 3. q. 19. & N. in c. statuius, n. 75. com. 2. de Regulari.

DECISIO XI.

Ex cons. 11. alias 2.

Episcopi in suis obsequijs duos Canonicos suorum Ecclesiarum retinere possunt, c. ad audientiam, & c. cum dilectus, de cleric. non resid. & alij Prælati Ecclesiarum collegiatatum non Cathedralium qui sunt quasi Episcopi, saltem vnum. Arg. c. his quæ de maior. & obed. Panorm. in c. de cetero, de cler. non resid. Quo tempore absentia, & seruuij, licet fructus suorum Canonicatum lucrifaciant, distributiones tamen quotidianas, quas aliqui victualia vocant, & quæ tantum interessentibus diuinis diuiduntur, recipere non possunt, c. licet de præb. & c. de cetero de cler. non resid. nisi ex speciali Papæ licentia, præterquam in diebus, & mensibus, & negotijs illis, in quibus, & propter quæ etiam alij Canonici lucrifaciant illas etiam si absent: adeo quidem, ut consuetudo non possit eis prodesse, c. 1. de cler. non resid. in 6. Immo nec hodie remissio collegiarum saltim præcedens earum amissionem illis prodesse potest, ex Conc. Trid. sess. 24. c. 12. de ref.

D DE-

DECISIO XII.

Ex consl. 22. alias 18.

12 **H**abens Canonicatum in Ecclesia cathedrali, cuius fructus, qui in quotidianis distributionibus consistunt, non sufficiunt eidem, ut secundum decentiam suam vivat: ex dispensatione superioris a residentia, & promotione ad ordines excusari potest, donec maiores redditus acquirat, ut in Canonicatu, & ordine honeste, & decenter vivere possit. S. Thom. 2. 2. q. 147. art. 4. & Caic. ibi. Ma. ptel. 9. n. 14. & c. 23. n. 42.

DECISIO XIII.

Ex consl. 13. alias 22.

13 **F**ructus beneficiariorum residentium, & morientium in suis Ecclesiis successoribus debentur: non residentium autem sine legitima licentia in scriptis obtenta, & morientium extra suas Ecclesias Camera Apostolica redduntur: nec sufficit iusta causa cum licentia tacita, sed omnino necessaria est ut expressa sit, & in scriptis data, ex Con. Tr. ses. 23. c. 1. de ref. aliis licentia data in foro exteriori non proderit successoribus, sed pro fisco, & Camera Apostolica indicabitur, cum actus sine scriptura factus, in quo lege, vel conventionione partium illa intervenire debet nullus sit, contra actus, C. de fide instr. & glo. in c. de censib. in 6.

DECISIO XIV.

Ex consl. 7. in Novis deest in antiquis.

14 **C**um confensu, & priuata pactione publico in priuaticum dicari nequeat. Ius publicum, ff. de pact. & c. diligenti, de foro compet. Nata. in Man. c. 22. num. 59. ut canonicus absens, distributiones quotidianas percipiat, canonici presentes concedere nequeant, sicut nec ut subdiaconatu carens vocem habeat, Capitulum permittit valeat, & Conc. Trid. sess. 22. c. 4. de ref.

DECISIO XV.

Ex consl. 3. in Novis deest in antiquis.

15 **A**n nuerfaria Manualia Missarum, & elemosinarum, & alia his similia emolumenta, nec sub fructibus, redditibus, prouentibus iuribus, emolumentis Canonicatum, nec sub distributionibus quotidianis comprehenduntur, & multo minus quando hæc propter opera extra ecclesiam exhibita percipiuntur.

DECISIO XVI.

Ex consl. 4. in Novis deest in antiquis.

16 **C**anonicus Ecclesie cathedralis super iuribus Canonicatus sui Romæ litigans, iustam causam non residentiam habere censetur, c. ex parte, de cl. non resid. ad hanc tamen non residentiam necessaria est sui Prælati, vel Papæ licentia, seu scientia, c. ad audientiam, de cler. non resid. ad hoc ut fructus iuste interim lucrari possit, c. Relatū, de cl.

DECISIO XVII.

Ex consl. 20. in Novis deest in antiquis.

17 **C**anonicus etsi frequenter absens ab horis tertiæ, sextæ & alijs minoribus, quæ in Cathedrali recitantur, ut parochiali inseruiat, quam cum dispensatione simul retinet, dummodo non percipiat distributiones pro illis horis, magnum defectum non committit, cum & Canonico, & Curato liceat per duos menses abesse nec propterea subreptitia dici debet dispensatio, si Papæ narrauerit, se utriusque commodè deseruire posse.

DECISIO XVIII.

Ex consl. 21. in Novis deest in antiquis.

18 **C**uratum beneficium habens quamuis regulariter residere & per se curam exercere teneatur, ex consuetudine tamen immemorabili, vel priuilegio induci, & concedi potest, ut eidem per Vicarium, seu Capellanum etiam temporalem, & ad nutum amouibilem inseruiat.

TITVLVS III.

De Præbendis.

S V M M A R I V M.

- 1 Beneficiarius, qua intentione esse debeat suscipiendo ordines.
- 2 Beneficium presbyterum acti requirens si non conferatur presbytero, collatio est nulla.

- 3 Beneficium curatum habens infra annum ordinari tenetur.
- 4 Prioratum Regularem obtinens, quando ordinandus.
- 5 Capellania sine auctoritate ecclesiastica erecta, aut cuius Capellanus ad nutum patroni est amouibilis, non est beneficium ecclesiasticum.
- 6 Dispositio, ut quis quotidie celebret, intelligenda, si bene sit, & deuote poterit.
- 7 Beneficium quodnam seculare, aut regulare censendum.
- 8 Canonicus regularis beneficium seculare sine dispensatione habere non potest.
- 9 Vicariatus perpetuus Ecclesie parochiali, dignitati, aut Monasterio vnitus, beneficium curatum censetur.
- 10 Valor beneficii 24. aureos non excedens, licet multa summa illam excedentia impetretur, non est necessario exprimendus.
- 11 Infantes, & pueri ante 14. annum beneficii incapaces sunt.
- 12 Beneficia compatiblea tot ante Concilium Trid. tenere licebat, quot honeste sustentationi sufficerent.
- 13 Gratia beneficalis, tacito etiam bona fide, beneficium obtento, non valet.
- 14 Beneficia plura habere quam decentia personæ requirit, est contra Concilium Trid.
- 15 Confessarius in dubio, habentem plura beneficia, absolueret tenetur.
- 16 Beneficium recipiens animo dimittendi an peccet.
- 17 Vacationis beneficii, Papæ modus narrandus, alias prouiso censetur subreptitia.
- 18 Dies termini in respiratione alternatiue ex mente Papæ, & ex consuetudine in termino computatur.
- 19 Possessor bone fidei, etiam si litiget, presentare potest, secus si mala fidei possessor sit.
- 20 Collatio Canonice penitentialis, ad quem spectet.
- 21 Episcopus retento Episcopatu, quando illud beneficium simplex acceptare poterit.
- 22 Penitentiarius cum speciali præbenda institutus, optare aliam nequit.
- 23 Renunciatio beneficii, ad cuius titulum quis ordinatus est, reseruata pensione, valida est.
- 24 Beneficium curatum acceptans animo non inseruendi ei peccat.
- 25 Habens Capellaniam, quæ residentiam requirit, an aliud beneficium curatum querere possit.
- 26 Missam quotidie dicere obligatus illam salua decentia dicat.
- 27 Beneficium omne sufficiens, cum alio, etiam simplici, incooperabile est, non tamen vacat primum per alterius assensum.
- 28 Abbatia beneficium curatum est, & cum alia Abbatia incompatible.
- 29 Præbende duæ eiusdem Ecclesie, licet altera sit vnita, retineri nequeunt.
- 30 Dignitas etiam prima post Pontificalem curam Canonicatus quamuis in vna Ecclesia compatibles sunt, in Ecclesijs tamen diuersis post Concilium Trid. incompatibiles sunt.
- 31 Beneficium commendatum, eo modo quo ante Commendam, vacat.
- 32 Beneficia plura in titulum nemo habere potest.
- 33 Possessio pacifica ad alterius incompatible vacationem est necessaria.
- 34 Beneficium incompatible per adaptionem alterius quando vacare censetur.
- 35 Beneficium simplex parochialis, per promotionem possessoris ad eam non vacat.
- 36 Beneficia simplicia ecclesie suæ conferre qui potest, poterit etiam vacantia per suam promotionem, resignationem, vel priuationem.

- 34 Clausulæ, dummodo non sint plura, in illegitimorum dispensatione operatur, ut dispensatus unum, vel alterum, & non duo retinere possit.
- 35 Beneficium simplex per alterius incompatibilis affectuionem, quando vacat.
- 39 Beneficia uniformia in vna Ecclesia sunt incompatibilia, non autem difformia.
- 40 Thesauraria, & Capellania sub eodem tecto cõpatibilia sunt.
- 41 Beneficia plura simplicia habens nullam cõsurã incurrit.
- 42 Legi bona fide auctoritate sui prælati contraveniens, non peccat.
- 43 Credulitas iusta, quod seruitiũ sit beneficio 40. annis per alium, a residentia excusat.
- 44 Beneficiarius a sententia iniusta priuationis appellans, si secuto compromisso possessionem continuauerit, coram Deo beneficium dimittere non tenetur.
- 45 Natus alibi ob fugam matris beneficium loci domicilij habere potest.
- 46 Possessio triennis de colorato titulo facit verum in vtroque foro.
- 47 Dispensatio ad beneficium retinendum expressa vna irregularitate, alia tacita, est subreptitia.
- 48 Accessus, & regressus qualiter differunt.
- 49 Pensionis translatio coram persona dignitatem non habete, non valet.
- 50 Pensionem transferens, eam sibi ad uitam reseruando, est simoniacus, sed non excommunicatus.
- 51 Parochus pensione constituta super sua parochiali ea lege ut 50. sibi libera remaneant, ordinaria onera subire tenetur.
- 52 Pensionem habens super beneficio, ad illius ecclesie reparationem tenetur, nisi pensio ab omni onere sit libera.
- 53 Pensionarius stylo curie pensiones decursas de fructibus beneficii a successore petere potest.
- 54 Valor beneficii verus per locationis instrumentum non probatur.
- 55 Beneficiarius pensionem promittens, ad eam etiam non adempta possessione tenetur, inique ab eo pãso accipi potest.
- 56 Pensio beneficalis sine Papæ auctoritate gratis remitti, sed non pretio redimi potest.
- 57 Pensio non est certa portio fructuum, sed ius percipiendi.
- 58 Pensio a patre in filium soluta ei, pro quo reseruata fuit certa pecunia, quatuor concurrentibus transferri potest.
- 59 Pensionarius horas recitans, quamuis clericaliter non viuatur, pensionem tamen non amittit, sicut nec beneficiarius fructus beneficii.
- 60 Pensionem pro laico solus Papa reseruare potest.
- 61 Pensio beneficalis, nec in alium transferri, nec pretio cassari, vel ad longũ tẽpus locari, sine Papæ consensu potest.
- 62 Beneficiarius redditibus abundans, superflua in vsus uanos impendens peccat, & restituere tenetur.
- 63 Beneficiarius de patrimonio, & sua industria quasitis, sicut laicus, disponere potest.
- 64 Diuisio fructuum beneficii inter præcessorem, & successorem qualiter fieri debet.
- 65 Distributiones quotidiana horis interessentibus debentur.
- 66 Fructus quibus Canonicus propter absentiam priuandus est, operi pio, iudicis arbitrio applicari possunt.
- 67 Episcopus beneficia deuoluta, & reseruata unire potest.
- 68 Beneficiarij, licet bona laica habeant, de fructibus tamen beneficii se sustentare possunt.
- 69 Fructus beneficiorũ, ut tales, potestati laicæ non subiaccit.
- 70 Beneficiarius, qui ex tribus causis fructus restituro debet, ex vna condonationem impetrans, nihil agit.

- 71 Idoneus habitus ad clericatum non censetur statim ad beneficium habilis.
- 72 Edictum publicum proponere, an teneatur episcopus, vacante parochiali.
- 73 Plures parochiales sine dispensatione obtinens, ad illas, et alia beneficia obtinenda inhabilis est.
- 74 Canonicatus, & dignitas in eadem ecclesia ab eodem obtineri potest.
- 75 Capellania perpetua iuris patronatus, ad manualitatẽ per ordinarium reducta, desinit esse beneficium.
- 76 Distributiones quotidiana ab hæretico perceptæ quibus accrescunt.
- 77 Subreptitiã reddit gratiã omnis expressio falsi, quæ Pr in cipem ad facilius eam concedendam mouere potest.

DECISIO I.

Ex cons. 1. in vtrisque.

ET si laicus licite beneficiũ desiderare nequeat pro tempore quo laicus est, & indignus, & incapax beneficii ecclesiastici: c. ex literis, de transact. & c. cum adeo, de rescrip. potest tamen illud desiderare licite pro tempore, quo erit clericus, dummodo illud principaliter desideret, vt Deo seruiat, & secundario ad consequendos redditus, vnde honeste viuatur; Nec sic obtenturo beneficium necesse est absolutam voluntatem habere percipiendi sacros ordines, existente necessitate, vel vtilitate ecclesie, sed sufficit habere voluntatem absolutam subeundi omnia onera beneficio de præcepto incumbentia tempore quo illud tenuerit, & assumendi sacros ordines iubente superiore; ex Gl. & communis in summa distin. 74. vel relinquendi beneficium.

DECISIO II.

Ex cons. 2. aliis 8.

Cum beneficium presbitero conferendum, vel presbiterum actu susceptum tempore collationis, vel solũ etatemabilem ad suscipiendum presbyteriũ require re possit; Gl. in c. cui de non sacerdotali, & c. ei cui, de præben. 6. collatio beneficii actu presbiterium requirentis, si nõ presbitero fiat, nulla est, nec aliquos consequenter beneficii fructus lucratur; Arg. c. 1. de reg. iur. in 6. secus tamen si presbiterium actu in collatio non requiratur, tunc enim satis est vt habenti etatem, & qualitates requisitas a Concilio Trid. sess. 24. c. 4. de rescrip. conferatur: qui si infra annum non promoueat, voce, & suffragio in Capitulo carebit, & dimidium distributionum quotidianarum etiam diebus, quibus interest officijs Diuinis, & horas canonicas recitat, amittit ad easq; restituendas cogi potest, Cle. ei qui 2. responso, de etate, & qualitate.

DECISIO III.

Ex cons. 3. deest in Nouis.

Beneficium curatum ante etatem accipiens, aut eius possessionem sine titulo Canonico, vel non viuens clericaliter, vel horas recitare omittens, peccat mortaliter, beneficium acceptando ante etatem, & horas omittendo, dummodo credat se ad eas recitandas teneri, cum contra conscientiam faciat, ad eas tamen dicendas talis verè non tenetur, eo quod beneficium vere non habet, cum collatio beneficii ante etatem omnino sit nulla, ex Conc. Trid. sess. 24. c. 4. de rescrip.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. aliis 13. de electione.

Habens beneficium curatum, vel Prioratum regularem monachorum Nigrorum, cui annexa est cura per eundem exercenda infra annum ad sacerdotium promoueri tenetur, alias ipso iure beneficio obtento priuatur, c. licet canon. de elect. in 6. Clem. ne in agro, §. ceterum, de statu monach. & Feder. consil. 250.

DECISIO V.

Ex cons. 5. & 6. aliis 5. & 7.

Capellania sacerdotalis, quæ vel sine auctoritate ecclesiastica erecta est, vel cuius capellanus ex fundatoris voluntate, ad nutũ patroni amouibilis est, beneficiũ ecclesiasticum non censetur, eo quod omne beneficium ecclesiasticum, & auctoritate ecclesiastica fundari, & perpetuum

D 2 tuum

rum esse debet, nec nisi causa per iudicem ecclesiasticum cognita auferri potest, c. inuentum 16. q. 7. & c. satis peruer sum d. 56. Et capellanus ad huiusmodi beneficium sacerdotale nominandus, ætatis legitime ad præbiterium suscipiendum esse debet, ita ut illud in proximis a iure statutis temporibus suscipiat, non tamen oportet ut actu præbiter sit, c. ei cui, de præb. in 6. & c. 2. de inst. in 6.

DECISIO VI.

Ex cons. 7. alias 6.

- 6 **C**onstitutio siue synodalis, siue fudatoris, qua habens Capellani am ad Missam quotidie celebrandam teneatur, intelligenda est, quoties honestè & deuote id facere potest, c. significatum, de præb. & satis suo officio facit, quibus, aut ser in hebdomada celebrat, modo id non volu pratis, aut negligentiæ causa faciat sed causa honestatis, vel augendi deuotionem; aut alia simili iusta occasione.

DECISIO VII.

Ex cons. 8. alias 3.

- 7 **B**eneficium omne seculare censetur nisi ex aduerso regulare esse probetur, vel ex eo quod in erectione illius statutum fuerit, ut sit regulare, & ei per regulares seruiatur vel per quadraginta annos continuos a regularibus, tanquam regulare fuerit possessum, cap. cum de beneficio, de præben. in 6. cum vel per erectionem, vel per gubernationem quadraginta annorum beneficia regularia fiant secularia.

DECISIO VIII.

Ex cons. 9. alias 11. de statu Monachorum.

- 8 **C**um regularia regularibus, & secularia secularibus conferenda sint, c. vt possessiones, de reb. Eccl. non alien. & cap. cum de beneficio, de præb. in 6. & ex Concil. Trident. ses. 14. c. 10. de re licet beneficia curata regularia, siue per canonicos regulares regi consueta, canonicis Monasterij illius annexa sunt, sine vlla dispensatione, eo quod sunt regularia, & regularibus in titulum conferri possint, Arg. cap. cum singula, de præ. in 6. cle. 1. de supp. neg. præla. in d. cap. beneficio curata tamen secularia, non consueta regi per regulares præfati canonici absque Papæ, vel Episcopi dispensatione obtinere non poterunt ex Pan. in ca. Quod Dei timorem, de statu monac. & Rota de c. 5. de iu. patton. in nouis.

DECISIO IX.

- 9 **V**icariatus perpetuus ecclesiæ parochialis vnitæ alicui Dignitati vel Monasterio, beneficium curatum est, & de iure ecclesiæ illius parochialis censetur: Clemen. 1. de off. vi. non tamen beneficium Regulare efficitur eo solo, quod Monasterio Regulari vnitum sit, nisi per literas vnionis, vel per consuetudinem præscriptam factum fuerit regulare: & vicarius ille ad præsentationem eius, cuius Dignitati ecclesiæ parochialis est annexa instituendus erit, c. extirpanda, §. qui vero, de præben. & Panor. ibi. quod ius præsentandi Vicarios vnitorum Concilium Tridentinum ses. 7. ca. 7. de ref. non tollit; Arbitrabitur tamen episcopus, an vicarij perpetui in ecclesijs vnitis instituendi sint, nõ obstante priuilegio literarum vnionum deponendo Vicarios temporales, cui expresse per idem Concilium derogatur: quod si male sine iusta causa id arbitraretur episcopus, & Vicarios temporales in perpetuos commutaret, ab eo appellari possit, ex Glo. recep. in ca. super his, ver. arbitrio, de accusa, & appellatio illa licet non suspenderet eius sententiam quo minus executioni mandaretur deuolueret tamè iurisdictionem ad Superiorem, qui æquitate causæ cognitâ illam reuocare debet, c. pastoralis de appell.

DECISIO X.

Ex cons. 10. alias 10. de rescriptis.

- 10 **I**mpetratio plurium beneficiorum, quorum nullius valor ascendit ad summam viginti quatuor aureorum de camera, non efficitur nulla, eo quod in supplicacione, in qua petuntur quatuor beneficia talia, aut plura non exprimat valor verus omnium coniunctim; etiam si omnium simul valor ascenderet ad triginta, vel quadraginta scuta, & nullius valor per se ad decem: quia cum valor beneficij exprimi debeat & beneficia debite dispensari pos-

sint ex Pan. & Feli. in c. Ad aures de rescri. valor beneficij non ascendit ad summam viginti quatuor ducatorum non est necessario exprimendus, ex Gome. in reg. de valore benef. q. 8. cum in istis non magna fraus, aut dolus committi possit, & raro impetrari soleant.

DECISIO XI.

Ex cons. 11. alias 1. de aet. & qual. oedin.

- 11 **L**ibere infantes & pueri ante decimum quartum annum beneficij sint incapaces, ex Coucil. Trid. ses. 24. ca. 6. de ref. & glo. in c. si eo tempore de rescri. in 6. ordines tamen minores ante legitimam ætatem suscipiendo suspensionem non incurrunt; sicut promoti ad maiores eam incurrunt, si ante legitimam ætatem promoueantur. Exti. Cũ ex factotũ.

DECISIO XII.

Ex cons. 12. alias 10. & 19.

- 12 **I**re antiquo beneficia plura simplicia, & compatiblea quæ continuam residentiam secundum consuetudinẽ præscriptam non exigebant, tenere licuit, dummodo alterum ad honestam beneficiarj sustentationem non sufficeret, ita gl. in c. dudum, 2. de elect. Pap. in c. extirpanda, §. qui vero de præb. & Nau. in Man. c. 25. num. 125.

DECISIO XIII.

Ex cons. 13. alias 9. de rescriptis.

- 13 **I**mpetrans beneficium a Papa tacito alio, quod obtinebat, eo quod volebat statim illud relinquere, credens bona fide quod non tenebatur illud relinquere, ob igno rantiam facti non peccat, c. gratia de rescri. in 6. gratia tamen beneficiaris ob tacitum bona fide beneficium obtentum, ipso iure nulla est; c. si motu proprio, de præb. in 6. & Feli. in c. super literis, de rescri. in 6. nec ob ignorantiam iuris tam antiqui, & tam clari excusatur, cap. cum adeo c. si proponente de rescri. in 6. cle. 1. de præben. & c. ignorantia, de re iur. in 6. sed noua tituli reformatione indiget, ca. 1. de re iur. in 6.

DECISIO XIV.

Ex cons. 14. alias 11.

- 14 **Q**uamuis quis plura beneficia simplicia, & præstimo- nia obtinuit ante Concilium, quam siue honestè sustentationi requirantur, illa tenere valet dando superflua pauperibus, vt ait Card. in clem. gratia, de rescri. & Nauar. in Ma. ca. 25. num. 128. si tamen illa post Tridentinum ses. 24. c. 17. de ref. obtinuit, retinere non potest, etiam si sint simplicia, & compatiblea, sed tantum vnum illorum, vel duo quod, vel quæ sibi honestè sustentantur sufficiunt.

DECISIO XV.

Ex cons. 15. alias 8. de penit. & remiss.

- 15 **C**onfessarius habentem plura beneficia, antequam audiatur interrogare debet an ea licite retineat, vt asserit Caie. ver. interrogaciones confessarij cum probabiliter dubitare possit de iusta causa retentionis; in dubio autem illi absolueret tenetur, quia iusta aliqua causa subesse potest, & dispensatio, quæ illum saltem a mortali peccato excuset, quam non tenetur confessario ostendere, si uon vult.

DECISIO XVI.

Ex consilio 16. alias 17. de cler. non res. d.

- 16 **O**mnis beneficium residentiam requirens & ab Episcopo licentiam petens, vt causa non diorum abesse possit, cum animo vt de fructibus illius sibi provideat in studio, donec gradum assumat, & postea eo assumpto beneficium illud resignet, & clericaliter viuendo meliorem conditionem sibi acquirat, non peccat, dummodo eo sit animo, vt ornata, quæ beneficium requirit de præcepto, præstet, donec illud retinuerit, nec alicui iniuriam aliquam faciat, sed suo tantum iure vitur, c. cū Ecclesia vultetana, de el.

DECISIO XVII.

Ex cons. 17. alias 11. de rescriptis.

- 17 **S**icut electo ad aliquam dignitatem nolente consentire Selectioni de se facta, vel renunciantem iuri sibi quæsitio, vel moriente, antequam electio confirmetur, ius eligendi ad primos electores redit: qui habebunt tantum tempus ad eligendum denuo, quantum habuerit ante primam electionem; c. elect. de ele. in 6. ita nominato ad ecclesiã parochialem per concursum, iuxta formam Conc. Trid. ses. 24. c. 8. de ref. renunciantem, moriente, vel alias ius quod habebat perdeat, antequam ipse instituat, redit potestas pro-

providendi per novum concursum ad Episcopum; adeo ut si alteri de beneficio illo per Papam provideatur, non narrato ei modo quo vacaverit, provisio illa subreptitia est; postulat, de rescrip. cum gratia Papæ intelligenda sit sine præiudicio Episcopi, & nominati, cap. superior. de offic. deleg. de quibus nulla ei mentio facta fuit tempore quo ecclesiam illam alteri contulit.

DECISIO XVIII.

Ex cons. 18. alias 31.

Vacante Canonatu, præbenda, aut alio beneficio in aliqua ecclesia, vel loco illa ipsa die, qua sit reservatio alternatiuarum in Curia a Papæ, ita censetur ex mente Papæ, & ex consuetudine beneficium illo die vacans in reservatione præfata includi: vt collatio illius ab ordinario facta in vim alternatiuæ præcessoris nulla, & invalida omnino sit; non solum ex eo quod gratia ad beneplacitum Papæ facta, (qualis est collatio beneficiorum virtute acceptationis alternatiuæ Episcopis residentibus a Papa concessa) per mortem ipsius expirat, licet non si fieret usque ad beneplacitum sedis Apostolicæ; cap. si gratiosus de rescrip. in 6. sed etiam quia dies termini in huiusmodi reservatione alternatiuarum ex mente auctoris reservationis in termino computatur, præsertim cum id suis literis satis declararet, & quia quilibet se, suoque magis diligere præsumitur, quam extraneos; charitas enim ordinata a se ipso incipit c. si non hec. 2. q. 5. & l. præses. C. de ferui. & a. qua. Inclusio autem illius diei respicit commoditatem & utilitatem suam, & suorum familiarium & aliorum clericorum pauperum in Curia degentium, quam certum est maluisse intendere, quam episcoporum, & aliorum collatorum voluntatem, & appetitum.

DECISIO XIX.

Ex cons. 19. alias 2. de iure patronatus.

Posseffor bonæ fidei in iure patronatus, vel beneficii, siue dignitatis, ad quem præsentatio pertinet, præsentare potest, etiam si litiget super iure patronatus, vel super beneficio: c. Consultationibus de iurepat. & Inn. ibi secus autem si male fidei possessor sit: Non tamen male fidei possessor qui ex eo solum censetur, quod super illo iure patronatus, vel beneficio litiget.

DECISIO XX.

Ex cons. 20. alias 1. Ne sede vacante.

Et si electio, & institutio Canonici, & præbendæ penitentialis, quem Concilium Tridentinum sess. 29. c. 8. de res. in Ecclesijs cathedralibus iubet institui, ad solum episcopum spectat, collatio tamen id eos pertinet, ad quos ante spectabat, nimirum, vel ad solum episcopum, vel ad episcopum, & Capitulum communiter, vel ad episcopum cum consensu, & consilio Capituli: ita vt si collatio & provisio illius pertineat ad episcopum & Capitulum simul, possit tunc Capitulum sede vacante dictam præbendam, seu Canonatum Penitentialem conferre, cum Capitulum succedat episcopo in collatione beneficiorum ad collationem Episcopi, & Capituli communiter pertinentium c. 2. Ne sede vacante, in 6. secus vero si collatio eius, vel ad solum episcopum, vel ad episcopum consensu, & consilio Capituli pertinet, tunc enim sede vacante Capitulum illum conferre non potest eo quod Capitulum non succedit episcopo sede vacante in taliu beneficiorum collatione. c. Illa, ne sede vacante. Pan. in c. cum olim de maio. & obedi.

DECISIO XXI.

Ex consil. 21. alias 14. de elect.

Episcopus non perdit ipso iure beneficia quæ sita donec, & adificatur possessionem, & facultatem percipiendi fructus episcopatus sui Glo. in c. si tibi concessio de præben. in 6. & post episcopatum conferri potest ei ex causa legitima beneficium simplex DD. in c. cum nostris, de concess. præben. & cap. ad supplicationem, de renuncia. pura ob necessitatem, quia non habet fructus sufficientes ad se sustentandum: aut quia fructus sui episcopatus alij debentur, vel ab eo percipi nequeant, quia exulat, vel est absens præ-

sertim cum ecclesiæ decus sit eius honesta sustentatio, sicut esset dedecori eius mendicatio. c. Diaconi. l. d. 93.

DECISIO XXII.

Ex cons. 22. alias 14. de rebus eccles. non alien.

Poenitentiarius in ecclesia cathedrali institutus cum vniõne perpetua specialis præbendæ facti officio suæ Penitentiarie, aliam præbendam retentio ipso officio Penitentiarie optare non potest, cum vniõ, aut diuisio beneficiorum vniõtorum requirat auctoritatem, & solemnitatem, & iustam causam id faciendi; quam potestatem hominibus priuatis, & Penitentiaris ipsis tot vniõnes, vel diuisiones ad libitum faciendi Concilium Trif. sess. 24. c. 8. de res. dedisse non est verisimile.

DECISIO XXIII.

Ex cons. 23. alias 3. de renunc.

Promotus ad sacros ordines ad titulum cuiusdam beneficii si postea reservata sibi pensione centum aureorum, aut alterius summa illud renunciat nulla facta mentione quod ad titulum illius beneficii ordinatus esset; non obstante Concilij Tridentini decreto, sess. 21. ca. 2. de res. resignatio in foro conscientie, & etiam exteriori valida censeri debet, quia ad veritatem dispositionis copulatiuæ sufficit verificari alterum copulatiuorum quando vtrumque per se ad eandem verificandam sufficit, Gl. in c. ex parte de rescrip. & Fel. ibi. nu. 23. ad hoc autem vt satisfiat menti Concilij statuentis, vt renunciatio valeat si fiat mentio de ordinatione ad titulum beneficii renunciandi, & quod renunciatio remanet id, quod ad victum eius sufficit, satis est quod remaneat ei victus honestus; cum concilium in deo hoc statuit, ne factis iniuriis indecore mendicet: unde renunciatio reservando pensionem sufficientem ad honestam sustentationem, menti & intentioni præfati Concilij satisfacere videtur; & proinde renunciatio hæc valida censenda est.

DECISIO XXIV.

Ex cons. 24. alias 16. de cler. non residen.

Beneficium curatum acceptans animo non inseruienti ei, vt conuenit, sed permutandi ob aliud simplex, vel renunciandi reservata pensione, peccat, eo quod eiusmodi acceptatio est actus planè inordinatus, cum beneficium datum sit propter officium c. si de rescrip. & ex Man. præl. 7. n. 4. actus autem omnis inordinatus in re graui peccatum est: Secus tamen si acceptet animo seruienti eo tempore, quo ipsam tenuerit, nec renunciandi sine auctoritate superioris, c. ad monet, & ca. Quod in dubijs, de renuncia. etiam cum iustæ pensionis reservatione.

DECISIO XXV.

Ex cons. 25. in vtriusque.

Habens Capellaniam, ratione cuius debet in aliqua ecclesia quotidie residere, beneficium aliud curatum quaerere potest; Non tamen potest iuste simul illud, & Capellaniam illam retinere, sed compelli potest ad vtrum illorum maluerit relinquendum, c. præterea, de præben. & cap. fin. de cle. non resid. Pan. in c. referente, & c. de multa, de præben.

DECISIO XXVI.

Obligatus simpliciter ad Missam quotidie dicendam debita deuotione potest, secus autem si obligatus sit Missam quotilibet die per se, vel per alium, tunc enim ipse, vel alter loco illius quotidie celebrare tenetur: Patronus autem instituens multos Capellanos ad dicendam quotidie Missam vnam, in dubio intelligendus est de pluribus Missis, & non de vna tantum, ita vt non solum teneantur omnes ad vnam solum Missam quotidie faciendam, sed quilibet Capellanus quotidie Missam celebrare tenetur.

DECISIO XXVII.

Ex conf. 27. alias 13.

27 **B**eneficium omne simplex sufficiens, cum alio quocumque etiam simplici, & paruo, quoad ipsum qui habet illud incompatible est, ex Cōc. Trid. sess. 24. c. 17. de ref. & peccat mortaliter vtrumque retinens, Glo. recept. in c. dudum 2. de elect. non tamen vacat primum ipso iure per ascensionem alterius incompatibilis, nisi sit vniforme sub eodem tecto c. literas de concess. præb. & cle. fin. de præb. cogi tamen potest per sententiam alterum eorum relinquere.

DECISIO XXVIII.

Ex consil. 27. alias 15.

28 **C**um omne beneficium ecclesiasticum habens iurisdictionem spiritualem in foro interiori, vel exteriori sit & vere dicatur beneficium curatum, c. dudum 2. de elect. & dignitas ex Inn. & Pan. in c. de multa, de præb. consequenter habens duas abbatias exemptas, & talem iurisdictionem habentes, beneficia habet incompatibilia, (licet non habeant parochias) & residentiam personalem requirunt; cum omne beneficium curatum, & etiam non curatum, si sit regulare, vt sunt Abbatie Monachorum nigrorum residentiam personalem requirunt; Clemen. Ne in agro, §. cæterum, & §. sanè. Ne cler. vel monac. Fel. in cap. cum omnes, de constit. Et sub dispositione Concilij Tridentini sess. 24. c. 17. de reform. quoad partem illam, qua disponit, ne cui in posterum plura beneficia conferantur, & etiam quoad partem illam qua vetat, ne habenti vnum beneficium, sibi non sufficiens, prouideri possit de beneficio personalem residentiam requirente, comprehenduntur.

DECISIO XXIX.

Ex conf. 28. alias 23.

29 **H**abens beneficium simplex, seu præbendam in aliqua ecclesia, & postea adeptus rectoriam alterius ecclesie, cui annexum est aliud beneficium simplex ecclesie primo dictæ, vtrumque sine Papæ dispensatione retinere non potest; Cum iura c. literas de concess. præb. & c. constitutus de refer. & c. cum multa, de constit. vbi que habentes duas præbendas in eadem ecclesia detinentur, etiam si alterum illarum haberet per annexionem ad dignitatem, quam habet, & prior ipso iure per adaptionem secunda vacare censetur.

DECISIO XXX.

Ex conf. 29. alias 24.

30 **C**anonatus, & dignitas etiam prima post Pontificalem post Concilium Tridentinum sess. 24. cap. 12. de ref. in diuersis ecclesijs, eo quod residentiam personalem requirant, & vnus in diuersis ecclesijs residere non potest, incompatibiles sunt quoad retentionem, ita scilicet, quod licet ipso iure non vacet vnum adaptionem alterius, tenetur tamen illorum quod maluerit relinquere; c. Præterea, de præben. In eadem vero ecclesia, etiam post dictum Concilium, non sunt incompatibiles, sed vtrumque sine vlla Papæ vel Episcopi dispensatione retineri potest. Nec ea incompatibilia reddit necessitas residendi, quia cum in eadem ecclesia consistant, potest quis in vtroque residere; Nec duo beneficia difformia eiusdem ecclesie sibi aliqui non repugnantia, vnquam incompatibilia fuerunt; Sin vero sibi ipsis essent repugnantia, ex eo nimirum quod incumberet aliquod onus faciendum eodem tempore, quo aliud illi repugnans incumberet alteri, vti que incompatibilia censenda erunt, arg. l. vbi repugnantia, ff. de regu. iur. & c. sollicitudinem, de appell. Omnia vero beneficia vniformia in vna ecclesia, seu sub eodem tecto, etiam si sint simplicia, aut duo Canonatus, aut duæ dignitates, aut duæ præbende, aut duo personatus, aut etiam duæ pensiones eiusdem speciei, ita incompatibilia sunt, vt ipso iure primum adaptionem secundi vacare censetur, cap. literas, de concess. præb. c. si. de præb.

DECISIO XXXI.

Ex conf. 30. alias 28.

31 **B**eneficium commendatum per cessationem Commendatæ, proprie non vacat, sed vacat vt prius ante commendam, & proinde manet affectum, & reservatum, ac manebat quando erat commendatum Gomez. de iuris. resig. q. 13. & de impet. benef. fam. q. 5.

DECISIO XXXII.

32 **Q**uamuis nemo plura beneficia in titulum habere potest, 21. q. 1. per totam. vnus tamen & idem vnum beneficium in titulum, & alterum in commendam habere potest, eo quod commenda proprie non dat titulum cap. qui duas, & c. relat. 21. q. 1. c. nemo deinceps, de elect. in 6.

DECISIO XXXIII.

Ex conf. 31. alias 14.

33 **L**icet pacifica possessio requiratur ad hoc, vt vacet alterum incompatible, non tamen illa sufficit, sed necessaria est adeptio tituli, ratione cuius illa fuit accepta: vnde si quis post obtentum vnum pacificum, vel litigiosum obtineat possessionem alterius incompatible, eo quod iuste putabat esse sibi ius in eo. quæsitum, & vere non erat non vacabit prius, immo ad illud sine alio nouo titulo redire poterit, c. si beneficia, de præb. in 6.

DECISIO XXXIV.

34 **S**icut beneficium incompatible prius obtentum, non habita pacifica possessio, si non sit in culpa habendi eam, nec per ipsum stetit quominus eam haberet non vacat per obtentionem alterius litigiosi. Ita beneficium incompatible litigiosum secundo adeptum, per possessionem pacificam de primo postea secutam, ipso iure vacare non censetur.

DECISIO XXXV.

Ex conf. 32. alias 18.

35 **B**eneficium simplex ecclesie parochialis per ascensionem pacificam & promotionem possessoris ad ecclesiam parochialem ipso iure non vacat: immo aut vt consuetudinis, aut statuti, aut episcopi dispensatione vtrumque obtineri potest; licet enim duo beneficia vniformia sub eodem tecto incompatibilia sunt, vt per adaptionem alterius alterum vacet; c. literas, de concess. præben. clem. fina. de præb. duo tamen beneficia difformia, qualia sunt ecclesia parochialis, & beneficium simplex illius, compatible sunt, & simul obtineri possunt, gl. in c. 1. de consuetud. in 6. lo. Andr. in d. c. literas.

DECISIO XXXVI.

36 **H**abens facultatem conferendi beneficia simplicia ecclesie sue perinde potest conferre beneficium, quod vacat per suam renunciationem, priuationem, vel promotionem ad ipsam ecclesiam, ac alia vacantia per mortuum, & renunciationem, ac priuationem aliorum.

TITVLVS XXXVII.

Ex conf. 33. alias 26.

37 **C**lausula illa *Dummodo non sint plura.* quam Datus imponere solet in dispensatione, qua Papa dispensat ad sacros ordines, & beneficia cum illegitimis dispensatis ab episcopo ad quatuor minores, & vnus simplex; hoc operatur, quod qui absque illa non poterat obtinere nisi vnum simplex; & primum, quod sibi conferetur: virtute huius obtinere poterit, & retinere quodeunque maluerit, modo duo simul non retineat.

DECISIO XXXVIII.

Ex consil. 34. alias 17.

38 **B**eneficium simplex per alterius incompatible, curatum, seu difformis etiam sub eodem tecto, vel alterius etiam simplicis & vniformis ascensionem, modo eo sit sub eodem tecto, ex eo, quod vtrumque personalem residentiam requirat, aut quia primum sit per se sufficiens vltimo in.

to iure antiquo, cap. referente, & ca. præterea, de præben-
aut etiam nouo Concil. Trident. sess. 7. c. 4. de refor. & sess.
24. cap. 17. de refor. regulariter ipso iure vacare non cen-
tur; præteritum cum pœna ipso iure non incuratur, nisi in
casibus a iure expressis gl. in c. vit. de iur. patro. Concilium
autem id expresse non dicit, & per tacitos intellectus iuris
correctio fieri non debet, gloss. in cap. cupientes, §. quod si
per viginti, de elect. in 6. immo Concilium in illo capite
quarto solum loquitur expresse de curatis incompatibili-
bus; & sine correctione iurium antiquorum intelligi com-
modè potest de Dignitate, & Personatu non curatis, ca. de
multa, de præben. & de simplicibus, & vniformibus eius-
dem ecclesiæ, c. literas, de concess. præb. & cle. si. eo. tit. Nec
vllam vacationem nouam ipso iure addere; sed veterem
confirmare Concilium voluit, & disponere quod benefi-
cia incompatibilia, quæ per vetus ius vacabant, etiam per
illud nouum ipso iure vacent.

DECISIO XXXIX.

Ex consil. 1. alias 5.

Duo beneficia simplicia obtinens in eadem ecclesia pa-
rochiali, pro quorum vno tenetur celebrare duas
Missas in mense in vno altari, & vnam pro alio in alio al-
tari, dummodo vnum non sufficiat ad honestam sustentationem
habentis, incompatibilia non sunt, c. gratia, de rescr. in
6. cle. gratia, tit. eo. Pan. in c. ex tirpanda, num. 33. de
præb. Quamuis enim duobus beneficiis simplicibus vniformia,
vt duæ præbendæ, vel duæ canonice sub eodem testo in-
compatibilia sunt, c. literas, de concess. præb. de si. de præb.
differunt tamen, & dissimilia, vt sunt prædictæ Capella-
niæ & altaria, (cum habeant diuersa munera & onera, v-
num siquidem est in vno loco, & alterum in alio situm, &
vnum habet vnum onus, & alterum aliud) compatibilia
sunt, c. cum te, de rescr. c. olim, de re iudic. & c. 1. de consue.
in 6. quandoquidem ea beneficia vniformia sunt, quæ ad
vnum & idem officium sunt instituta.

DECISIO XL.

Ex consil. 36. alias 22.

Thesaurarius alicuius ecclesiæ, de alijs duabus Capel-
lanijs eiusdem ecclesiæ prouisus, quas alij Thesaurarij
ex consuetudine immemoriali tenere solebant, neque
illis neque Thesauraria est ipso iure priuata, si illa non sit
sufficiens ad honestam eius sustentationem; eo quod con-
suetudo rationalis, & legitime præscripta vim privile-
gij, & legis habet, c. si. de consuetu. & pluralitas beneficiorum,
non sint curata, vel Dignitates, vel Personatus, aut of-
ficia, c. de multa, de præb. aut beneficia vniformia, c. literas
de concess. præben. non est illicita ei, qui non habet vnum
beneficium sufficiens ad viuendum decenter; alioquin se-
cus, Gl. in c. dudum. 2. de elect. Trid. sess. 24. c. 17. de ref. vn-
de consequenter Thesaurarius talis dictas capellanas, &
Thesaurariam tenere potest; modo Thesauraria ad decen-
tem eius sustentationem non sufficiat.

DECISIO XLI.

Ex consil. 37. alias 20.

Parochus, cui parochia tenuis viginti quatuor ducato-
rum non sufficit ad decenter viuendum duas Capel-
lanias tenues cum Episcopi dispensatione retinere potest,
nec aliquam propterea censuram incurrit; potestque Epi-
scopus capellanas prædictas beneficio curato vnire, c. si.
cut vnire, de excess. præl. ex Conc. Trid. sess. 27. c. 8. de refor.

DECISIO XLII.

Ex consil. 38. deest in Nouis.

Icet dispositio loquens generaliter, regulariter etiam
minimum includat, c. si proponente, de rescrip. & c. 2.
de appel. fallit tamen quando ratio, quæ in magno mili-
tat, non militat etiam in minimo, c. Etsi quaestiones, de si-
mon. vnde qui legi & dispositioni tempus duodecim an-
norum pro dignitate aliqua consequenda statuenti, bona fide
de accedente superioris auctoritate contraueniret, non est
peccati mortalis condemnandus, nec defectus minimus,
qualis est viginti circiter dierum, respectu temporis ma-

gni duodecim annorum est attendendus, cum parum, &
nihil æquiparentur. Bald. in Auth. præterea, cap. vnde vir,
& vxor.

DECISIO XLIII.

Ex consil. 39. deest in Nouis.

Redulitas, & probatio iusta, quod alicui beneficio
quadraginta annis per substitutos & vicarios serui-
tum sit, absentem a residentia personali in vtroque foro
excusat; quia verisimilia iuste credi possunt, cum contra-
ria non probantur, c. quia non est verisimile, de præsump-
& ad canonicam præscriptionem quadraginta anni suffi-
ciunt, c. de quarta, de præscr.

DECISIO XLIV.

Ex consil. 40. deest in Nouis.

Beneficiarius a sententia iniusta priuationis appellas
si secuto compromisso possessionem continuauerit,
in foro conscientie beneficium diuinitere non tene-
tur, & fructus eiusdem perceptos, & percipiendos tuta cō-
scientia retinere potest, modo ius bonum in illo beneficio
habere se credat; eo quod sententia priuationis per appel-
lationem suspenditur, DD. in rub. de appel. & l. 1. ff. eod. &
ita illa non obstante beneficiarius cum suo titulo, & pos-
sessione remanet, donec per aliam sententiam iustam spo-
liatur; iniusta vero sententia in conscientia non obligat, ex
Inn. in c. quia plerique, de immu. eccl. nec tempus appella-
tionis curante compromisso currit.

DECISIO XLV.

Ex consil. 41. alias 2. de parochijs.

Mulieris habitus domiciliu in vna parochia, & pa-
trientis in alia, vbi causa recreationis, belli, pestis, vel
alterius impedimenti habitabat ad aliquod tempus, ani-
mo reuertendi ad suum domiciliu cessante impedi-
mento, filius in illa parochia, vbi illa domiciliu habuit, natus
censetur ita vt in ea beneficium sibi debitum habere pos-
sit, Glo. in l. tale pactum, §. fin. ff. de pact. Bartol. & Bald. in
l. huiusmodi, §. legatum, ff. de leg. 1. sicut & parochianus
alicuius ecclesiæ intra parochiam suam mori iudicatur, li-
cet moriatur extra illam, vbi aliqua de causa prædictarum
manebat, cum animo reuertendi ad illam, sine voluntate
domiciliu mutandi, c. is qui, de sepul. in 6.

DECISIO XLVI.

Ex consil. 42. alias 30.

Possessio triennialis beneficij cum titulo colorato bo-
na fide, sine simonia, & violentia acceptum in vtro-
que foro titulum verum, & beneficium suum facit,
etiã si titulus non fuerit Canonicus, glo. antiqua Guil. de
Monte Ferato in reg. 33. cancell. Rebu. de pacif. possess.
amplia. 3.

DECISIO XLVII.

Irregularis vna de causa obtinens beneficium, & postea
factus irregularis alia de causa, impetrans commissio-
nem a Papa ad quandam, vt dispensaret super prima ir-
regularitate, cum retentione beneficij, & commissarius ha-
bens auctoritatem dispensandi super secunda, dispensat
cum illo super illa secunda, auctoritate quam habet, sine
illa commissione, & a prima virtute commissionis, cum
retentione beneficij; nihilominus beneficium illud in ir-
regularitate obtentum retinere non potest; cum commissio
Papæ de dispensando super retentione dicti beneficij sub-
reptitia sit, eo quod tacita fuit alia irregularitas, qua ex-
pressa non fuisset tam facile facta commissio de benefi-
cio retinendo, & proinde nulla fuit; vnde nec commissari-
us virtute illius retentionem beneficij concedere potuit,
Arg. cap. postulasti, de rescrip. & Fel. ibid. cum ex nihilo ni-
hil effici possit, c. Non præstat, de reg. iur. in 6.

DECISIO XLVIII.

Ex consil. 44. alias 11. de verb. signif.

Quamuis accessus, & regressus differant, ita vt de vno
ad alium inferre non liceat, eo quod habens accessum
agat de iure omnino nouo querendo, habens autem
regressum iuridicum, de iure antiquo recuperando agat,
ita

ita vt regressus in pristinum jus sit valde favorabilis, c. ab exordio. dist. 35. & Fel. in ca. cum omnes, de constitu. post Concilium tamen Tridentinum, sess. 25. cap. 7. de ref. equa ri videntur.

DECISIO XLIX.

Ex consil. 45. alias 11. de iniuriis, & damno dato.

Habens facultatem transferendi certam pensionem, coram tamen persona in ecclesiastica dignitate constituta, & eam coram Canonico cathedralis ecclesiæ sub conditione transferens, scilicet si in illa infirmitate moritur, qua tempore translationis tenetur, ipso moriente translatio non valet: Quis enim Canonicus cathedralis quo ad casum speciale, scilicet, vt possit esse delegatus Pape, c. statutum, de rescript. in 6. habenti dignitatem ecclesiasticam æquiparetur; quia tamen Canonicus Ecclesiæ cathedralis, nec dignitatem habere, nec in dignitate ecclesiastica constitutus esse censetur; cum canonicatus sit beneficium simplex tantum; & translatio coram illo facta inualida, & nulla centri debet, ex eo quod translatio pensionis illius facta non fuit coram persona in ecclesiastica dignitate constituta, prout facultas data postulabat. Non tamen tenetur Canonicus, coram quo facta fuit, damnum refarcire, quod ex nullitate translationis prouenit illi, in cuius fauorem translatio illa facienda fuit; cum is coram quo agenda est translatio pensionis, non teneatur ad sciendum an translatio recte nec ne fiat, neque ad docendum Notarium verba, quæ scribere debet; sicut neque testes coram quibus debet fieri ad illa tenentur; sed solum ad exhibendum præsentiam suam, & intelligendum id, quod agitur; sed ad partes, quarum interest, videlicet ad beneficiarios pensionibus grauatos, & ad personam, in quam illa transfererentur, pertinere scire an actus ille, & translatio valida necne fuerit.

DECISIO L.

Ex consil. 46. alias 63. de simonia.

Pensionarius facultatem habens transferendi pensionem, eam transferendo cum reservatione exigendi eam quoad vixerit, Simoniacus est, & translatio, & reservatio nulla censetur; licet enim pensio beneficii non sit, quia tamen quid spirituale est, vel spirituali annexum sic transferendo simoniam committit; & cum translatio, & reservatio diuersa sint, solaque potestas eam transferendi pensionario concessa est, non autem referuandi, reservatio nulla erit, eo quod ad actus valorem voluntas, & potestas omnino necessaria sunt, c. cum super, de off. dele. excommunicationem vero contra simoniacos iure latam. Extrau. 2. de simo. per huiusmodi simoniam non incurrit, quia illa solos simoniacos in ordine, & beneficio comprehendit.

DECISIO LI.

Ex consil. 47. alias 4. de verb. signif.

Parochus, constituta pensione alteri super fructibus suæ parochialis ea lege, vt quinquaginta sibi libera remaneant, ordinaria onera subire debet, extraordinaria vero accessoria pensionarius; vnde consequenter onus habendi clericum adiutorem, & candelas necessarias ad Missarum parochialium celebrationem, & cereorum, qui sunt necessarij ad portandum sacramentum infirmis, parochus subire tenetur; impensam verò olei necessarij ad sustentandam lampadem coram Sanctissimo Sacramentum ardentem, & cereorum, qui de more ecclesiæ distribui debent aliquibus personis, & ramorum, palmarum, oliuarum, & aliarum arborum, quæ certis festis necessario debent distribui pensionarius subire debet, eo quod hæc non videntur accessoria necessaria parochi, illa vero sic & quod pro his, nihil de consuetudine parochi communiter, sicut pro illis penditur.

DECISIO LII.

Ex consil. 48. alias 1. de Eccles. edif.

Pensionarius clericus habens pensionem impositam super aliquo beneficio ecclesiastico, & fructibus eius im-

pensas faciendas in refectione ecclesiæ pro rata sumptuum beneficii soluere tenetur, nisi pensio imposita sic fuerit, vt ab omni prorsus onere libera solueretur. gl. in cle. 1. de decim. Gigas tract. de pensio. q. 8.

DECISIO LIII.

Ex consil. 49. alias 1. de solutione.

Pensionarius, cui constituta est certa pensio super fructibus, & distributionibus cantoriæ, vacante cantoriæ, per annum, & fructibus eius, qui in solis distributionibus consistunt, pensionem præfati anni, neque a Capitulo, neque a singularibus de illo, sed ab eo, qui succedit in dicta Cantoria exigere potest; esto quod, nec distributiones, nec fructus illius anni perceperit; Cum enim intentio Papæ, quæ seruanda est, super literis, de rescript. & c. si. de præb. sit pensionario huiusmodi prouidere de pensione pro victu honesto illius vel parte soluenda de fructibus & distributionibus illius cantoriæ, & constat Capitulum nihil de distributionibus illis accepit, sed illas totas peruenerit ad singulares de Capitulo, & aliud sit capitulum, aliud singulare de Capitulo, c. eam te, de rescript. nihil de Capitulo petere potest. Sed neque a singularibus Capituli illam petere valet cum nihil prædictarum distributionum ad eos ratione prædictæ Cantoriæ prouenerit, sed tantum ratione suarum distributionum, & canonicatum, ratione quorum diuini officij intererant; & proinde a solo successore cantoriæ illius pensio petenda est, cum stylus Curie habeat vt pensionarius decurfas pensiones, & non solutas annorum præteritorum a nouo possessore beneficii petere possit, licet successor talis nihil vnquam recipiat, aut recuperabit a præcessoribus suis, aut ab heredibus eorum. Franc. in c. præfatis, in de off. ord. in 6. & Gigas tract. de pensio. q. 39. adeo vt successor in dicta Cantoria ex eo pensionem soluere tenetur, quia recipiet, & possidebit cantoriæ prædictæ pensionem, Apostolica auctoritate operatam. Non tamen cogi potest successor ad soluendam pensionem statim ac succedit, donec lucretur, vel per eum steterit, quo minus tantum lucretur de fructibus, & distributionibus cantoriæ; sicut nec successor in beneficio soluere tenetur pensionem, nisi de fructibus beneficii illius, cui pensio imposita est.

DECISIO LIV.

Ex consil. 50. alias 13. de præscript.

Habens beneficium valoris vt communiter creditur tercentum scutorum, & renuncians illud in fauore alterius cum reservatione pensionis ducentorum scutorum, cum clausula, modo remanerent centum resignatario, qui locat illud 275. aut citius; non obstante tallocatione, ab eodem resignatario 200. petere potest, eo quod verus valor fructuum beneficii non satis per instrumentum locationis fructuum probatur. Cassad. dec. 20. super Reg. 9. cancel. Gomez. q. 11. super reg. can. de expri. val. & fructus beneficiorum locantur, seu arrendantur aliquando pluris, aliquando minoris quam verè valeant, ratione cognationis, amicitia, vel certioris solutionis, vel anticipatio nis pretij, vel necessitatis, fertilitatis aut sterilitatis anni, quæ resignans respicere non tenetur dummodo tempore renunciationis bona fide credebatur 300. valuisse, & modica pars excessus, vel defectus non debet illi nocere. Cassad. & Gom. vbi supra, maxime si pro vno solum, aut altero anno resignatarius illud dicto pretio locauerit, bene tamen faciet resignans, si ex varietate & successu temporis videat minus valere quam tempore renunciationis valeat, remittat resignatario tantam partem suæ pensionis, quanta deesset ad hoc, vt deberet putari ista acceptio residui centum scutorum.

DECISIO LV.

Ex consil. 22. alias 32.

Cum constitutio pensionis adiecta clausula, habita, vel non habita possessione iusta esse possit iuste etiã pensionarius pensionem a beneficiario, qui se obligat ad soluendam pensionem etiam non adepta possessione accipere potest, non obstante, quod beneficiarius, nec possessio-

ne beneficij, vel vllus fructus eius accipiat; eo quod euen-
tus quem quis præuidit, vel præuidere debuit, l. si pu-
rator, ff. ad l. Aquil. aut difficultas præstandi rem pro-
missam promittentem ad illam præstandam non excusat,
l. continuis, §. cum ita, de verb. oblig. vnde cum beneficia-
rius potuit, & præuidere debuit impedimentum non ad-
piscende possessionis, & tamen se oblig. aut ad soluendam
pensionem, etiam non adepta possessione, sibi solum im-
putare debet, cum damnus quod alicui sua culpa, & ne-
gligentia venit, sibi, & non alicui imputatur, c. damnus,
de reg. iur. in 6.

DECISIO LXI.

Ex consil. 16. in Nouis, deest in antiquis.

60 **Q**uamuis pensio beneficijs gratis remitti potest in-
scio Papa, non tamen eum, aut redimi, aut ad mino-
rem summam reduci, aut transferri sine Papæ auctoritate
valet, sicut nec sine eius auctoritate constituitur, c. extirpa-
da, de preb. Quia eadem concurrere debent in destructio-
ne, quæ in constitutione, c. 1. de reg. iur. ex Nau. in Man. c.
23. nu. 111.

DECISIO LXII.

61 **S**icut beneficium non est fructus, qui ex illo percipiun-
tur, sed ius illos percipiendi ita pensio nõ est certa por-
tio fructuum mensæ, vel beneficij, sed ius percipiendi il-
lam: Et sicut beneficium est ius spirituale, vel annexum spi-
rituali non quidem antecedenter, vt ius patronatus, sed
consequenter, ex S. Th. 2. 2. q. 100. ar. 4. ita etiam pensio li-
cet non sit quid spirituale, est tamen spirituali annexum
consequenter, vt ipsum beneficium, & proinde inuendibi-
le. Et sicut beneficium est spirituale, quia prærequirit rem
spiritualem, videlicet ordinem, ita etiam pensio ordinem,
seu clericatum prærequirit: vnde nemo eam laico conce-
dere potest, nisi solus Papa; sed neque Papa id potestate
ordinaria facere potest: Et de stylo Curie requiritur etiã,
vt nec illegitimus, nec irregularis sit, & per constitutionem
Pij V. Extrau. ex primo Lateranen. obligat ad horas sal-
tem B. Mariæ Virg. ex Nau. in Man. c. 25. nu. 122.

DECISIO LXIII.

Ex consil. 2. in Nouis, deest in antiquis.

62 **P**ensionarius, cui reseruatur pensio ad vtilitatem alicui-
us curialis, pensionem in si ium solata sibi certa quan-
titate transferre potest, quatuor concurrunt, videlicet
Papæ auctoritate, consensu Curialis, consensu beneficiarij
eam soluturi, & narratione quantitatis pecuniæ, quæ pre-
dicto Curiali datur, vt in id consentiat, quorum vno defi-
ciente, eam transferre non poterit.

DECISIO LXIV.

Ex consil. 55. alias 3. de vita, & honest. cler.

63 **C**lericus pensionarius propter pensionis tenuitatem se
sustentare non valet, si relicto habitu clericali ad mi-
litiam se transferat, pensionem non amittit, nec fructus re-
cepros restituere tenetur, dummodo horas B. Mariæ Vir-
ginis recitauerit: tenetur tamen clericaliter viuere, aliàs
peccat, nec absolui potest, nisi militiam secularem relin-
quere proponat, quæ omnino contraria est vitæ clericali:
potest tamen aliqua negotia, & officia secularia vitæ cleri-
cali non omnino contraria exercere propter pensionis te-
nuitatem, vt sic cum pensione honestè & decenter viuere
possit: sicut etiam habens beneficium ecclesiasticum cleri-
caliter viuere tenetur, fructus tamen beneficij non amit-
tit, si clericaliter non viuat, modo horas canonicas recita-
uerit, etiam si homicidium committat, & factus sit irregu-
laris. Inno. recep. in c. cum nostras, de concess. præbend.

[Hæc authoris sententia post Bullam Sixti V. quæ incipit
Cum Sacrosanctam, editam anno 1588 quinto Idus Ianua-
rij, falsa est, cum ibi Pontifex statuerit, vt qui clericus sit, &
beneficium, aut pensionem obtinet, habitum clericalem
deserat, alias beneficio, vel pensione ipso facto priuatus sit
ita vt non teneatur quis vltius ad fructuum beneficij,
aut pensionis solutionem, sed neque ob non solutionem
centuras, aut penas aliquas incurrit.]

DECISIO LX.

Ex consil. 56. alias 34. de præben.

60 **U**m ab inferiori Papæ pensio laico etiam non con-
iugato constitui nequeat, multo minus a Magno
Magistro militiæ Sancti Ioannis Hierosolymitani
alicui laico coniugato super Commendam collatam alicui
sui ordinis militi pensio constitui poterit; potest ta-
men Commendatarius causa paupertatis, pietatis, vel ne-
cessitatis, vel tota sua vita, vel ad aliquot annos gratis dic-
to pensionario aliquid soluere.

DECISIO LXI.

Ex consil. 57. & 58. alias 11. de reb. eccles. non alien.
deest in Nouis.

61 **P**ensio beneficijs licet gratis remitti, seu condonari
debeti eam possit. Card. in c. Agathosa, d. 63. ex Na-
uar. in Man. c. 23. nu. 111. in alium tamen transferri,
aut pretio causari, vel ad totam vitam pensionarij vendi,
aut ad longum tempus locari, scilicet vltra triennium, sine
consensu Papæ non potest. Extrau. de reb. Eccl. non alien.
Clement. tit. eod. sicut etiam pactio omnis sine beneplaci-
to eius in spiritualibus prohibetur, c. quam pio, l. q. 2. & c.
fin. de pactis.

DECISIO LXII.

Ex consil. 59. deest in Nouis.

62 **H**abens plura beneficia & redditus ecclesiasticos, quæ
sua persona, aut qualitas requirit ad honestam sus-
tentationem, superflua rennuciare tenetur, & solum iux-
ta suam dignitatem sumptus facere potest; superflua ve-
rò vanè expendens peccat, & restituere tenetur: Potest ta-
men beneficiarius diues fratrem suum egentem, & studium
sustentare ex redditibus sui beneficij, etiam si habeat
patrem diuitem, qui probabiliter id facere possit, eo quod
viuente patre bona illius non sunt filij, vnde si ius iure pot-
est dici pauper, & ope aliena indigens, neque tenetur pater il-
lum studentem in studio, vbi sibi inferuentem alere.

DECISIO LXIII.

Ex consil. 60. alias 2. & 4. de peculio cleric.

63 **B**eneficiarius de patrimonio suo, & sua industria que-
rens, & de alijs fructibus pensionum secularium, pos-
test pro libito suo etiam principaliter largiri cognatis
suis ob consanguinitatem, & amicitiam, sicut quilibet
laicus potest de fructibus laicis prohibito largiri, etiam ex
transis: De reliquis autem ex sua pensione, aut beneficijs
ecclesiasticis egentibus donare potest, etiam cognatis, di-
modo id principaliter faciat ob amorem Dei, quamuis
minus principalem respectum ad cognationem, amicitiam
& alios fines seculares habeat.

DECISIO LXIV.

Ex consil. 61. alias 7. de success. ab intest.

64 **D**iuiso fructuum beneficij inter prædecessorem, &
successorem, gl. in c. si propter, de rescr. in 6. sicut inter
usufructuarium, & proprietarium finito vsu fructu, l. si
usufructuarius, ff. quib. mod. usufruct. amit. vel inter fidei-
commissarium, & eum qui restituit fideicommissum ce-
dente die faciendæ restitutionis, l. Herennius, ff. de vsur.
fieri debet, ita vt prædecessor attento iure communi habe-
re debet omnes fructus collectos, vel debitos ante suam
mortem; reliquos verò omnes successor eius, non habita-
tione patris anni, qua vixit.

DECISIO LXV.

Ex consil. 62. alias 20. de celebr. Miss.

65 **C**anonici ecclesiæ Cathedralis per multos annos ab-
sens, nec horas canonicas recitans, fructum tamen
eius, qui in distributionibus quotidianis consistunt, conti-
nuo percipit, eos nec ecclesiæ, nec pauperibus, sed illis, qui
horis interfuerunt restituere tenetur, cap. 1. de cler. non re-
sid. in 6. cum non sufficiat date pauperibus, quod debetur
alteri, cap. ea re, de vsur. nisi quando ignoratur quis sit:
cap. cum tu, de vsur. & glo. ibi. distributiones verò quoti-
dianæ solum horis interuentibus debentur, adeo vt ob-
nitiens

ueniens tempore vacationis non reservatur successori, qualem regulariter Canonicus non habet, gl. in ca. sicut, de elect. sed inter superstites diuiditur. ex Nau. in Man. c. 25. n. 122. Fructus autem parochialis Ecclesiæ ob absentiam perdit, vel fabricæ illius Ecclesiæ parochialis, vel pauperibus loci, oppidi, vel pagi, ubi sita est restituendi sunt, ex Cōc. Tri. sess. 23. c. 1. de ref.

DECISIO LXVI.

Ex consil. 63. alijs 3. de cler. non resid.

66 **F**ructus quibus Canonicus priuandus est, eo quod ultra tres menses abfuerit seruitio Ecclesiæ, contra Cōcil. Triden. sess. 24. c. 12. de ref. decretum alicui operi pio, in quod arbitrabitur is, qui priuauit applicandi sunt. Quia quod a iure determinatum non est, iudicis arbitrio determinari debet, c. de causis, §. 1. ff. de off. deleg. Nec potest episcopus, aut Legatus penam a Concilio impositam remittere, aut super ea dispensare, gl. in c. dilectus 2. de præb. & c. cum dilectus. de elect. capit. fin. de fil. presbyt. immo sine causa iusta realiter delinquentem episcopus punire dissimulans, peccat, arg. cap. irrefragabili, de offic. ord. & gl. in c. ea, que, de off. Archiep. Non tamen tenetur Canonicus in conscientia fructus sic acceptos restituere, donec ab episcopo illis priuatus sit, cum nemo soluere tenetur penam, præsertim ipsi iure non impositam, sed per sententiam imponendam, donec a iudice condemnetur. glo. in c. fraternitas 11. q. 2.

DECISIO LXVII.

Ex consil. 64. alijs 12. de reb. eccl. non alien.

67 **E**piscopus beneficia ad sedem Apostolicam deuoluta, & eiusdem collationi reservata, alijs beneficijs tam iure antiquo, c. vnice. 10. q. 1. ca. sicut vnire, de excess. præl. Panor. ibid. quam nouo Concilij Trid. sess. 21. c. 5. de ref. perpetuo vnire potest; Per quam vnionem iure accessionis, & accessiois, ius quod beneficiarius habuit in alijs beneficijs obtentis, ad illa etiam vnita se extendit, arg. c. super eo, de præb. in 6.

DECISIO LXVIII.

Ex consil. 65. alijs 1. de vita & hon. cler.

68 **C**um operarius dignus sit mercede sua. Luc. 10. & qui seruit altari, de altari viuere debet. 1. Cor. 9. & c. cum secundum, de præben. clericus beneficiarius habens bona patrimonialia, & ecclesia seruiens, de fructibus beneficii sui iuste se alere potest, non aliter, ac si patrimonium non haberet, & patrimonium suum cum fructibus illius cognatis suis, & alijs quibus uolet, erogare potest. Innoc. in c. episcopus, de præben. Pan. & Fel. in cap. postulati, de refer. Manu. ca. 2. §. nu. 127. maxime cum Ecclesia clerico beneficium conferens, cum eo tacite conuenit uideatur, ut sibi seruiat in his, que beneficium requirit, & reditus eius accipiat, c. nisi pridem, de renun. & proinde seruienti sibi ministerij pretium de iustitia soluere tenetur; adeo ut habere, vel non habere patrimonium, nihil prodest, aut nocet ad hoc, quod Ecclesia beneficiario debeat, vel non debeat operæ suæ pretium, & reditus pro illa opera per beneficii titulum assignatos.

DECISIO LXIX.

Ex consil. 66. alijs 3. de immuni. eccl.

69 **B**eneficia cum iura sint spiritualia, ca. dilecto, de præb. vel certe illis annexa, non quidem antecedenter, ut est ius patronatus, sed dependentes, seu sequentes, ex Nau. in Man. c. 23. nu. 111. quod est maius, adeo ut ad illorum capacitatem requiritur, ut quiddam spirituale precedat, quo quis eorum capax efficitur, c. cum adeo de refer. S. Tho. 2. 2. q. 110. ar. 4. immo, & ipsa etiam prædia Ecclesiarum quatenus talia, sacra sunt, & qui ea diripit, vel absque solemnitate ecclesiastica usurpat, est sacrilegus, c. sunt, qui opes, & c. quisquis 17. q. 1. consequenter etiam fructus huiusmodi beneficiorum ecclesiasticorum, quatenus tales sunt, potestati, & dispositioni laicorum quorumcumque non sunt subiecti; Quamuis ea ratione, qua res vendibiles sunt, & emibiles, & translate a beneficiarijs in aliquem,

per aliquam dispositionem licitam, ab ecclesia probatam, eo quod per illam facta sunt quodammodo profana, & ergo, & principum potestati subiecta dici possunt.

DECISIO LXX.

Ex consil. 67. alijs 16. de præscrip.

70 **S**icut pluribus ex causis excommunicatus, licet absolutus, non censetur absolutus a contractis ex alijs causis, cap. ex parte, de offic. ord. c. cum pro causa, de senten. excommu. ita & beneficiarius, qui tribus de causis fructus beneficii male percepit, uidelicet, quia accepit illos post irregularitatem contractam, & quia vno anno horas non recitauit, & altero abfuit a beneficio, quod erat parochialis Ecclesiæ; si obtineat a Papa reuadicationem tituli, quem nulliter acceperat existens irregularis cum condonatione fructuum, nulla facta mentione, de prædicta horarum omissione & absentia, ex sola præfata Papæ condonatione a restitutione fructuum illorum duorum annorum non liberatur: quia gratia illa condonationis subreptitia censetur ex tacurnitate aliarum duarum causarum, gratia autem subreptitia non est valida, ca. Super hieris, de rescrip. nec tam facile concessisset illam condonationem Papa si sciuisset, quod ex tribus causis perdidit fructus, ac concessit sciens, quod ex vna tantum, cap. postulati, de rescrip. Vnde condonatio illa restringitur solum ad causam perditionis ex defectu tituli in petitione expresso, & non ad alias causas non expressas, præsertim quia voluntas non fertur in incognitum, l. Rutilia pollea, ff. de contrah. emp. & debens aliquid ex pluribus causis, si liberetur a debito ob vniam statum illarum, non liberatur ab eodem quatenus debet ex alia, l. cum quaritur, ff. de except. rei iudic. Quia tamen fructus obuinentes tempore vacationis debentur successori, cap. cum vos, de offic. ordin. c. præsentis, de elect. in 6. & fructus præfati obuenerint tempore vacationis, ex eo quod collatio prius ei facta ob irregularitatem non valuit, ipsemet beneficiarius tanquam primus successor eius, qui habuit postremum titulum canonicum, illos tanquam nouus successor ratione reuadicationis sui tituli, retinere potest.

DECISIO LXXI.

Ex consil. 2. in Nouis, deest in antiquis.

71 **V**m plura requirantur ad hoc, ut quis beneficium, quam clericatum accipiat, idoneus reputatus ad clericatum assumendum, non ideo idoneus ad beneficia obtinenda reputari censetur.

DECISIO LXXII.

Ex consil. 4. in Nouis, deest in antiquis.

72 **V**acante parochiali Ecclesia, quatenus multum deceat, ut episcopus edictum publicum proponat, ad id tamen virtute Concilij Trid. sess. 24. cap. 18. de refer. non cogitur, nisi in ijs locis, in quibus id postea per Synodum provinciale statuitur. Plures autem nominare tenetur, nec impedire potest, ne alius, vel plures intra decem dies examinandi veniant, quos per se vel Vicarium suum, & alios examinatores examinare debet.

DECISIO LXXIII.

Ex consil. 12. in Nouis, deest in antiquis.

73 **P**arochiales plures sine dispensatione Papæ obtinens, & ad illas, & ad alia beneficia quæcumque obtinenda inhabilis fit. Extran. Execrabilis, §. portio, de præben. & ultimo loco adeptæ collationi Papæ referuantur, ita ut si ordinarius illas conferret, collatio nulla, & inuálida esset.

DECISIO LXXIV.

Ex consil. 21. in Nouis, deest in antiquis.

74 **C**anonicatus, & dignitas cum iure communi incompatibiles non sint, in eadem ecclesia ab vno, eodemque obtineri absque dispensatione possunt. Arg. cap. cum olim, de sent. & re iudic.

DECISIO LXXV.

Ex consil. 33. in Nouis. deest in antiquis.

Capellania perpetua iuris patronatus, si (vt licet) per ordinarium ad Manualem reducat, beneficium esse desinit, & simplex beneficium efficitur, ad quod patronus sine alia Episcopi approbatione quemcumque deputare potest, & deputatum remouere; quod si postea impetretur vt beneficium, non tenet institutio, nisi iterum de Manuali per Episcopum in beneficium ecclesiasticum instituat.

DECISIO LXXVI.

Ex consil. 29. in Nouis. deest in antiquis.

Distribuciones quotidianas, quas canonicus hæreticus occultus accipit, si postea abfoluat cum retentione canonicatus, canonicis illis restituere tenetur, quibus accreuerunt si ipse non interfuerit.

DECISIO LXXVII.

Ex consil. 33. in Nouis. deest in antiquis.

Cum omnis expressio falsi, quæ principem ad gratiam facilius concedendam mouere possit, eam subreptitiam reddat, cap. Super lucris, de rescr. consequenter impetrans beneficium exprimendo se teneri ad soluendam pensionem, quam iam licite redemit, non solum peccat, sed etiam gratiam perdit.

TITVLVS IV.

De Clerico ægrotante, vel debilitato.

S Y M M A R I V M.

- 1 Coadiutor datus alicui ex fructibus beneficij ab eo administrandi sustentare debet.
- 2 Coadiutor datus alicui, quænam facere potest.
- 3 Beneficium ob superuenientem amentiam quis priuandus non est.

DECISIO I.

Ex consil. 1. alias 2.

Coadiutores, qui iure communi dantur Prælati beneficiarum, vt adiuuent eos in his, quæ ipsi facere tenentur, & non possunt, c. de rectoribus, & c. si de clericis ægrot. Inn. in c. nisi cum pridem, de renun. sustentationem habere debent ex fructibus, & redditibus beneficiorum, ad quæ administranda designantur, d. c. de rectorib. & c. 1. de cler. ægrot. in 6. Quæ sustentatio eis conceditur pro obligatione faciendi ea, quæ beneficiario agenda incumbunt, cum beneficium datur propter officium, c. si. de rescr. in 6. & c. 1. de clericis ægrot. in 6. Coadiutores vero extraordinarij, & qui conceduntur cum futura successione, ea solum facere possunt, & lucrantur, quæ illis ex Papæ concessionem permittuntur.

DECISIO II.

Ex consil. 2. alias 3.

Coadiutor Episcopo datus Archiepiscopo propter necessitatem cum futura successione, & facultate exercendi spiritualia, & temporalia, quæ iure, vel consuetudine ad coadiutoris officium pertinent, absente Archiepiscopo, vel annuente, potest exercere, & benedictionem dare potest, pallio tamè vt non potest, donec sit Archiepiscopus, vel moriatur, aut cedat Archiepiscopus. arg. c. Nisi. & c. ex tuarum, de auct. & vsu pallij, nec beneficia conferre, vel alia exercere valet, quæ is, cuius est coadiutor per se vult, & potest exercere; cum ad Coadiutoris officium de iure non pertineat ea, quæ principalis rectè potest, & vult agere per se, nec coadiutoris consilio, aut auxilio vt vult. Arg. c. Pontifices, & c. petisti 7. q. 1.

DECISIO III.

Ex consil. 1. in Nouis. deest in antiquis.

Beneficium iuste possidens, si postea in amentiam incidat, eo priuandus non est, sed et a superiore coadiu-

tor dari debet, manente iure beneficij in illo, etiâsi amentis sit. Arg. c. tua. de clericis ægrot.

TITVLVS V.

De concessione prebendæ, & Ecclesiæ non vacantis.

Hic titulus deest in Nouis.

S Y M M A R I V M.

- 1 Beneficia sine diminutione conferri debent.
- 2 Simonia mentalis nullam penam infligit, nec restituere obligat.
- 3 Episcopus licet perdat beneficia habita, ad alia tamen habenda non fit inhabilis.

DECISIO I.

Ex consil. 1. alias 1. vt eccl. benef. sine diminutione conferantur.

Ordinarius in beneficij collatione collatarium iuramento adigere nequit, quod non renunciat beneficium cum pensione in alicuius fauorem, aut quod non permutabit illud, sed tantum purè, & liberè, & simpliciter renunciat in manibus Papæ, vel ordinarij, si illud renunciare, vel permutare valuerit; eo quod beneficia sine diminutione conferenda sunt, c. 1. vt eccl. benef. collatum autè beneficium cum huiusmodi onere, & pacto, nõ solum beneficij pretium minuit, ca. cum Ioannes, de fide instr. sed etiam simonia sapit, eo quod in collatione inuenit conditio, modus, vel pactum quod iure non inest acti conferendi, vel recipiendi beneficium, c. significasti, de elec. & gl. & Fel. in c. ad audientiam, de rescr.

DECISIO II.

Ex consil. 2. deest in Nouis.

Quamuis sola voluntate dandi, aut accipiendi spirituali pro temporali, simonia committi potest, cum Simonia sit voluptas eruendi, aut vendendi spirituale pro temporali, gl. in summa 1. q. 1. & Nau. in Man. c. 23. n. 100. ad eo vt laicus nullâ habens potestatem conferre vellet aliquod spirituale pro temporali, simoniam committeret, non minus, quam qui furari vellet, furtum committeret, licet non furaretur. c. Sic cui, de penit. d. 1. Per huiusmodi tamè simoniam mentalem nulla pena, aut censura incurritur, c. fin. de simon. nec aliqua restitutionis obligatio inde inducitur.

DECISIO III.

Ex consil. 3. alias 15. de elect.

Episcopus, licet per consecrationem beneficia habita perdat, ad alia tamen futura habenda non fit inhabilis. Arg. c. licet canon. & c. commissis, de elect. in 6. præsertim Episcopus titularis; sed neque Cardinalis ad beneficia saltem simplicia obtinenda inhabilis est. ex Pan. in c. ecclesia vestra, nu. 2. de elect.

TITVLVS IX.

De his, quæ fiunt a maiore parte Capituli.

S Y M M A R I V M.

- 1 Administratio honorum Monasterij tota Abbati incumbit.
- 2 Professionis receptio, an ab Episcopo sine Capitulo fieri possit.

DECISIO I.

Ex consil. 1. in vtrisque.

Alias licet sine conuentus, aut prioris consensu bona Monasterij alienare non possit, cap. Sine exceptione, 12. q. 2. pensionem tamen constitutioni assentire sine eorū consen-

consensu valet; cum de iure communi nullam ipsi admittationem habeant, sed tota potestas administrandi spiritalia, & temporalia penes Abbatem sit, c. Nullam 18. q. 2. & c. edoceri. de rescript. dummodo non sint diuisa bona inter Abbatem, & conuentum.

DECISIO III.

Ex cons. 2. alias 36. de regular.

Professionis receptio facienda in manibus Capituli Ecclesie cathedralis Regularis, & ipsiusmet Episcopi, in manibus Capituli facta, Episcopo nolente illam recipere non valet; cum iura, c. porrectum, c. ad Apostolicam, & c. Ioannes, & c. sane, de Regula, tractantia de persona, quae potest recipere possessionem communiter de Abbate, nunquam autem de conuentu loquantur; unde licet superior renuens facere quod debet, ad id per superiorem cogi poteris, ab inferiori tamen illud fieri non potest, nisi in casibus iure expressis, ca. Nullus, de iur. patr. Pan. & Fel. ibi, ca. pastoralis, de off. ord. Et consequenter licet Episcopus compelli potest ad suscipiendam professionem Nouitij, tam ad ipsam, quam ad Capitulum pertinentem, non potest tamen a Capitulo, quod non est superior eius, id fieri, quod ipse facere tenebatur.

TITVLVS VII.

De his, quae fiunt a maiore parte, Capituli.

S Y M M A R I U M.

1 Concilium Generale Papa refragante nihil statuere potest.

DECISIO I.

Ex cons. unico in vtrisque.

Quamuis Papa refragante, Concilium Generale nihil statuere potest. Arg. ca. significasti, de elect. sed aliorum omnium, qui in Concilio sunt sententiae Papae sententia praesertim, eo quod Concilio Papa ut persona praesit, in qua tota potestas ecclesiae residet, ita quod solus possit statuere, quicquid cum Concilio possit, cuncta per modum, & c. per principalem 9. q. 3. Prouinciale tamen Concilium contradicente Archiepiscopo, aliquid decernere valet, eo quod Archiepiscopus Concilio Prouinciali praesidens, non a se illam potestatem solus habet, sed vna cum suffraganeis collegialiter; quae autem ab aliquibus collegialiter aguntur, ex maioris partis sententia terminantur Gl. & DD. in c. cum omnes, de cost. Qua de causa collatio pertinens ad Episcopum, & Capitulum ab Episcopo cum aliquo canonicis sui Capituli facta non valet, si maior pars ei contradicat; Sicut etiam in receptione Monachorum spectante Collegialiter ad Abbatem & Capitulum, ita quod Abbas non nisi vnam vocem, seu suffragium habet, maior pars eorum minori praesertim, et si in ea Abbas fuerit. Arg. c. 2. Ne sed. vac. in 6. & c. si. de Regul. in 6.

TITVLVS VIII.

De rebus Ecclesiae alien. vel non.

S Y M M A R I U M.

- 1 Instrumenta antiqua causa inuenta, si alicuius res tangant, tutius est reuelare, quam occultare.
- 2 Episcopus de fructibus fabricae vnius Ecclesiae superfluis, fabricae alterius Ecclesiae pauperis assignare nequit.
- 3 Alienans res Ecclesiae sua sine iusta causa, & solemnitate peccat, & penas incurrit.
- 4 Excommunicatus quando sit locans bona Ecclesiae ad longum tempus.
- 5 Abbas quas arborum sine conuentu, aut panis alienare potest.

- 6 Episcopus beneficii perpetua, manalia reddere, & extinguere potest.
- 7 Diuisio honorum Monasterij per Abbatem, & Conuentum facta valet.
- 8 Abbas exemptus, an res ecclesiae alienare possit.
- 9 Contractum faciens circa res ecclesiae, referens a voluntate Papae, an censuras incurrat.
- 10 Vnum beneficium alteri, statum suum non mutat.
- 11 Emphyteuticus praedij ecclesiasticis dirutis, cui solui debet census soluitur.
- 12 Locans res ecclesiae, quando incurrit excommunicationem.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 16.

Instrumenta antiqua causa inueniens si alicuius res, maxime vero Ecclesiae vtilitate tangant, quo minus bonis, & redditibus alienentur, tutius est reuelare, quam occultare, cum inueniens rem, aut sciens illam ad alium pertinere, restitutus, & reuelare obligatur, c. Si quid inuenisti. 14. q. 6. & c. qui cum fure, de furt. & restitutus in integrum ignorantem, praesertim Ecclesiae contra praescriptionem datur, c. vigilanti, de praescrip. Fel. ibi.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 15.

Episcopus, licet ex causa ecclesiae duas vnire, aut vnam in duas diuidere, c. vno, 10. q. 3. & c. figur vnire, de excess. prelat. & c. iam auctoritatem impartiri permittendi vnam ecclesiam cum altera, duobus habentibus, illas, c. Questum, de tertum permitt. & c. si. de. in. 6. & pensionem super beneficio vnius ad alium clericum pauperem sustentandum imponere, c. Nisi, c. extirpanda de praeb. & Canonicos ad contribuendum reparationi ecclesiae suae cogere, & etiam canonicorum suorum prebendas pauperes & redditibus beneficiorum episcopatus sui augere possit, c. exposuisti, de praeb. & ibi Panor. De superfluis tamen fabricae vnius ecclesiae, aliquid fabricae alterius ecclesiae pauperis carentis fabricae sufficienti ad parietes eius reficiendis, & ad ornamenta emenda, sine auctoritate, & licentia Papae assignare nequit; cum hoc nullo iure concessum esse constet, praesertim cum semel donata, data, & relicta fidelibus in suarum ecclesiarum vtilitatem, & vnum vsum pium, ad alium etiam pium, tam iure antiquo, c. 12. q. 1. Clem. quia contingit, de relig. dom. & glo. ibi. quam nono Concilij Tridentini sess. 7. c. 17. de ref. & sess. 22. c. 8. de rebus consecratione, applicari non possint sine auctoritate Papae, qui non facile eam euilbet Episcopo impartiri solet, etiam in casu licito, faciendam, cum etiam alienationem rerum ecclesiae suae, in casu licito, Episcopo non concedit, nisi se prius consulto Pius II. Extrau. 1. de reb. eccl. non alien.

DECISIO III.

Ex cons. 3. & 5. alias 18. & 4.

Res ecclesiae suae sine iusta causa, & debita solemnitate alienantes, quam alienatas recipientes peccant, & penas iuris, c. Si quis presbyterorum, de reb. eccl. non alien. & extra. 1. tit. eo. & cap. sine except. 12. q. 2. excommunicationem sentiet, & privationem beneficiorum, quae habent in ecclesijs, quorum bona alienauerunt, si inferiores Episcopis, vel Abbatibus fuerint, ipso facto incurunt; adeo ut pena, quas ipso iure incurrerunt, nec debent, nec possunt iudicem minui propter integrationem, & restitutionem bonorum, ob quam alienationem penas praefatas incurrerunt, cum aliud sit restitutio damni, & aliud pena, quae malefacienti a iure, vel ab homine imponi solent, licet canon, & ca. commissi, de elect. in 6. fecus autem si res ecclesiae iusta de causa, & seruata forma debita alienauerunt, tunc enim neque peccatum aliquod committunt, nec vllam censuram incurrunt, capit. Sine cessione 22. quaest. 2.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. alias 10.

Sidubus existentibus curatis in eadem ecclesia, & habentibus prædia, & fructus, & oblationes, & emolumenta obuenientia in diuisa, alter alteri, & de consensu episcopi ad vitium locati prædia ecclesie; nec excommunicationem contra Simoniacos latam, cum hic nulla communicationem contra alienantes res ecclesie mittitur simonia, nec etiam contra alienantes res ecclesie & contra recipientes illas male alienatas latam. extra g. 1. de reb. eccl. non alien. in curru: maxime si consensus episcopi accedat, & consuetudo in episcopatu, & Regno sit, ubi ecclesia sita est, ut res ecclesie ad longum tempus locari, & accipi solent, ex Nau. in Man. c. 27. nn. 149.

DECISIO V.

Ex cons. 6. & 7. alias 6. & 7.

Abbas sine consensu conventus, & sui Generalis arborum fructiferas, & non fructiferas sciendo, & vendendo peccat, & excommunicationem contra male alienantes res ecclesiasticas latam Clem. 1. de reb. eccl. non alien. in curru, cum paria sint alienare res pretiosas mobiles, & immobiles alienare; Panor. in c. nulli. de reb. eccl. non alien. secus autem si tantum arbores opacas locorum sui Monasterij pro vberiori fructuum collectione cedat, præsertim si arborum abscliam præna in commodum, & utilitatem Monasterij conuertat, tunc enim neque peccat, neque in penam aliquam incidit, etiam si sine consensu conventus id faciat, eo quod hoc non est re immobilem, neque mobilem pretiosam, quæ seruando seruari potest, alienare, nec bona Monasterij deteriorare, sed meliora reddere; quandoquidem sæpe nimia arborum denudatio nocere solet arboribus, & fructibus ab eis ferendis; Et iura prohibentia rerum alienationem intelliguntur de rebus immobilibus, & mobilibus pretiosis, quæ seruando seruari possunt. Panor. in d. c. nulli, & in c. sine except. 12. q. 2.

DECISIO VI.

Ex cons. 8. alias 2. de præscript.

Possidens bona fide per aliquot annos Capellaniam factam de perpetua manuali, siue ad n. tum amovibile auctoritate ordinarij, credens bona fide eam iusse in Manuali redacta, quæ tamen declaratur postea male fuisse in Manuali redacta, nec peccat, nec fructus perceptos restituere tenetur; quia cum Ordinarius ex iusta causa cum consensu patroni, & alijs necessarijs interuenientibus beneficia perpetua, Manualia reddere, & extinguere possit, credens bona fide episcopum non errat, & rem auctoritate eius bona fide possidens, fructus rei suos facit; iusta enim credulitas iurati ex errore facti, aut iuris, bona fides, ff. de acq. rer. dom. & Fel. in c. de quarta de præscript. etiam non obsecuti descendens, licet non possit ad usucapiendum, & præscribendum rem ipsam, ex qua queruntur fructus, prodest tamen ad querendos fructus ex ipsa, bona fide perceptos, sed est scire, ff. de pet. h. red. D. in c. possessor. de reg. iur. in 6. immo ad querendos fructus sufficit, ut mala fides ab sit, quamvis bona fides possit non ad sit. Fel. in vbi sup. Barol. in d. s. q. e.

DECISIO VII.

Ex cons. 9. in vtriusque.

Diviso bono unum Monasterij facta per Abbatem, & conventum solos, sine particulari auctoritate Papæ valet, cap. edoceri, de ref. & Panor. & Fel. ibi, & confirmatio Papæ accedens non efficit, ut Dionysio facta sit valida, sed tantum ut ab eodem Abbate, vel a successore eius pro libito revocari non possit, qui factam per se solum, & suum conventum, revocare pro libito poterit, antequam Papa confirmaret.

DECISIO VIII.

Ex cons. 16. alias 5.

Abbas exemptus licet iurisdictionem habeat quasi Episcopalem gl. recep. in Clem. 1. ver. p. prius, de re-

bus eccl. non alienan. & alienatio rei Cathedralis ab Episcopo de consensu Capituli facta valet, cap. sine except. 12. q. 2. & Panor. in c. 1. de his. quæ sunt a prælat. alienatio tamen rei eccl. sita extra Episcopatum ubi Abbacia sita est, ab Abbate exempto de contentu capituli etiam in casu a iure permisso facta, sine auctoritate Papæ, aut prælati superioris, cui immediate subiectus, inuvalida est; Panor. in c. 1. vbi sup. Car. in clem. 1. vbi sup. q. 4. 35. & 37. per superiorum tamen eius, & episcopum, in cuius ditione res alienata sita est, ratificari potest, ex Panor. & Car. vbi sup. & DD. in c. Nulli de reo. eccl. non alien. & in c. sine except. 12. q. 2.

DECISIO IX.

Ex cons. 11. in Novis, deest antiquis.

Contractum venditionis, vel permutationis circa ecclesiasticas, sub conditione, Si Papa placuerit, faciès, censuram antiquam non incurrit, si ante beneplacitum Papæ obtentum, ad venditionem rei venditæ, aut rei permutatæ traditionem non procedat.

DECISIO X.

Ex cons. 13. in Novis, deest in antiquis.

Cum per unionem unius beneficii ad alterum, beneficii unius status, & conditio non mutetur, sed antiqua præu. legia, & exemptio, nem etiam post unionem retinet; consequenter ecclesia exempta non exemptæ unita privilegium exemptiois retinet: sed & dignitas prima ecclesie post Pontificalem auctoritatem Papæ mente capitulari unita, ita ut capitulum illius possessionem apprehendat, perpetuoque retineat, & que inferuire faciat non ideo suppressa censetur: unde quavis dignitas illa vacare designat, non tamen operatur, & secunda eiusdem ecclesie dignitas incipiat esse prima per regulam Cancellariæ sedis Apostolicæ reservata.

DECISIO XI.

Ex cons. 17. in Novis, deest in antiquis.

Emphteuicis prædijs ecclesiasticis dirutis ad ciuitatem munitam, census annuus, qui in recompensam assignatur, non directo domino, sed ipsi emphyteutæ solvendus venit, qui solitam recognitionem Ecclesie Domine directæ soluet.

DECISIO XII.

Ex cons. 19. in Novis, deest in antiquis.

Quamvis beneficiarius rei ecclesie sit extra casum iuris expressos locans, ipso iure excommunicatus sit, extra g. 1. de reb. eccl. non alien. & beneficiarius regularis locans aliquid de rebus suorum beneficiorum ad longum tempus ab officio suspensus sit, Clem. 1. de reb. eccl. non alien. qui tamen bona fide id faceret, & maxime in ecclesie suæ utilitatem, poenitentia præfata, quæ in solum præsumentes feruntur, non incurret; siquidem poenitentia imposta contra præsumentem alicui facere, ab eo, qui abiq. dolo, vel contemptu illud facit, incurri non videtur ex Car. in clem. 1. q. 19. de priuil.

TITVLVS IX.

De Deposito.

S V M M A R I V M.

- 1 Deposito pecunie cum pacto, ut depositarius aliquid soluendo ea vti possit, usuraria est.
- 2 Restituere tenetur, qui aliquid accipit ab exaltore, pro facultate vti pecunia exacta usq; ad diem solutionis.
- 3 Depositum rei in pondere, numero, vel mensura consistens cum facultate ea vtiendi sit mutuum.
- 4 Deponens nihil a depositario exigere potest.
- 5 Contractus omnis cum ecclesia, si sit ei utilis, iniuri potest.

E D E

DECISIO I.

Ex cons. 1. in utrisque.

Cum contractus depositi sit contractus gratuitus, sicut & contractus commodati; ex Gl. in c. 1. de commodat. & in cap. 1. de deposito, ita ut si aliquid acciperetur, fieret contractus locationis, & conductionis; & depositum factum de re aliqua, quæ consistit in numero, pondere, & mensura, cum facultate ut ea depositarius uti possit, sit mutuum, simul ac ipse ceperit eo uti; l. Quintus, ff. de deposit. & l. certi conditio. §. si. ff. de rebus credi. adeo ut mutuum, & depositum pecuniæ cum facultate ea utendi paria sunt, eodem iure censenda; consequenter sicut acceptio alicuius rei pecuniariæ ob mutuum iniusta est, & accipientem ad restituendum acceptum obligat, c. si feneratoris, 14. q. 3. & c. cōsultisti, de vsur. cum sit contra legem diuinam, dicentem Mutuum date nihil inde sperantes; Luc. 10. ita etiam omnis depositio pecuniæ cum facultate ut ea depositarius uti possit, & eo pacto, ut aliquid deponenti solvatur, cum verè mutuum sit, iniusta, & vsuraria est, & ad restitutionem acceptorum obligat, ex Nau. in Man. c. 17. num. 280. 281. & 283. nec in ea vlla ratione Papa dispensare potest ut licita sit, eo quod vsura omnis iure naturali, & diuino prohibetur, c. quia in omnibus de vsur. & S. Th. 2. 2. q. 78. art. 1. nec dispensare valet: Papa; ut quis licite vsuram exercent, c. super eo, de vsu.

DECISIO II.

Ex cons. 2. deest in Nonis.

Quia aliquid ab exactore, vel Thesaurario constituto ut reditus exigat, cum facultate utendi pecunia recepta, quousque veniat dies præfixus ad eam reddendam, accipit, vsuram committit, & acceptum restituere tenetur; eo quod depositum gratuitum factum cum facultate utendi pecunia, sit mutuum, l. rogasti ff. de reb. cred. ratione cuius nihil iuste exigere potest, sed vsura esset, quæ non est licita. c. cōsultuit, de vsur.

DECISIO III.

Ex cons. 3. deest in Nonis.

Princes, aut ciuitas constituens aliquem depositarium alicuius gabellæ, cum depositario iuste conuenire non potest, ut præter pecuniam, quam colligit ex gabella, certam ei quantitatem soluat pro facultate, quam facit, utendi ea tempore, quo est apud eum ex Nau. in Man. c. 17. num. 283. eo quod deponere pecuniam, vel aliquid aliud in numero pondere, vel mensura consistens cum facultate utendi eo est mutuum, l. certi conditio, §. si. ff. de reb. cred. aliquid autem ob mutuum vsura rem mutuo datam accipiens, vsuram committit, & ad restituendum acceptum obligatur. Multoque minus iuste poterit talis depositarius officium illud Depositarij transferre in aliquem cum pacto, ut soluta quantitate, quæ debetur Principi, vel ciuitati, soluat ei dimidium eius, quod ex vsu prædictæ pecuniæ gabellarum accepta fuerit lucratus.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. in utrisque.

Cum depositum pecuniæ numeratæ cum facultate utendi eam subeat naturam contractus mutui, l. certi conditio, §. si. ff. de reb. cred. & per contractum mutui dominium mutuo data, & onus custodiendi, in mutuatarium tanquam dominum trāsit: l. 2. §. appellata ff. de reb. cred. & l. 2. C. de commodat. consequenter deponens aliquid depositario pro custodia solvere non tenetur: quando autem depositarius depositam pecuniam accipit sine facultate ea utendi, & cum obligatione eandem restitueri, pro custodia mercedem meretur, quia non transit dominium in illum; nec aliquid deponenti reddere tenetur vsura depositum: l. si faculum, ff. de deposit. neque deponens ab eo aliquid vsura fortiter exigere iuste potest.

DECISIO V.

Ex cons. 5. in utrisque.

Quamuis summam aliquam pecuniæ numeratæ apud aliquam ecclesiam ea lege deponere liceat, ut administratores bonorum eius, aliquot exinde reditus annuos emant, quorum quinta, aut aliqua alia certa & statuta pars vtilitati illius ecclesiæ pro decima, & onere administrationis cedat, & alia quatuor partes deponenti, & successoribus eius debeantur: c. 1. de deposito, eo quod regulariter omnis contractus aliqui illegitimus, cum Ecclesia fieri potest, si est ei utilis: Arg. c. sine exceptione, & c. si qua 12. q. 2. melius tamen, aptius, & securius fieret, si pecuniæ illæ ecclesiæ donarentur, sub modo, & onere reddendi donanti, & successoribus suis certam aliquam partem reditus rei ex illis pecunijs emptæ.

TITVLVS X.

De Emptione, & venditione.

SUMMARIVM.

- 1 Censuræ constitutio qualiter olim, & modo fieri possit.
- 2 Hospitibus, quam indigenis, carius vendere illicitum.
- 3 Vendens vsura taxam peccat, & ad restitutionem tenetur.
- 4 Papa, & qui alij, ex causa iniusta, relicta laicorum ad pios vsus in alios vsus pios mutare possunt.
- 5 Actus, ad cuius valorem dispensatio requiritur, donec illa imperet, est nullus.
- 6 Vendens scienter male emptori id scienti, quamuis peccet, non tamen de cessione, aut ad interesse tenetur.
- 7 Emptio, & venditio sunt iniusta, cum pretium maius notabiliter iusto datur, vel accipitur.
- 8 Mercator, qui multis in vendendo nocuit, quid faciet.
- 9 Mutuus frumentum ut melius recipiat, peccat, & restituere tenetur.
- 10 Societas, ut sors conferenti salua maneat, est illicita.
- 11 Censuræ ante Pium V. partim pecunia, partim alijs bonis emebantur.
- 12 Vendere carius ob dilationem quando liceat.
- 13 Cambium per minutum cuiuslibet, cum licitum sit, licite mutuari potest pecunia minuta cum intentione recipiendi argentam.
- 14 Censuræ impositio in pecunia numerata, ut fieri debet.
- 15 Censuræ redimibilis positus super re immobili, quando vsurarius censendus.
- 16 Venditio cum pacto, ut pro parte pretij non soluti census annus solvatur, vsuraria est.
- 17 Mercator peccat vendendo vsura rigorosum pretium, cum obligatione restituendi.
- 18 Locator venditori rem emptam cum pacto de retrouendendo tanti locare potest, quanti cuiuslibet tertio locaretur.
- 19 Vsura non est, si dem tibi irrevocabiliter aliquid, ut certum quid annuum mihi des.
- 20 Censuræ annuus an olim super persona constitui poterat.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 13.

Licet constitutio census olim fieri poterat, si pretium constitutum esset in pecunia numerata, etiam si eius solutio facta fuisset in alia pecunia, vel re alia, quæ non esset pecunia numerata, & tunc constituta fuisset ob pecuniæ ratione antea a venditore debita; ex Ext. Mart. v. & Calix. 3. Post

Post constitutionem tamen Pij V. Extran. Cum onus, requiritur, ut solutio totius pretij census constituendi solvatur in pecunia numerata ipso tempore quo constituitur: Censum tamen olim contracti iniuncti non erant, cum ad iustitiam census satis sit, quod constitutio census verificetur ex natura contractus emptiois; de cuius substantia & essentia solum est, quod pretium in pecunia numerata constituitur, s. item pretium. Instit. de emp. non tamen quod in ea solvatur, & in tempore, & articulo constitutionis, s. item pretium, quod est de forma accidentalis, & voluntaria: unde non obstante nova hac Pij V. constitutione, emptio census constitutio pretio in pecunia numerata, & soluto etiam in alijs rebus æstimatis illa quantitate, est iustas; immo fortassis iustior eo respectu, quo venditor maiore tempore fruitur pretio sine vilo censu, & interese, quam eiusdem quantitatis solutio tempore constitutionis, quæ necitur, an, & quomodo fructus sit.

DECISIO II.

Ex conf. 2. alias 9. de censib.

Cum hospitalitas res adeo laudabilis sit, ut eam non exhibentes a Deo arguantur, Math. 25. & hospitibus, & alienigenis, quam indigenis carius aliquid vendere vetitum sit. c. 1. de emp. & ven. consuetud. vendendi ius hospitandi cum privilegio vendendi carius vno denario flegitami vini, hosp. r. bus, & peregrinis, quam indigenis iniqua, & illicita est, & rami vendentes, quam contentientes cooperando, & participando de lucro moraliter peccant. c. 1. de offi. deleg. ex Nau. in Man. c. 17. nu. 195.

DECISIO III.

Ex conf. 3. in vtrisque.

Habens potestatem imponendi iustum pretium & taxam carnib. & alijs rebus, leges iustas super pretio, & modo vendendi ea ferens, & inferiores ad leges observantia sub peccato mortali obligat intendens, ut subditos ligat, ex Nau. in Man. c. 14. nu. 48. ut res carius usque pretio, & ultra taxam vendens, non solum peccat mortalis reus efficiatur, sed etiam ad restituendum damnum eis, quos ligat, obligatur: adeo ut licet paritas rei acceptas, vel damni dati excuset a culpa mortali, quando accipitur, vel fit sine intentione accipiendi quantitatem notabilem non tamen excusat, quando fit cum intentione vendendi multum minus v. cibis. ex Nau. in Man. c. 17. num. 239.

DECISIO IV.

Ex conf. 4. alias 8.

Papa, sicut ex causa iusta relicta testatorum laicorum ad pios usus, in alios usus pios, mutare potest: Cl. quia contingit de elig. domib. Ita Imperator, Rex, & alij qui Regula a habent, & in temporalibus superiorem non agno. cur iusta de causa relicta testatorum laicorum ad usus profanos, in alios usus profanos, & a fortiori in alios usus pios mutare possunt. l. 1. & l. legatam, ff. de adm. minist. r. r. ad civit. pert. & c. quæ in ecclesiarum, de const.

DECISIO V.

Ex conf. 5. alias 9.

Cum actus, ad cuius valorem necessaria est dispensatio, antequam illa impetratur, non valet: Matrimonium cõr. actum inter cognatos a iquo gradu prohibito intra se attinentes, ante dispensationem est nullum, et si alter coniugum promittat alieri imperatorum eam: c. 1. de consang. & affin. Et resignans beneficium, referuata sibi aliqua parte fructuum, vel pensionem, salvo beneplacito Papæ, si antequam obtineatur beneplacium eius, capiat illam partem fructuum, vel pensionem, Simoniacus realis censetur. ex Nau. in Man. cap. 23. num. 107. Et alienatio rei alienari prohibita, non impetrata prius alienandi dispensatione & licentia, adeo inualida est, ut non satis sit ratificatio ex intervallo facta, nisi cum modis a concedente licentiam expressis, cap. 1. de rebus eccl. non alien. in 6.

DECISIO VI.

Vendens scienter male, emptori se entem rem vel alienam esse, vel venditorem. Nam iuste vendere non posse, mortaliter peccat, non tamen de civitate, aut interese tenetur; l. si fundum & l. emptor. C. de civit. & l. si fundo, ff. eod. secus autem si rem talem scienter emptori bonæ fidei, & ignorantem vendat; tunc enim ultra peccatum, etiam de eorum est. & ad interese obligatur, peritque emptor talis bonæ fidei iuste & licite ex empto aduersus venditorem agere l. & libere; hominis, ff. de contrah. emp.

DECISIO VII.

Ex conf. 6. in vtrisque.

Vendens aliquid pretio per arbitros æstimando, cum conventionem addita ut emptor ultra iustum pretium conferretur, aliquid maius notabiliter singulis annis etiam anticipata solutione in principio anni venditori solvat, peccat; cum omnis emptio, & venditio, in qua pretium maius iusto datur, vel accipitur, iniusta sit, præsertim si anticipate solvatur. c. 1. & 2. de emp. & l. 1. ff. de emptio. S. Th. 2. 2. q. 77. art. 1. & Nau. in Man. c. 12. nu. 77.

DECISIO VIII.

Ex conf. 7. alias 15.

Varia mercimonia longo tempore exercens, quæ vix, & difficile sine peccato exerceri solent; & subinde dubitans, an aliquod illicite acquirit, & quibus ratione iustitiam reputat debet, quando in qua quantitate verisimiliter proximo nocuit, & si minime quantum aliquibus certis personis nocuerit, eisdem restituere in conscientia tenetur: Ag cap. ea de iure iur. sin. vero ad memoriam revocare non potest, quibus in partibus, & quantum nocuerit, debet bona fide reputare quantum plus, vel minus eo modo nocuisse potuit, & illud partibus restituere, vel in alia opera pia impendere. c. cum tu de vlt.

DECISIO IX.

Mutuans frumentum cum pacto tacito, vel expresse, quod mutuarius reddat melius frumentum quam accepit, peccat, & illud plus, quod accepit, restituere tenetur. Arg. c. 1. & 2. 14. q. 3. Si vero non fiat conventio, & consuetudo obligat ad reddendum melius, sed contingit, quod cum tenetur reddere idem in specie, reddat melius frumentum, eo quod est sanius, vel nouus, & ad conserva. dum apud nec peccat accipiendo, nec restituere tenetur, etiam si minus principaliter motus fuerit ad mutuandum aliqua, quod recipitur melius, & tamen mente quod contentus foret restitutione frumenti æque boni, & petere amplius, nec conquirere ut: cum spes illa minus principalis non faciat mutuum viuarium. Glo. recep. in c. consuluit, de vlt.

DECISIO X.

Societatem contrahentes super mercimonijs cum pacto inter socios de stando lucro, & damno, ita ut capit de non manente saluum conferenti pecuniam, sed si perderetur, illi, & non alijs socijs petere, licita est: si vero ita contracta sit, ut capitale, seu fors principalis salua reddatur conferenti, iniusta, & illicita erit ex Nau. in Man. cap. 17. num. 251.

DECISIO XI.

Census ante constitutionem Pij V. impositi, non ex eo illiciti erant, quod pars pretij in pecunia numerata soluta fuisset, & pars in alijs rebus, & bonis: s. bilibus ab ipsis patribus æstimatis, dummodo alia necessaria servata essent: Immo etiam ante illam pretium census non solum in alijs rebus quam in pecunia numerata solvi poterat, sed etiam remittendo debitum a venditore solvendum emptori: sicut etiam ante præfatam Pij V. constitutionem iure poena restituenda sortis in casu contractæ moræ solvendi censum apponi, & peti poterat, & etiam peti potest restitutum prædictæ sortis post contractam moram; immo & impena, & damna ob illam litem conequuta

E 2 debent

debetur à tali moroso, eò modo quo in alijs litibus ab iniuste litigante debentur, cap. finem litibus, de dolo & contu. & toto tit. de calum. & de pena tenere litig. Sed præterea post dictam cõstitutionem pretium Censu redimibilis omninõ incertum est adeo, vt secundum varias terras, varium etiam est census redimibilis pretium, quãuis pro censu irredimibili videtur dari debere ad ratione viginti pro vno, g. recep. in athen. perpetuè C. de factofan. ecclesi.

DECISIO XII.

Vendere rem carius, quam valet tempore venditionis propter dilationem ad soluendum datam, duobus concurrentibus licet; Alterum est, si venditor volebat seruare rem vendendam vsque ad tempus solutionis faciendæ; Alterum, si esset dubium, an tempore solutionis res illa plus, aut minus valeret, quam pretium constitutum, cap. in ciuitate & c. si. de vsur. & ex Nau. in Man. c. 17. num. 206. & 210. Quorum aliquo deficiente, vsuram vsura iustum pretium ob datam dilationem vendens, committit.

DECISIO XIII.

Ex cons. 8. alias 1.

Mens cum lero duorum, vel trium pro quolibet cennario monetam æream minutam, eamque amicis egentibus ad quotidiana comparanda mutans sine aliquo pacto, cum intentione tamen recipiendi monetam argenteam, non mutaturus nisi pro ærea argenteam recipere speraret, non peccat, quod in effectu exercet cabbium, quod vocatur per minutum, quod non solum Capporibus, sed etiam quibuslibet priuatis licet, ex Nau. in Man. c. 17. num. 288. Neque inde mutarius damnum aliquod patitur, cum ei tantum profuit impendisse æream minutam monetam, quam recepit, sicut si argenteam, quã dedit, impendisset.

[Alia huius consilij legenda sunt lib. 7. tit. 12. consil. 12. & 28. de vsuris ideo hic breuitatis causa præmittimus, vt ibi suo loco aptius reponi, & legi possint.]

DECISIO XIV.

Ex cons. 6. alias 16.

Census impositio etiam in pecunia numerata facta, cõ illis conditionibus videlicet, vt re censuaria perempta solui debeat, vel ne illa alienari, aut vendi possit, vel ea alienata cõsuarus censum soluere teneatur, & non soluendo poenam aliquam soluat, vsuraria est. c. si generaueris, 14. q. 3. vbi Nau. a nu. 69. & nor. 22. & consil. Pij V. de censibus contraria. extr. cõnus, edita. 1568. cõstit. 80.

DECISIO XV.

Ex cons. 10. alias 17.

Census redimibilis super re immobili suis finibus designata constitutus cum pacto, quod si inuenta fuerit incapax talis census, censetur impositus generaliter super omnibus bonis constituentis ad electionem emptoris, & iure communi, cap. in ciuitate, de vsur. & ca. ad nostram, de empt. & extante præsertim extrauagante Pij V. vsurarius censendus est.

DECISIO XVI.

Ex cons. 11. alias 13.

Venditio domus alteri cum pacto, vt soluta parte pretij reliquam partem emptor retineat, & venditori pro parte pretij non soluti, scilicet annuum soluat, donec reliquum pretij soluat, vsuraria est, eo quod venditor accipit aliquid vsurae principalem abemptore quia dat ei dilationem constituendi censum annuum pro parte pretij non soluti: cum tamen aliquid pro dilatione solutionis, vel termini debet accipere vsurarium esse conseret, & lege communi verum, c. confucit, de vsu.

DECISIO XVII.

Ex cons. 5. in Nouis, deest in antiquis.

Mercator aliquid vsura pretium rigorosum vendens non solum peccat sed etiam emptori tantum restituere tenetur, quantum iusto pretio addiderit, cõ emptorem in hoc notabiliter læserit, ex Nau. in Man. c. 23. n. 77. nec excusatur ex eo quod illud det [Senfariam] exercenti, Senfarius autem seu proxenera, qui ipsi fidentem ad mercatorem deducit, quem scit, vel scire debet excessurum pretium iustum cum concausa sit damni, quod datur emptori, in subsidium ad restituendum in solidum obligatur. Illud autem quod gratis vsura taxam a mercatore, timente, ne diuerat emptorem ad alios mercatores accipit, restituere non tenetur.

DECISIO XVIII.

Ex cons. 7. in Nouis, deest in antiquis.

Mens fundum cum onere retrouendendi & locandi cõ venditori, & propter hæc onera ei imposita emit illum pretio multo minore, quam si absque illis oneribus emisset, eo quod onera illa sunt quasi pars pretij, iuste fundum illum venditori illi tam grandi pensione, & affectu locare potest, quam grandi locare poterat, si absolute sine oneribus iusto pretio emisset, Argum. l. fundi partem, ff. de contrahen. emptio.

DECISIO XIX.

Ex cons. 20. in Nouis, deest in antiquis.

Cum contractus vsurarius esse non possit, vbi nullum est mutuum expressum, aut tacitum, ex Nau. in Man. cap. 17. nu. 206. vsura non erit dare alicui reuoocabiliter scuta ducenta cum conditione, vt certum quid annum durante vita donantis detur, & post obitum, recipiens Dominus absolute, & sine aliquo onere maneat.

DECISIO XX.

Ex cons. 21. in Nouis, deest in antiquis.

Census annuus a re extra agant in Pij V. est secundum aliquos, s. Henr. tract. de cõtract. q. 74. & 75. & Sor. l. 6. de iust. q. 5. art. 1. etiam super persona ipsius met vendentis constitui poterat, & etiam super omnibus bonis immobilibus mobilibus, iuribus, & actionibus presentibus, & futuris alicuius, prout Nicolaus V. ad petitionem Regis Aragoniæ, & vtriusque Siciliae Aphõsi declarauit, Quos census sic constitutos, extrauag. Manij V. & Calix. quæ habentur sub tit. de empt. & vend. inter communes, non reprobaueunt, etã si illos magis approbatur, qui super rebus immobilibus constitui iurauerat. Nunc tamen post extrauagantem præfatam Pij V. vt super rebus solis immobilibus, huiusmodi census annuus constitui potest.

TITVLVS XI.

De locato, & conducto.

SUMMARIVM.

- 1 Salarium iustum quõdam censeri debet.
- 2 Lex tollens pacta a caducitate excusantia de quibus pactis intelligitur.

DECISIO I.

Ex cons. 1. in vtriusque.

Conuentio inter herum, & famulum pro aereo mestruo, & vt famuli decentibus vestib. se induant, vt licita, vel illicita sit ex quantitate, & qualitate operarum, quas præstat seruus, & Dominus ab eo exigit, & an famulus a tatis legitime sit, & sciat valere operarum quas præstaturus sit, & an necessitate preliis pro tali salario se cogatur a bitio boni, & prudentis confessi, & si mandata est a gu. l. 1. de iure delib. nullus autem cõtractus vltro citroque obligatorius iustus esse potest, nisi a quale pro æqualis datur ex Nau. in Man. c. 17. nu. 267.

DE.

DECISIO II.

Ex cons. 3. in Nouis, deest in antiquis.

Lex tollens pacta a caducitate, excusantia de illis solum pactis intelligitur, quæ illam simpliciter tollit, & non de illis, in quibus loco caducitatis alia poena apponitur.

TITVLVS XII.

De Rerum permutatione.

Hic titulus deest in Nouis.

SVMMARIVM.

Ius patronatus in bonorum vniuersitate consistens, eis emptis, vel permutatis, quando transfertur.

DECISIO I.

Ex cons. unico in antiquis alias 5, de iure patron.

Habens multa bona & ius patronatus in vniuersitate bonorum suorum consistens, nec non ius percipiendi decimas in quibusdam ecclesia, si bona illa vendat, aut permutet, nulla facta mentione iuris patronatus, etiam ius patronatus in emptiorem, & permutationem illius transferre censetur, cap. ex literis, cap. cum seculum, de iure patron. in vero in emptiorem, aut permutationem eiusdem iuris patronatus mentio fiat, vel excipiendo simpliciter illud a contractu & translatione, d. c. ex literis. vel per co-
pulationem (Et) dicendo, vendo, vel permuto bona, & ius patronatus, ex Decio in c. Quanto num. 6. de ind. non transfertur ius patronatus, secus autem si fiat mentio ad transferendum per prapositionem (cum) dicendo, quod vendit, vel permuto bona cum iure patronatus, tunc enim translatio valere dicitur: Permutatio autem decimarum pro aliis rebus temporalibus, etiam cum auctoritate ordinarij, sine consensu Papæ fieri non potest, & aliter facta, Simoniaca censetur.

TITVLVS XIII.

De Feudis.

SVMMARIVM.

Feudatarius an omnis iuramentum fidelitatis præstare, & inuestituram petere teneatur.

DECISIO I.

Ex cons. unico in vtrisque.

Quamuis iuramentum fidelitatis, & petitio inuestituræ a feudatariis communiter exigere soleant, in recognitionem directi domini, quod apud concedentem feudum remanet, d. c. de forma 2. q. 5. & c. ego N. de iure iur. & c. 1. de forma fid. in vrb. feudorum, adeo vt si feudatarius illa non obseruat, feudum amittit, cap. 1. §. 1. Quæ si sit prima causa bene amittit, in vrb. feud. & cap. 1. Quo tempore moles in vrb. feud. non tamen omnis vassallus feudatarius, qui feudum habet, ad petendam inuestituram, & iuradum fidelitatem obligatur, sed is solum, qui feudum illis oneribus, in illius concessione & inuestitura subiectum habet.

TITVLVS XIV.

De Fideiussoribus.

Hic titulus deest in Nouis.

SVMMARIVM.

Debita priora prius soluenda sunt.

DECISIO I.

Ex cons. unico in antiq. alias 4. de solution.

Fideiussor pro alio quo, & postea pecunias ab illo pro seipso accipiens, & non habens, vnde pro vtriusque faciat, peccat mortaliter, & iniustitiam committit, volendo prius soluere his, a quibus posterus pro seipso accepit, quam his, quibus antea se per fideiussorem obligauit, ex Nauar. in Man. c. p. 17. no. 51. cum debita priora prius soluenda sint, nisi ex ignorantia, vel inaduerentia, excusetur credens se potius teneri ad soluenda debita, quæ pro seipso accepit, & quæ in sui ipsius vltus impendit, quæ quæ per fideiussionem debentur.

TITVLVS XV.

De solutionibus.

SVMMARIVM.

- 1 Contractus omnis in creditorum fraudem factus reuocari potest.
- 2 Famulus, qui accepit mille ab hero, illa permutando iuste, auctarium domino restituere non tenetur.
- 3 Pensionem prateritorum annorum ab antecessore non solutam successor ex fructibus perceptis soluere tenetur.

DECISIO I.

Ex cons. 1. & 2. alias 61. deest in Nouis.

Debitor multorum creditorum transferens locationem triennalem vineæ alicuius in postemum creditore, vt ex fructibus illius soluarur sibi debitum eo pacto, quod administratio vineæ, & fructuum pertineat ad debitore, & eo manente possit creditor capere fructus eius remanentes pro debito suo, in fraudem priorum creditorum illam transferre iudicatur, & sic transferendo peccat, & talis contractus per debitorem in fraudem priorum creditorum factus, iuste ab antiquioribus creditoribus reuocari potest ex toto ut quæ in fraud. credit.

DECISIO II.

Ex consil. 3. deest in Nouis.

Cum monetæ excusse precium verum ceteri debeat, quod a principe Reipub. præstituitur, Argum. cap. Quanto, & ibi Pan. communiter recep. no. 6. de iur. iur. aconomus, vel di. pætor, aut quibus alius officarius accipiens a Domino suo, vel eius nomine, ille scuta auri in auro, quorum singulorum precium a principe taxatum est vnde cum iulij, & dimidium; si illa mercatori tradendo, vltra illos vnde cum dimidio, aliquot quadratrimos, vel bo. ogninos accipiat, auctarium illud restituere Domino suo non tenetur, sed sibi illud iuste retinere potest, & suo officio facit satis, impendens pro hero tantum, quantum scuta auri secundum institutionem Principis valent, nec auctarium illud duorum, vel plurimum quatuorimorum; quod incertum, immo & voluntarium est in foro conscientie, aut exteriori restituere monetæ, quæ augmentum vel diminutio estimationis monetæ, quæ modico tempore durat, non sit attendenda, arg. l. præmium, in fin. ff. ad l. g. falc. Pan. in d. c. quanto.

DECISIO III.

Ex consil. 4. in Nouis deest in antiq.

Quæ pensionis retentioni nec per se, nec per procuratorem consentit, ob non solutionem censuris obligatur, antequam relaxationis littere, non per alterius Notarij transumptum, sed in forma authentica ei intimetur, Cle. causam. de electio. Auth. si quis in aliquo documento, C. de eden. instr. ita tamen pensionem prateritorum annorum ab antecessore non solutam successor ex fructibus, quos ipse percepit, vel in futurum percipiet, soluere, tenetur, vt ab hære. de antecessoris, qui fructus distorum percepit, quod soluit, recuperare valeat.

De Donationibus.

Ex conf. 4. deest in Nouis.

SYMMARIVM.

- 1 Donatio sub modo iusto, vt licita sit, qualis esse debet.
- 2 Parentes, qui filios alere non tenentur, in dubio expensas pro illis de illorum bonis facere censentur.
- 3 Donatio inter viuos a nupta sine assensu mariti facta est nulla.
- 4 Donare potest beneficiarius ad pia dum viuit, etiam ad cultum diuinum destinata.
- 5 Donatio episcopi, aut beneficiarij, siue sani, siue infirmi, inter viuos, & ad pia valet.
- 6 Regularis omnia, quæ ante, & post professionem habet, Monasterio acquirit.
- 7 Donatio intra duos menses ante professionem facta, quædo valida sit.
- 8 Donatio omnium fructuum Episcopatus a solo separatorem, quid includat.
- 10 Lex prohibens patri, ne aliquam partem bonorum dare possit, qualiter intelligenda.
- 11 Donatio causa mortis, cum clausula. (De non reuocando.) quando valet.

DECISIO I.

Ex conf. 1. in vtrisque.

- 1 Donatio, qua quis alteri donatione irrenocabili inter viuos ea lege mille donat, vt donatarius ei singulis annis vitæ ipsius centum soluat, & ita vt mortuo donatore nihil heredibus debeatur, iusta est, non solum ex eo quod contractus donationis modalis a lege non improbatæ licita est; ex toto tit. de donat. quæ sub modo, sed etiam ex eo quod donator subit periculum perdedi magnam partem illorum mille, quæ donat; Nam si paucis, vel nullis annis vixerit longe minus, quam donauit: accipiet, vel forte nihil capiet, & subito periculi iusta est causa suscipiendi aliquid vltra id, quod datur, l. 1. & 2. C. de nautico fan. & c. si. de vltur. & Dec. consil. 123.

DECISIO II.

Ex conf. 2. deest in Nouis.

- 2 Parentes, qui filios, aut filias alere non tenentur, & ne gotia eorum gerentes, impensas de bonis filiorum, & non de suis proprijs, in vtroque foro facere censentur; nisi in foro conscientie præfatas impensas non tanquam gestrices negotiorum filiorum, sed animo donandi, & non repetendi eas fecerint, l. si quis liberis. §. si mater. ff. de liber. agnos. quia in illo foro non præsumptioni, sed veritati statuit. c. Humanae aures. 2. 2. q. 5. & cap. is qui. c. ma. de spotal.

DECISIO III.

Ex conf. 3. deest in Nouis.

- 3 Mulier coniugata promittens alicui, quod relinquet illi bona sua, si neptem suam in uxorem duxerit, conditione impleta, promissionem seruare non tenetur, imò iuste eam reuocare potest, quia licet promissio legitime facta seruanda sit, l. 1. ff. de cond. causa data, causa non, sed adeo vt sine peccato reuocari non possit, c. 1. de pactis, & ex Nau. in Man. cap. 18. num. 6. quia tamen donatio inter viuos a nupta sine licentia, & assensu mariti fieri nequeat, non adimplendo, & reuocando promissum non peccat, & cui facta est promissio sibi ipsi damnum imputet, qui sciens, aut scire debens, non potuisse coniugam sine licentia mariti talem promissionem facere, conditionem tamen adimplere voluit: Nam scienti, & consentienti non fit iniuria, aut dolus. cap. Societatis. de reg. iur. in 6.

- 4 Donatio beneficiarij, qua capella cuidam, in qua elegit sepulturam per duos annos antequam moreretur, vasa, & bona donauit, adeo valida censetur, vt non obstante constitutione Pij V. super spolijs clericorum; Extrau. Romani. adit. ann. 1567. const. 44. capella illa, ab ecclesia ipsius beneficiarij illa sibi repetere volente, se defendere, & iuste sibi retinere potest, non solum si bona, & vasa data, ad vsum diuinum destinata non fuerint, sed etiam si ad eundem cultum diuinum fuerint deputata fuerunt præfata capella duobus annis ante obitum beneficiarij; cum tamen præfata Bulla nec de omnibus bonis beneficiariorum, sed tanquam destinatis ad vsum, & cultum diuinum disponat, nec etiam de omnibus ad vsum, & cultum diuinum deputatis, sed de illis solum, quæ tempore obitus beneficiarij ex testamento, vel ab intestato inueniuntur relicta, in quibus ecclesia beneficiarij viuitute Bullæ illius succedit.

DECISIO V.

Ex conf. 5. alias 4.

- 5 Donatio ab episcopo, aut aliquo alio beneficiario facta inter viuos de redditibus episcopatus sui aut beneficij ad opera pia valet, non solum si ea fiat sanus, sed etiam agrotus, & in infirmitate exstans; ex eo quod beneficiarius omnis, siue sanus, siue infirmus, superflua suæ sustentationi in pijs operibus impedere tenetur; c. 1. 16. q. 1. neque per infirmitatem suos titulos amittit, aut facultatem dandi bona sua pauperibus; cap. ma. de cler. agrot. & c. ad hæc. de testam. Donatio autem beneficiarij agroti facta sub hac forma, Si eam intra duos menses non reuocauero; donatio inter viuos censetur, & non donatio causa mortis. Adeo vt siue ante duos menses moriatur, siue multo tempore viuat, dummodo eam non reuocet, valida & efficax iudicari debet ad effectum, vt donatarius legitime bona data possidere valeat, nec collecti spoliatorum villa ratione debeat.

DECISIO VI.

Ex conf. 60. alias 2. & 4. de peculio cleric.

- 6 Regularis per professionem omnium bonorum patrimonialium, quæ ante professionem habebat, & capacitatem habendi dominium illorum, vel aliorum in tota sua vita perdit; ita vt omnia, quæ ante, & post professionem habet, per illam facta sunt Monasterij, vel Religionis, nec ea alicui per vltimam voluntatem, aut per donationem causa mortis, quæ quod ad hoc equiparantur, donare valet.

DECISIO VII.

Ex conf. 7. & 8. alias 81. & 82. de regular.

- 7 Quamuis donatio intra duos menses ante professionem cum licentia Episcopi, aut Vicarij facta, valida sit; Renunciatio tamen aut donatio bonorum facta occasione futuri ingressus in religionem ab eo, qui Religionem nondum ingressus est, neque habitum suscepit, cum pacto, quod in omnem euentum, in quem dictus donator ante professionem a Monasterio exiret, dicta donatio esset nullius momenti; & inuvalida, & contra Concilij Tridentini decretum. sess. 25. cap. 16. de regul. facta censenda esse, neque donatarius ratione illius, bona sic donata, aut renunciata iuste retinere potest; quia actus contra formam substantialem a lege prestituta factus non valet, cum dilecta. de rescript. præsertim quando sit contra formam substantialem legis continentis clausulam irritantem, l. si. C. de legibus. qualis est forma præfata Concilij irritans omnem donationem factam inuitu ingressus religionis ante duos menses proximos professionis faciendæ.

DECISIO VIII.

Ex conf. 9. alias 3.

- 8 Cum beneficiarius omnis in fructibus percipiendis usufructuario similis sit, Gl. in c. si propter. ver. primi. anij.

quod de elect. in 6. & ad usufructuarium fructus omnes a solo separati suo nomine perueniunt; l. si eius. ff. de rei vend. consequenter Episcopus mortuus donans alicui præsenti. & acceptanti omnes & singulos fructus collectos, & a solo separatos quomodo debet ad suum Episcopatum spectantes, donasse censetur fructus omnes illius anni pertinentes ad Episcopatum, in quibus iam erat donatorius quæ situm ante diem, quo illos donauit, quales esse censeantur non solum decimæ, & alij fructus, qui tunc erant collecti, & in horrea reconditi; sed etiam qui erant iam messi, & ab arboribus, vel terra separati, etiam si nondum essent triturati, nec grana ex spicis excussa; & siue fructus illi a seuis Episcopi, seu beneficiarijs collecti, & separati fuerint, siue ab ipsis colonis ea mente messi, & collecti iam erant, ut ex eis decimas soluerent; cum fructus omnes decimandi causa a solo separati, beneficiariorum, esse coleantur.

(Ad erendum quod hæc au horis opinio videatur contra Boulam l. i. j. III. quæ in ipis cum sicut constit. 9. edit. Anno 1550. ubi Papa dicit Beneficiorum fructus, tempore obitus Beneficiorum in exactos, ad successores in beneficijs spectare.)

DECISIO IX.

Ex cons. 5. in Nouis, deest in antiquis.

Clericus modo regularis non sit, de patrimonialibus, vel quasi, etiam donando pro libito, ut laicus dispo- nere potest, c. quia nos, de testam. quæ sita vero ex fructibus beneficii, seu intuitu ecclesiæ, non nisi intuitu veræ paupertatis, vel pietatis al cui largiri nequit, & alter vterque, scilicet, tam donatarius, quam donator peccat, & ea pauperibus, & operibus per restituere tenetur.

DECISIO X.

Ex cons. 9. in Nouis, deest in antiquis.

Ex prohibens patri ne in dationem filio, si ultra quin- tam partem bonorum dare possit, donantem pro ani- ma sua ad opera pia, vel in remunerationem, non obligat et Nauar. in Man. c. 26. num. 29.

DECISIO XI.

Ex cons. 11. alias 1. de atate & qualitat. ordin.

Donatio causa mortis cum clausula, De non reuocanda, licet valeat si modo vel bis dispositio in infera non sit, tamen si id in exequutorijs fiat; ex Cou. par. 2. rubr. de test. nu. 13. Sed neque donatio causa mortis facta reuocatur, si quis postea donec inter vivos, putans donatarium interijisse. Arg. l. si de dolo de hereditit.

TITVLVS XVII.

De Peculio clericorum.

Hic titulus deest in antiquis.

S V M M A R I V M.

- 1 Clerico filio familias datum sit peculium castrense.
- 2 Fructus beneficii, viuente titulari, cui debentur.

DECISIO I.

Ex cons. 1. in Nouis, deest in antiquis.

Clericus non suturatus, filius familias annuatim a patre pecunias accipiens, ut clericaliter se sustinet, de prædictis pecunijs testari, aut alio modo disponere potest, non obstante quod sit filius familias; sique ei huiusmodi peculium castrense. Arg. Auth. presbyt. de episc. & cler. Contr. cit. Vnde ludendo efficaciter dominium illius in alium transfert, sicut etiam omne id, quod lucratur.

DECISIO II.

Ex consil. 56. alias 34. de præben.

Beneficiorum fructus, viuente titulari, seu illorum re- scruatio, a solo separati ei debentur, sicut etiam locutionum pensiones correspondentes fructibus a solo separatis & hoc etiam nondum fuissent in horrea repo-

siti, cum idem de perceptis, & a solo separatis iudicandū sit. Argum. l. si eius. ff. de rei vend. vnde si illos viuens debita honesta contrahendo consumpserit, non facerent spoliū, alii sic. De iurē autem deberetur succedenti in beneficio, cap. c. in vos, de offic. ordin. & c. quia tæpe, de elect. in 6. sicut & collecti; sede vacante, nisi alteri applicati essent.

TITVLVS XVIII.

De testamentis.

S V M M A R I V M.

- 1 Restituere tenetur famulus, qui compensandi animo clā accepta, fecit, ne heres tot sibi relinqueret.
- 2 Heres testatoris confessorio non tenetur nisi in verisimilibus credere.
- 3 Deponens testator pecunias cum pacto nihil soluendū depositario iniuste facit, & usuram committit.
- 4 Relictum collegio pro annuario quotannis celebrando, inter Collegiatos præsentis diuidi nequit.
- 5 Legitima Iudæorum, & infidelium filijs conuersis, vnijs parentibus, debetur.
- 6 Alienare extra familiam prohibito succedere non potest extraneus ex testamento, sed sic ab intestato.
- 7 Institutio in alterius voluntate relicta an valeat.
- 8 Incapax, cui aliquid tacita fide relictu est, illud denuntiando lucratus dimidiam partem, alij vero tertiam.
- 9 Substitutos, si sine liberis decesserit institutus, monasterium, quod institutus intrat, quando succedit.
- 10 Testamentum clerici, vel Episcopi in vrbe decedentis de rebus per negotiationem quasitis, ut validum.
- 11 Regularis ex Papa privilegio ad pia testari potest.
- 12 Testamentum factum cogitante ingredi religionem, pro fessione confirmatur.
- 13 Legatum Minoribus, ut eis profuturum quomodo faciendum.
- 14 Testamentum a parochio scriptum, & sola manu testatoris subscriptum an valeat.
- 15 Beneficiarius heres a patre institutus, an ex beneficii fructibus legata mandata soluere teneatur.
- 16 Extraneus Pij V. reuocans privilegia concessa clericis disponendi in fauorem illegitimum, quomodo intelligenda.
- 17 Legatum, quo mandatur heredi, ut detur vni aliquid, an censeatur perpetuum.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 17.

Si testator relinquere deliberans 200. in suo testamēto cuidam famulo suo debenti ei 50. clam minua im subtrahit, sed antequam relinqueret, dixit eidem se id delib- rasse, & seruis respondens se ob id gratias ageres suffi- cere tamen ut sibi solum relinquat centū quinquaginta; quod fecit animo compensandi prædicta quinquaginta subtrahit, quæ ex 200. sibi legatis remittebat, testa- tore mortuo & solum centum quinquaginta legatis, non potest famulus quinquaginta, quæ debebat, ultra 150. le- gara reiner, loco aliorū, 50. quia legasset testator, si ip- se non impedisset, sed ex illis 150. legatis, quinquaginta quæ clam subtraxit, heredi restituere tenetur. Quia cum testari, vel legare, & testari, & legare velle diuersa sint, Arg. tex. in l. in vendentis, de contrah. empr. & voluntas vltima vsque ad extremum vitæ exitum mutari potest, c. vltima voluntas. 13. q. 2. etsi deliberasset testator 200. relinquere; quia tamen non nisi 150. legasset, non censetur famulus a reliquis 50. testatori ignotis, & restitutione eorum liberatus, ob bonum propositum, quod habuit, eo quod propositum in mente retentum parit abortum. l. si repetendi. C. de condit. ob causam.

DE-

DECISIO II.

Ex conf. 2. alias 16.

Testator in suo testamento statuens; vt hæres faceret illa, quæ confessorius eius ei diceret pro satisfatione obligationum, quibus tenebatur; ita etiam & deponens pecunias cum pacto nihil soluendi depositario, iniuste facit, & usuram committit, eo quod accipit ultra sortem principalem illud salarium, quod depositatio pro fida custodia suo periculo faciendâ debetur iure naturali, & Evangelico; quo cauetur mercenarium dignum esse mercede sua. Luc. 10. Nec possunt hæreses pecunias illas cum prædicto pacto in manibus dicti depositarij tenere; quia licet regulariter dispositio testatoris pro lege habeatur, Auth. de nup. §. disponat testator. de testam. fallit tamen quoties est iniusta, & usuraria, qualis est dispositio cum huiusmodi pactis facta.

DECISIO III.

Ex conf. 3. alias 3. de deposito.

Sicut testator deponens pecunias cum pacto, quod depositarius teneatur septem pro ceterum singulis annis hæredibus suis solvere, usurarius est; ita etiam & deponens pecunias cum pacto nihil soluendi depositario, iniuste facit, & usuram committit, eo quod accipit ultra sortem principalem illud salarium, quod depositatio pro fida custodia suo periculo faciendâ debetur iure naturali, & Evangelico; quo cauetur mercenarium dignum esse mercede sua. Luc. 10. Nec possunt hæreses pecunias illas cum prædicto pacto in manibus dicti depositarij tenere; quia licet regulariter dispositio testatoris pro lege habeatur, Auth. de nup. §. disponat testator. de testam. fallit tamen quoties est iniusta, & usuraria, qualis est dispositio cum huiusmodi pactis facta.

DECISIO IV.

Ex conf. 4. alias 8. de rebus eccl. non alien.

Religiosum Collegium sacerdotum cum onere faciendi singulis annis perpetuo vnum anniuersarium pro legante, inter Collegiatos, sicut alij redditus collegij, diuidi non potest, ita vt non transeat simul commodum cum onere ad successores; quia cum iusta mens & dispositio testatoris, quæ seruanda est, c. si. de preb. & l. in conditionibus, ff. de cond. & demonst. ea fuerit, vt collegium perpetuo obligetur pro eo vnum anniuersarium facere, & aliud sit collegium, & aliud singuli de collegio, c. eam te. de rescrip. Et qui sentit onus, sentire debet & commodum; cap. qui sentit de reg. iur. in 6. Non possunt sacerdotes præsentis relictum collegio cum tali onere inter se distribuere, ita vt onus ad eorum successores sine vilo commodo transeat.

DECISIO V.

Ex conf. 5. alias 2. de Iudæis, & Saracenis.

Filij Iudæorum & aliorum infidelium, quæ cuius legitima eis debita. c. cum simus, de reg. & gl. in c. R. syn. de testam. & Bulla Pauli III. etiam viuentibus parentibus, & alijs bonis suis tam mobilibus, quæ immobilibus ad se pertinentibus, nec non quacunque alia portione bonorum patrimonialium, aut paternorum eis de iure, seu successione debitorum priuari non possunt; aliqua tamen alia bonorum parte, quæ eis ab intestato contingeret, per parentes testantes non obstante eadem Bulla priuari queant; quæ gratia Principis intelligenda est sine præiudicio tertis super eod. de offic. de leg. & l. si quis a principe. ff. de quid in loco publ. fiat. paribus autem conuersorum graue præiudicium fieret si non liceret eis testari de bonis suis, in quem vellentiam extraneum, dummodo omnibus suis legitimis, & alijs de iure, vel successione debita, in tacta, & illata relinquunt, præsertim cum intentionem Pontificis ex eisdem Bullæ proemio, vnde mēs disponens collegij vt plurimum solerit, quia propter, de electio. & l. si. ff. de hæ. & l. eam solum fuisse constet, vt filijs conuersis bene prouisum esset. ne prædicta conuersio eis noceret, non autē quod eorum conuersio alios non conuersos læderet, aut parentibus aliquid exinde præiudicium inferretur.

DECISIO VI.

Ex conf. 6. alias 12.

Alienare prohibitus rem al quam extra familiam, eā alienare nō potest in aliquo extraneum per here-

dis institutionem, licet possit per successionem ab intestato. l. cum pater, §. cum inter, ff. de leg. 2. & ibi Bart.

DECISIO VII.

Ex conf. 7. alias 14.

Licet substantia institutionis legati, vel fidei commissi in arbitrium alterius conferri nequeat; si illa institutio ff. de hered. instit. electio tamen incertæ personæ de certis, vel de certo genere personarum, vel familia, in alterius arbitrium, & voluntatem legitime conferri potest. l. vnum ex familia, de leg. 3.

DECISIO VIII.

Ex conf. 8. alias 7.

Incapax, cum aliquid tacita fide relicto in eam, illud primo denunciando fisco, dimidium relicti, fisco alterum dimidium lucrante, acquiritur l. senatus, §. senatus, ff. de iure fisci. alij vero denunciatus primo solum relicti partem tertiam lucratur. l. cum tacitum, tit. eod.

DECISIO IX.

Ex conf. 9. alias 13.

Si testator carens liberis instituat nepotem ex vno fratre, eiq. filios suos masculos legitimos, si haberet, substituat, alias nepes ex fratre, & sorore, & si nepos institutus intrat Monasterium illicque donat omnia sua bona, & ita filios masculos legitimos habere non poterit, Monasterium in tali casu præfatas nepes substitutas excludet, & in bonis testatoris vi donationis succedet. c. in præsentia, de prob. Pan. ibi. nu. 68. Fel. & alij Couar. l. i. var. resol. c. 19. Sin autē testator, qui instituit, vel substituit expresse exclusit Monasterium, aut tacite aliquibus verbis appareat eum de Monasterio cogitasse, vel noluisse, vt in simili euentu Monasterium in suis bonis succederet, substituta nepes Monasterium excludent, in dubio autem præsumitur pro Monasterio, vt Monasterium succedens substitutas nepes excludat.

DECISIO X.

Ex conf. 10. alias 3.

Testamentum clericici, vel episcopi in vrbe decedentis de rebus per negotiationem acquisitis validum censeri debet, si negotiatione de se licita, & iustitæ speciales legitimè contraria quæ sita res fuerint; ex Bulla Iulij III. cupientes const. 3. & Bulla Pij IV. Rem. Pont. const. 31. edit. 1560. licet alias illicita esset ratione circumstantiæ personæ, loci, temporis, vel alterius quæ negotia bonem faceret vitiosam, eo quod contraria esset alius virtutibus, quam iustitæ speciali; scilicet si per negotiationem illicitam, vel alias contra canones eccl. aut iustitæ specialis bona legata acquisita sint, talia enim per vltimā voluntatem a clericis, vel episcopis in vrbe morientibus relinquenda non nequeunt, sed eis mortuis Camera Apostol. debentur; ex Bulla Pij IV. Decens. const. 23. Sicut etiam Monacho Apostata, & aliquid per negotiationes, & mercaturas lucrans, non Monasterium, sed camera Apostolica succedit. cap. olim. a de priuileg.

DECISIO XI.

Ex conf. 11. alias 6.

Regularis licet regulariter, & de iure communi testari non possit, c. 2. de testamen. & Auth. ingressi. c. de sacros. eccl. ex Papæ tamē priuilegio ad pia testari potest; sed & filii Monacho per professionem in aliquo Monasterio proueniens, ita per consecutionem episcoporum, c. 1. 18. q. 5. & c. cum om. m. 2. de priu. ut alieius beneficii secularis ei perpetuo concessi tollitur, c. ne pro cuiuslibet. 15. q. 1. & Gl. in cle. 1. §. ad hæc, de statu monach. vt & ordini suo destina esse subiectus, & quicquid acquirit, nō ordini, & Monasterio suo, sed beneficio suo, & eccl. i. illud querit.

DECISIO XII.

Ex conf. 12. alias 10.

Testamentum cogitante, & volente ingredi religio-

si conuentus, in quem ingreditur, ita validum censetur & morte ciuili, professionis confirmatur, vt hæres institutus statim post professionem, capere poterit possessionem bonorum, ad quæ institutus fuit, non expectata morte naturali testantis, & profitentis, Couar. cap. 2. d. c. 6. nec villo modo post professionem testamentum factum reuocari potest.

DECISIO XIII.

Ex conf. 13. & 14. alias 9. & 8.

Lect annuum legatum factum fratribus minoribus non valet, etiam ad hoc vt vendatur, & estimatio in necessitatibus imminuentibus impendatur, cum predicti fratres neque domum, vel prædium, cum pacto, vt ea locent, vel colant, accipere possint, Cle. exiuit. S. porro. de verb. signific. & c. exijt. tit. eod. in 6. eo quod annuos redditus habere prohibentur: quia tamen aliud est ecclesia, & fabrica eius, & aliud capitulum, seu conuentus, qui eam tenet, gubernat, & regit: per exemptionem, de priuileg. in 6. & arg. c. si ciuitas, de sent. ex comm. in 6. annuus redditus promissus, vel legatus Monasterio minorum pro fabrica, candelis, vino, oleo, & vestimentis ad Missarum celebrationem validus est, nec iure canonico, d. Clem. exiuit. aut sancti Francisci regula prohibetur: eo quod nihil exinde conuentui, aut vili ex fratribus conceditur, sed soli ecclesie, & pijs vsibus illius, nec eorum paupertati inconuenit, vt ecclesie annuos redditus habeant.

DECISIO XIV.

Ex conf. 1. in Nouis, deest in antiquis.

Quamuis testamentum etiam a parochio scriptum, & sola testatoris manu subscriptum, sine testibus, in foro exteriori non valeat, quicquid tamen sic possiderit, in conscientia in foro interiori retineri potest.

DECISIO XV.

Ex conf. 2. in Nouis, deest in antiq.

Beneficiarius hæres a patre institutus, si fecit inuentarium, debita, vel legata ei a patre mandata extra vires hæreditatis, ex fructibus beneficii solvere non tenetur, sed ad id tenentur alij hæreditatem habentes, immo nec volens potest ex beneficii sui fructibus ea solvere, nisi iudicet solutio directè, vel indirectè saltem opus pium iudicetur.

DECISIO XVI.

Ex conf. 4. & 5. sine eadem, desunt in antiq.

Cum Extrauagans Pij V. Extrau. in c. quæ ordini ecclesie, const. 120. in ordine, ea solum priuilegia reuocet, quæ vel a se, vel ab aliquot suis antecessoribus in particulari concessa fuerant ad disponendum de quibuscunque bonis inter viuos per donationes, vel in morte per vltimas voluntates, ideo non obstante reuocatione prefatarum facultatum, quæ sunt priuilegia, & gratiæ particulares, possunt clerici, & quicumque alij donare inter viuos, & relinquere in vltima voluntate nepotibus, aut fratribus: aut filijs suis illegitimis si vere pauperes sint, non solum bona sua patrimonialia, aut quasi patrimonialia, hoc est, per suum laborem, & industriam, sed etiam inueniu ecclesie acquisita, sicut antea de iure communi potuissent, argum. cum haberes, de eo qui dux. in matrim. quam poll. per adult.

DECISIO XVII.

Ex conf. 11. in Nouis deest in antiq.

Legatum, quo mandatur hæredi vt singulis annis detur vni aliquid certum nullum tempus certum assignando non solum censetur perpetuum, si fiat loco pign. arg. l. annua. ff. de annuis legat. sed etiam si mandatur aliquid fieri tacite in memoriam, & honorem familie suæ, quod non posset assequi, nisi legatum esset perpetuum.

TITVLVS XIX.

De successione ab intestato.

SUMMARIVM.

- 1 Filij ex damnato coitu nati parentibus non succedunt, nec contra.
- 2 Mutuarius pecunias a beneficiato clerico in curia decedente acceptas, illius hæredibus, & non camera restituere tenetur.
- 3 Clericus simplex omnia negotia, quæ laicus gerere potest, & sic bona sua non sunt spolia.
- 4 Extrauagans Iulij III. quod debita beneficiarij non soluantur de fructibus non exactis, vt intelligenda.
- 5 Bona alienare prohibito, quando succedit fiscus.
- 6 Fructus beneficij a solo separati, cui debentur.

DECISIO I.

Ex conf. 1. alias 2.

Sicut filij spurij ex damnato coitu nati non succedunt parentibus, neque contraio parentibus filij spurij, Auth. quib. mod. nat. est. sui. S. illud collat. 7. & Pan. in cap. tanta, qui filij sint legit. ita neque fratres fratribus spurij ex damnato coitu nati succedere possunt, dummodo ab habente potestatem non sint legitimi.

DECISIO II.

Ex conf. 2. alias 3.

Mutuarius pecunias a clerico beneficiato in curia decedente ab intestato acceptas, illius hæredibus, & non camera Apostolice restituere tenetur, um hæres, & non camera clerico in curia mortuo succedat, ex Bulla Iulij III. cupient. s. const. 3. Auth. de hæred. ab intest. collat. 9. & post debitam diligentiam adhibitam non inuenito hærede, illas parentibus defuncti, aut illis c. sanctis, proximioribus in gradu, deductis impensis in inquir. edo. factis restituere tenetur, nec sufficit illas pauperibus, vel pijs locis restituere, nisi casu quo hæres, aut parentes eius non inueniri possunt, c. cum tut. adiuncta gl. de vsu.

DECISIO III.

Ex conf. 3. alias 5.

Clericus simplex, nondum ordine sacro initiatus, & beneficio carens, omnia negotia, quæ laicus, sine peccato exercere potest. Pan. in c. 1. & 2. de post. & Nau. in Man. c. 25. num. 210. Nec ab intestato motiens, bona eius tanquam spolia a Commissario sp. liorum pro Camera Apostolica capi possunt.

DECISIO IV.

Ex conf. 4. in vtrisque.

Beneficiarius in terris, vbi tantum semel Collector Apostolicus positus fuit, obiens mortem, multa debita, & multos fructus sui beneficii in exacta relinquens, non obstantibus duabus constitutionibus Iulij III. quarum vna mense Iunio, altera mense Augusto anni 1550. publicata fuit & in quibus statuit, ne soluerentur debita beneficiarij contracta, neque legata pia tempore infirmitatis facta ex redditibus nondum exactis: per alteram tertiam prefati Iulij Extrauagantem publicatam anni 1551. mense Iunio, habentur omnes in Constitut. 9. quæ in ip. Cum sicut, quæ duas illas priores limitat, ne habeat locum in terris, vbi non conuenerunt a sancta Sede Apostolica poni collectores ex eisdem redditibus beneficii nondum exactis, creditoibus suis per designatos hæredes satisfacere potest, cum extrauagans vltima verba in numero plurali concipiuntur & pluralis locutio saltem duo requirit: c. pluralis, de regul. in 6. nec aliquid consuetum, aut solitum dici potest quod saltem bis factum non fuerit: l. 3. C. de episc. aud. & Dec. in rub. de consuetud. & proinde vbi semel tantum collector positus fuerit, aut vnus in vno collectore in loco vel promincia, & Regno admittitur, constitutionem suam Papa valere noluit: quominus beneficiarij debita de fructibus non exactis solui possint.

D E.

DECISIO V.

Ex conf. 6. in Nouis, deest in antiquis.

- 5 **C**Vi bona sua alienare prohibuit, et si ob delictum aliquod commissum damnatus sit, fideus nec in vita delinquentis, nec postea in predictis bonis succedere potest. l. Statius. ff. de iure fidei.

DECISIO VI.

Ex conf. 8. in Nouis, deest in antiquis.

- 6 **F**ructus beneficiorum a solo separati, etiam non exacti, de iure ad beneficiarium spectant, vel ad legitimos eius heredes (quales in foro conscientie non sunt diuites aut qui in utroque foro legitimi non sunt.) Extrau. Pij V. in c. Quæ ordini. Nec de eis Episcopus disponere valet.

TITVLVS XX.

De Sepulturis.

SYMMARIVM.

- 1 **P**ater, quare testamentum pro filio impubere facere potest, non autem sepulturam eligere.
- 2 **S**epultura locus sine causa & solemnitate concedi non debet.
- 3 **E**xcommunicatus, licet signa ante mortem contritionis ostendat, non est tamen in loco sacro ante absolutionem sepeliendus.
- 4 **M**eretrix noctu ab amico occisa, non presumitur meretricando occisa, nec sepultura priuanda.
- 5 **C**orpora & reliquie sanctorum quænam de vno ad alium locum transferri possunt.
- 6 **S**epeliri in sacro omnis Christianus debet mortuus inuentus, nisi se ipsum occidisse constet.
- 7 **E**xcommunicatus denunciatus, in articulo mortis absolutus in sacro sepeliri potest.

DECISIO I.

Ex conf. 1. alias 2.

- 1 **P**ater, licet filio impubere testamentum facere, c. si pater de testam. in 6. & illi etiam in bonis maternis subsistere possit, l. 1. ff. de vulg. & impensas eius funerales facere tenetur; l. filius. ff. de in rem. eo quod hæc tria temporalia sunt: sepulturam tamen sibi soli, & non filio impubere eligere valet, c. licet. de sepul. in 6. Quia sepultura electio spirituale quidam est: ad spiritualia vero filij, sicut ad temporalia eiusdem, patria potestas non extenditur, c. Si annum de iud. in 6.

DECISIO II.

Ex conf. 2. alias 1.

- 2 **C**um factæ rei Dominum nullus habere possit; licet stipulantem. s. factum. ff. de verb. oblig. locus sepulture nemini concedi potest, ita vt Dominus eius sit, sed neq; alicui sine auctoritate Episcopi, aut cum illa sine iusta causa, & solemnitate, sepulture locus concedi debet; ita vt habeat ius sepeliendi in eo mortuos suos, & impediendi, ne alij ibi sepeliantur: Quia licet per talem concessionem dominium rei non transferatur, transfertur tamen vsus eius, & ius quoddam sepeliendi, quod nisi seruari canonibus de non alienandis rebus ecclesiæ, c. sine exceptione. 12. q. 2. c. nulli, de reb. eccl. nō alie. fieri nequit. A quolibet tamen habere liberam sepulturam, vel ius admittendi ad sepulturam in sua ecclesia, ex iure communi sine priuilegio, aut licentia Episcopi, concedi facultas simpliciter potest vt quis in tali loco sepeliatur, c. Absolenda, de sepul. & clem. dudum. s. huiusmodi. tir. cod.

DECISIO III.

Ex conf. 3. alias 4.

- 3 **E**xcommunicatus propter debitum ex delicto descendens, vel contractu mortuus, licet ante mortem signa contritionis ostendat, in loco tamen sacro sepeliendus

non est anrequam absoluitur ab eo, a quo factus est solutus debebat, c. a nobis 2. de sent. ex. & c. si. de sep. ex Nau. in Man. c. 26. nu. 31 & si in articulo mortis a confessario absoluitur, & in loco sacro sepeliatur, non est es humanandus, cogi tamen possunt hæc res eius ad debita soluendum.

DECISIO IV.

Ex conf. 4. alias 6.

- 4 **M**eretrix, quæ in paschate confessæ est, & communi-
cauit, si nocte ab amico in domo amici occisa reperitur, nulloq; pacto constare potest, quod mortua fuerit contrita, vel contritionis signa dederit, eo quod nocte occisa sit, & clauso ostio: certum tamen firmiter ab amico suo iugulatam esse, in loco sacro sepelienda est: eo quod cum non constet de mente, qua amicus illam in domum suam duxerit, & verisimiliter credi possit illam duxisse ad meretricandum, si non occidisset eam; Quia tamen occidit, verisimiliter credi potest deduxisse illam ad lumentam vindictam de aliqua iniuria, quam putabat iuste, vel iniuste sibi factam fuisse, & forte denegando ei ad se ingressum, ita vt probabiliter credi possit non fuisse mortuam in meretricando, sed alia de causa, cuius forte illi in penituit; præsertim cum credi probabiliter possit eam penituisse letum & alia contritionis signa dedisse, dum ferro appetere tur, quæ sufficienter ad exhibendam sepulturam in loco sacro, dum non constet de contrario, c. a nobis 2. de sent. ex. com. Sed præterea occisores communiter præmonere solent decidendos, vt se Deo commendent, & de peccatis suis dolent, vt exinde etiam contritam mortuam esse meretricem præfaram probabiliter credi possit.

DECISIO V.

Ex conf. 5. alias 9.

- 5 **C**orpora, & reliquie sanctorum, quæ perpetuè sepulture traduntur, nec de vna ecclesia ad alteram, nec de vno loco Ecclesiæ ad alium eiusdem Ecclesiæ locum c. corpora. de consecr. d. 1. l. Nec dum. C. de reli. & sump. fune. sine legitima auctoritate mutari, aut transferri possunt: Ideoque nec reliquie, & partes sanctorum quæ sunt legitime altaribus ad illorum consecrationem incluse, sine licentia de illis ad alia mutari queunt, eo quod altari illi perpetuo sunt incluse; quæ vero sepulture perpetuè non sunt tradite, sed extra sepulturam in Sacratio, vel alijs locis manent, aliunde ad processionem, vel Missas, vel alias deuotiones sine licentia transferri possunt.

DECISIO VI.

Ex conf. 6. alias 7.

- 6 **C**hristianus manè confessus, & a confessario absolutus, si die sequenti mortuus in cubiculo, ostio clauso, & habens laqueum ex collo pendentem, ipse tamen nec pendet, nec omnino iacet, sed quasi genuflexus; inuentus sit: His non obstantibus in loco sacro sepeliri debet, nisi seipsum occidisse constet; Glo. in c. ex parte 2. de sepul. & in dubio non est presumendum de aliquo delictum & 2. de reg. iur. Couar. lib. 2. var. resolu. c. 1. nu. 11. præsertim tam græde, & humanæ inclinationi repugnans, & maxime de nuper confesso, absoluto, & communicato. Vnde & mulier cadens de cymba in fluium in loco sacro sepeliri iubetur, etiam si fugiendū occidisset, quia non præsumitur voluntariè ad se occidendum decessisset, c. ex parte 2. de sepul.

DECISIO VII.

Ex conf. 5. in Nouis, deest in antiquis.

- 7 **Q**ui excommunicatus aut interdictus denunciatus est, si tamen in articulo mortis a parochio, vel aliquo sacerdote simplici, absoluitur, sicut iure antiquo, c. si. de sepul. ita etiam post Concilium Tridentinum sess. 14. c. 7. sine peccato in loco sacro sepeliri, & alijs ecclesiæ suffragijs iuari potest.

TITVLVS XXI.

De Parochijs.

SVMARIVM.

1 Parochianus alterius parochie non fit, qui ad tempus ibi habitat.

DECISIO I.

Ex consl. 1. in vtrisque.

Q Vi ad tempus de oppido, vel loco aliquo ad villam alterius parochie, causa recreationis, vel agriculturæ, primo quoque tempore quo potuerit, reuertens vadit, alterius loci parochianus non efficitur; c. is qui. de sepult. in 6. Habitatio tamen bona fide, & non fraude suscepta in aliquo loco vnde nō potest commode reuerti ad sumenda sacramenta in loco parochie, vbi domicilium habeat, illius loci parochianus efficitur; Glos. in clem. 1. de privileg. secus tamen si fraudulente in prædic. u. proprii, vel alterius parochi habitacionem ad tempus mutet, cum fraude, & dolo nemini patrocinari debent. capit. Sedes Apostolicæ. de relic. i. p.

TITVLVS XXII.

De Decimis.

SVMARIVM.

- 1 Decima quoad quotam iuris humani sunt, quoad sustentationem, Diuini.
- 2 Decimis in soluendis seruanda est consuetudo.
- 3 Vicarium non potest contra solitum patronus onerare, vt de terris vicaria soluat parochie primitias.

DECISIO I.

Ex consl. 1. alias 2.

Q Vamuis iure cōmuni Decimas præsertim prædialles soluere oēs teneantur, adeo vt laici licet quoad quotam, & ab obligatiōe soluendi de illo vel illo prædicio vsu capere, & præscribere possint, quoad debitam tamen & conuenientem parochorum sustentationem nulla ratione præscribere valent, cum hæc de iure naturali, & Diuino sit ex Nau. in Man. c. 2. n. 28. & 29. Quæ tamen si persoluere recusant, parochus eos auctoritate propria a sacramentis repellere nequit; cum nemo in sua causa propria iudex esse debeat. l. extr. ff. quod met. causa.

DECISIO II.

Ex consl. 2. alias 1.

IN soluendis decimis seruanda est consuetudo diuinita; S. Th. 2. 2. q. 87. art. 1. secundum gl. in c. cum conringat. de dec. Con. 1. b. 1. var. resol. c. 17. De consuetudine autem & iure cōmuni decima personalis soluenda est ecclesie parochiali, in cuius parochia domicilium habet is, qui eam debet, propter sacramenta, & Diuina quæ ibi percipit, & auditur ad Apostolicæ. de decim. Domicilium autem ibi esse censetur, vbi quis animo habitat, etiam si causa comitandi Regem vel fugiendi pestem, vel recreationis, belli, aut aliorum negotiorum causa in alio loco maneat aliqua parte anni, imò toto etiam anno, siue animo ibi ponendi domicilium; c. 3. de sepul. in 6. Adeo vt decimæ personales debeantur ecclesie vbi est domicilium, & non illi, vbi propter aliquam causam prædictam accidentale manet, etiam si Missam illi audiat & sacramenta percipiat quia nō percipit ex obligatione, qua ecclesia vbi manet ei ministrare tenetur; sicut ecclesia domicilii, quo etiam pro ipso absente tenetur conferre, & offerre sacrificia, & facere & facit alia Diuina pro parochianis suis presentibus, & absentibus, ob quam ecclesie obligationem ipse etiam ei Decimas personales soluere tenetur, & non alius ecclesie, quæ nō tenetur ei prædicta ministrare, aut pro illo facere, ex S. Th. vbi sup. Decimæ vero prædiales solui debent ecclesie, in cuius parochia situm est præ-

dium, ratione cuius illa debentur. d. cap. Ad Apostolicæ.

DECISIO III.

Ex consl. 3. in Nquis deesi in antiq.

3 C Vm laici nulla sit super rebus ecclesie disponendi facultas; c. Bene quod d. d. 96. & c. Ecclesia S. Mariz. de constit. nec super re spirituali conditio, modus, aut pactum apponi possit absque simonia, sed purè & liberè tradi debet; patronus Vicarium præsentans illum contra consuetudinem antiquam onerare non potest, vt de terris vicariæ annexis (quæ pro sustentatione vicarii sunt) parochie primitias soluat, nec ipse talem conditionem appositam acceptare valet.

TITVLVS XXIII.

De regularibus.

SVMARIVM.

- 1 Iuramentum promissorium firmitus est voto.
- 2 Bullarium plumbatores conuersi Cistercienses dicti, verè religiosi non sunt.
- 3 Regularis translatus siue vt præsit, siue vt subsit, iterum profiteri debet.
- 4 Abbatis perpetua benedictio debet, non sit triennis.
- 5 Monialis occultè, vel publicè corrupta quam benedictione velanda sit.
- 6 Christiani omnes, nisi speciatim prohibeantur, ad religionem apti sunt.
- 7 Descendens ex infidelibus professus, quando eijci valet.
- 8 Professio ob defectum consensus inualida est, & qualis consensus necessarius.
- 9 Professio religionis non exempta in manibus episcopi fieri potest, secus si exempta sit.
- 10 Oblatus plene est, qui se, & sua Monasterio donat in manibus Abbatis.
- 11 Professio coniugati, cuius vxor publice adulterata est, valet.
- 12 Professio ante nouitiatus annum finitum, in non mendicantibus, ante Concilium Trident. valebat.
- 13 Regularis, quando ad reformationem regule tenetur.
- 14 Religio minorum alijs mendicantibus arctior, non tamen Carthusiana strictior.
- 15 Professus censendi, qui vitra annum habitum regularem de manu commendatarij susceptum gestant.
- 16 Professus regulam tertiam sancti Francisci, non est verus religiosus.
- 17 Coniugium, & religio, dispensatione Papæ compatible.
- 18 Spolia sunt, quæ solutis debitis beneficiarij, supersunt.
- 19 Beneficiarius tam regularis, quam secularis, licet dum viuuit, superflua in pios vsus erogare possit, de fructibus tamen beneficij testari, nequit, nisi in Curia degens fuerit.
- 20 Tertiaria, volentes profiteri, clausurâ seruare tenentur.
- 21 Regulares ad duriorē vitam quam vouerunt, cogi nequeunt.
- 22 Professio religionis non approbata, & admissa ab eo, qui non poterat, non valet.
- 23 Tertiarij sancti Francisci simul viuentes, verè religiosi sunt.
- 24 Regularis sine prælati licentia, nihil habere, dare possidere, vel accipere potest, cum illa vero sic.
- 25 Monachus ad prælatum se habet, vt seruus ad dominum.
- 26 Milites S. Ioannis verè religiosi sunt, & sub decreto Concilij Trid. sess. 6. c. 3. comprehenduntur.
- 27 Annus probationis in fauorem nouitij, & religionis datur.

- 28 Religio sancti Stefani, vera, & approbata religio est, sub regula sancti Benedicti erecta.
- 29 Dolus profitentis, dicentis se diuitem, cum nihil habeat, etsi professionem non annullat, facit tamen ne Monasterium cum alere teneatur.
- 30 Infirmitas, & paupertas, an iusta causa sit dispensandi, ut Monialis extra Monasterium maneat.
- 31 Professio laborantis morbo gallico, eo tacito, an valeat.
- 32 Filius religionem professus, quando ob paupertatem parentum exire tenetur.
- 33 Professio liberati a carcere perpetuo, modo fiat Monachus, valet.
- 34 Veniens religionem sine animo seruandi eius regulam ad eam tenetur.
- 35 Professionem, finito nouitiatu, praelati, & conuentus, ex causa differre possunt.
- 36 Habitum suscipere, aut nouitiatus annum implere ante decimum sextum etatis annum, Concil. Trid. nõ vetat.
- 37 Regularis subiectus episcopo, eius vicarius, & cubicularius de superioris licentia, habitu retento fieri potest.
- 38 Professio ante Nouitiatus annum, hodie ipso iure est nulla, etiam in Mendicantibus.
- 39 Probationis anno non possunt nouitij, aut Monasteria renuocare, & quare.
- 40 Probationis annus debet esse continuus, & nullo modo interruptus.
- 41 Professus nulliter ante atatem, noua receptione capitulari non indiget.
- 42 Professiones tacitas Concilium Trident. non tollit.
- 43 Professus tacite non censetur, qui vt talis in Monasterio tractatur, & ad titulum religionis ordinatur, nisi, &c.
- 44 Adultera de mariti sauitia timens ad eum redire non tenetur.
- 45 Professus religionem in genere cõtrahens matrimonium peccat, sed valet matrimonium.
- 46 Professio tacita per habitus delationem non fit, nisi tria concurrant.
- 47 Nouitiatus, per exitum nouitij per tres etiam dies sine licentia, interrumpitur.
- 48 Papa solus, non autem praelatus regulari concedere valet, vt quid irreuocabiler ad vsus suos teneat.
- 49 Monialium, translatio ad aliud monasterium, iusta de causa a superiori fieri potest.
- 50 Probationis ad annum tenetur, qui ad illam religionem transit.
- 51 Praelatus regularis ob delicta subditum habitu, & ordine priuare potest, & sic eiectus, episcopo originis subditus manet.
- 52 Ecclesiam regularem fundare melius ceteris paribus, quam secularem.
- 53 Regularis ob infirmitatem superuenientem a religione eijs non potest.
- 54 Necessitas parentum, etiam superueniens, iusta causa regulari, est manendi cum licentia ad subueniendum eis extra monasterium.
- 55 Religionem ad laxiorem transitum concedere potest Generalis ordinis cum causa cognitione, et post Cõc. Trid.
- 56 Praelatus regularis, an, & quando de Crimine nouitij cognoscere possit.
- 57 Monachus Casinensis ad Carthusianos sine licentia perita a suo superiore transiens reuocari potest.
- 58 Translatus ad alium religionem, reddere debet iuxta professionem sibi emissam.
- 59 Monachorum receptio ad conuentum, & praelatum immediatum pertinet.
- 60 Regularis iuste eiectus, nec redire, nec rogare superiores, vt eum recipiant, tenetur.
- 61 Praelatus regularis potest ex causa dare licentiam manendi extra monasterium habitu retento.
- 62 Canonici regulares separatas domus habere possunt, in quas mulieres honestis de causis licite ingredi valent.
- 63 Causa iusta manendi extra monasterium, est eius utilitas.
- 64 Transitus ad Carthusianos omnibus regularibus licet.
- 65 Minores Conuentuales a Pio V. de auctoritate, ad quid tenentur.
- 66 Regularis assumptus ab beneficium, illi, & non monasterio querit.
- 67 Regularis de licentia Papæ inseruiens hospitali, qualiter de quaestibus disponere possit.
- 68 Translatum ad laxiorem cum causa cognitione non tangit Bulla Pij IV. reuocans priuilegia recipiendi alios religiosos.
- 69 Franciscanus contrahendo, nec sibi, nec monasterio, sed Sedi Apostolica querit.
- 70 Statutum Carthusianum de reuelando appropriata intra tempus præfixum, validum & utile.
- 71 Monachus Carthusianus appropriando, quando excommunicationem incurrit.
- 72 Carthusiani an, & quando, remissione praelati a reuelando appropriatis excusentur.
- 73 Absoluendi facultas priuilegio perpetuo dignitati competens, est delegabilis.
- 74 Carthusianus proprietarius per cruciatam absolutus, reuelare tenetur.
- 75 Regularis furans, vt querat monasterio, peccat semel sibi autem appropriando, bis.
- 76 Abbas, vel prior in odiosis, appellatione monachi non venit.
- 77 Regularis literas dans, vel recipiens sine superioris licentia, non est proprietarius.
- 78 Regularis simplex, vt potest sine licentia superflua piè distribuere.
- 79 Legatum Monacho donec praelati, eo ad suos vsus vt ei permiserint, valent.
- 80 Confessionem iteret, qui reseruatum non fuit confessus, nisi obliuione, vel ignorantia excusetur.
- 81 Confessori eidem confitecnda reseruata, & nõ reseruata.
- 82 Absolutus a vicario, censetur absolutus ab eo, cuius est vicarius.
- 83 Monasterium S. Trinitatis Romæ correctorem, officiales & monachos Gallos requirit.
- 84 Dispensatus ad omnes ordines piè creditur, cui superior ex Papæ commissione licentiam assumendi aliquem ordinem dedit.
- 85 Taciturnitas eius, quo expresso æquè gratia fieret, non nocet.
- 86 Eleemosinas quærere fratribus sancti Antonij post Concilium Trident. licet.
- 87 Bona quaestita ab Apostata, camera Apostolica debentur.
- 88 Oblata Turris speculorum vrbis, vere monacha non sunt, nec ad clausuram obligantur.
- 89 Regulares per praelatorum negligentiam, quando Episcopis subijciuntur.
- 90 Annus nouitiatus ab ultimo ingressu continuus requiritur.
- 91 Metu reuerentiali professio facta non valet.
- 92 Habitum propriae religionis sine causa dimittens, excommunicatus est.

- 83 Religionem ingressurus, quid considerare debet.
- 84 Congregatio Hospitalium Ioannis de Deo, non est vt religio habenda.
- 85 Professio tacite emissa per canonicum regularem, quando accepit canonicatum, ex eo quod beneficium renunciat, non euanciscit.
- 86 Professionem tacitam an censatur fecisse, qui per annos septem in ordine mansit, & sacros ordines suscepit.
- 87 Professio ante 16. annum expletum emissa, est nulla.
- 88 Religiosus non fit, qui tria vota in manibus nouitj emitit.
- 89 Professio legendo schedulam absque intentione proficendi non est valida.
- 90 Licentia absolute a prelato concessa religioso transiendi ad aliam religionem, est restringenda ad parem, vel strictiorem.
- 91 Licentia concessa monacho standi extra claustrum non iustificatur ex eo quod superiori ita videatur, nisi subsit iusta causa.
- 92 Liberatio tutoris ab ingressu religionem facta an valeat.
- 93 Professio contra religionis statutum eam irritans facta est nulla.
- 94 Bulla Pij V. contra translatos, qualiter intelligenda.
- 95 Monachi, licet non olim, hodie tamen vocem in capitulo habent.

DECISIO I.

Ex conf. 1. alias 4.

Licet votum, & iuramentum, actus laticæ, & religionis sint, & ad sui obseruationem obligent ex S. Th. 2. q. 88. art. 5. qu. 89. art. 4. & 7. q. 88. art. 3. obligatio tamen ex iuramento, quia ex voto nata, firmiter, & indissolubilior est; ita vt rem aliquam licitam facere iuratus, religionem iuste intrare non potest, hoc quod iurauit, adimpleat. Arg. cap. commissum, de sp. nal. dummodo illam post religionis ingressum adimplere nequeat.

DECISIO II.

Ex conf. 2. alias 9.

Officium plumbatoris Bullarum in Curia cuius officialis vulgo f. ate Plumbi dicitur, deserens habitum scapulari certi coloris qui a papa in collatione eiusdem officij, ouerfus ordinis Cisterciensis nominatur, nullam tamen professionem emittens nec ab illius regula vel obedientia viuens, vere religiosus non est, nec a Cisterciensibus, aut ab alijs superioribus religionis molestari potest; super peccatis aut bonis que in dies fibi ac iurisdictione sua quam propria sibi quærit, & etiam matrimonium contrahere, & officio suo cum reservatione fluctuum de consensu Papæ renunciare, & alia omnia que clericis, aut laicis licent iuxta statum suum facere potest; eo quod religiosus nemo esse potest, nisi postquam conuictus probationis & etiam professionem; & votum eiusdem castitatis, pauperatis, & obedientie, vt colligitur ex Concilio Tridentino sess. 25. de reg. & c. 1. de reg. 6. c. ex eo. S. 1. de electione in 6. & c. vt continentia 27. q. 1. & c. si de statu monach.

DECISIO III.

Ex conf. 3. alias 60.

Monachus, seu regularis vnâ religionem ap probatam legitime professus, ad aliam religionem approbatam legitime transiens, de nouo proficere in secunda religione tenetur, sine transferatur vt fiat in illa prelatu sine vt maneat ibi, vt subditus & filius Monasterij. Nam si Monachus simplex sit, ea ratione de nouo proficere tenetur,

quia licet professio prior ad tria substantialia vota seruanda etiam in secunda religione extendatur, nequaquam tamen ad alias obseruationes secunde extenditur; nisi de nouo in ea professio fiat, cum tamē omnes religiosi eiusdem religionis eadem disciplina obligari debent. c. recolentes, de statu Monach. & c. in noua 16. q. 7. Translatus autem vt fiat prelatu maxime si secunda arctior sit prior, e, vel expresse eandem professionem emittere tenetur; vel eam tacite emitte censetur, quia p. accepto & exemplo curare tenetur, vt obseruantia regulares Monasterij sui a suis subditis seruentur.

DECISIO IV.

Ex conf. 4. alias 2. de statu Monach. quest. 1.

Abbatissa perpetua electa, & confirmata, licet nisi intra annum benedicatur, si benedici solet, Abbatiam suam amittat. C. l. attendentes, §. statum, de sta. u. monach. & semel benedicta, amplius re benedici non debet, etiam si in Abbatiam perpetua alterius Monasterij eligatur, iuxta Glo. recep. in d. S. statum. Abbatissa tamen triennis seu temporaria de iure benedicenda non est, nisi Curia aliud seruet, aut Papa aliud expresse statuat; Ne si tales benedicerentur, multi Moniales manerent simul in Monasterio in Abbatissas benedictas quod indecens, & in decorum est; & etiam aliqua sæpius benedicerentur, cum vna sepe eligi posset in Abbatissam, quod in antiquo contrariatur, vt colligitur ex Glo. & DD. in d. clem. 1.

DECISIO V.

Virgo corrupta etiam occulte, licet nullatenus consecratione virginum consecrari possit c. acutius dist. 26. & c. deuotis, & c. iuenculas, 20. q. 1. etiam de scandalum euitand. in 3. vt ait S. Thom. 4. d. 33. q. 1. c. 1. & d. 38. q. 1. art. 4. similitate tamen consecratione virginum consecrari, & quasi virgo benedici valet, vt mutatis verbis virginum in monachibus in verba significantia castitatem, ad cui tendum scandalum, & infamiam ex S. Th. vbi supra art. 5. vel etiam recte us pronunciano verba p. consecrationis, quæ virginem, & virginitatem sonant, accipiendo illa intra mentem pro verbis castitatem significantibus, vt sic simul mendacium, & scandalum emittentur, vt placet Na. in Man. c. 18. num. 61. & c. 25. nu. 42. vidua etiam etiam consecrari vt virgo nequeat, vobere tamen solemniter & tacite ipso facto castitatem, & velum professionis suscipere, & portare potest, c. vidua, de regul.

DECISIO VI.

Ex conf. 5. alias 26.

Cum iure communi canonico Christiani omnes regulariter ap. iur. approbat. m. si eis impedimentum a eade Apostolica approbat. m. si eis impedimentum Canonico non obstat, & dispositio ad hoc vt professio alia qua hoc vel illo modo facta valeat, aut non valeat, aut vt quis ad religionem hanc sit ad summam Papæ potestatem pertinet. Arg. cap. cum ad monasterium, §. si de statu monach. adeo vt nullus inferior Papa contra us commune canonici aliquid statuere valeat, quod iur. et ijs, de maior. & obed. consequenter nec vl. a Capitula, quantum generalia alicuius ordinis, & religiosi statuere possunt, vt professio t. ium votum suauitiam a descendentes ex Mahumetanorum, vt iureo um genere possit suscipi ab eis b. plurimum facta, non valeat; cum iure communi canonico capitul. Vnde tuncque dist. 56. & capitulo, ecurrat, 32. qua. 4. & capitul. eam tu. de precept. tales intrare, & proficere religionem approbatam non prohibeantur. Et statuta in contrarium ab inferiori Papa facta, tanquam iuri communi contraria non valent, nisi iura religionis in genere a papa confirmata sint, quia ab eodem

quatenus sunt licita, & honesta, nec sacris canonibus, aut iuri communi contraria confirmata esse censetur.

DECISIO VII.

7 Descendens ex infidelibus professus contra statutum a Capitulo generali factum ne recipiantur ad suum ordinem qui fuerunt infideles, vel ex eis descendunt, quānis eijsi nequeat ob id solum, quod receptus & professus sit contra tale statutum, (quia cum tale statutum nullum sit, nullum potest effectum producere) eijsi tamen potest dummodo non interuenierit consensus legitimus recipientium, quia se licet præsinitus fuit sub conditione, si non esset de tali genere: vnde cum desit in aliquo conditio, sub qua sit admissus, etiam & ipsa admissio, & professio consequenter nulla efficitur; eo quod dispositio conditionalis non existente conditioe nihil operatur, c. si pro re, de referrip. in 6. cap. præterea, de appel. vnde & Prælitus auctoritate propria professionem talem nullam esse declarare potest.

DECISIO VIII.

8 Vm professio sit contractus reciprocus vltro citroque obligatorius, quo proficiens se obligat Monasterio, vel ordini ad seruendum ei secundum regulam eius, & e. contra Monasterium ad alendum, & tractandum eum secundum eandem regulam, c. porrectum, de regula. ita necessarius est vtriusque partis, id est, tam Prælati, & Monasterij professionem recipientium, quam ipsius proficiens consensus, vt nemo nisi volens, & consentiens religio sus fieri possit: c. integritas, 3. 2. q. 1. Sed neque sufficit qualis qualis voluntas, & consensus, sed requiritur libera a metu, etiā reuerentiali, cap. 1. de his quæ vi, & ca. præfens, 20. q. 3. & annus totus nouitiatus completus, ex Concil. Trid. sess. 25. ca. 15. de regul. adeo vt professio ob defectum consensus inualida nec per habitus delationem, nec per admissionem ad actus solis professus conuenientes recipiatur: vnde validari potest, ita Caietan. 2. 2. q. 189. art. 5. & Navar. in Man. c. 12. num. 3. Et professionem aliqua de causa nullam solus Papa contra Concilium Tridentinum vbi supra, de consensu vtriusque partis ratam habere potest, ne opus sit alterum annum nouitiatus expectare.

DECISIO IX.

Ex conf. 6. alias 40.

9 Professio religionis non exemptæ, licet in manibus Episcopi habentis iurisdictionem, & superioritatem in religionem, quam proficitur proficiens in manibus suis, fieri possit, Arg. c. si vir, 27. q. 2. & Inn. in c. porrectum, de reg. cū iure communi, omnia subijciantur Episcopis, c. Abbatibus, & c. Abbatibus, 18. q. 2. Religionis tamen exemptæ professio in manibus Episcopi facta non valet, eo quod episcopus nullatenus quinquā religioni a sua iurisdictione exemptæ incorporare potest, cum sic extra territorium suū ius dixerit: c. 2. de constit. in 6. sed vt professio valida sit, necessarium omnino est vt ab eo recipiatur, qui proficientem religioni illi incorporare potest, c. ad Apostolicam, de reg. quandoquidem professio receptio a superioritate vni suam habet ex Innoc. in d. c. porrectum, adeo vt factis non sit proficere in manibus alicuius Monachi, vel fratris regulæ, quam proficitur, nec quod ab eo professio recipiatur, nisi habeat potestatem eum recipiendi ab illo, qui proficientem huiusmodi religioni incorporare potest; vt sentit Pan. in c. insinuante, nu. 1. qui cler. vel vouen. Nō est tamen necessum, vt professio intra Monasterium eiusdem regulæ fiat, c. porrectum, de regul.

DECISIO X.

Ex conf. 7. alias 49.

10 Offerens se, & bona sua Monasterio in manibus Abbatibus nihil sibi reseruato, etiam vouendo obedientiam paupertatem & castitatem, affirmans tamen se nolle regulam ordinis proficere, nec se obligare ad cœrimonias, & obseruantias eius, quamuis oblatum dici poterit, ca. vt priuilegia, de priu. leg. religiosus tamen & Monachus non censetur non solum quia formæ proficendi repugnat, vt quis Monachus esse velit, & tamen regulam & cœrimonias eius obseruare nolit, eo quod forma dat effectum: c. in ciuitate, de vsur. & gl. ibi. sed etiam quia actus agentium vltra intentionem illorum non operantur; c. fin. de præben. sic autem vouens se non habere intentionem sciendi se Monachum, sed oblatum solum, quæ duo diuersa sunt, c. ex eo, §. 1. de electio. in 6. man. feste tenetur.

DECISIO XI.

Ex conf. 8. alias 7. de conuers. coniug.

11 Professio viri coniugati, cuius vxor publicè adulterata est, in religione approbata, tacito Matr. monio, cui al legatus erat, valida censeri debet, c. Agatosa, 27. q. 2. cum talis vxor nec possessio, nec petitorio ad sic professi restituerentur: gere possit, c. Significasti, de diuor. vnde talis petinde quoad hoc censendus est, ac si morte suæ vxoris esset ab ea solutus.

DECISIO XII.

Ex conf. 9. alias 43.

12 Licet post Concilium Tridentinum sess. 25. c. 15. de reg. professio ante annum probationis finem facta, nulla & inualida sit; ante confirmatiōnem tamen eiusdem Concilij intra annum nouitiatus in ordinibus non mendicantibus facta valebat, c. ad Apostolicam, de reg.

DECISIO XIII.

13 Regulam ab immemoriali tempore laxatam proficiens & in ea diu viuens, ad inductam postea reformationem, austeritatem, & duritiem, quæ vix ferri potest, seruandam non tenetur, etiam si austeritas & reformatio illa de natura regulæ sit: vt ait Pan. in cap. super eo, de reg. maxime si proficiens adeo debilis sit corpore, vt eam sine periculo salutis pati non valeat, ex Innoc. & Pan. in d. c. super eo. Idemque de duritie noua inducenda censendum est, si cū professus sit, protestatus sit nolle se obligari ad alias austeritates, quæ quando professus fuit non seruabatur, prout aasserit Pan. vbi supra. Sin vero durities de natura regulæ sit, & relaxatio noua fuerit, aut a tempore, cuius initij memoria est, ad illam seruandam cogi poterit, si cū professus fuit, professionem suam, & obligationem ad illum viuendi statum non limitauerit, qui tunc communiter seruabatur.

DECISIO XIV.

Ex conf. 10. alias 51.

14 Religio Minimorum, licet omnibus alijs mendicantibus astrictior sit, quod vltima tria vota substantialia, voueant, etiam non vltimis, quam quædam de gestimilibus exopto statu agnitio, qua ratione Carthusiana strictior esse videtur quæ oua & lacticia, tam in statu laicitatis, quam agnitio, s. edere permittit; & regula Dominicanorum astrictior est regula Canonicorum Regularium, ca. Quod Dei timorem, de statu Mona. quamuis vtrique eandem S. Augustini regulam voueant, eo quod Constitutionibus suis a Papa approbatis vitam suam notabiliter arctauerunt: Carthusiana tamen religio, quæ nullo casu etiam grauissime infirmitatis esum carniū permittit, & claustram perpetuam, & æternum silentium obseruat, ceteris omnibus astrictior & strictior est; cum grauius sit semper a carnibus, etiam agnitio, moriter & statu abstinere quam cibus quadragesimalibus semper vti cum facultate vescendi carnibus in infirmitate. Præterquam quod statuta Minimorum, quæ tria vota substantialia, non

non tangunt, contravenientes eis ad peccatum mortale, vel veniale non obligant, sed solum ad subeundum peccatum temporalem a statuto impositam; cum tamen statuta Carthusianorum multa, & præsertim illud, quod a carnibus abstinere iubet, ad mortale obligat, in quo nullus superior dispensare poterit, adeo quod dispensatio etiam Papæ non admittitur.

DECISIO XV.
Ex cons. 11. alias 15.

Cum religione S. Basilij ab immemoriali tempore collabente in ea regulari obseruantia, post commendata Monasteria professio consueta, & expresse in iocumini solita deserit; habuit tamen religionis illius de manibus Commendatarij, vel Prioris suscipiens, & susceptum vitra annum gestans, eandem religionem tacite profiteri censetur, & vere illius ordinis religiosus indicari debet, quia sicut Papa statueret potest ut in religione non fiat professio expressa, sed solum tacita, per solum delationem habitus certo tempore continuatam; Arg. c. proposuit de excess. præb. ita ut tacita hæc tantum valens sit quanti professio expressa; & quicquid induci potest lege humana, vel privilegio, potest etiam consuetudine immemoriali induci. Super quibusdam S. præterea, de verb. significata cōsequenter sciens, vel scire debens regulam S. Basilij esse approbatam, & sub ea victuros teneri ad tria vota substantialem sollemniter profitendum, iuxta formam regulæ illius, & sciens vel scire debens iura omnia nota, quod per delationem habitus legitimam tempore vnus anni sine protestatione voluntatis contrariæ, ipso iure professionem tacitam emisisse censetur; maxime cum Commendatarij prælati quoad omnia iura pertinentia ad administrationem proprietarij æquiparentur; ex Pan. in cap. quærel. m. de elect. & Dec. in c. edneceri. sub si. de rescip. adeo ut suscipiens habitus de manerum satis sit suscipiorem religionis illi incorporare.

DECISIO XVI.
Ex cons. 12. alias 35.

Regulam tertiam ordinis S. Francisci professus, quæ eius eam seruare tenetur, eo quod se ad illam voto licito obligauit, & vota licita seruanda sunt, c. p. Magnæ, de voto, & etiam religionis non est; cap. cum ad Monasterium, de stat. regn. quia licet tria vota emittit non tamen emittit in religione approbata pro religione, sed solum approbata pro bono modo viuendi; ex Gloss. in clement. ex eo de senten. ex com. cum tamen de essetia religionis sit, ut huiusmodi vota in religione approbata pro religione emittantur, & fiant; cap. i. de regul. in 6. & clem. secundam, eod.

DECISIO XVII.
Ex cons. 13. alias 11.

Licet voti obligatio iuris naturæ, & diuini sit, sollemnitas tamen iuris humani Pontificij est; cap. Mignas, & c. litem, de voto, quo sollo statutum est ut, sollemniter vouens tria vota castitatis, paupertatis, & obedientiam in Religione approbata, & in manibus eius emittat, qui vouentem religioni incorporare valet; quæ tria sicut Papæ ad votum sollemne necessaria esse statuit, & sufficientia ad aliquum verum religionum faciendum, & ad alios certos effectus; ita et a statuere potest, ut aliqui amplius requiratur, vel aliquid minus sufficiat; unde sicut ut religiosi omnes votum paupertatis emittent, non tamen ut omnes pari modo ad illam seruandam obligentur eo quod Franciscani de obseruantia, & Capucini iam in communisquam in particulari seruare tenentur; religiosi vero non mendicantes tantum in particulari, & non in communisquin etiam mendicantes ante Concilium Tridentinum, sess. 25. capitulo 2. de regul. in communi habere non poterant, nisi cum certa limitatione, post Iud vero etiam sine illa habere possunt. Ita etiam, ita ut ut omnes castita-

tem emitterent, non tam eodem modo, cum aliqui omnimodam castitatem, alij vero castitatem tantum conjugalem, ut milites ordinis Christi, & S. Iacobi seruare tenentur; omnes tamen vere religiosi sunt, & canonis & fori privilegio gaudent, ita Caiet. 2. q. 88. art. 11. & Nau. in Man. cap. 12. num. 75.

DECISIO XVIII.
Ex cons. 14. alia 7. de solution.

Regularis, aut alius beneficiarius factus episcopus, domum & alia necessaria ad vitam suam emens, & se obligans ad debita taliter contracta soluenda, si non soluto debito moriatur, camera, aut alius in bonis & redditibus episcopi, aut beneficiarij præfati succedens, debita sic contracta de redditibus beneficiorum, aut episcopatus soluere tenetur, si beneficiarius alia bona patrimonialia, vel quasi matrimonialia, unde soluat, non habet, peruenit de fideiuss. Quia cum actiones omnes & obligaciones cōuenientes alicui in heredem eius transeant, & contra heredes debitorum, l. 1. & 2. de hered. actio. & illa sola bona dicuntur esse a moriente relicta, quæ deducto ære alieno superunt, l. subignatum, S. bona, ff. de verbor. significa. consequenter Camera Apostolica, aut alius tanquam hæres in bonis, & redditibus beneficiarij succedens in illis solis hæres censetur, quæ deducto ære alieno superunt, & de redditibus beneficii debita beneficiarij soluere tenetur. Sicut enim debitum ecclesiæ, vel beneficii nomine contractum, bona mobilis prætiosa, & immobilia pertinentia ad ecclesiam, vel beneficium efficiunt, adeo ut succedens in ecclesiâ, vel beneficio ad debita ecclesiæ, vel beneficii nomine contracta soluenda teneatur, ita etiam debitum prælati, rectoris, & beneficiarij nomine suæ personæ contractum, redditus, & fructus beneficii cuius ipse dum viuere dispensationem habuit, & quos alienare, & locare ad modicum tempus vitæ suæ pro suo arbitrio sine alia iusta causa, & sollemnitate iuris potuit, cap. vestra de locat. & c. si. Ne præl. vic. suas, c. l. de reb. eccl. non alien. ita efficit, ut in redditibus beneficii succedens, debita etiam beneficiarij nomine contracta soluere obligetur, obligata enim ad quemcumque transeant, cum onere suo transeant, c. ex literis, de pign. oblig.

DECISIO XIX.
Ex cons. 15. alias 6. de donat.

Quamuis monachus clericus Episcopus, aut alius beneficiarius, de fructibus beneficiorum, vel episcopatus, de iure communi testati non possunt, c. 2. de testam. Auth. ingressi C. de sacros. eccl. cap. 12. q. 5. & c. 1. & cap. relictum, de testam. & Auth. licentiam, C. de episc. & cler. de fructibus tamen suorum beneficiorum in usus suos honestos, & superflua in usus pauperum, & alios pios usus, dum viuere per dispositionem inter viuos, etiam iure antiquo, & communi, donatione irrevocabili disponere possunt, cap. fin. 16. q. 1. & cap. conuenit, 23. qu. 2. & Card. in Clem. 2. S. sed & tales, de vita & honest. cler. nec ulla ratione sic inter viuos irrevocabiliter donata, & disposita, nomine spoliatorum ad cameram spectant, cum illa sola spolia clericorum sunt, & ceteri debent, quæ post ipsorum beneficiorum mortem, nondum pie impensa reperiuuntur. Immo privilegium diuerforum Pontificum, videlicet Sixti IV. incip. Et si vniuersis, constitut. 4. edita 1474. Leo X. incip. inter curas, constitut. 13. edita 1516. & Pii IV. incip. Rom. Pontifice constit. 3. edit. 1560. constitutum est, ut nulla sint spolia clericorum secularium, & regularium beneficia, vel dignitates habentium de gentium, & morientium in vrbe, vel intra decem miliaria, siue testati, siue intestati moriantur.

DECISIO XX.
Ex cons. 16. alias de statu regular.

Tertiarie profiteri volentes, et usum seruare tenentur, & ut alie religiose multiplicari possunt; vouentur.

re autem nolentes, sine clausura viuere possunt; Ab ordinarijs tamen si scandaloſe viuunt, puniri debet, nec vltorius multiplicari, aut recipi queunt, ita Decernente Bulla Pij V. circa pastoralis. edita 1566. conf. 8.

DECISIO XXI.

Ex conf. 17. alias 16.

Cum nemo ad castitatem vouendam, aut ad crescendum in perfectione cogi possit, c. integritas 32. q. 1. c. gestos. d. 74. & gl. ibi in verb. crescere. nec prælati vltius inferior, aut superior, quamuis Papa sit, vltum religiosum ad aliam regulam strictiorem, vel laxiorem cogere potest; vnde neque fratres Minores Conuenticales (quorum regulam Pius V. in Hispania extinxit) ad profitendam regulam Fratrum Minorum obseruantie, compelli poterunt, quandoquidem horum regula longe durior, & diuersa sit, quam Conuenticaliu regula: Quia hi sancti Francisci regulam Priuilegijs Apostolicis temperatam; illi vero eam nullo tali temperamento laxatam, profitentur.

DECISIO XXII.

Ex conf. 18. alias 19.

Profectio religionis non approbata, aut ab eo admiffa, & accepta qui profitemem, alicui regulæ approbatae obligare non potest, nulla, & inuolida censenda est, sic tamen professus tria vota castitatis, paupertatis, & obedientie, tanquam vota simplicia, & non solemnia vbiunque fuerit, seruare tenetur.

DECISIO XXIII.

Ex conf. 19. alias 54.

Tertiarj S. Francisci licet extra congregationem viuentes religiosi non sint, ex Gl. in clem. 2. cum ex eo, de sent. excomm. intra eam tamen viuentes vere religiosi sunt, & tria vota essentialia vouent, nec ad aliam religionem etiam mendicantium, aut sancti benedicti nisi petita licentia, transire possunt, petita vero licentia, & non obtenta, transire valent. Arg. cap. licet, de Regula. Iusta vero causa transiendi ad aliam religionem etiam æqualem, vel laxiorem est, quod regula illa Tertiariorum non sit perpetua, sed finienda, & consumenda, eo quod per nouè recipiendos restituti nequeat. Arg. cap. 5. adhuc, de relig. dom. in 6.

DECISIO XXIV.

Ex conf. 20. alias 14. de statu monach.

Regularis quamuis sine prælati licentia nihil habere, possidere, dare, vel accipere possit, c. non dicatis, 5. r. quest. 1. neque de licentia tanquam rem propriam, cuius dominum, & possessionem suo nomine habeat, cap. fin. de statu monach. de illius tamen licentia bona mobilia, vel immobilia monasterij tanquam peculium suis vsibus, & necessitatibus deputatum, ad vtilitatem monasterij cuius bona sunt, ex iusta causa, non obstante Concilij Tridentini decreto, in sess. 25. c. 2. de reg. quod nihil noui iuris inducit, sed tantum ius antiquum declarat, & de concessione sine iusta causa loquitur, habere potest. d. c. non dicatis, & c. 2. & fin. de statu monach.

DECISIO XXV.

Cum monachus ad suum prælatum ita se habeat, vt seruus ad Dominum suum, ex Innoc. in c. cum olim de priuileg. Pan. in c. edoceri, de refer. & in c. cum ad monasterium, de stat. monach. & conf. 80. vol. 2. ita vt illi resiste re non possit, cum neq; velle, neque nolle habeat, sed totus dependet a superioris arbitrio, & voluntate, c. non dicatis, 12. q. 1. c. si religiosus de ele. 6. & c. 2. de testam. in 6. & cap. Nolo 12. q. 1. potest prælati, regularis pro voluntate sua, sine vlla causa iusta beneficium regulare, & alias

quascunque concessiones monacho suo factas reuocare. cap. porrectum cap. ad audientiam, de confir. vul. & d. c. cum ad monasterium, 8. rales, & cle. 1. pen. de sup. priuileg. adeo vt inferior, etiam de spolio, contra prælatum spoliatum, modo id bono animo faceret agere non possit.

DECISIO XXVI.

Ex conf. 21. alias 12.

Cum milites sancti Ioannis Hierosolymitani tria vota substantialia castitatis, paupertatis, & obedientie in manibus superioris sub regula a sede Apostolica approbata emittant, vere & proprie religiosi, & regulares censeri debent, & proinde sub Concilij Tridentini, sess. 6. c. 3. de reform. dispositione, statuentis neminem clericum secularem, vel regularem degentem extra monasterium, etiam sui ordinis priuilegij prætextu, tutum censeri, quominus, si deliquerit, ab ordinario loci, tanquam sedis Apostolicæ delegato, puniri & corrigi valeat, comprehenduntur, etiam si priuilegia aliqua in contrarium habeant, quibus per clausulam generale Concilij per viam legis positam derogari censetur. Arg. cle. dudum, 8. fin. de sep. & Fel. in cap. accedentes, num. 4. de priuileg.

DECISIO XXVII.

Ex conf. 22. alias 25.

Licet annus probationis in vtriusq; partis, id est, Natiuitatis, & religionis fauorem status sit, & vtraq; pars illi fauori, vt cuiuslibet alij iuri suum fauorem concernenti, renunciare potest: cap. quod ob gratiam, de reg. iur. in 6. & l. quod fauore. C. de legib. adeo vt consuetudo generalis ante Concilium Trid. habeat, vt professio ante finem anni probationis facta de consensu partium valeat extra religionem quatuor mendicantium, c. non solum, & c. conf. de reg. in 6. eo quod ante illud, probationis annus principalis in fauorem priuatum, quæ publicum introductus videbatur; professio tamen contra legem prohibentem ne ante certam ætatem fiat, emissa, vt ante decimum sextum annum per Concilium Tridentinum, sess. 25. c. 15. de regul. aut ante decimum octauum annum in Monasterijs, in quibus prohibetur illa fieri ante illum, & etiã ante Tridentinum in ordine mendicantium ante finem anni nouitatus facta, non valet, ex Hoff. & Pan. in c. quia infulis, de regul. eo quod lex profiteri ante illam ætatem vetans, vtilitatem publicam, potius quam priuatam partem respicere videtur, cui partes stare tenentur, adeo vt actus contra legem sic prohibentem illum fieri factus non valet. l. non dubiam. C. de legib.

DECISIO XXVIII.

Ex conf. 33. alias 10.

Cum religio seu militia sancti Stephani post Concilium Tridentinum sub regula S. Benedicti erecta & a Pio IV. confirmata sit, consequenter professi eiusdem ordinis vere religiosi censenda sunt, & castitatem coniugalem, & paupertatem, quamuis non omnimodam, illam tamen quæ regula eorum requirit, sita scilicet vt liberam restituti facultatem non habeant, sed limitatam, relinquendo quintam partem ordinis) & obedientiam vouent: vnde & beneficia tantum regularibus professis provideri solita, obtinere possunt, vt asserit Concilium Trid. sess. 14. c. 10. de reform. & sess. 25. c. 21. de reg. Et quamuis iure communi, castitas coniugalis, & talis paupertas ad solemnem religionis votum constituendum sufficere non videntur, c. cum ad monasterium, de statu monach. & S. Th. 2. 2. q. 156. art. 4. 6. & 7. Quia tamen voti solemnitas iuris humani est; ex priuilegio & dispensatione Papæ, minus, vel aucter rationabili causa subsistente poterit, ita ut verè & proprie religio, cum castitate coniugali, & testandi facultate consistat, ut sentit. Innoc. & gl. in d. c. ad monasterium, Caiet. 2. 2. q. 88. art. 11. & Nau. in Man. cap. 12. num. 85.

DE

DECISIO XXIX.

Ex conf. 24. alias 50.

Sicut dolus recipiendum, quamvis validitati professionis non obstat, efficit tamen ne monasterium bona ingressi habere debeat; c. constituit. 20. q. 3. ita dolus profitemis, dicens se diuites, cum nihil habeat, etsi professio ipsam non annullat, cum sit error fortunæ, facit tamen ne monasterium eum alere teneatur. Haud secus ac matrimonium contractum per errorem fortunæ, vel qualitatibus personæ valet, si non erratur in persona, c. 1. §. sicut ergo, 28. q. 1. & Nau. in Man. c. 22. nu. 12. Maritus tamen, cui dos promissa est, uxorem accipere, & alere, donec illa ei soluantur, non tenetur ex Panor. in c. per vestras nu. 4. de donat. inter virum & uxorem.

DECISIO XXX.

Quamuis infirmitas, attentio solo iure naturali, & diuino, immo & humano, cap. 1. de statu monac. in 6. & eius etiam inuolutione per Concilium Trid. sess. 27. ca. 7. de regul. facta iusta videtur causa, vt monialis extra monasterium de licentia superioris maneat, & ateneis tamen posterioribus summorum Pontificum decretis & constitutionibus, videlicet Pij V. in vna Bulla, quæ incipit circa & in alia, quæ incipit, decori. edit. 1569. constit. 100. & Greg. 13. in Bulla, quæ incipit, Deo facris, edita. 1572. constit. 13. iusta tantum causa petendi, & obinend. dispensationem infirmitas, adiuncta monasterij paupertate effecti conetur.

DECISIO XXXI.

Ex conf. 25. alias 48.

Profectio a laborante morbo Gallico, vel alio contagioso, illo tacito facta, non valet, si religio, quam professus sit statutum Papæ, vel suum a Papa confirmatum habeat, quod professionem negatæ mortis factam annihilat, & ei rei potest sine aia Papæ licentia. Secus autem si religio nullum tale statutum habeat: Tunc enim professio iure communi attendit, & gritudine etiam mortifera non annihilatur; potest tamen talis iuste a prælato puniri, & imposita pœnam ob commissum peccatum subire tenetur.

DECISIO XXXII.

Ex conf. 26. alias 3.

Sicut professio religionis ab excommunicato, vel ad rationem obligato, facta valet, c. cum illorum, de sct. excomm. & cap. 2. de oblig. ad ratiocin. licet uterque peccet: ita etiam pater, sub tunc paupertate laborantibus, vt filius sine peccato religionem profiteri nequeat, professio ab eo facta valida est, filius tamen sic professus ad sustentandum parentibus, non alio modo sustentare valentibus exire tenetur, si viri prudentis arbitrio, utroque tempore scilicet ingressus, & egressus potuerit, & possit eorum paupertati subuenire, qua cessante, ad monasterium redire obligatur.

DECISIO XXXIII.

Ex conf. 27. deest in Notis.

Cum metus iuste illatus, nec actione patiat, nec actum annullat, vel rescindit, si mulier. ff. de eo, quod me tus causa, sicut Princeps indulgetis pœnam mortis iuste damnato, ex lege, vt ducatur in uxorem aliquam pauperem, quam si ducat, valet matrimonium: Ita etiam professio damnata ad carcerem perpetuum, qui liberatur a Papa, ea condicione, modo religiosus fiat, satis libera, & valida esse debet: cum professio facta in metu iusto non rescinditur, nec metus iuste illatus, libertatem actus tollit.

DECISIO XXXIV.

Ex conf. 28. alias 46.

Vouens religionem sine intentione seruandi regulam eius, modo animum proficendi habeat, ad eam seruandam obligatur: ita Nau. in Man. c. 12. nu. 50. Secus tamen si nec animum proficendi, nec illatenus obligandi se religioni habuit, sed solum simulandi; Cum professio &

uorum in foro conscientie sine consensu, & animo obligandi se constare non possint: Arg. cap. tua, de sponsal. & c. cum d. lectus, de his quæ vi; in foro tamen exteriori animum proficendi habuisse iudicabitur.

DECISIO XXXV.

Ex conf. 29. alias 30.

Cum a iure antiquo recedendum non sit, nisi quatenus per nouum expressè recedatur; præcipimus, C. de appell. & annus nouitiatus, admisso, & reiecto in fauorem recipientium, & recepti statuta sint & proinde nec contra utriusque consensum retorquenda; arg. cap. quod ob gratiam, de regul. iur. Prælati, & Conuentus, vel Capitulum, dilatoriem ad proficendum nouitio post annum nouitiatus probato a se pro idoneo, non obstat Conc. Trid. sess. 25. ca. 16. de reg. iusta de causa concedere potest; quia id in vltimo Concilio fuit, nec per illud contrarium exprimitur, sed solum additur, vt finito nouitiatus anno nouitios pro idoneis habitos admittant, aut reiciant, & consequenter cum cogere ad proficendum, aliud sit, quam admittere ad professionem, vel reijcere, & a diuersis non fit illatio l. Papin. ff. de minorib. & ca. ad audientiam, de decim. admittis iusta de causa professionem suam differre potest.

DECISIO XXXVI.

Ex conf. 30. alias 20.

Quamuis ante decem & sex annos completos professio valide fieri non possit, ex Conc. Trid. sess. 25. ca. 15. de regul. & aliter facta nulla censetur, quia tamen habitum suscipere, aut nouitiatus annum ante decimum sextum annum implere Concilium non vetat, annus probationis incipit immo & perfici ante decimum sextum annum completum potest, & virtute illius probationis expleto decimosexto professio iuxta ius antiquum, Cle. eos, de regul. quod nullatenus quoad hoc correctum est, licite fieri potest: Non tamen verè professus censetur, qui antequam expresse proficatur, expelli potest; ratio enim dicitur, vt tanta libertate vt possit nouitius ad exeundum quantum conuentus ad eijciendum; Cum statutum in vno correctum locum habere censetur in alio, dummodo eadē ratio idem dicitur in eo. l. 1. C. de confes. lib. 12. & Felin. in proœmio Greg.

DECISIO XXXVII.

Ex conf. 31. alias 24.

Regularis Episcopo subiectus, & etiam exemptus, de licentia Superioris sui, Vicarius, & Cubicularius, Episcopi esse potest; c. cum pastoris, 2. q. 7. Innoc. in c. cū l. & A. & Fel. ibi, de re iudic. di. immodo habitum retineat: Solutus autem Papæ est facultatem facere extra Monasterium manendi sine habitu c. 2. Ne cler. vel mon. in 6. & c. clerici, de vit. & hon. cleric. qui tamen tam difficile ferè dispensat, vt Monachus habitum subtus vestem deferat, quam illum omnino dimittat. ita Gl. ff. in clem. 2. de vit. & honest. cler. Pan. in c. Deus, qui tit. eo.

DECISIO XXXVIII.

Ex conf. 32. alias 31.

Licet iure antiquo, c. ad Apostolica, de reg. anteq. professio ante annum probationis facta valebat, exceptis ordinibus Medicantibus, Non solum, c. cōstitutionem de reg. in 6. & etiam in illis si habeat ad id ius priuilegium; Hodie tamen ipso iure est nulla, sicut etiam nulla censetur, si ab aliquo, qui ignorabat Concilij Tridentini decretum, sess. 25. c. 15. de regul. aut in Monasterio, quod habebat priuilegia admittendi ad professionem volentes ante annum proficere anno 1564. die prima Aprilis, ante annum probationis expletum, emissa fuisset, nõ obstante constitutione Pij Quarti super declaratione temporis ad Concilij Tridentini decreta obseruanda sub datum

25. Calen. Augusti 1564. statuentis, ne Constitutiones a Concilio factæ ante Kalend. s. Maij Anni 1564. obligare censerentur. Quia cum lex Concilij Tridentini, quia annullatur professio intra annum probationis factæ, condita, & promulgata sit Anno 1563. quarto Decēbris, & lex omnis maxime Conciliaris iuste cōdita, & promulgata ligat post duos menses a tempore promulgationis illius. d. 4. c. in istis, §. leges, si longius tempus ad ligandū ei non præfiguratur; Aut. vt factæ nouæ const. coll. 1. §. & c. quod dict. s. dist. 16. & cap. 1. de postul. præl. consequenter etiam professionem ante annum probationis finitum em. s. m. Calen. Aprilis anni sequē. is 1564. annullat; præsertim cum prædictum Concilium Trid. sess. 25. c. 22. de regul. expresse declarauit, velle se, vt statim leges factæ in sessione ad Regulares pertinentes, executioni mandarentur, quo t. perinde fuit, ac dicere, ex nūc, siue ex hoc tempore ligent, & executioni mandent illam Episcopi, & alij Ordinum Prælati: Et cum lex hoc mandat, ligat etiam ignorantes, quo ad actus nullitatem, licet non quoad alias penas, vt ait Gloss. in Clem. 2. de hæret. in verbo, ex nūc, de quibus declaratio Papæ, vt ex tenore illius colligitur intelligenda est excusans solum a pœnis extrinsecis, quas stricto iure multatioquin contrafacientes incurrissent: Professioni vero ante illud tempus factæ nihil prodest, aut nocet, vt propterea de ea iudicandum sit, ac si nulla talis declaratio facta iudicanda fuisset nulla; si declaratio Papæ non accessisset, ita & ea accedente nulla, & inuolida censeri debet, quia professio facta pure eo momento, quo fit valet, aut non valet, nec in suspensio esse potest, (sicut nec Baptismus, ordo, vel Matrimonium) & si non valet, nec per illam declarationem validari potuit.

DECISIO XXXIX.

Ex conf. 33. alias 62.

39. **Q**uamuis olim annus probationis in fauorem vtriusque partis, tam Monasterij, quàm illud intraturi inductus sit. c. ad Apostolicam, de regul. ita vt illi fauori ac vtriusque partis consensu renunciari posset cum iuri in fauorem suum introducto quilibet renunciare poterit; I. si quis in C. de pactis, & c. gratum, de off. del. Adeo vt in non Mendicantibus professio valde intra annum probationis fieri posset, d. c. ad Apostolicam modo tamen probationis anno, nec Monasterium, nec Nouitij renunciare possunt ex constitutione Conc. Trid. sess. 25. c. 15. de regul. eo quod annus ille non amplius ius priuatum, sed publicam religionis utilitatem respicit, iuri autem publico renunciare nemo potest; c. si diligenti de for. comp. & leg. ius publicum. ff. de pact. unde nec Regularis in una religione professus, & ad aliam translatus, anno probationis concessio renunciare valet; & professio aliter facta intra annum in secunda religione, etiam de vtriusque partis consensu nulla omnino censetur; eo quod professio ante decimum sextum completum facta, & facta ante finem anni probationis a Concil. Tr. ubi sup. parificatur; ideoque sicut professio ante decimum sextum annum de consensu Nouitij facta non valet; ita & ante finem anni probationis de consensu eiusdem facta, nulla erit, quandoquidem de parificatis idem iudicari debet. cap. licet ex quadam, de testib. & l. fin. ff. mand.

DECISIO XL.

34. 34.
Ex conf. 37. [alias] 17.
43. 29.

40. **P**rofessio ante decimum sextum ætatis annum completum, uel ante finem anni nouitatus facta nulla censetur, ex Concil. Trid. sess. 25. cap. 15. de regul. nec ne per gestationem habitus indistincti ab habitu professorū, etiam intra Monasterium post annum decimum sextum completum, & etiam per alium annum integrum, putans se esse professum, eo quod putaret prædictam professionem a se factam, validam fuisse, eam validatè censetur, nisi sciens & prudens illam fuisse nullam, de nulla validam facere voluisset; ita vt ab eo tempore professus esse inciperet. vt ait Caiet. 2. 2. q. 189. ar. 5. & Nau. in Man. c. 1. 2. nu.

71. unde nec ingressus Monasterium, & post decem menses sine licentia illud egressus, & postea Monasterium aliud eiusdem religionis adiens, in quo receptus de consensu fratrum post duos menses emisit professionem, & multos annos ibi perseueras valde professus est eo, quod illam ante vnum annum continuum completum emisit ex Conc. Trid. ubi sup. Nec sufficit quod decem menses in vno Monasterio & alios duos in alios manerit, vt annus pro completo censeatur, quia annus debet esse continuus; ca. 1. de regu. in 6. Nec professio nulliter facta sine scientia nullitatis, sola perseuerantia ratificatur, ita Cai. ubi sup. & consequenter sic professus vere religiosus non est, & libere sine vlla dispensatione ad aliam religionem transire potest.

DECISIO XLI.

35. 27.
Ex conf. 44. [alias] 24.
49. 27.

41. **P**rofessio in ordine Minorum ante decimum septimum annum completum ipso iure, & vi statutorum illius ordinis nulla est, & nullum producit effectum. Arg. C. de Trid. sess. 25. c. 15. de regul. & sic professus ad aliam religionem archiore, vel strictiorem transire, vel uxorem ducere poterit, si nihil aliud obstat ac si professionem illam non fecisset: cum non præter impedimentum, quod de iure non fortitur, est. c. m. c. Non præter, de reg. iur. in 6. Et licet sic ante decimum septimum completum professus, nouam professionem post illum completum facere teneatur ad hoc, vt vere professus & religiosus sit, vel publice de nouo proficendo, vel quod satis esse videtur eam ratificando, noua tamen receptione Capitulari non indiget, sed sufficit, quod Monasterium in illo consensu permiserit, quo eius professioni consensit, & eam recepit; & professio valida esse incipit a solo tempore ratificationis, & non antea.

DECISIO XLII.

42. **C**oncilium Tridentinum sess. 25. c. 15. de regul. professiones tacitas non tollit, & ideo post illud perinde sunt habendi pro tacite professis illi, qui per annum totum nullatenus interruptum habitum in illis ab habitu professorum, ac ante illud, tulerunt; & consequenter qui habitum in anno decimo sexto, vel prius accipiunt, si illi toto vno anno gestant, donec annum decimum septimum ingrediantur, tacite professi censendi sunt. Arg. c. 1. §. 2. de regul. in 6. & c. eos, tit. eo. Quamuis quoad hanc tacitam professionem inter eos, qui emittunt professionem ante decimum sextum annum completum, & alios qui eam non emittunt, differentia est, quod hi procul dubio professi censendi sunt, si per vnum annum totum gestent habitum, donec ingrediantur decimum septimum annum, nisi reclamant, aut protestentur, nullatenus esse si animi proficendi, donec expresse proficentur; Alij vero, qui professionem ante decimum sextum impleverunt expresse faciunt, non censentur tacite professi, si ideo manent in Monasterio post incceptum decimum septimum annum, quia putant professionem suam valere, in quo non manerent, si eam non valere putarent, quia ad ratificationem professionis inuolida factæ non sufficit in Monasterio manere, si ideo manet, quia putat valere professionem factam, & per illam obligari ad manendum, sed recipitur, quod sciat illam non valuisse nec obligari ad manendum, & tamen non obstante hac scientia vult eam pro bona, & recta habere, & se ad eam firmandam obligari, vt tenet Caiet. 2. 2. q. 189. ar. 5. & Nau. in Man. cap. 12. nu. 71. Quia errans, & ignorans consentire non censetur, I. si per errorem, ff. de iurisd. om. iud.

DECISIO XLIII.

36. 19.
Ex conf. 43. [alias] 29.
44. 24.
46. 27.

43. **H**abitum religionis ante decimum quartum ætatis annum suscipiens, & per aliquot annos vitam in diuersis Monasterijs transiens, & tandem legitime iam a tate ad pro-

ad profitemdum; ad aliud Monasterium eiusdem ordinis veniens, ubi a superiori recipitur, & nulla facta expressa professione ab eodem ad ordines suscipiendos mittitur, & quasi professus ab omnibus tractatur, & ad actus professorum proprios admittitur non censetur propterea tacite professus ex Panor. in c. vidua. de reg. eo quod nunquam complevit annum probationis, qui debet esse continuus, & cum intentione probationis faciendae, ita Conc. Trid. sess. 25. c. 15. de Regul. nec per ordinationem ad titulum Religionis, aut per habitus gestationem multorum annorum tacitam professionem fecisse de censur. nisi scilicet se professum non esse postea gestatione habitus professionem ratificet, & se obligare intendat.

DECISIO XLIV.

Ex consil. 38. alias 4. de divortijs.

44 **Q**uamvis vxor sepius adulterata, & damnata adulterij per iudicem secularem, & in pœnam eius, intra Monasterium inclusa redire debeat ad maritum cum recipere volentem intra biennium; Auct. sed hodie. C. ad leg. sul. de adult. separata tamen a viro per sententiam iudicis ecclesiastici, nec vxor ad maritum, nec e contrario maritus ad vxorem, redire tenetur: ex Gl. in c. Agathosa. 27 q. 2. & c. literas. §. si. de restit. spol. maxime si vel ipsa mariti seuitiam, aut maritus vxoris insidias metuat.

DECISIO XLV.

Ex consil. 36. alias 18.

45 **P**rofessio in alio ordine Mendicantium intra nouitiatus annum, licet etiam ante Concilium Trid. nulla fuerit, c. non solum. & c. constitutionem. de reg. in 6 & c. 1. §. pen. de relig. dom. in 6 ad religionem tamen in genere, id est, ad faciendum se religiosum in aliqua religione approbata, si receptores inueniret, obligabat. Gl. & Archid. in d. c. non solum Ang. ver. religiosus. §. 14. & Syl. ver. rel. g. 3. quæst. 5. Sic autem religiosus factus in genere, quamvis matrimonium postea contrahendo peccet, matrimonium tamen valet; sed mortua vxore, religionem aliquam intrare tenetur.

DECISIO XLVI.

40. 12.
Ex consil. 41. [alias] 41.
32. 33.

46 **P**er habitus delationem nõ fit professio tacita, nisi tria concurrant; quorum vnum est, quod sit indistinctus ab habitu professorum c. 1. §. qui vero. de regul. in 6. Secundum est, quod deserat eum in monasterio, & congregatione, c. eos. de reg. & Host. in c. vt cleric. de reg. Frac. in §. fin. c. 1. de reg. in 6. (& habitum religionis etiam extra monasterium deserens de licentia, obedientia, vel mandato superioris, censetur illum intra monasterium deserere. ex Pan. in c. ex rescr. de iureiur.) Tertium est, illum intra monasterium per annum continuum deserat, adeo vt quamvis deserat quatuor menses continuos, si postea exiret, & iterum teneretur, & octo, vel plures menses deseret, & vicissim exiret ante annum continuum completum, non censetur professus. c. 1. de reg. in 6. Arch. d. & Fran. bi. Vnde milites Hierosolymitani, & alij cruciferi qui vniuersam militiam exercet, intra monasterium religionis habitum legitime suscipiunt, postea ex licentia, & mandato superioris bellando, vel negotia religionis, aut monasterium intrando, annum probationis extra monasterium finituro: cum regularis, vbicunque sub obedientia manet, in monasterio manere censetur. Pan. vbi sup. nu. 5. & Syl. ver. religio. 3. q. 19. Nec minus religionis austeritates extra manendo, quã intra experitur, cum sepius grauius sit extra monasterium, quam intra degere. Quamvis iure alio necessarium non est, vt nouitius probet, & experiat omnes austeritates monasterij in indiuiduo, vel in specie, sed satis est quod eas in genere experiat per vnum totum annum degendo sub obedientia prælati, adeo vt qui statim post ingressum, & habitum suscipit agrotare inciperet, & eger. per quatuor, sex, vel decem menses

intra monasterium sub obedientia maneret, recte in fine anni profitemi possit.

DECISIO XLVII.

Ex consil. 42. [alias] 32.
45. 33.

47 **A**nus nouitiatus ita necessario debet esse continuus, vt si aliqua parte anni, etiam per solos tres dies foris maneat, annus probationis interruptitur, nec conliguntur partes illæ interrupte, sed incipere debet ex integro a principio partis posterioris. Pan. in c. ad apostolicam, de reg. & Fran. in c. 1. de reg. in 6. Nouitiatus tamen non interruptit iuratio in monasterio aliquo tempore, etiam animo non profitemdi.

DECISIO XLVIII.

Ex consil. 47. alias 15. de statu monach.

48 **A**bbas, aut alius prælatus regularis legè sibi ponere non potest, a qua recedere nequeat, aut monacho concedere, vt pecunias apud se retineat, & expendat pro arbitrio suo, ita vt superior id ei prohibere non possit, neque eas illi auferre, vel aliquam partem earum ad eas impendendas in alios vsus quam ipse veller, c. cum ad monasterium. §. tali. & §. si. de statu monach. c. hoc esset monachum suum proprietarium facere sed solus Papa præfaram licentiam concedere potest, ita quod illas in vsus pios & honestos sine vlla alia suorum prælatorum licentia impendere possit, & quod illa em pium vsum impediunt non possint, c. nisi esset viri, de præben. & Pan. ibi.

DECISIO XLIX.

Ex consil. 2. alias 9. de censib.

49 **G**eneralis ordinis Minorum de obedientia, virtute confirmationis priuilegiorum eiusdem ordinis a Greg. XIII. quatenus non sunt Concilio Tridentino contraria, quibus id expresse dem conceditur, non obstante iure communi aut bulla Pij V. de hac re quæ incipit, de cor. edita 1769. moniales sibi subditas, de vno ad aliud monasterium causa correctionis, vel nouæ foundationis, sine aliqua episcopi approbatione, transire, & mutare potest. Quamvis enim iure communi, cap. 1. de statu reg. in 6. statutum sit, ne monacha monasterium egredi possit, nisi in grauis infirmitatis periculo, ita vt non possit cum alijs sine scandalo commorari, & lex vniuersalis vniuersaliter intelligenda sit; h. de preio. ff. de publ. in rem act. fallit tamen quando inuenitur alia lex, quæ illam limitat: vnde cum in Conc. Trid. sess. 25. c. 9. de reg. & in Bulla Pij V. alij casus excipiuntur, & casus aliqui a regula generali ob æquitatem exceptus, ea dem suadente ad alios extenditur: iuste poterit super Moniales ad aliud monasterium causa correctionis, vel nouæ foundationis mutare; cum tam Pij V. Bulla, quam Concilium Tridentinum, & ius commune, solum exitum Monialium sine iusta & legitima causa prohibeant, nihilq; obstant, aut reseruatio Pij V. cum ille successoris sui inuouans postea ordinis privilegia, auctoritatem tollere nequeat; quia par in parem non habet imperium, c. in nouit. de electio. aut Concil. Trident. decretum, quod episcopi saltem approbationem in huiusmodi translatione requirit. Quia solum de Monialibus eidem episcopo subiectis, vel de ita exemptis, quod solij Papæ immediate subsunt. Non autem de alijs exemptis, quæ alijs aliorum ordinum prælati subsunt, intelligitur.

DECISIO L.

Ex consil. 49. alias 61.

50 **Q**uamvis ius præsentandi ad Abbatiam & ad aliud quodcunque beneficium ex Papæ priuilegio licet conuenire potest, vt ait Gl. in c. p. sum. 16 q. 7 & in c. imperium d. 16. quia tamen idoneos tantum præsentare tenetur, alioquin non valet præsentatio; c. monasterium. 16. q. 7 & c. cum vos de offic. ord. vniuersi ordinis regularem aut Abbatem, ad alterius ordinis regularem, aut Abbatem, ad alterius ordinis beneficium, aut Abbatem, præsentare non valet, eo quod vniuersi ordinis religiosus ad beneficia alterius inhabilis est, c. cum singula. §. si. de præben. in 6.

in 6. & Abbas vnus ordinis ad alterius ordini Abbatiam translatus, annum nouitatus in secunda agere tenetur, vt professio valida esse possit ex Conc. Trid. sess. 2. c. 5. cap. 15. de reg. cum huius secundæ nouus religiosus, seu nouitius esse poterit, licet antiquus sit, alterius; qua translatione, cum priori religioni subiectus esse desinat, officium diuinum iuxta formam secundæ recitare tenetur, & si transitus ad laxiorem ordinem fiat, necessaria est Papæ licentia obtenta Gl. in d. c. cum singula. quamuis si strictior sit, petitio licentiæ, etiam si non obrineretur, sufficeret, cap. licet. de regul.

DECISIO LI.

Ex conf. 50. [alias] 77.

51. 78.

51 **P**relatus regularis, subditum suum regularem propter delicta, etiam incorrigibilitatem, habitu, & ordine perpetuo priuare potest, sic tamen a se eiecitum a religione, vt aliam strictiorē ingrediatur, obligare nequit. Quia sicut regulariter extra suum territorium, & locum, vbi habet iurisdictionem, iudex iudicare, & sententiam ferre non potest, c. 2. de const. in 6. ita neq; extra tempus, intra quod habet illam, obligare valet. In vna ff. si cert. petat. sic autē de religione iustē eiectus, episcopo originis, seu vbi victurus est in habitu clericali subiectus manet cap. si. de regul. Fugitiuos autem, & iniustē, vel inordinatē sine causa cognitione eiectos regulares, Prælatus, quotannis querere; & etiam iustē & ordinatē eiectos, & ad monasteria & religionē redire volentes recipere tenentur. c. si. de reg.

DECISIO LII.

Ex conf. 52. alias 1.

52 **C**um status regularis melior sit seculari, eo quod ille in via perfectionis est, c. duz. 19. q. 2. quem statum etiam ipse Christus assumpsit; consequenter ceteris paribus melius, & Deo gratius est, ecclesiam collegiatam regularem, quam collegiatam secularem fundare.

DECISIO LIII.

Ex conf. 53. alias 73.

53 **P**relatus regularis quamuis religiosum suum propter delicta sua habere priuare, & etiam ab ordine eiecere queat; eum tamen ob solam infirmitatem incurabilem superuenientem post professionem, ab ordine, & obedientia absolueret, aut eiecere nequit, si ut nec illi facultatē dimittendi habitum & illo dimisso clericalem assumat, vel alium & sub obedientia episcopi viuat, concedere potest.

DECISIO LIV.

Ex conf. 54. [alias] 72.

55. 71.

54 **R**egularis ob parentum necessitatem, monasterium iustē de licentia superiorum exire potest ad eis subueniendum, si id facere poterit, ex S. Th. 2. 2. q. 101. art. 4. & Caiet. ibi. & Nau. in Man. cap. 14. num. 14. Quæ licentia, non solum Papæ, sed etiam Generalis, vel Prouincialis retento tamen habitu concedere potest. Solum autem Papæ, vt hanc ob causam religiosus foris maneat, dimisso habitu, dispensat; cap. 2. ne cler. vel monach. in 6. & c. sanctorum, distinet. 23. Nec eam licentiam congregatio concilij, aut generalis ordinis concedere valet; cum etiam religiosus factus episcopus sui ordinis habitum gestare debeat, c. clericus 2. de vita & honest. cleric.

DECISIO LV.

Ex conf. 56. [alias] 66.

57. 65.

55 **Q**uamuis iure communi, c. licet. de regul. & Concilij Tridentini decreto, sess. 2. c. 19. de reg. a strictiori ad laxiorem religionem transendi facultas a solo Papa conceditur, iusta tamen de causa etiam Generalis & Superior religionis ad laxiorem etiam religionem, non obstante Tridentino, transitum concedere potest; Arg. cap. statumimus. 19. q. 3. & Pan. in c. significatum, de regul. cum

mens & intentio Concilij non fuit facultates iudicatas tollere, quæ ad talem transitum sufficiunt, quales sunt transitus ex iusta causa, & consensu superioris; cui sic translato, in foro exteriori necessaria est scriptura authentica de facultate cum causæ cognitione a superiori concessa, vt si opus sit, post mortem superioris, & etiam antea iustē se defendat. Nec sic transitus ab vna religione ad aliam, ad beneficia, aut officia religionis ad quam transit, iure communi in habilis redditur, Cle. 1. de regul. dummodo ex aliquo mendicantium ordine non tranierit.

DECISIO LVI.

Ex conf. 58. alias 5. de statu monach.

56 **N**ouitius contra quem sunt indicia violenta, per quæ quasi vehementer creditur cecidisse vnum collegam professum, a prelato monasterij cuius est nouitius puniri potest, dummodo ei iurisdictione cognoscendi de crimine requirenti depositionem (quale est homicidium) iure aliquo speciali, vel consuetudine competat, quæ tamen iure communi non competit, ita Decius & communis in c. si clericus, de iureiur. secus autē si neq; de consuetudine, neq; iure aliquo speciali iurisdictionem illi habeat. Eandem autem quam in professos, etiam in nouitios iurisdictionem, tam in civilibus, quam in criminalibus habet; cum enim hi canonis priuilegio gaudent, c. si quis suadente 17. q. 4. etiam & superiori monasterij in poenis subijci debent.

DECISIO LVII.

Ex conf. 59. alias 52.

57 **C**um Casinenses priuilegium ab Eugenio IV. habeant, quo cauetur, ne eiusdem ordinis monachi a sua religione abstrahantur, aut sponte venientes recipiantur, etiam occasione archiepiscopalis ordinis, & religionis; bñq; consensu Capituli Generalis seu Præsidentis & maioris partis visitatorum dictæ congregationis, etiam auctoritate literarum Apostolicarum, in quibus de huiusmodi persona, ac religione mentio facta non fuerit, sub pena excommunicationis, quam ipso facto incurrit, qui facta eis notitia de huiusmodi priuilegio, monachum dictæ congregationis intra triduum non relaxauerint, vel se abiecerint, consequenter monachus Casinensis ad Carthusianos non petita a suis superioribus licentia transiens, peccat mortaliter, & a prelato prioris monasterij reuocari potest, & redire, & poenitentiam subire tenetur, ex Conc. Trid. sess. 25. c. 1. de regul. & Carthusiani intra triduum post inuocationem priuilegij, eum non restituentes, vel non abicientes excommunicationem incurrit; Secus autem si ante transitum petita sit, licet non obtenta licentia, talis enim transire, & ab illis retineri potest, non obstante dicto priuilegio, quod limitandum est, ita vt locum ubi habeat quando prius petita sit licentia ad regulam strictiorem transendi, licet non obtenta, c. licet. de reg.

DECISIO LVIII.

Ex conf. 69. [alias] 11.

61. 12.

de maior. & obed.

58 **R**egularis in alteram religionem translatus, post professionem in ea factam, posterioris monachus efficitur, & iuxta professionem in ibi emissam, in choro, & cap. sedere, & vocem dare debet; Arg. c. 1. & c. statumimus. de maior. & obed. dummodo qui transferitur in eo subditus & finis efficitur; sin autem in aliam religionem translatus sit, vt in ea presit, & renunciat prelatus, secundus post prelatus, in memoriam honoris, quem gessit, sedere debet, nisi concurrat alij, qui maiorem honorem gesserunt. Arg. l. 1. ff. de albo scriben.

DECISIO LIX.

Ex conf. 62. alias 37.

59 **S**icut professionem admittere nec solus prelatus, nec solus conventus potest, vbi ad vtroq; spectat, ita nec

prelatus, & media pars conuentus professionem admittere possunt, cum maior pars conuentus sit necessaria; arg. l. quod maior, ff. ad munic. & gl. in c. si. de reg. iur. in 6. & solo iure communi a tenent monachorum receptio ad conuentum, & prelatum immediatum monasterij, in quo nouerunt annum impluit, non autem ad generalem, presidentem, aut alium superiorem mediatum pertinet, arg. c. ad apostolicam, de reg.

DECISIO LX.

Ex conf. 64. alias 80.

Regularis ob delicta, & incorrigibilitatem per sententiam superioris ex ordine iuste eiectus, extra suum ordinem, & monasterium iura per se conscientia remanere, adeo ut si redire nolit, neq; a confessorio in foro inferiori, neque ab illo iudice in foro exteriori ad redeundum cogi possit: sed nec etiam ad aliam religionem transferendum compelli valet, aut ad suum ordinem redire, aut superiores eius, utrum iterum recipiant, rogare tenentur. Ad aliam vero religionem transferens, requiritur noua professio, ut illius ordinis religiosus fiat. Quin etiam forte nec ad suum ordinem redire potest, ita ut si noua professione recipiat saltem ad eum locum, & gradum, in quo ante sententiam erat.

DECISIO LXI.

Ex conf. 65. alias 74.

Quamuis clausura Regularium lege vniuersalis ecclesie sit inducta, c. placuit, c. monac. 2. 16. q. 1. potest tamen prelatus, ut ait S. Th. 2. 2. q. 101. art. 1. non solum ob parentum necessitatem, sed alias etiam ob causas iustas & honestas cum regulari dispensare, ut honestis in locis, & habitu suo retento extra monasterium maxime ad monasterij utilitatem, maneat.

DECISIO LXII.

Ex conf. 66. alias 5. de verb. signific.

Canonici Regularis domos separatas, & extra claustrum possitas, in quibus morari solent ancilla, & recipi cognati amici, & alij hospites utriusque sexus, qui predictos canonicos vident, vel charitatis officium istud impendant, non obstat, ut Bulla Pij V. que incipit Regularium. licite habere possunt, nec vlam excommunicationem, vel aliam poenam propter aduentum, vel ingressum mulierum honestarum in praefatas domos, ob causas honestas incurrunt; cum virtute illius, solum monasteria clausa, & non alias Regularium domos, mulieres ingredi prohibentur.

DECISIO LXIII.

Ex conf. 67. alias 68.

Regularis cum licentia superioris monasterij, & iusta de causa, (qualis est utilitas directa, vel indirecta monasterio exinde proueniens, c. Monachi. 1. & 2. 26. q. 1. aut studium discendi, vel docendi literas religioso conuenientes, & alia similes ad boni & prudentis viri arbitrium) extra monasterium manere potest, neque vlla ad hoc Papae licentia, aut dispensatione indiget.

DECISIO LXIV.

Ex conf. 68. alias 53.

Cum iusta de causa de vna ad aliam religionem transire liceat, quamuis quoad forum conscientiae, plura, quam quoad forum exterius ad hoc requiruntur; ex Sylu. ver. Religio. 4. q. 2. Ad Carthusianos non solum minoritate, & omnes alij religiosi etiam Mendicantes iure communi Extravağan. viam de reg. transire possunt, sed etiam Carthusiani iusta de causa, ut causa melius seruendi Deo, dum absit scandalum, & infamiae prioris religionis, ad minoritas seruantes ad vnguem regulam suam, quoad forum conscientiae transire, & in secunda, bona fide manere possunt. Ita Syluest. vbi sup. quæst. 6.

DECISIO LXV.

Ex conf. 66. alias 75.

Minores conuēuales a Pio V. de auctoritate, alios benedictos receptores Regulares Mendicantes, vel non mendicantes querere tenentur. Benedicti autem receptores ij solum intelliguntur, qui de consensu totius conuentus, aut maioris partis, & non aliter, eos recipere, & ordini incorporare possunt, cum ad valorem actus nec voluntas sola sine potestate, nec sola potestas sine voluntate sufficiat, c. cum causa, de offi. de leg. & gl. ibid. vnde solum prelati sine consensu conuentus eos recipere nequeunt.

DECISIO LXVI.

Ex conf. 70. alias 13. de statu monach.

Sicut religiosus prouisus a Papa de beneficio manna-
li, & ad nuntium amonibili, non querit Papa, sed ipsi, & suo beneficii, vel ecclesie suae, siue conferatur ei a Papa cum clausula, ut teneat ad vitam, siue sine illa, ita quod maneat Manuale; c. d. nostram & c. postrecta de confirm. viil. vel in viil. ita etiam eadem & maiori ratione Religiosus quicumque seu Canonicus Regularis beneficiarius, a superiore, qui est inferior Papa prouisus, administratio nem fructuum suarum commendarum, & beneficiorum per collationem canonicam superioris sibi factam habes, de fructibus illorum disponere perinde, ac clerici secularis fructibus suorum beneficiorum, & consequenter de illis de deceter sustulit, & in opera pia impendere potest, ex Card. in clem. 2. de vita, & honest. cler. & quicquid acquirit, non monasterio, vbi professus est, sed beneficio ecclesie, Hospitali, preceptoris, vel commendae, ad quarum gubernationem assumptus est, acquirit, c. si quis iam translatus 1. 1. q. 2. & c. pro cuiuslibet 16. q. 1.

DECISIO LXVII.

Ex conf. 71. alias 7. de donat.

Regularis de licentia Papae ab vna religione ad aliam translatus, & de licentia eiusdem alicui Hospitali inferuens, de questis ad pios vsus, per viam donationis, vel alterius contractus irrevocabiliter inter viuos facti, disponere potest. Non tamen per viam vltimae voluntatis, per quam nullus religiosus religionem professus, sine facultate testandi, quicquam disponere valet.

DECISIO LXVIII.

Ex conf. 72. alias 59.

Translatum ad religionem laxiorem per iudices a iure constitutos, cum causa cognitione, Bulla incipit *Sedis Apostolica*, & est constitutio VIII. in ordine, Bulla vero Pij V. incipit *Quacumque*, & est 91. in ordine Pij IV. & Pij V. qua reuocantur privilegia, & facultates recipiendi a lenos religiosos, & iubet etiam receptos ad pristinos redire, non comprehendit, eo quod hæc solum reuocat privilegia recipiendi alienos religiosos per translationem, ad ordinem pristinos redire, sed illos solum, qui virtute illorum privilegiorum translati erant, iuris ordine non seruato.

DECISIO LXIX.

Ex conf. 73. [alias] 85.
74. 86.

Quamuis alij regulares, ut inquit Innoc. c. cum olim. 2. de priu. contrahendo vtiliter, ea, quae acquirunt, monasterio, vel ordini suo acquirunt, siue nomine suo, siue nomine sui monasterij, vel ordinis, siue impersonaliter contrahant; ex Bal. in l. feruus C. de pactis, Franciscanus in eo quod monasteria, & ordo sancti Francisci sunt incapacia domini possessionis, & proprietatis omnium bonorum pronunciariorum, c. ex is, de reb. sign. in 6. cle. ex ini. tit. eod. contrahendo sed tantum Apostolice acquirunt, adeo ut etiam omnia iuste siue a laicis, siue a clericis, Fratibus Minoribus de obseruantia donata, sed Apostolica, & non illis acquirantur. Quae sedes Apostolica sicut de iure, in obligat. omnibus, & iuribus vtilibus coram succedit; ita saltem acquirat, in obligationibus passivis eorum, dem succedit
29 quibus

equitas enim suadet, ut qui sentit commoda, & onus erit sentiat. c. qui sentis de reg. iur. in 6. & cle. 1. de censibus, & l. secundum naturam. ff. de reg. iur.

DECISIO LXX.

Ex conf. 75. alias 3. de statu monach.

Statutum Carthusianorum ante circiter quingentos annos factum, & quo proprietarij pecuniæ excedentis summam trium solidorum obligantur ad consistendum, vel reuelandum illud Priori intra certum tempus, sub pena excommunicationis ipso facto incurrendæ, & quod ea iam in cursa, non nisi a Priore iterata confessione absolui possint, validum, & religioni vtile est. Quamvis enim regulariter confiteri iterum semel confessa obligari nemo potest, ex Nau. in Man. c. 9. in initio nec excommunicatio sine prævia monitione ferenda sit. c. sacro. de sen. excom. & c. constit. eod. in 6. de suo tamen consensu ad peccatū semel legitime confessum denuo consistendum obligari quis potest; ita in ter cunctas de priuil. & Nau. in Man. c. 9. nu. 1. Constat autem monachum, qui consentit seruare Carthusiana statuta, consentire etiam obligationi, si quæ illa imponunt, ad idem peccatum his aliquando consistendum. Et licet propter culpas præteritas, quatenus solum sunt præteritæ, excommunicatio sine præmonitione ferenda non sit, potest tamen legitime pro culpis futuris, vel etiam pro præteritis sub conditione ferri. nimirum, ut excommunicatus sit, si non satisfaciat pro delicto intra tale tempus: Sufficit enim ut præcedat culpa, vel mora; c. Romana. §. caueat, de sent. excommun. in 6. Cum itaque in huiusmodi proprietario sit culpa, rem sibi indebite appropriando, cap. 2. & cap. super quodam, & cap. cum ad monasterium, de statu monach. & etiam mora committitur non restituendos, quod debet; nec consistendo intra terminum sibi a præfato statuto præstitutum, iuste excommunicationem incurrit: præsertim cum appropriatio & furtum trium solidorum vi statuti illius peccatum mortiferum asseritur, ut rectè propterea excommunicatio contra tales ferri possit; c. nemo & c. nullus. 11. q. 3. & consentit Nau. in Man. cap. 17. nu. 3. Quæ tamen excommunicatio non tam lata est contra non restituentem, quam contra non manifestantem, maxime cum religionem illam professus, se sua sponte obligauit saltem tacite ad illud manifestandum.

DECISIO LXXI.

Monachus Carthusianus, qui appropriauit ultra summam trium solidorum, si tunc postea restitutione fecerit sufficientem vel per se, per aliquas reliquationes honestas de ijs, quæ honestè impendere possit; vel per amicos, ante lapsum termini ad manifestandum Priori præfixum, in dictam excommunicationem non incidit, etiam si Priori postea rem non manifestet; sicut a simili nec Monitorio Episcopi de manifestando furto ligatur, qui restituit illud, neque qui ipsum iam restitutum esse nouit. Quia appropriare, & appropriatū non manifestare Priori, diuersa sunt; statutum autem illud non excommunicat appropriantem solum, sed appropriantem, & non manifestantem, quod manifestare debet: qui vero rem appropriatā ante manifestandi terminum præfixum restituit, definit rem appropriatam cum obligatione manifestandi eam habere, & consequenter appropriatū per manifestationem rescindenda esse desinit, quia priuatio præsupponit habitum l. dec. m. ff. de verb. oblig. & quod non est, non potest dissolui. c. p. ad dissoluendum. de despons. impub.

DECISIO LXXII.

Quamuis regulariter dare quis potest alteri facultatē ea donandi, quæ ipse iuste donare, vel impedere possit; & consequenter Priores ordinis Carthusiani habere possent pro rectè impensis ea, quæ sui Monachi impederunt, vel donarunt; & ita remittere valent suis Monachis obligationem manifestandi sibi appropriatā, ita ut pro-

pter omissam manifestationem in excommunicationem non incidant; eo quod restitutio, & remissio, seu condonatio debiti paritari videntur. c. peccatum, de reg. iur. in 6. quia tamen nec ipsi Priores facultatem habent dispensandi bona Monasterij, & religionis, nisi in vilitatē Monasterij, & vsus pios, & iustam remunerationem iudicent; nec dispensationem suprum Monachorum ratam habere possunt, nisi in vilitatem Monasterij, vel in pios, aut iustos remuneratorios vsus facta fuerit; cum nemo dat, quod non habet; cap. quod autem, de iure patron. quoad impensa vero, aut occultata ad alios vsus, monachis suis obligationem manifestandi eis suam appropriationem remittere nequeunt.

DECISIO LXXIII.

Cum omnia, quæ ad iurisdictionem ex privilegio perpetuo, ratione dignitatis, aut officij, aut alterius ordinariæ potestatis virtute spectant delegabilia sint; ita Gl. recep. in c. si. de offic. iud. deleg. Priores Carthusiani, quia iurisdictionem ordinariam in suos Monachos & potestatem absoluedi ratione suarum dignitatum habent; cap. cum ab ecclesiasticis prelati, & c. quanto. de offic. ord. & etiam per statuta ordinis & religionis, quæ sunt etiam leges particulares: c. cum omnes, de constit. alijs confessarijs consequenter potestatem absoluedi Monachos proprietarios, a peccatis proprietatis, & ab excommunicatione incurta ob omissionem non reuelationis eorum iuxta ordinis statuta faciendā, subdelegare possunt.

DECISIO LXXIV.

Monachus Carthusianus, quamuis a peccato Proprietatis per Bullam Cruciatæ absolui possit, teneatur tamen postea appropriationem Priori manifestare; Absolutio enim a peccato proprietatis, obligationem manifestandi illud non tollit: Ab excommunicatione vero in cursa, eo quod intra tempus præfixum illud Priori non denuncauerit, per dictam Bullam Cruciatæ absolui nequit sine prævia satisfactioe, & manifestatione, ut sentit Sor. 4. d. 2. q. 2. art. 3. & fauent Gl. & Felin. in cap. ex parte, de constit. quia actus a delegato postposita sibi forma præscripta est nullus ex Gl. in clem. 1. de iurepar. Et ita confessarius per Cruciatam electus cum accipiat potestatem absoluedi adiecta forma prævia satisfactioe, aliter absolueri nequit: præsertim cum Principis privilegium sine tertij præiudicio intelligendum sit; & si privilegium præfatum Cruciatæ aliter intelligatur, innumeris grauissimè præiudicaret.

DECISIO LXXV.

Carthusianus, vel alius religiosus aliquid ab extrinsecis furans ad vilitatē solum Monasterij, nisi sibi quaerere, vel appropriare volens vñ tantum peccatum furti committit, votum autem paupertatis non violat; cum per illud solum vouit nihil sibi quaeritur, aut appropriatur sine licentia superioris. Sin autem furtum animo sibi quaerendi, vel appropriandi, vel duo peccata, vel vnum saltem, cum circumstantia necessario confrenda, committit ex Nau. in Man. in c. 6. num. 3.

DECISIO LXXVI.

Quamuis Priores Carthusiani vere Monachi sint, c. fin. de simon. & Pan. in c. quoniam Abb. de offic. deleg. & male dispensantes, uel occultantes res Monasterij, non minus quam alij Monachi contra votum paupertatis peccant, & proprietarij sunt, Arg. cap. ad monasterium. §. fin. de stat. mon. dictæ excommunicationis tantummodo denunciatores sunt; (Capitulum enim Generale excommunicationem illam fert, quod sanè Capitulum maiorem, vel saltem tantam auctoritatem in Priores habet, quā tam ipsi in Monachos.) Sed & excommunicatio Papalis per Episcopum denunciata, Episcopū æquè ac alios ligat; ita Nau. in Man. c. 27. nu. 6. Hæc tamen excommu-

nica

catio a Capitulo Generali lata, Priorem Carthusianum male appropriantem, vel impendentem valorem trium solidorum, & non manifestantem non ligat: quia licet in favorabilibus, non tamen in odiosis appellatione Monachi venit Abbas, aut Prior qui est superior Monasterij; Neque mens Capitulo est Priores dicto suo statuto comprehendere, ut ex verbis statuti, quod Monachos subditos Priori appropriationem non manifestantes solum excommunicat, manifestum est.

DECISIO LXXVII.

77 Monachus Carthusianus, aut alius regularis, si et accipiendo, vel dando literas sine superioris licentia, contra votum paupertatis non peccet, sed solum contra votum obedientiae, c. non dicaris. 12. q. 1. cum charta literarum data, vel recepta communitate inuicis, & nulli us estimationis sit, & consequenter peccatum proprietatis non incurritur eas dando, vel recipiendo, eo quod non est appropriatio boni pecuniarij; Si tamen charta sic data, vel recepta aliquo pretio notabili valeat, & tamen saltem characteribus auratis, vel alijs imaginibus affabre depictis, & illustratis, eius datus, vel receptio peccatum etiam mortiferum proprietatis erit, & proinde Priori sub poena excommunicationis manifestandum.

DECISIO LXXVIII.

78 Monachus, quamuis regulariter eat, quae sibi superflua sunt de ijs, quae ad se alendum tribuntur, in opera pia pro suo arbitrio distribuere non potest, maxime si aliqua constitutione expressim praecipuum illi sit, ut omnia, quae illi ex cibo, & vestitu superflua sunt, communitati reddat; quando tamen, & quibus dantur aliqua pro sua sustentatione ad aliquid negotium peragendum, e. lege, ut ipse nihil amplius a Monasterio, neque Monasterium ab eo rationem impensarum petere possit, siue plus, siue minus impendat, reliqua in usus pios, & elemosinam impendere valet. Et data regulari in suum victum, & vestitum, in dubio ita dari videtur, ut honeste reliqua in usus pios impendere possit, in quos ipse praefatus iuste impendere potuit; quia tacite videtur sibi data illi facultas, nisi per alia sua statuta, vel alia iusta praefati praeccepta restringatur; praefertim cum talis licentia dandi superflua pauperibus, ut plurimum Regulari maxima occasio sit abstinentiae, sobrietatis, paupercitiae, continentiae, modestiae, & charitatis, quae est vinculum perfectionis.

DECISIO LXXIX.

79 Legatum Monacho donec Superior permiserit ei in suos usus priuatos, & non ultra, factum, valet nec vlla lege prohibetur; cum usus talis voto solenni, aut simpliciter, nullo modo contrarius sit. Is enim si usus proprietarius dicitur, qui occulte, vel contra voluntatem superioris aliquid tenet; prout asserit Ioan. And. in cap. cum ad monasterium, de stat. regu. sine Superioris autem licentia expressa, vel tacita Monacho nihil legari, aut donari potest, cum potius perdat, & desinat eidem legatum, simul ac Superior noluerit ut eo utatur. An vero legatum Monacho donec Praefatus ei eo vi permiserit, repudiare expediat, praefatus seruo, & prudenter, habita ratione paupertatis Monasterij, Nobilitatis & affectionis legantis, & status legatarij pensare debet.

DECISIO LXXX.

80 Carthusianus peccatum proprietatis alienando, vel occidendo rem Monasterij committens illud Priori ante diem Coenae iuxta statutum ordinis manifestando, quamuis excommunicatorem non incurrat, illud tamen al cui habent potestatem sacramentaliter a peccato absolueri tenentur, dummodo ante diem Coenae vel Missam celebrare, vel Eucharistiam fumeret velit; cum iure Diuino omne mortale ante communionem confitendum sit, ex Conc. Trid. sess. 13. c. 7. c. 11. contra quod Capitulum Generale ordinis nec aliquid statuit, nec statueri potuit, sed solum statuit, ut excommunicationem in-

curreret, qui peccatum proprietatis ante diem Coenae Priori non reuelaret: Quod si quis post peccatum proprietatis admissum, confessionem praemiserit, Missam celebraverit, aut communicauerit, tacito illo proprietatis peccato, quod proponebat ante diem Coenae Priori manifestare, illas omnes confessiones, tanquam non integras, reiterare tenetur; Cum Confessio, quae non est integra omnium peccatorum mortalium, quorum poenitentiam memoriam habet, nihil valeat omnes, de poenitentia & remissio. c. 1. Scatus. de poenitentia d. 5. ex Conc. Trid. sess. 14. c. 5. & Nau. in Man. c. 9. nu. 11. Quamuis si quis Monachus adeo simplex, & ignorans esset, ut bona fide probabatur si eundem statum suum crederet auctoritate fuisse, vel ex eo periculum, quod per tale statutum leniretur onere illud confitendi usque ad diem Coenae, nec tacendo illud peccatum in prioribus confessionibus peccare; nec confessiones tacito illo factas iterare tenetur ex Card. in clem. 1. q. 39. de priuilegiis. & Nau. in Man. c. 8. nu. 12.

DECISIO LXXXI.

81 Sante statuto ordinis Carthusiani, quo Confessarius expressus in ablatum a Priori a referendis contentis absolueri possit; ita tamen ut iterum eidem Priori referuata crimina, quam primum eius habuerit copiam, confiteatur penitens; Monachus, qui peccata mortalia tam referuata, quam non referuata admisit, praefato Confessario expedito omnia tam referuata, quam non referuata, ex mentem omnium confiteri tenetur; quia confessionis integritas requirit, ut quo quis memoriam habet, vni, & eidem Confessario, nisi aliquibus casibus quoru de numero non est hoc confiteatur. ita S. Th. 4. d. 17. q. 3. d. 4. q. 2. 4. & quodlibet 4. q. 3. ar. 4. Sor. 4. d. 18. q. 2. ar. 5. & fauce Trid. sess. 14. c. 5. Can. 7. Praefato autem redeunt, vel eius Commissario referuata tantum confiteri sufficit, si post priorem omnium confessionem, nec alia contenta commiserit, nec recorderet alicuius peccati nondum legitime confessi, quia reliqua sunt penitus iam absoluta; Sin vero aliquid peccatum de nouo admisit, vel vetera non confessa in memoriam venerint, illa etiam non essent referuata, cum referuatis eidem Priori, aut habenti ab eo absoluendi potestatem confiteri tenetur, quia confessio haec, non solum quando referuata tantum prius confessio expedito confessio, sed etiam quando alia simul non referuata, nec prius dicta, confiteatur, sacramentalis est, & nouam gratiam tribuit, & proinde integra esse debet.

DECISIO LXXXII.

82 Cvm eadem sit potestas Vicarij in Spiritualibus, & Prioris Carthusiani defuncti, vel obdilectum depositi, Arg. c. Non pugnamus, de consuet. in 6. c. Romana 1. de appell. in alienatio, & dispensatio facta a Monacho de Vicarij licentia, vel confessio peccati proprietatis eidem facta, aut ab excommunicatione obtemperata absolutio valet, sicut si ab ipso Priori obtemperata, concessa, & facta fuerit eodemque modo manifestatio proprietatis facta visitatori tenenti locum Prioris, & Vicarij, eis deficientibus adeo valida censetur, ut priori nouo fieri non sit necessarium. c. Relatio, & c. illud 2. q. 1. c. cum Nobis, de elec. & c. is cui prouisio, de elec. in 6.

DECISIO LXXXIII.

Ex conf. 2. alias 9. de censib.

83 Monasterium S. Trinitatis in monte Pincio in vrbe Romana, sicut a Rege Galorum erectum fuit; ita non solum Correctorem, sed etiam alios officarios, imò & omnes alios fratres, qui habent ius suffragandi, seu vocem in Capitulo, Gallicae nationis requirit, & Nouitios Galos inueniens, a sacri Nationum nouitios recipere non potest; Sed praeterea Monachi etiam subrogati loco aliorum, qui aliqua de causa ad alia Monasteria ordinis mittuntur, Galiam esse debent; eo quod subrogati in iuram eius, cui subrogati, sapere debet, c. ecclesia, vi lite pend.

pend. & l. cum qui. §. iniuriarū. ff. si quis cautio. Nec substituitur, & locum tenēs, melioris conditionis, quam principalis, esse debet. l. Nemo est, ff. de duob. reis.

DECISIO LXXXIV.

Ex conf. 77. alias 1. de presump.

84 **D**ispensatus ad omnes ordines piē, & probabiliter credi debet, cui superior ante mortem ex Papæ cōmissione licentiam assumendi aliquem ordinem dedisse cognoscitur; Nec verisimile est, prælatum in speciali ad eum solum ordinem habilitasse, quem ipso vitare, & volente suscepit; cum non sit boni, & prudentis prælati id facere cum periculo quod ipso mortuo oporteret iterum ad Papam refugere, & communis Commissariorum stylus ad habilitandum quem ad omnes ordines habet, ut vnico actu id faciant; maxime cum non sit prælatum quid stultum, & malum de bono prælato, capit. vnico. de Scrutinio fac. & quæ communiter accidunt, & non insolita, credenda & sequenda sunt. l. siue possidetis, C. de probat. cap. quia non est verisimile. de præsumpt. & cap. super literis. de rescript.

DECISIO LXXXV.

Ex conf. 78. alias 15. de rescr.

85 **Q**uamuis peccator mendax, dolosus & malitiosus impetratis carere mereatur, tacens tamē per inaduententiam, vel ignorantiam aliquid, quo expresso Princeps æquē facile, aut non difficilius gratiam concessisset, nihil exinde damni sentire debet; cap. Dudum de præben. in 6. vnde impetratio beneficii, quod verē est simplex, dicendo, quod est curatum, aut impetratio transitus ad aliā religionem, dicendo se esse Fratrem ordinis Minorum de obseruantia, cum tamen sit Frater ordinis Minorum Cōuentualium valida censenda est ex Rota dec. 73. de rescript. in antiq. Fel. in d. c. super literis.

DECISIO LXXXVI.

Ex conf. 79. alias 3. de penit. & remis.

86 **C**um lex naturalis, & Diuina permittant, & aliquando præcipiant, quætere mendicando egentibus ægrotis, & sanis, qui aliter quam mendicantia viuere non possunt, cap. quiescant. dist. 42. & cap. 1. §. 1. de relig. dom. in 6. licite Fratres sancti Antonij, nō solum ex declaratione Pij IV. in Bulla incip. Ex debito edita. 1565. cōst. 136. sed etiā iure naturali, & Diuino elemosinas pro ægrotis, & infirmis, non habentibus, vnde viuant, ad se confugientibus, & pro seipsis, non obstante Concilij Tridentini decreta, sess. 21. cap. 9. de refor. de quæstoribus elemosinarum abolendis, mendicare, possunt, quod solum de quæstoribus, qui elemosinam prædicando indulgentias, vel eis concessas publicando, quæruunt, qui manus adiutrices potuerint pijs locis, quorum sunt quæstiones, & pro quibus petunt, intelligitur.

DECISIO LXXXVII.

Ex conf. 80. alias 17. de statu monach.

87 **R**egularis Apostata de vno ordine ad alium transfēs, & ab illo iterum ad statum secularem rediens, & multa bona acquires, neutri præstationum ordinum prædicta bona, sed soli Cameræ Apostolicæ acquirit, ita Bulla Gregor. XIII. quæ incip. Officij nostri 1573. constituit. 44. in ordine.

DECISIO LXXXVIII.

Ex conf. 81. & 82. alias 6. 7. de statu monach.

88 **O**blata Monasterij Turris nouæ speculorum vrbis, quam s conuentualiter intra vnam domum viuāt, & vnum Oratorium, vnum refectorium, vnum vestiendi modum, & vnam prælatam habeant, & se suæque Monasterij ordinis sancti Benedicti perpetuo donent, & offerant, quia tamen professionem Monachalem trium votorum expressam, vel tacitam, sub aliqua regula a sede Apostolica in manibus superioris ad id potestatem habentis,

non emittunt, sine quibus nulla est, nec esse potest verā Monialis & sanctimonialis. c. ad Apostolicam, & c. cū ad monasterium. de stat. monac. sed neq; inter eas vlla pro: fus est mentio de professione, aut de nouitiu, sed solum de obligatione quadam facta, vel facienda secundū modum quandam consuetum viuendi ab omni professione Regularium omnium approbatarum aliena, ut constat; vere Monachæ, & religiose non sunt, nec sub constitutionibus Monialium summorum Pontificum, cap. periculo. sum. de stat. reg. in 6. Pius V. & Greg. XIII. in suis Bull. de clausura regul. & electione Abbatissæ, aut Concilij Trid. sess. 25. c. 14. de reg. de clausura, aut eligendis Abbatissis, vel Priorissis triennialibus, comprehenduntur. Et proinde neque ad clausuram perpetuam, neque ad Abbatissam triennialem eligendam vi, & virute prædictarum constitutionum obligantur, eo quod constitutiones, & dispositiones odiosæ, & exorbitantes a iure communi de sanctimonialibus, & religiosis feminis loquentes, de vere, & proprie Religiosis, & Regulari a sede Apostolica approbaram professis intelligendæ sunt; Nec vlla ratione, aut æquitate ad alias quantumuis Religiosas, & Collegialiter viuentes, quæ tria vota subitanialia non profitentur, etiam si modum quandam viuendi a sede Apostolica approbatū seruent, extendendæ sunt, ex Pan. in rub. de Reg.

DECISIO LXXXIX.

Ex conf. 83. alias 18. de statu monach.

89 **R**egulares, qui post Concilium Tridentinum sess. 25. c. 8. de reg. ob. Prælatorum negligentiam Capitulum Generale triennale non conuocauerint, a Metropolitano Prouincia, vbi Monasteria eorum sunt, ad id compellendi sunt; sin vel o illo instant e necdum se in Congregationem redegerint, nec Capitula triennialia fecerint, Episcopis Ordinarijs loci, tanquam a sede Apostolica in id delegatis subijciuntur.

DECISIO XC.

Ex conf. 84. alias 3. de conuers. coning.

90 **P**rofectio a te facta a nō nouitiatus facta non valet ex Concil. Trid. sess. 25. c. 15. de reg. qui annus continuatus esse debet, cap. 1. de reg. in 6. ita ut si illo anno aliqua de causa habitu relicto, iterum ad Monasterium redeat, professio in fine illius anni fieri non potest; sed computandus est annus incipiendo illum a repetitione secundæ habitus, & professio aliter facta, nulla & inuálida est.

DECISIO XCI.

91 **P**rofectio ob metam reuerentiam parentum facta non valet, sic gl. in c. præsens 2. q. 3. & Nau. in Man. cap. 2. nu. 51. & omnis metus, etiam minor iusto, in foro conscientie excusat, quantum iustus, si metus ille causa sit facti sine qua non, & sine quo actus non fuisset, ita Nau. in Man. c. 17. nu. 5. & 30.

DECISIO XCII.

Ex conf. 85. alias 76.

92 **H**abitu propriæ religionis sine licentia Papæ relinquens, excommunicationem ipso iure incurrit, cap. 2. Ne clerici, vel monachi, in 6. Nec sufficit alterius religionis habitum deserere, sed specialem suæ religionis habitum, & patenter deserere tenetur, nisi iusta aliqua causa eum excuset.

DECISIO XCIII.

Ex conf. 6. in Nouis deest in antiq.

93 **R**eligionem ingressurus maxime considerare debet, an ad eam habilis, & idoneus sit, inter alias autem habilitates numerantur in primis sanitas, eruditio, & habilitas ad continentium. Quomodo enim primas ad libidinem propriam suadeat matrimonium, aut men & ingressum suadere potest, ut per fugam tentationum ab ea liberetur, sed & aliquando fororis etiam necessitas talis esse poterit, quæ fractis ingressum impediatur, nisi aliunde prouideri possit.

DE-

DECISIO XCIV.

Ex conf. 8. in Nouis, deest in antiquis.

Cum religionis approbata professio hominē inhabilem ad matrimonium reddat, & ad horas canonicas obliget, & differentiā inter nouitium, & professum constituat, consequenter contractus *Ioannes de Deo*, qui ad nullum horum obligantur, verē religiosi non sunt, nec pro talibus habendi; cum regulares non sint omnes, quibus Papa concedit, vt sub S. August. regula viuatur.

DECISIO XCV.

Ex conf. 13. in Nouis, deest in antiquis.

Professio tacite emissa per canonicum regularem, quando canonicatum regularem accepit, ex eo quod postea beneficium renunciat non euanciscit sed habitum regularem, vt prius, deferre tenetur, nec Matrimonium contrahere potest.

DECISIO CXVI.

Ex conf. 22. in Nouis, deest in antiquis.

Professionem saltem tacitam apud Minores de obseruantiā fecisse censetur, quia Conuenualibus ad illos transeundo per annos septem continuos commoratus est, & ordines sacros suscepit. Cui licet matris necessitas corporalis præbeat istam causam, vt detur licentia manendi extra claustrum, cum habitu, vt tamen extra claustrum absque habitu maneat, & beneficium aliquod in titulum accipiat non præbet. Vnde si licentia non obuenta exeat, peccat, & si dimisso habitu celebret, irregularis efficitur.

DECISIO CXVII.

Ex conf. 23. in Nouis deest in antiquis.

Professio ante annum 16. expletum est nulla, ex Cōc. Trid. sess. 23. c. 15. de regul. nec coram Deo ratificatur ex eo, quod per quatuor annos in religione permanferit, nisi sciens illam nullam animo illam ratificandi id fecerit, vnde Matrimonium a tali contractum, coram Deo validum est, & si cōsummatum sit, a Papa dissolui nō potest. In foro tamen exteriori iudicabitur valide professus, nec audietur, si petat illam declarari nullam, nisi id corā suo Superiori, & episcopo intra quinquennium petat. Contra tamen quinquennij lapsus restituitur ex eo, quod iuris ignorantia ductus id solum petijt coram suo Superiore, qui illius petitionem reiecit, ac minoris ætatis testimonium a publico Notario factum lacerauit.

DECISIO CXVIII.

Ex conf. 38. in Nouis, deest in antiquis.

Quamuis collegium, religio, seu vniuersitas, omnibus vno dempto, sublati, in dicto vno conferuetur, si. si. cur municipium, si. quod cuiusque vniuers. & Pan. in c. 1. de elect. nu. 5. sique solus collegij iura exercere potest, & prælatum eligere, & alios ad religionem admittere, qui tamen nec religiosus est, nec prælati illius religionis, sed solum nouitius; alterum nouitium vestire, aut ad professionem admittere nequit; vnde nec professio trium votorum, quæ sunt religionis substantia, illa profitemem religiosum efficit, nisi emittatur secundum regulam a sede Apostolica approbatam in manibus eius, qui profitemem tali religioni approbatæ incorporare potest.

DECISIO CXIX.

Ex conf. 44. in Nouis, deest in antiquis.

Professio intra annum facta, aut lectio schedulæ continentis verba a profite te profertur solita absque intentione profitemi, quamuis nulla, & irrita sit, illam tamen sic nulliter emissam approbare censetur, qui ad titulum religionis omnes ordines suscepit, & per multos annos in ea manet, & illius prælati constituitur, nec suspensionem aliquam, aut irregularitatem per tales ordinationes incurrit, modo illas nec extra tempora, nec ante ætatem, nec absque literis dimissorijs sui prælati accipiat.

DECISIO C.

Ex conf. 57. in Nouis, deest in antiquis.

Licentia absolute a prælato concessa religioso transeundi ad aliam religionem, ad parem, vel strictiorem non autem ad laxiorem restituida est ex S. Tho. 2. 2. q. 189. art. 8. quamuis Prælati Generalis ordinis etiā ex iusta causa licentiam transeundi ad laxiorem concedere poterit.

[Aduertendum circa consilia 63. & 88. in Nouis, quæ defunt in antiquis, authorem contrarium esse sibi ipsi in consilijs 56. & 57. Siquidem in consilio 63. & 88. expresse docet nec Protectorem religionis, nec Generalem ordinis concedere posse facultatem transeundi ad laxiorem, sine licentia Papæ; immo consilio 88. num. 2. ait licentiā concessam a Papa transeundi ad laxiorem sine iusta causa nō valere. Quod dictum sano modo intelligi debet, scilicet, vt non valeat excusare, aut Papam concedentem, aut sic translatum a peccato. At vero in consilio 56. & 57. in Nouis contrarium docuit.]

DECISIO CI.

Ex conf. 69. & 70. in Nouis, eadem fere sunt, & defunt in antiquis.

Licentiam Monacho standi extra claustrum superioris ordinis nisi ex iusta causa se ad rotundum respiciendo, pro quo conceditur, extendente, concedere valet. Nec in hoc differt, an is cui conceditur, sit translatus, vel proprius illius Monasterij filius professus. Iuste vero causa est recuperatio sanitatis, c. 1. de sta. reg. in 6. quia existente, superior ne dū Monachis, etiam Carthusianis, sed etiam Monialibus licentiam & extra claustrum manendi, & habitum dimittendi concedere potest, ita Conc. Trid. sess. 21. c. 5. de reg. gl. in c. si quis ex clericis, de vita & honest. cler.

DECISIO CII.

Ex conf. 83. in Nouis, deest in antiquis.

Liberatio Tutoris ab ingressuro religionem facta, si sit inter viuos, etiam si sit scripta in testamento, non valet, sed irritanda est, secus si sit pars testamenti nō habens effectum nisi secuta morte testatoris; cum Conciliū non vltimas voluntates, sed solum obligationes, & renunciationes inter viuos, vtque ab initio irritatæ censetur, ex Conc. Trid. sess. 23. de reg. c. 16.

DECISIO CIII.

Ex conf. 87. in Nouis, deest in antiquis.

Cum professio ex vtraque parte obligatoria esse debeatur, & contra religionis statum eam irritans facta, nulla sit; consequenter qui de genere Iudeorum descendit, & contra statum religionis ei nouum factum professio, & contra statum religionis ei nouum factum descendit, & interrogatus negat se de tali genere descendere, ob quam negationem ad prohibendum admittitur, ad quod, si veritatem confessus esset, admissus minime fuisset, vere religiosus non est, eumque Prælati ad instantiam legitimæ partis, accusatoris, vel denunciatoris, vel ex officio per viam inquisitionis allegatis, & probatis necessarijs per sententiam legitimam expellere potest, sique expulsus in vtroque foro liber est.

[Annotandum, quod licet hoc consilium quoad verba defuit in antiquis, in effectū tamen & re ipsa idem est cum consilio 5. in antiquis, & cum 26. in Nouis.]

DECISIO CIV.

Ex conf. 88. in Nouis, deest in antiquis.

Bvlla Pij V. 91. in ordine, incip. Quæcunque, in qua statuitur, vt fratres alterius ordinis, & religionis, ab illa religione recipi, aut retineri non possint, sed ad proprios ordines remitti debeant; cum solum intelligatur de translatis virtute facultatum, & privilegiorum particularium a sede Apostolica concessorum speciatim contrarius cōe aliquibus monasterijs, vel religionibus, vt Apostatas, vel aliquos alios a tali religione accipere possent, consequenter Carmelit. sine licentia Papæ ad ordinē Frat. Minorū, cū

G

licentia

licentia sui superioris translatus, ad suum præstinum ordinem redire non tenetur; eo quod sic translatus, non virtute alicuius privilegij, aut facultatis specialis, sed virtute iuris communis canonici, quo licet omnibus cum superioris sui licentia de religione laxiore ad strictiorem, c. licet, de reg. (qualis est Carmelitanorum respectu Minorum) transisse censetur.

[Notandum, consiliū 89. in Novis, deest in antiquis, quia tamen sensu non differt a consil. 5. in antiquis brevitatibus caula omittitur.]

DECISIO CV.

Ex cons. 90. in Novis, deest in antiquis.

105 **Q**uamvis olim Monachi nullum suffragium, aut vocem in capitulo haberent, sed totū regimē ad Abbatem, seu Prælatum pertinebat; c. nullam, 18. q. 2. hodie tamen Abbates, seu Prælati cum consensu sui conventus regere tenentur.

TITVLVS XXIV.

De Mendicantibus.

SUMMARIVM.

1 **E**leemosinam Pauper pro certo paupere petens, & sibi retinens, bis peccat, secus si pro paupere in genere.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 4. de crimine falsi.

1 **E**leemosinam pauper pro certo aliquo paupere petens, & sibi retinens, bis peccat mentiendo, & rem alteri deo itam retinendo; nec absolui potest, nisi restituat; secus autem si pro paupere verbo generali eam peteret, & acciperet, cuius appellatio ipsa petens quoque cōtineretur, sic enim petendo, nec sibi retinendo peccaret. Arg. cap. ne quis, 2. q. 2. art. 2.

TITVLVS XXV.

De conuersione coniugatorum.

SUMMARIVM.

- 1 **M**atrimonium ratum, & non consummatum, per religionis ingressum dissoluitur.
- 2 **B**igamus est, qui matrimonium cum corrupta contrahit, & consummat.
- 3 **C**oniuix religionem profitens sine alterius consensu, nisi ab ea repetatur, in ea manere debet.
- 4 **C**oniuix religionē professus, si a coniuge reuocetur, ea mortua, aliam ducendo peccat, sed valet contractus.
- 5 **C**oniuix, adulterante coniuge, sine illius consensu, religionē ingredi, & profiteri, aut sacro ordine initiari valet.
- 6 **I**rregularis quamvis celebrando peccet, nouam tamen irregularitatem non contrahit.
- 7 **C**onjugatus propter notorium vxoris adulterium, ea inuita, religionem ingredi valet.
- 8 **C**onjugatus, aut, & quando de licentia vxoris ordinari poterit.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 2.

1 **R**eligio militum sanctis Ioannis Hierosolymitani cū vera religio sit, eamque profitentes tria vota substantialia religionis emittunt in manibus potentis eos religioni incorporare, ita Pan. in rub. de regul. consequenter matrimonium ratum, & consummatum contrahens illud per ingressum & professionem solennem religionis illius dirimere, & dissoluere potest, v. ait Conc. Trid. sess. 24. can. 6. de matr.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 8.

2 **C**ontrahens matrimonium cum corrupta, illudque consummans, Bigamus efficitur, & irregularis, c. si quis viduam, d. 24. & toto tit. de Big. qui licet ob adulterium vxoris postea cōmissum religionem ingredi, & profiteri valde possit; cap. Agarofa. 27. q. 2. & Nau. in Man. c. 22. nu. 21. ad omnes tamen non hic ex Papæ dispensatione ascendere valet, nec superiores ordinis per privilegia illis concessa dispensandi super irregularitatibus cum fratribus suis, ante, vel post ingressum monasterij contractis cum illo quoad hoc dispensate queant; eo quod excipitur semper irregularitas ex homicidio voluntario proueniens, & Bigamia, nisi id expresse in privilegijs eorum exprimat.

DECISIO III.

Ex cons. 3. alias 6.

3 **C**onjugatus absens in longinquam regionem, & facto postea testamento se mortuum fingens, si vxor illū vere mortuum esse credens, monasterium intrat, & solemniter professionem emittit, eam tamen non emissura, nisi mortuum maritum crederet, qui tamen postea superviuere probatur, licet vxor sic ingressa monasterium a marito illam repetentē educi possit; placet de conuersione. cōiug. ipsa tamen sponte sua nec ad seculum redire, nec maritum approbantem suam professionem repetere potest, c. consuluit, de voto, nisi incontinenter viueret, & episcopus ex officio suo iuberet, vt simul cohabitarent; c. cōsis c. vxoratus de conuers. cōiug. eo quod votum iuste emissum ex eo quod nullē credidit maritum mortuum, seruandum est, c. magna, de voto, & votum continentie coniugis, sine consensu alterius, quoad vouentis præiudicium, licet non ad coniugis alterius præiudicium valet, ita Gl. in d. c. vxoratus, vnde nec sic vouens debet petere potest, quamuis reddere teneatur, d. c. placet. & potest vir in proposito euenire, & ipse etiam religionem profiteri.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. alias 9.

4 **Q**ui inuita vxore intrat, & profiteretur solemniter aliquam religionem approbatam, & postea repetitus ab vxore, cum ea matrimonialiter viuit, licet ea mortua aliam ducendo peccat, matrimonium tamē sic contractū valet; Quia votum illud professionis inuita vxore factū, licet non valuisse solemne quoad præiudicium vxoris suæ, quæ in maritum potestatem habuit, neque quoad obligandum eum religioni ex Panor. in c. quidam intrauit de conuers. coniug. valuit tamen tāquam votum simplex, votique simplicis cōtinentiæ tantum virtutem habuit; ex Syl. ver. diuortium q. 16. & Sot. 4. d. 27. q. 1. artic. 4. vouens autem castitatem, vel religionem voto simplici, quamuis matrimonium sine dispensatione contrahendo peccet, contractum tamen tenet. c. Rufinus, qui cleric. vel monac.

DECISIO V.

Ex cons. 5. alias 14.

5 **C**onjugatus de licentia coniugis suæ promittentis, & iurātis se castitatem perpetuā seruaturum, & intraturū religionem per instrumentū publicum, qui tamen postea religionem intrare nolit, sed vitam inhonestam, & adulteram agit, licet religionem ingredi, & profiteri, aut in seculo manens, sine alio vxoris suæ consensu presbyterio ordinari pōt, ita vt ab episcopo, vel aliquo alio ad eā redire, vel ab officio suo suspendi nequeat. Quia licet cōiug. regulariter ad sacros ordines promoueri non possit, c. cū sit, de conuers. coniug. aut religionem ingredi, nisi ipsa quoque eam ingrediatur, maxime si sit iuuenis, & de fornicatione suspecta; ad Apostolica n. tit. eo. si tamen de consensu vxoris promittentis, & iurantis seruare cōtinentiam, & intrare religionem ordinetur, aut profiteatur ordinatio, aut professio facta valet, & ordine accepto viui, & in religione manere tenetur, adeo vt vxor ipsa, q. cōsistat,

scopo, ut ea, quae uouit, adimpleat, compelli potest, ut ait Pan. in d. c. ad Apostolicam, & in c. significauit. ut. eo. Non solum ea ratione, quod de substantia professionis mariti non sit professio uxoris, sed consensus ipsius cum uoto continentiae, si non sit de fornicatione suspecta, & cum uoto religionis, si suspecta sit: ex c. cum uxoratus & c. ad Apostolicam, & c. significauit, de conuer. coniug. sed etiā illa alia, quod coniuge adulterante coniux innocens ab omni seruitute, quam illi debet, ratione coniugij, liberatur. c. Agathosa. 27. q. 2. ita ut licite sacros ordines suscipere, aut religionē profiteri, sine ulla iudicis sententia, maxime si adulterum manifestum sit, tuta cōscientia possit. c. significasti, de diuorij, & Nau. in Man. c. 22. nu. 21.

DECISIO VI.
Ex cons. 11. alias 2.

Duens concubinam, quae post consummatum matri monium ad suum concubinarium rediit, ob quam causam maritus in partes longinquas recedens tacito matrimonio religionem proficitur, & sacris ordinibus etiam presbyteratus insignitur, & Missas celebrat, quamuis male ordines suscipiendo in irregularitate ob Bigamiam incurfa, a solo Papa dispensabili, & in eadem etiam irregularitate celebrando, peccet. c. Acutius, & c. deinde d. 26. & c. 1. de bigam. omnique privilegio clericali careat, c. 1. de big. in 6. factaque professio ob adulterium uxoris tenet. c. Agathosa. 27. q. 2. Nouam tamen irregularitatem celebrando in irregularitate non contrahit, ex Inno. in c. si celebrat. de cler. ex com. ministr. & Nau. in Man. c. 27. num. 194. & post dispensationem super irregularitate Bigamiae, & mala ordinum assumptione, & executione licite celebrare potest, quamuis aliqui exinde scandalizent, cum scandalum solum actuum, & non passiuū attendendum sit ex S. Th. 2. 2. q. 43. ar. 7. & 8.

DECISIO VII.

Ex cons. 10. in Nouis, deest in antiquis.

Cum per adulterium notorium uxoris ipso iure absque sententia separationis solum sit matrimonium quoad thorum, & cohabitationē, adeo ut ipsa adultera restitutionem uiri petere non possit, c. Significasti, de diuor. consequenter maritus, inuita uxore religionem ingredi, & ordines sacros suscipere ualet, ex Gl. in cap. Agathosa, verb. conuersionis, 27. q. 2. cum quoad hunc effectū ordo sacer. & monachus parificentur, c. coniugatus, & c. cum sis, de conuer. coniug.

DECISIO VIII.

Ex cons. 13. in Nouis, deest in antiquis.

Conugatus de licetia uxoris suae nondum carnaliter cognita, aut etiam cognita in illē ordinari poterit; Arg. c. qui uxorē, 33. q. 5. etiā si uxor monasterium non ingrediatur, dummodo uoueat continentiam, c. coniugatus, de conuerf. coniug. & etiā si uxor continentiam non uoueat, modo sit senex, uel alias extra susceptionem incontinentiae ut tamen religionem profiteatur, consensus uxoris non sufficit etiam uotum continentiae emittentis, nisi ipsa etiam religionem ingrediatur, c. 1. & c. cum sis, de conuerf. coniug. quando quidem monachismus plus separat, quam sacerdotium, unde etiam quoad uinculum tollit matrimonium ratum, sed non consummatum, quod non facit sacerdotium, c. ex publico, de conuer. coniug. & Extrauag. 1. de uoto, Ioan. 22. & quia sacerdos melius potest prouidere uxori remanenti in seculo, ne fornicetur, quam monachus inclusus.

TITVLVS XXVI.

De conuersione infidelium.

SVMMARIVM.

1 Infidelis uxore conuersa aliam ducens, si postea ipse con-

uertatur, ad priorem nondum alteri nuptiam, redire tenetur.

- 2 Infidelis conuersus, antequam aliam ducat, uxorem infidelem monere debet.
- 3 Infidelium coniugum alter conuersus, aliam ducere potest, seruatis tamen requisitis.
- 4 Iudeorum infantes apud parentes educari debent.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 3.

Infidelis habens uxorem, quae ad fidem conuersa, innupta manet secundam ducere non potest, & si de facto secundam ducat, & ex ea liberos generat, & cum ea ipse quoque postea ad fidem conuertatur, uiuente adhuc priore innupta sicut ad priorem nondum nuptam, si ipsa uelit redire, tenetur, ita etiam ipsa consentiente, cum Papae dispensatione, cum secunda licite remanere potest. Quia cum inseparabilitas matrimonij de lege naturae sit ex S. Th. quarto, dist. 33. quae st. 2. art. 1. quam naturae legem neque conuersio ad fidem, neque baptismus tollunt, sed perficiunt, ex eodem S. Thom. quarta, dist. 39. quae st. 1. artic. 3. & contra legem naturae sit ut quis eodem tempore duas uxores habeat, c. gaudemus, de diuor. & S. Thom. 4. dist. 33. quae st. 1. consequenter uiuente prima uxore, & innupta manente, infidelis maritus secundam ualde sine dispensatione ducere nequit, & si ducat matrimonium non ualet. Quamuis enim coniux conuersa, nolente coniuge marito se conuertere, post pertinaciam eius alteri fidelis licite nubere possit, c. si infidelis, 28. q. 1. & c. quanto, & c. gaudemus, de diuor. prius tamen matrimonium nec per conuersionem aut baptismum, nec per coniugis infidelis pertinaciam, donec alteri realiter nubat, soluitur: Gl. in ca. gaudemus, de diuor. et Sanct. Thom. 4. dist. 39. quae st. 1. artic. 1. 2. et 3. Quod matrimonium secundum quia sacramentum est, prius matrimonium quod sacramentum non fuit, sed tantum contractus indissolubilis, & nondum ratum, uel ait S. Th. in dicto artic. 5. uer. sed contra, dissoluit. Cum ergo Papa ex iusta causa super matrimonio a fidelibus contracto rato, nondum consummato dispensare queat, ut hi qui contraxerunt, cum aliis contrahere possint; Gloss. in cap. ex publico, de conuerf. coniug. et Nauar. in Manual. capitul. 22. numer. uigesimo primo, a fortiori super matrimonio inter dictos infideles legitime contracto, quod non fuit ratum, eo quod non erat sacramentum, sed solum contractus putus habens inseparabilitatem naturalem, sola lege naturae, inductam, et nuda a significatione sacramentalis, iusta ex causa dispensare potest, et proinde efficere potest ut accedente consensu prioris uxoris conuersae innuptae manentis (cuius consensus causa iusta est dispensandi) uir eius, qui ad huc infidelis cum alia infideli postea contraxit, cum eadem conuersus ad fidem remaneat.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 1.

Infidelis constante matrimonio legitimo cum prima, aliam ducens uxorem, cum qua postea ad fidem conuersus sacrum baptismum cum illa suscepit, prima uxore legitima in infidelitatis errore permanente, primam illam legitimam prius monere, expectare, & uoluntatem eius explorare tenetur, num ad fidem conuerti, & baptizati, & cum eo cohabitare uelit, quam cum secunda illa ad fidem simul cum ipso conuersa, & baptizata matrimonium legitimum contrahere possit; Quia cum prius matrimonium per solam conuersionem ad fidem non sit dissolutum, nec per infidelis obstinationem, ante secutum matrimonium legitime contractum, & si conuersus non teneatur conuicere coniugi non conuersae, si noluit; nouum tamen matrimonium contrahere, aut uotum continentiae emittere non potest, nisi prius aliqua honesta rogatione, & monitione, aut alia probatione sufficienti de obstinatione prioris appareat noluisse.

se conuertere, nec conuere conuerso sine creatoris contumelia capit. Iudæi 28. quæstio, prima, gloss. in capit. quanto, de diuortijs, S. Thom. 4. distin. 39. q. 1. artic. 4. & 5. & Sotus ibid. art. 4. Syl. ver. matrimonium, 8. q. 10. nu. 8. & Angelus pariter de bo. matrimonium, 8. q. 10. nu. 10. S. 6. Idemque de Iudæo conuerso, qui uxorem secundam, tempore Iudaismi, post primam legitimam repudiatam, siue non repudiatam duxerit, quod de infideli conuerso cum illa, cum qua secundo in infidelitate contraxerat, priore legitima viuente, dicendum est: eo quod repudium vel nunquam, vel saltem post Christi passionem Hebræis non licuisse constat. ca. gaudemus, de diuortijs, & DD. in 4. dist. 33. & 39.

DECISIO III.

Ex conf. 2. in Nouis, deest antiquis.

3 **Q**uamuis Iudæi cærimonias aliquas de consilio, vel præcepto in cõsummandis suis matrimonijs obseruent, præter liberum & legitimum consensum requisitum ad substantiam & essentiam eius, sicut & ecclesia catholica in consummatione matrimoniorum suorum Christianorum, nullam tamen solemnitatem tantæ virtutis & efficacitæ seruant, vt matrimonium iure naturali validum & indissolubile, reddatur nullum propter illius defectum; Antiquæ vero eorum leges ad nuptias pertinentes, tanquam iudiciales, vel cærimoniales abrogatæ sunt, ex S. Th. 1. 2. q. 103. ar. 3. & q. 104. ar. 3. Sot. 4. d. 39. q. 1. art. 1. vnde si Iudæus, & Iudæa contractis sponsalibus per verba de præfenti, nõ seruatis alijs cærimonijs secundum usum Iudæorum seruandis matrimonium consumment, illudque verum matrimonium sit, c. Gaudemus, de diuort. postea ad fidem catholicam conuersi matrimonium de nouo seruatis solemnitatibus Concilij Tridentini, sess. 24. c. 1. de refor. matrim. nequaquam contrahere tenentur. Quandoquidem baptismus coniugia legitima non dissoluat, si ambo coniuges conuertantur, etiam si altero infidelitate manente, is qui conuertitur, aliam, seruatis tam requisitis, ducere possit, 1. Cor. 7. & 28. q. 1. per totum.

DECISIO IV.

Ex conf. 4. in Nouis, deest in antiquis.

4 **I**udæorum infantes, pueri, id est qui nondum ad 12. ætatis annum peruenerunt, apud parentes educari debent, ad quos iure naturali, & diuino regimen eorum, circa spiritalia spectat. Parte autem mortuo, apud matrem, aut paterno etiam Christiano excluso educandi sunt, eiq; tutela danda erit; non obstante quod subsit timor quod pueros ad infidelitatem trahet. Neque tales infantes, inuitis vtrisque parentibus, aut mortuo patre, iuuita matre baptizandi sunt, c. quia sincera, & c. de Iudæis, d. 45.

TITVLVS XVIII.

Devoto.

SYMMARIVM.

- 1 Propositum & deliberatio quantumuis firma, votum facit.
- 2 Vouens religionem in genere, vel in specie, ad quid tenetur.
- 3 Promisso facta sanctis censetur votum, quia Deo facta videtur.
- 4 Vouens castitatem, & religionem, an ab hac liberatus, etiam ab illa liberetur.
- 5 Voti commutatio in re meliori, seu equali facienda est.
- 6 Propositum etiam continuatum voto non aequipollet.
- 7 Votum ob periculum mortis emissum, quando validum censeri debet.

- 8 Vouere castitatem censetur, qui dicit, seruam tibi Domine intelligendo in statu continentia.
- 9 Vota tria emittens, vt suffragijs religionis gaudeat, nõ est religiosus, nec eam intrare tenetur, sed tantum vota, vt simplicia seruare.
- 10 Votum non est promittere nolle in seculo mori.
- 11 Vouens religionem, & castitatem si principaliter intendat religionem intrare, liberatus a voto religionis, est etiam a voto castitatis.
- 12 Vouens alternatiuè duo, alterum implere tenetur.
- 13 Votum emissum a matre de legitimis a filijs renunciatis, non valet.
- 14 Votum non transeundi ad arctiorem, seu non intrandi religionem, non tenet.
- 15 Translatus nihil eorum, quæ in priori monasterio habebat, transfert ad secundum.
- 16 Professus non est, qui sic in religionem ingressus etiã post 13. menses eicitur.
- 17 Votum non ludendi honesto ludo non obligat.
- 18 Votum de intranda religione, si frater Romanus venerit, donec ipse moriatur, tenet.
- 19 Vouens vnã religionem ingredi, aliam profertens satisfacit, sed non si ante professionem exeat.
- 20 Vouens talis Monasterij frater fieri, illud ingrediens, ante professionem exire, & matrimonium licitè contrahere potest.
- 21 Votum de intranda vna religione commutat Papare-spondendo, vt aliam intret.
- 22 Voto de intranda religione satisfacit, qui intrat, & quia ingrata sibi, & impossibilis est, egreditur.
- 23 Votum de non tangendo mulierem libidinosè, non est castitatis.
- 24 Vouens in religione mori, intrare, & perseuerare tenetur.
- 25 Vouens religionem sub conditione, & satagens ne ea adimpleatur, tenetur adhuc voto.
- 26 Habitum nouitiorum etiam per decem annos deserens, profiteri non presumitur.
- 27 Religionem qui sapius ingressus in nulla perseuerauerit, statum clericalem eligit.
- 28 Religionem qui ex voto pœnali intrare debet, prius debita soluat.
- 29 Voto de intranda religione satisfacit, qui intrat, & ob morbum exiit.
- 30 Votum transeundi ad arctiorem prælatus dispensare, & commutare valet, non tamen irritare.
- 31 Papa relicta in vsus pios, in alios conuertere potest.
- 32 Votum qui commutare valet, pœnam ob illius fractionem remittere nequit.
- 33 Absolutus a pena incursum ratione voti, a voto absolutus non est.
- 34 Vota qui virtute Tubilei commutare potest, penas incursum relaxare nequit.
- 35 Voti obligationem iracundia non vitiat.
- 36 Iurans, aut vouens per iram religionem intrare, an teneatur intrare.
- 37 Vouens non commiserit mulieri, quam falso suam cognatam putat an, & quando ad votum tenetur.
- 38 Voto castitatis astrictus, si postea matrimonium contrahat, an debitum petere possit.
- 39 Vouens certum monasterium, eum certam religionem intrare, si ibi non recipiatur, libet manere.
- 40 Votum castitatis subdiaconatus ordini annexum est.
- 41 Subdiacono, qui publice ordines suscepit, vt uxorem ducat concedi non debet.

Votum

- 43 *Votum de intranda certa religione, duo in se continet, & quoniam hæc sunt.*
 44 *Vouens sacros ordines sumere, etsi beneficium, aut patrimonium non habeat, uxorem ducere non potest.*
 45 *Votum intranda religionis collationem beneficii postea factam non annullat.*

DECISIO I.

Ex conf. 1. alias 4.

Morbo grauissimo ad mortem vexatus, & multa pia facere proponens, & inter alia declarans, & disponens religionem ingredi, Deo sibi sanitatem concedente, ipsa sanitate secuta religionem ingredi non tenetur, c. literaturam, de voto. Quia cum aliud sit velle aliquid facere, & aliud obligare se ad id faciendum, & a diuersis illatio fieri non debet. l. Papin. ff. de minoribus. Nullum propositum, quamlibet firmum, nec deliberatio vlla quantumuis resoluta efficere potest votum, aut promissionem obligantem de præcepto adimplendi proposita deliberata, & dicta nisi promissa, & voueat illa facere, ex S. Th. 2. 2. q. 88. art. 1. & 2. Arch. in cap. qui boni 17. q. 2. 1. & Nau. in Man. cap. 12. num. 24.

DECISIO II.

Ex conf. 2. alias 28.

Agrotus vouens religionem Minimorum, aut aliam religionem particularem ingredi, & sanus effectus Generalis religionis illius, qui non vult eum recipere, non satisfacit voto, nec absolutus ab eo sine alia causa in id accedere, censetur; licet enim vouens ingredi religionem in certo monasterio, quod non vult eum recipere declarari possit a voto absolutus, ex Nau. in Man. c. 12. n. 48. Vouens tamen Religionem in genere, vel in specie, non se restringit ad aliquod monasterium, alias religiones querere tenetur, licet ab aliqua, vel ab aliquibus repudietur, ex Cai. 2. 2. q. 188. a. 3. Nec sufficit refutatio solius Generalis, non reddita saltem causa sufficienti, quare omnia monasteria suæ religionis eum refutare debeant. Quia si cura acceptatio, & admissio volentis ingredi religionem pertinet ad prælatum, & conuentum monasterij, gl. in c. si de reg. in 6. ita etiam refutatio ad eosdem & non ad Generalem spectabit; potest tamé Generalis, vel Prouincialis causa cognita, & auditis partibus, suis subditis iubere, ne aliquem tali, vel tali de causa recipiant; Refutatus autem a maiori parte Prælatorum, & conuentuum Regni, vel magnæ prouinciæ, liber a voto censeri debet.

DECISIO III.

Ex conf. 3. alias 8.

Pvella, quæ deliberatè in manibus episcopi visitatoris se monalem futuram promittit, votum simplex de intranda religione facere non censetur, & proinde valide sponsalia non obstantè dicta promissione, contrahere valet. Quia cum de essentia voti sit vt promissione fiat Deo, adeo, vt professio facta sanctis ideo censetur votum, quia videtur facta Deo, quatenus nimirum sancti deificati sunt, & participatione quadam diu facti; ita a contrario si cur promissio facta sancto de aliquo bono, tanquam homini rationali, non habito respectu quod sit deificatus, votum non censetur. ex Cai. 2. 2. q. 88. art. 5. sic neque promissio facta homini ad faciendum illum certiore rei futuræ, votum erit. Cum itaque promissio facta per præfatam puellam non erat facta Deo de se faciendo religiosam, sed tantum Episcopo facta fuit ad certificandum illum de voluntate faciendæ religiosam, consequenter votum fecisse non censetur.

DECISIO IV.

Ex conf. 4. alias 13.

Rvsticus castitatem vouens, simulque religionem quandam intrare, ne sciens tamen an tunc intenderet se ad castitatem seruandam obligare, licet ad dictam religio-

nem non admitteretur, si postea admittit ad religionem non possit, in dubio partem rutiorem eligere teneretur; capit. iuuenis, de sponsal. & ca. ad audientiam, de homic. & proinde reputare se debet obligatum ad castitatem etiã extra religionem seruandam, quamuis ob talem dubitationem facilius erit dispensationem a Papa per sacram Pœnitentiam obtinere.

DECISIO V.

Ex conf. 5. alias 19.

Vouens presbyter fieri, & postea non alia de causa, quam pœnitentia ductus obtinens commutationem, vt quolibet mense in vita sua frequentaret confessionem, & communionem, non obstante hac commutatione, tempus presbyterij per sacros canones præfixum, puta vigesimum quintum annum expectare, & presbyter fieri, si possit, aut votum prius in aliud melius, vel æquale bonum commutare tenetur; quia cum voti commutatio, vel in aliud opus melius, vel saltem æquè bonum fieri debeat, ex Nau. in Man. cap. 12. num. 63. & confessio menstrua, & communitio æquipollens opus assumptioni presbyteratus non sit, obligatio primi voti adhuc durat, & in tuo robore permanet, nec per talem commutationem inuadit, & nullam tolli poterit; quia non præstat impedimentum, quod de iure non sortitur effectum, cap. Non præstat, de regu. iur. in 6.

DECISIO VI.

Ex conf. 6. alias 3.

Habens propositum inuadendi vitam, & intrandi religionem, postea tamen sponsalia cum virgine contrahens, sed sine præsentia parochi, cum præfata virgine Matrimonium contrahere tenetur; quia neque propositum etiam sæpius iteratum, aut diu continuatum votum constituit, aut obligationem necessariam intrandi religionem inducit, c. literaturam de voto. & Panor. ibi. & Nau. in Man. c. 12. nu. 24. neque Concilium Tridentinum, sess. 29. c. 1. de ref. Matr. sponsalia de futuro contracta sine præsentia parochi annullat, sed tantum sponsalia per verba de presenti ex Nau. in Man. c. 25. nu. 144. & ideo ad contrahendum Matrimonium virtute sponsaliorum obligatur, quãuis & ipsa etiam per ingressum, & professionem religionis dissoluantur, c. 1. de conuers. coniug.

DECISIO VII.

Ex conf. 7. alias 1.

Cum iudicium, quod sufficit ad aliquem obligandum diabolo, sufficiens etiam sit ad obligandum Deo, gl. in c. mulier. 32. q. 2. & constat, eum qui proximum ferit, vel occidit per iracundiæ calorem peccare mortaliter; consequenter votum in ægritudine, præliis, navigationibus, calore iracundiæ, aut aha animi perturbatione factum, quæ hominem insanum, vel furiosum non reddit, nec iudicium rationis penitus tollit, vouentem ad illud implendum obligat, Panor. in ca. dudum, de conuers. coniug. & Nau. in Man. c. 12. num. 24. quamuis vota sic facta a Prælati iuste commutari, & dispensari possunt, c. 1. & 2. de voto, & Nau. in Man. c. 12. nu. 24. & 77.

DECISIO VIII.

Ex conf. 8. alias 5.

Qui dicit Deo, *Da mihi Domine salutem & ego seruiam tibi* intelligendo mente de seruitio in statu castitatis, & continentia, votum seruandæ castitatis emittit se censetur, ad eamque seruandam obligatur; cum mens dicentis fuerit, (cui maxime attendendum est) se ad castitatem seruandum, secundum propriam verborum significationem, obligare.

DECISIO IX.

Ex conf. 9. in vtrisque.

Sacerdos beneficiarius in articulo mortis vouens castitatem, paupertatem, & obedientiam in manibus Prioris alicuius Monasterij, et in præsentia sui confessorij, aut mo participandi suffragia ordinis prædictorum Prioris, et confessorij; quamuis ex tali uoto religiosus factus non

fit, nec ad religionem intrandam obligatus, eo quod nec eam intrare promisit, nec Prior, & Confessarius potestatem incorporandi illum suæ religioni habebant, quod tamen necessarium est, ut quis religiosus esse possit, cap. ad Apostolicam, de regul. ad vota tamen illa seruanda tanquam simplicia tenentur, ita ut castitatem ex duplici voto, tã Sacerdotali, quam castitatis paupertatem etiam ex eodem voto, obedientiam vero ex nullo seruare tenentur; Quia illud non fuit legitime acceptatum ab ordine, aut conuentu post annum probationis, prout Concilium Tridentinũ sess. 25. c. 15. de reg. requirit: neciple animum obligandi se Episcopo, vel alij Prælo habuit, plulquam ante votum obligabatur.

DECISIO X.

Ex conf. 10. alias 6.

10 **Q**ui scrupulis diuersis rebus secularibus natis agitur proponit intrare religionem certam, aut dicitur *Promitto non mori in seculo*: nec virtute talis propositi, aut rigore verborum, quæ dixit, votum religionis emisisse censetur: quia proponere etiam si missime intrare certam religionem, non est vouere; ex S. Th. 2. 2. q. 88. ar. 1. & 2. Nau. in Man. c. 12. num. 24. & verba prolata, scilicet non velle mori in seculo, non autem religionis ingressum, significant.

DECISIO XI.

Ex conf. 11. deest in Nonis.

11 **C**um votum ab intentione vouentis expressa, vel tacita pendeat, qui principaliter vult vouere castitatem & accessorie religionem, ut facilius eam in illa seruet, castitatem tenetur, etiam si ab intranda religione excusetur; sicut etiam qui principaliter vult religionem vouere, & veluti accessorie castitatem, quam facilius in religione seruare possit: a voto religionis liberatus, etiam & a voto castitatis liber erit; eo quod accessorium sui principalis naturam sequitur, c. Accessorium, de reg. iur. in 6.

DECISIO XII.

Ex conf. 12. alias 27.

12 **V**ouens intrare religionem Capucinatorum, vel cuiusdam particulari Hospitali seruire; si a Capucinis recipi non possit, ad seruandam præfatum Hospitali tenetur, quia qui promittit duo alternativè, alterum eorum adimplere tenetur. c. in alternatiuis, de reg. iur. in 6. & aliam Religionem intrando peccat: eo quod illud quod Hospitali debebat, ita soluit alteri, ut fiat inhabilis ad soluendum quod debuit Hospitali solutus autem vni, quod alteri debet, peccat; c. ea te. de iure iur. facta tamen professio in illa religione valida erit.

DECISIO XIII.

Ex conf. 13. alias 16.

13 **M**ater de legitimis filiæ Monasterium ingressæ, & renunciantis legitimas eius, & patris, quas in bonis eorum habere sperabat, Monasterium ædificate vouens ad votum illud implendum non tenetur, quia filii licet viventibus parentibus, spem succedendi in bonis paternis post eorum obitum habeant, antea tamen nihil iuris in eis habere possunt, l. 1. §. si impuberi, ff. de coll. bon. Ideoque per renunciationem filiæ ante mortem patris, nihil patri, aut matri eius acquiritur nisi sola libertas testandi de bonis suis inter reliquos filios, & filias, perinde ac si ipsa filia eius nõ fuisset. Couar. in C. quamuis pactum, de pact. in 6. Et si quid ex illa legitimarum patris renunciatio ne acquiri posset, de illa pater non mater disponere valet: vnde consequenter votum a matre emissum de legitima filiæ ante obitum patris sic renunciata, tanquam de nihilo factum, nullum & irritum censendum est.

DECISIO XIV.

Ex conf. 14. alias 55. de Regularib.

14 **Q**ui semel vouit non transire ad regulam arctiorem, postea ad aliam Religionem, quæ & constitutione suæ religionis, & concessione Apostolica est strictior, &

concessione Apostolica est strictior, & suæ naturæ, & conditioni aptior, & ad seruandam Deo opportunior, non obitante voto illo licite transire potest. Sicut enim votum de non intranda religione nihil vouenti ad illam intrandam obstat, quia maioris boni impeditum est; Arg. c. fi. 2. 2. q. 4. & probat. S. Th. 2. 2. q. 88. artic. 2. ita nec votum de non intranda arctiori religione, vouenti ad illam intrandam, tanquam maioris boni impeditum, obstat. & proinde post petitam licet non obstantiam a superiore licentiam, c. Virgines, 2. o. q. 4. c. licet, de regul. illam licite intrare potest.

DECISIO XV.

15 **R**egularis cum incapax omnino Domini, & possessionis sit, etiam sui Breuiarii, nec aliquid sibi, cui nomine suo acquirere potest, sed quicquid acquirit quomodo cunque siue per contractum, siue per vltimam voluntatem, siue per industriam, siue iussu siue iniussu Prælati, Deo Ecclesiæ, & suo Monasterio, ubi est professus acquirit, & etiã quæ sita per eum ante probationem, & nondum in alium legitime translata, per professionem, in Religionem, vel Monasterium, quibus se dicat, transfert, Auth. ingressi, c. de factos. eccl. & c. in præsentia, de proba. & c. 2. de test. & c. 2. & c. cum ad monasterium §. si de sta. monach. C. sequenter transiens ab vna religione ad aliam, nihil eorũ, quæ in priori religione, vel Monasterio habebat, nisi vestes & scripta sua, quæ primæ religioni suæ inuicilia essent, & alia, quorum delationem probabiliter crederet Prælo suo non fore ingratam ad secundam illa secum transferre potest: reliqua vero minime nisi relictis originalibus vel eorum copijs, per quas fieret ne delatio eorũ esset religioni damnosa.

DECISIO XVI.

Ex conf. 15. alias 45. de regul.

16 **P**roponens firmiter certam religionem intrare, eam, que intrans, sed post vndecim menses eam egressus, & sicet aliam intrans animo non faciendi professionem, in qua per tredecim menses mansit nulla expressa professione facta, & eam postea sine licentia egressus, & a superiore captus, & habitu spoliatus, neque votum aliquod religionis fecisse, neque religiosus censendus est sed neque religionem aliquam intrare tenetur. Quia propositum intrandi religionem etiam firmiter conceptum, votum obligatorium non inducit, ita S. Th. 2. 2. q. 88. ar. 1. ex Nau. in Man. c. 12. nu. & etiam si voluisset, illud tamen satis intrando religionem 24. ibique per tot menses manendo impleuit, cum votum de intranda religione per introitum adimpletum cessatur, licet professionem non faciat ex S. Th. 2. 2. q. 189. ar. 4. Neque tacite professus est, qui sicet religionem ingressus etiam post tredecim menses eijcitur, & habitu a Superiore illius spoliatur, Arg. c. humana iures, 2. q. 5. & c. tua, de sponsal.

DECISIO XVII.

Ex conf. 16. alias 36.

17 **C**um ludus triplex sit, honestus, recreationis gratia factus, & venialiter malus, & malus mortaliter, ex S. Th. 2. 2. q. 168. ar. 3. & 9. ex N. in M. c. 2. o. Quævis votum de non ludendo ludo honesto non obligat, eo quod est contra bonos mores, Arg. c. in malis, 2. q. 4. & cap. nõ est obligatorium, de reg. iur. in 6. votum autem de non ludendo ludo venialiter, aut mortaliter malo, vouentem obligat, & bonũ est, sicut nõ votum peccandi venialiter, aut mortaliter, malum est, c. si aliquid, ita etiam votum de non peccando venialiter certo aliquo genere peccati, aut mortaliter, est bonum, iusta tamẽ de causa, ea, si quis uoues est nobilis, & ueretur se non seruaturũ uotũ in exercitijs, uel Curia, ubi uiuit, & magna est ludendi occasio, & consuetudo inter homines sui itatis, & ordinis, a Papa ab obligatione uoti absolui potest, & in bonũ maius, uel æque bonũ commutari. Quia sicut Pœnitentaria admittitur solet pro iusta causa, uel pro parte causæ dispensandi super uoto castitatis, eo quod qui, uel quæ uouet ualde urgeretur & grauius stimulis carnis ad fornicandũ, & uoues perinde fornicatur, ac si uotũ castitatis nõ emisisset, quia humilioris conditione trahit a maiori peccato ad minus & peccaturũ hoc
tari

tari iure quis potest, ut si paratus sit peccare alterum de duobus peccet potius peccatum minus, c. si quod verus, q. 2. ita etiam iusta causa est dispensandi in voto non iudendi iudo mortaliter malo, cum eo qui probabiliter creditur peccaturus etiam contra votum, ut si saltem minus peccatum committat, cum minus sit sine voto, quam cum voto peccatum mortale committere.

DECISIO XVIII.

Ex consil. 17. alias 15.

18 **V**ouens ingressum religionis, si frater eius Romam venerit, donec frater moriatur, a voti obligatione non liberatur, nec interim uxorem ducere potest; Arg. c. in presentia, & c. tua, de spons. & Nau. in Man. c. 12. nu. 43 & 75. Nec alius in tali voto religionis, etiam si conditionale sit praeter Papam dispensare potest.

DECISIO XIX.

Ex cons. 18. alias 26.

19 **V**ouens ingredi certam religionem, licet non teneatur eam ingredi, si post illud votum ingressus, & professus sit aliam religionem, cap. qui post votum, de regul. in 6. tenetur tamen, si non profiteatur secundam, Anchar. in d. cap. qui post votum.

DECISIO XX.

Ex cons. 19. alias 25.

20 **V**ouens certi Monasterij frater fieri, & illud ingrediens, ante professionem libere ab ea exire, ex S. Th. 2. 2. q. 189. art. 4. & Matrimonium licite contrahere potest, c. 1. de reg. in 6. Quia votum intrandi religionem, & se fratrem faciendi, quoad hoc paria sunt, & eiusdem virtutis, Caiet. 2. 2. q. 189. art. 4. & ideo huic, sicut & illi solum intrando, licet non proficendo, satisfit.

DECISIO XXI.

Ex cons. 20. alias 33.

21 **P**apa, rogatus super dispensatione voti de intranda religione aliqua vna; Respondendo ut aliam ingrediat, praefatum votum non dispensat, ne illo teneatur, sed illud tantum in aliud commutasse censetur, & proinde ad aliam religionem in genere intrandam obligatur.

DECISIO XXII.

Ex cons. 21. alias 23.

22 **O**bligatus ex voto ad intrandam aliquam religionem in genere intrando Carthusianam ante aetatem, qua eius statuta requirunt, & ob id post sex menses nouitiatus eijciatur, voto suo satisfecisse non censetur; sed vel ipsam post legitimam aetatem ingredi tenetur. Quia vouens intrare religionem, & intrans, tunc solum voto satisficit, quoad forum conscientiae ad effectum exundi, si ex ea vult exire, vel quia ei ingrata est, vel sibi videtur importabilis: ita S. Th. 2. 2. q. 189. d. 3. & 4. & Caiet. sibi, secus autem si non exeat, aut quia sibi ingrata, aut quia sibi impossibilis videtur, sed ideo quia statuta ordinis repugnant: vnde cum vouens intrare religionem in genere, non solum tenetur aliquam approbatam intrare, sed etiam quam scit, vel scire debet esse sibi aptam, nec se iuste pari defectum ob quem per statuta eius rejci possit; & eam profiteri, nisi ei ingrata, vel importabilis videatur; praesertim cum ipse in particulari religionem Carthusianam non vouerit, non obstante ingressu, & egressu praetato ad aliam religionem intrandam, vel eandem post debitam aetatem, & sublato impedimento tenetur, nisi iusta aliqua de causa cognita, Papa votum suum vel relaxet, vel in aliud commutet.

DECISIO XXIII.

Ex cons. 22. alias 42.

23 **V**otum emittens de non tangendo mulierem libidinosam, votum castitatis emittit non censetur; sicut

neque qui votum de non ducendo uxorem emisit, castitatem vouisset, indicari debet: ex Man. c. 12. nu. 43. cum multo plura votum castitatis, quam hoc votum includit, votum etenim castitatis omnia ea includit, quae in 6. Decalogi praecipio prohibentur; Man. c. 17. nu. 12. immo & Matrimonium, & copulam eius; c. Vouentibus, 12. q. 1. & consequenter Episcopus in tali voto de non tangendo mulierem libidinosam dispensare potest; cum tamen castitatis votum Papae referuatum sit ex Nauar. in Man. c. 12. nu. 75. & 76.

DECISIO XXIV.

Ex cons. 23. 26. alias 7. 22.

24 **P**roponens longo tempore intrare religionem, & tandem proferens haec verba; *Promitto mori in religione*, votum religionis omisit censetur; sic enim dicendo, tacite dixisse videtur, promitto intrare religionem, & in ea mori; votum autem generale de intranda religione ualet, c. constitutionem, de reg. in 6. cui voto non satisfacit selu intrando religionem, nisi etiam eam profiteatur, in eaque moriatur; cum uirtualiter sic dicendo duo uota fecisse uideatur; Alterum de intranda religione; & alterum de perseverando in ea; quorum prius completur intrando tantum, posterius autem non nisi proficendo, ex Nau. in Man. c. 12. nu. 47. Sufficit autem quaecumque religione uoluerit profiteri, quia promissioni indefinitae, & Generali per unum suppositum sit satis, gl. in c. circa, de elect. in 6.

DECISIO XXV.

Ex cons. 59. alias 52.

25 **V**ouens intrare certam religionem, si ad scientiam necessariam ingressui illius ordinis pertineret, & reiectus ab uno Monasterio illius ordinis ob eius insufficientiam, non censetur uoto satisfacere, eo solo quod ab uno Monasterio sit repulsus, sed alia Monasteria illius ordinis quaerere tenetur, ut libera uoto esse possit; & dare opera debet studijs, ut pro illa religione aptus inueniatur, ne ex parte sua impedimentum sit, et uotum in illa recipiatur; quamuis enim uouens religionem sub conditione non obligatur, donec conditio adimpleatur, c. si pro te, de rescriptis, fatagens tamen ne adimpleatur ea, uoti reus iudicatur.

DECISIO XXVI.

Ex cons. 14. alias 7. de solution.

26 **O**blata a parentibus in aetate pupillari Monasterio cu dote, & habitum nouitiarum etiam per decem annos aut plures gestans, ex Innoc. & Pan. in c. ex parte, de regul. Card. in cle. eos, tit. eod. Tab. uerb. nouitius, & Ang. eod. nu. 12. & saepe dictis & factis ostendens se animum proficendi non habere, nec unquam habuisse, ex tali habitus gestatione nec uotum, nec uoti ratificationem emisisse censetur, sed liberè a Monasterio exire, & Matrimonium contrahere potest, c. 1. §. 1. de reg. 6.

DECISIO XXVII.

Ex cons. 27. alias 35.

27 **V**ouens ingressum religionis, & saepius eam ingressus, sed ante finitos annos nouitiatus, aut emissam professionem egressus, ob difficultates quas in religione reperit, & semper scrupulis agitatus dubitans etiam quod non saluabitur, si in statu seculari moriatur, tua conscientia uitam clericalem secularem ob experientiam, quam habet suam in permanendo in religione inconstantia eligere, & tentationes malas frequenti oratione repellere potest.

DECISIO XXVIII.

Ex consil. 28. alias 20.

28 **R**eligionem qui causa certorum uotorum penaliu, quae fregit, intrare tenetur, sed debita quaedam solutio habet, praefata debita prius soluere, quam religionem ingredi debet; ex S. Thom. 2. 2. q. 189. art. 63. Nec in fraudem credito um religionem ingredi potest, si habeat, unde ea soluere ualet.

DE

DECISIO XXIX.

Ex conf. 29. alias 24.

39 **V**ouens simpliciter religionem ingredi, intrando religionem, & postea superueniente morbo exiens, voto satisfecisse censetur, nec cessante infirmitate redire tenetur, quia sic vouens, vouere censetur secundum formam iuris, ex S. Th. 2. 2. q. 89. ar. 4. quæ habet vt intra annum probationis ingrediens religionem, ob infirmitatem, aut aliam causam non sibi gratam libere exire possit, cap. ad Apostolicam. de reg. & c. 1. & 2. tit. eod. in 6.

DECISIO XXX.

Ex consil. 30. alias 40.

30 **R**egularis professus licet votum transeundi ad arctiorem religionem sine auctoritate superioris emittens ad eam implendam teneatur, nec Prælatus illud irritare queat: ex S. Th. 2. 2. q. 88. ar. 8. Cœt. ibi. Sotus lib. 7. de iust. q. 3. art. 1. super illo tamen dispensare, aut illud in aliud commutare potest. Quamuis enim religiosus nullam propriam habeat voluntatem, sed a voluntate Superioris dependet, c. non dicatis. 12. q. 2. & c. quorundam & c. religiosus. de elect. in 6. & proinde Superiori quoad omnia contenta in regula, & etiam quoad non contenta, quæ sunt, vel esse possunt opportuna regulæ seruandæ, subijcitur i. c. Monacho. 20. q. 4. quia tamen exitus, & transitus ad arctiorem religionem non est de contentis in regula, nec de opportunis ad eam seruandam, immo potius de contrarijs, c. licet. de reg. proinde in istis voluntati Superioris non subijcitur, ideoque factum votum obligat. Quia vero potestas irritandi votum ex subiectione nascitur, quæ ratione votum tale sine Superioris consensu factum obligat, eadem constat, non posse ab eo irritari. Cum autem tale votum non sit proprie votum religionis, sed de transitu ab vna ad aliam religionem, & longè aliud & minus, quam votum de ingressu religionis, vt constat: consequenter reservatio, qua votum religionis Papæ referuatur que est exhibitans a communi regula iuris (que concedit Episcopis dispensationem & commutationem votorum) nõ est extendenda ad hoc quod est minus: eo quod iura exorbitantia non sunt extendenda ad alium casum, c. odia. de reg. iur. in 6. nec a separatis fit illatio. l. Papinianus. ff. de minoribus. Et ideo sicut potest Prælatus dispensare super tali voto, ita a fortiori illud commutare potest, cum longè magis sit dispensare, & cui licet quod est plus, licet vti que quod est minus, c. licet. de reg. iur. in 6.

DECISIO XXXI.

Ex conf. 31. alias 34.

31 **N**obilis iuuenis habens coniugem iuuenem infirmam, & morti proximam & turbatus dolore vult cuidam sancto mille scuta, si vxor conualesceret, quæ conualuit, sed deinde superuenit mors patris eiusdem iuuenis, qui multa debita relinquit, & filiam virginem indotatam, & natæ sunt eidem iuueni duæ filæ: ex Papæ licentia illa mille scuta in dotem sororis pauperis, & filiarum suarum, attento maximè quod bona vouentis vix quatuor mille scuta valeant, commutare licet potest. Quamuis enim ecclesiæ titulum illius Sancti habenti ius quæ situm fuit ad illa mille, & proinde necessarius videtur consensus ecclesiæ cũ id quod nostrum est, sine consensu nostro auferri nequeat: l. id quod nostrum ff. de reg. iur. quia tamè Papa relicta in vltus pios in alios commutare potest, Clem. quia contingit. de relig. domib. & donatio rei facta alicui cum adiectione, vt eam det alteri tertio, quoad illum tertium volente donatore. & donatio principali reuocari potest; l. qui Romæ. S. Flavius. ff. de verb. obl. & ibi Bar. & Deus donarius principalis est volente Papa eius vicario, iusta de causa donatio illa in alium pium vltus commutari potest.

DECISIO XXXII.

Ex conf. 32. alias 18.

32 **V**ouens statim habitum Presbyteralem assumere, & postea suo tempore presbyter fieri, statim habitum assumere tenetur, nisi iusta de causa Episcopus dilationem concedat, & dispenset: Assumptionem vero ordinis presbyteralis etiam si legitime ætatis fuerit causa studendi, & se ad illud idoneum facienti, etiam sine Episcopi dispensatione differre potest. Arg. c. cum in eo. de elect. in 6. qui etiam Episcopus iusta de causa votum illud Presbyterij, cum non sit de numero quinque votorum referuatum Papæ, videlicet, perpetuæ continentis, Religionis, Peregrinationis in Hierusalem, vel Romam, vel S. Iacobum Compostellæ, c. Et si Dominici, de pœnit. & remiss. ex Nau. in Man. c. 12. nu. 75. in aliud maius, vel æque bonum commutare potest, Nihilq. obstat quod votum Presbyterij votum etiam perpetuæ continentis sub se includere videtur, quod est illi annexum: quia etiam votum religionis ad sui complementum propriè perpetuam continentiam includit, non tamen propter hoc Religionem vouens, illam vouere censetur ex Nau. in Manua. cap. 12. num. 47.

DECISIO XXXIII.

Ex conf. 33. alias 31.

33 **C**um aliud sit commutare, aliud remittere penam ob fractionem voti, habes potestatem certa vota commutandi. penam ab eorum fractionem remittere nequit: a diuersis enim non fit illatio. l. Papinianus. ff. de minorib. c. ad audientiam, de decim. si tamen ante penam incurram commutatio fiat, non incurretur pœna, eo quod non frangitur votum, iam per commutationem sublatum, & quod non est, nec frangi, nec dissolui potest, c. ad dissoluidum, de desponsat. impub. priuatio enim habitum præsupponit. Decem. de verb. oblig.

DECISIO XXXIV.

Ex conf. 34. alias 14.

34 **C**um absolutio a fractione voti, aut a pœna incurra ratione fractionis eiusdem & absolutio a voto, inter se diuersa sint, ita quod votum perpetuè obligat semper, quamuis vouens a peccato fractionis voti, seu a pœna incurra ob votum fractum absoluat; ex S. Ant. 2. p. tit. 12. S. 2. c. 2. ideo vouens, vel iurans se non peccaturum certum peccatum sub pœna intrandi religionem, & postea peccans illud, religionem intrare tenetur, & impetrata dispensatione solum super pœna intrandæ religionis, quam ob voti fractionem incurrit, iterum peccando ad illam intrandam de nouo tenetur; quia non fuit dispensatus super voto non peccandi sub pœna intrandæ religionis, sed solum super obligatione intrandæ religionis incurra ob primam voti transgressionem, quæ res diuersa est ab illo voto de non peccando sub pœna intrandæ religionis, ex Nau. in Man. cap. 12. num. 79. & a diuersis non fit illatio. Dispensatus autem a voto non peccandi sub pœna intrandæ religionis, quamuis iterum peccet, religionem tamen intrare non tenebitur, eo quod sublato principali tollitur accessorium, l. cum principali, ff. de reg. iur. c. accessorium de reg. iur. in 6.

DECISIO XXXV.

Ex conf. 35. alias 32.

35 **V**ouens facere elemosinas si amplius certum aliquid peccatum committeret, & postea peccatum illud committens, etiam si forte votum eius confessarius irritet: Iubilæi, in quo Papa concessit Confessarijs facultatem commutandi vota, sed nullam mentionem fecit de condonatione obligationis ad soluendas pœnas in incurras in dotatorem alicuius pauperis commutavit; ad elemosinas tamen ob fractionem voti prius debitas faciendas, non obstante præfata voti commutatione a confessario facta, obligatur. Quia cum aliud sit obligatio soluendi pœnam iam incurram ratione voti violati, & aliud votum ipsum, & a

si fueris non sit illatio, l. Papinianus. ff. de minor. cap. ad audientiam, de decim. Confessarius, qui solum votum viri tute sublati commutare potuit, poenas incurfas ob violationem prius votum condonare, aut relaxare non potuit. Nec quicquam vouenti prodest, quod sublato voto quod fuit principale, sublata etiam censetur praedicta poena soluendi elemosinas, tanquam accessorium quid ad votum illud seruandum, ex eo. s. quod accessorium naturam sui principalis sequi solet, c. accessorium de reg. iur. in 6. quia tunc solum accessorium sui principalis naturam sequi censetur, quando ratio eadem in utroque militat, non quando diuersa: Arg. cap. debitorum, & c. conting. de iure iur. & quando accessorium sine suo principali consentire nequit, cum itaque obligatio ad poenam soluendam, sine voto consistere queat, post votum solum, vel dispensatione sublaturum, vt palam est, proinde in casu dicto sublato voto, poenam accessoriam prius incurfam minime sublaturam esse censeri debet.

DECISIO XXXVI.

Ex cons. 2. in Nouis, deest in antiquis.

Voti obligationem, licet iracundia quae vsum rationis non sustulit, vitare non censetur, Arg. c. dudum. de conuersio. coniug. neque magna perturbatio, etiam ex iniusto timore, vel amore procedens, cap. 1. & ibi Pan. de voto. Nau. in Man. c. 12. num. 24. & 77. iustam tamen causam petendi dispensationem vel commutationem in Praetorio sacrae poenitentiarie praebet.

DECISIO XXXVII.

Ex cons. 10. in Nouis, deest in antiquis.

Irans, vel vouens etiam per iram religionem intrare cum intentione actuali non intrandi eam, etsi ad intrandum non tenetur, si tamen intentionem contrariam non habuit, neque intentionem actualem intrandi ad intrandum obligatur: Quia non debet de se praesumere, quod noluit tam grauiter peierare, vt volendo intrare, iuraret se intraturum, sed quod saltem per iram intrare voluerit. Arg. cap. qui tacet de reg. iur. in 6. Cum inter consensum, & dispensationem dari non possit medium.

DECISIO XXXVIII.

Ex cons. 12. in Nouis, deest in antiquis.

Vouens non commiserit mulieri, quam falso suam cognatam esse putauit, votum illud seruare non tenetur, si tunc ea mente fuerit, quod si veritatem sciisset, non vouisset; secus autem si tunc ea mente erat, quod vouisset etiam si eam cognatam sibi non esse sciisset. Quia ignorantia qualitatis a peccato qualificato excusat, si sit causa peccati, alias minime.

DECISIO XXXIX.

Ex cons. 17. in Nouis, deest in antiquis.

Voto seu iuramento castitatis, seu religionis ingrediendae stricta, si postea nupsit, & consummavit, non tenetur a viro petere, vt ei liceat dicta vota adimplere mortuo autem marito votum adimplere tenetur: si tamen propter aetatem, consuetudinem, vel aliam causam hoc ei difficile sit, melius est vt dispensationem, relaxationem, seu commutationem a sede Apostolica petat.

DECISIO XL.

Ex cons. 21. in Nouis, deest in antiquis.

Vouens ingredi certam religionem seu certum monasterium, si in eo non recipiatur, liber manet, si autem vouit ingredi religionem in genere, repulsus ab aliquibus, liber non est, sed vt in alijs recipiatur, tentare tenetur admissus autem ad habitum in aliqua, si postea ei ciat vel ipse exeat, voto satisfecisse censetur: sicut & is, qui cu certum monasterium ingredi vouisset, post habitum in eo assumptum exit, vel ei ciat, nec aliud ingredi tenetur sed matrimonium cura conscientia contrahere potest. Angel. vet. votum. 3. s. 11. Caiet. 2. 2. q. 189. art. 3. Nau. in Man. c. 12. num. 48. Sin autem vouisset in genere profiteri, aut in religione perseverare, per solam habitus assumptionem

non liberatur, sed exiens, vel eiectus, vt in alia ad habitum, & professionem recipiatur, tentare obligatur. Vouens autem fieri religiosus, in dubio ingredi ad probandum, non autem profiteri, aut perseverare, vouisse censetur, ita Caiet. 2. 2. q. 189. art. 4.

DECISIO XLI.

Ex cons. 37. in Nouis, deest in antiquis.

Subdiaconatus ordo Sacramentum est a Christo institutum, eique votum castitatis annexum est, quod matrimonium postea contractum irritat: c. 1. qui cler. vel vouent. Ex causa tamen Papa, non solum cum tali sed etiam cum Monacho professo, vt uxorem ducat, dispensare ualet, Arg. cap. cuncta per mundum. 9. q. 3. Nauar. in Man. cap. 12. num. 25. quandoquidem solemnitas voti, ex qua dictum impedimentum oritur, non iure diuino, sed humano probatur inducta. cap. 1. de voto in 6. Nec Papa sic dispensando facit, ut manente voto, & uoti obligatione, non teneatur uouens illud observare; sed ex causa, ut potest, facit ut haec uoti materia non sit, prout fit etiam quando relaxantur iuramenta.

DECISIO XLII.

Ex cons. 39. in Nouis, deest in antiquis.

Subdiacono, qui publice ordinem suscepit, vt uxorem ducat, non est concedendum ex ea solum causa, quod ordinem, cum esset diues, dolo consanguineorum putans se pauperem, inductus suscepit.

DECISIO XLIII.

Ex cons. 14. in Nouis, deest in antiquis.

Via uotum de intranda certa religione duo in se continet, unum de religione intranda, cuius dispensatio soli Papae reservatur; alterum de intranda hac religione, quod nulli Papae reservatum est: sicut etiam & professio certae religionis duo continet, unum quod per eam fit religiosus, super quo solus Papa dispensat; alterum, quod fit religiosus illius ordinis, super quo alij praetati dispensare possunt, ut ad strictiorem uel aequalem transire queat: consequenter cum uouente intrare certam religionem, alius quam Papa dispensare ualet, ut liceat ei aequalem, uel strictiorem intrare, immo etiam & laxiorem; eo quod aliud est dispensare, ne qui uouit religionem in genere, uel in specie ad unam intrandam teneatur, quod cum sit dispensatio super uoto religionis, Papae reservatum est; aliud autem quod uouens unam religionem intret aliam quod cum sit dispensare solum super uoto de transseundo ad aliam religionem, nulli Papae est reservatum ex Caiet. 2. 2. q. 8. art. 8.

DECISIO XLIV.

Ex cons. 43. in Nouis, deest in antiquis.

Vouens suscipere sacros ordines quauis non habeat beneficium, nec patrimonium, ad cuius titulum ordinetur, nec doctrinam sufficientem, uxorem ducere nequit, nisi factus sit incapax doctrinae sufficientis, aut prudentis arbitrio iudicetur ei impossibile, ut beneficium, uel patrimonium acquirat.

DECISIO XLV.

Votum religionis ingrediendae collationem beneficij ei postea factam ante professionem, non annullat, sicut nec matrimonium post uotum religionis contractum annullatur, cap. Nos nouimus. 17. q. 2.

TITVLVS XXVIII.

De statu Monachorum.

SVMMA RIVM.

- 1 Religionem ingresso non proficenti, vel abeunti donata restituntur.
- 2 Benedictio Abbatis non est iterabilis.
- 3 Mona-

3. Monachus iuridicè expulsus, vel translatus ad parochialem, habitu clericali vti potest.
4. Præcedentia Prouincialium inter religiosos, ex antiquitate prouinciarum attenditur.
5. Canonicus Regularis, sicut & Monachus, patrinus esse nequit.
6. Monialium monasteria ex causa superiores intrare, & licentiam ingrediendi dare possunt.
7. Monachatos non est dignitas, nec aliquid honorificum.
8. Monachus de iure communi, ex vno loco in alium inuitus mutari non potest.
9. Canonici regulares beneficia curata habere possunt.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 9. de success. ab intestato.

1. **C**um eadem ratio sit recedentis ante professionem, & morientis, ante professionem emissam; consequenter Concil. Triden. sess. 25. cap. 16. de reg. statuens, ut abeuntibus ante professionem, omnia quæ sua erant, restituantur, etiam de religiosis ante professionem morientibus, id ipsum statuisse censetur, cum antea professionem emissam res nouitiorum monasterij bona non fiant.

DECISIO II.

Ex consil. 2. deest in Nouis.

2. **A**bbas semel benedictus, licet ad aliam Abbatiam promotus, sit, iterum tamen benedici non debet; sed vel priorem benedictionem literis, & testibus probare, vel iterum sub conditione benedictionem accipere, tenetur: Arg. c. 2. de baptismo. vt scilicet in foro exteriori fidem suæ benedictionis facere possit.

DECISIO III.

Ex cons. 3. alias 79. de Regular.

3. **R**egularis iuridicè a Monasterio expulsus, vel ad Parochialem ecclesiam ritè translatus, cura conscientia in habitu clericali seculari extra monasteriū sub obedientia Episcopi manere potest, & debet; quia in vtroque casu a religione absoluitur, & in neutro ad Monasterium & claustrum redire tenetur. Glos. in clem. 1. §. ad hæc, de statu monac. & cap. si quis translatus. 2. 1. q. 1.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. alias 10. de maior. & obedien.

4. **I**n capitulis faciendis in Ordinibus Minorum honoratior locus Prouinciali Aquitanæ, quam Lugdunensi assignari debet: cum prouincia illa, priusquam Lugdunensis erecta sit, & præcedentia prouincialium, ex antiquitate institutionis Prouinciarum, & non ex antiquitate erectionis monasteriorum attendenda est: prior autem tempore, etiam iure potior esse debet. cap. qui prior, de reg. iur. in 6. & c. 1. de maior. & obed.

DECISIO V.

Ex cons. 5. alias 10.

5. **C**um leges fundatæ in religione, disponentes de Monachis, etiam in Canonicis Regularibus locum habeant, nisi earum verba illos expresse excludant, ex Pan. in c. 2. de postul. consequenter Canonicus regularis, sicut & monachus, patrinus esse nequit, cap. non liceat, de consecr. dist. 4.

DECISIO VI.

Ex cons. 6. alias 9.

6. **E**piscopi, & alij Prælati quamuis sine iusta & urgente causa monasteria Monialium sibi subiecta intrare non possunt, c. 1. de statu reg. in 6. & Conc. Trid. sess. 25. c. 5. de reg. Pius V. in Bulla, quæ incipit, circa Greg. XIII. in Bulla, vbi gratiæ visitationis tamen aut alia iusta, & urgente ex causa, pro quanta alijs ad ea intranda dare possunt, ipsi et ea, non petita ab alio superiore licetia, intrare valent, in Greg. XIII. cõst. 75. incip. dubijs, quæ emergunt.

DECISIO VII.

Ex consil. 1. in Nouis deest in antiq.

7. **C**um Monachatus nec dignitas, nec honorificum officium sit, Feder. cons. 5. nu. 5. vnde etiam & Abbates Monachorum qui non sunt clerici, sed tantum laici, quolibet clerico in minoribus constituto inferiores sint honore, c. 2. subdiac. dist. 93. consequenter excommunicatus, infamis irregularis, vel alias ad beneficia ecclesiastica inhabilis, ad monachatum habilis censetur.

DECISIO VIII.

Ex cons. 4. in Nouis, deest in antiquis.

8. **M**onachus de iure communi, qui stabilitatem in vno Monasterio vult, ad aliud inuitus sine iusta causa moueri non potest, poteritque non solum Papa, sed etiam Generalis ordinis illi licentiam concedere, vt reueto habitu extra claustrum maneat, vt matris necessitati superuenienti subueniat, & S. Th. 2. 2. q. 101. art. 4. vt ait Nau. in Man. c. 14. nu. 14. Nam si necessitas professionem præcedat non potest iuste in claustrum manere, sed exire tenetur, vt subueniat.

DECISIO IX.

Ex cons. 12. in Nouis deest in antiquis.

9. **C**anonici Regulares Congregationis Lateranensis ordinis S. Augustini, & beneficia curata suscipere, & curam animarum extra ordinem suum cum licentia Generalis, abique vlla Papæ dispensatione exercere possunt, cap. quod Dei timorem, de statu monach.

TITVLVS XXXI.

De Religiosis domibus.

S V M M A R I V M.

1. Hospitalis rector officium recitare, tenetur, quando Hospitalis est beneficium.
2. Congregatio Concilij Tridentini statueri nequit, an hospitalis ab episcopo visitari possit.
3. Hospitalis de bonis laici erectum, in quo non adest altare, vel capella, auctoritate episcopi erectum non præsumitur.

DECISIO I.

Ex cons. 1. in vtrisque.

1. **H**ospitalium cum duplex sit genus, alterum quod datur in titulum beneficij; & alterum, quod solum datur in administrationem; clem. 1. & gl. de præb. & cle. quia contingit. §. vt autem de relig. dom. Rector Hospitalis ad horas canonicas dicendas, & habitum clericalem gestandum tenetur, quando Hospitalis est beneficium. Arg. c. 2. de celebr. Miss. Iudicatur autem beneficium, vel quando in fundatione ipsius statutum fuit ab ordinaro, vel a Papa quod esset beneficium, vel quando per electionem, & confirmationem superioris dari solet, d. §. vtracum, vel etiam quando per quadraginta annos a solis clericis vt beneficium fuit possessum. Arg. c. cum de beneficio, de præb. in 6. & cap. de quarta de præscrip. Hospitalis enim quod tam laicis, quam clericis commendari solet, beneficium censeri non debet.

DECISIO II.

Ex cons. 2. in Nouis, deest in antiquis.

2. **C**ongregatio Concilij Trid. cum non habeat potestatem ad contentiones facti definiendas, sed tantum ad decidendas quæstiones iuris, quæ super intellectu Concilij emergunt; consequenter cognoscere nequit de validitate sententiæ contra episcopum datæ in Hospitalis, aut domus aliqua religiosa ab episcopo visitari possit, cum sententia semel data in rem iudicatam transeat.

DE.

DECISIO III.

Ex consil. 39. in Novis deest in antiquis.

Hospitalis de bonis laici erectum, in quo non adest aut altare, aut capella, aut campanile, auctoritate Episcopi erectum non presumitur: illud tamen Episcopus mortuo fundatore visitare potest vigore Conc. Trid. sess. 22. de reform. c. 8. & 9. tollentis omnia privilegia, & consuetudines etiam immemorabiles contrarias, eiusdemque Hospitalis ratio deputatis reddi debet, sed Episcopo, si voluerit, presente.

TITVLVS XXX.

De iure patronatus.

S V M M A R I V M.

- 1 Beneficiarius onera a fundatore iniuncta implere tenetur, nisi sint legitime sublata.
- 2 Patronum faciunt dos, edificatio, fundus.
- 3 Patrono intra tempus non presentante, episcopus libere beneficium conferre potest.
- 4 Ius patronatus spatium 40. annorum prescribitur.
- 5 Patronatus ex presentatis aequè idoneis ad curatum vni gratificari potest.
- 6 Presentatio ab excommunicato declarato facta, non valet.
- 7 Presentatio ad curatum, & collatio facta minori 25. annorum, nulla.
- 8 Filius legitimus ex spurio clerici natus, non prohibetur illo iure presentari ad capellaniam iurispatronatus dicti clerici.
- 9 Collegiata tam secularis, quam regularis, patronatum laicus habere potest.

DECISIO I.

Ex consil. 1. deest in Novis.

Beneficiarius onera a fundatore imposita implere tenetur, c. Eleuterius, 8. q. 2. & c. super eo, de paroc. & notat Concil. Trid. sess. 25. c. 5. de reform. nisi vel compositione patroni, vel auctoritate episcopi loci, vel legitima prescriptione, fuerint postea iuste sublata cap. de quarta, c. ad aures, & c. illud autem, de prescri.

DECISIO II.

Ex consil. 2. alias 7.

Cum tria sint, quorum quodlibet ad querendum ius patronatus sufficit, nempe traditio fundi, & edificatio, & dotatio, c. Abbatem, 2. 18. q. 2. & cap. nobis, de iure patron. Gl. in c. p. mentis, 16. q. 7. & Pan. in c. cum ecclesia vultera, de electio merito Rex Francorum fundi traditione patronus Monasterij Sanctæ Trinitatis Romæ in Monte Pincio habetur, in cuius honorem monasterium prefatum a solis Gallicanæ nationis viris religiosus gubernari debet.

DECISIO III.

Ex consil. 3. deest in Novis.

Episcopus beneficium, cuius ius patronatus ad laicum pertinet, sine consensu, & vocatione patroni, ecclesie alicui vniere non potest, patrono tamen intra tempus legitimum, quod est quatuor mensium, si sit patronus laicus non presentante, iure deuolutionis beneficium illud conferre potest, cap. qui, c. cum propter, de iure patron. & cap. 1. tit. eod. in 6.

DECISIO IV.

Ex consil. 4. deest in Novis.

Abens ius patronatus super aliquo monasterio, & ius presentandi in Abbatissam, quam ipse idoneam iudicauerit, ita vt ultra quadraginta annos institutio per-

petua deberetur Abbatissæ presentata, quæ institutiones perpetuæ presentatis per ordinarium fieri solebant, non obstantes vsu recepto de Abbatissa trienniali eligenda, adhuc etiam in Abbatissam perpetuam, idoneam quamcumque maluerit presentare potest, & ordinarius institutionem illius perpetuam facere tenetur, non solum ex eo quod prescriptio quadraginta annorum sufficit, & sit legitima, cap. de quarta, de prescri. sed etiam quia institutio prelatorum, & beneficiariorum iure communi perpetua esse debet, cap. satis peruersum, d. 56. & c. inuentum 16. q. 7. & reditio ad ius pristinum, & antiquum est fauorabilis, cap. exordio dist. 35. & Felin. in c. cum omnes de consue.

DECISIO V.

Ex consil. 5. 6. alias deest in Novis.

Concurrentibus duobus presentatis ad beneficium curatum de iure patronatus clericorum, si ambo reperiantur æque idonei, stante Concilij Tridentini decreto sess. 24. cap. 18. de reform. ius gratificandi ad patrum presentatorem, & non ad episcopum institutorem pertinet. Sed & duobus presentatis, & alter altero dignior reperiatur quamuis patronus ecclesiasticus dignum presentando digniore posthabito, peccat, presentatio tamen digni valet, c. monasterium, 16. q. 7.

DECISIO VI.

Ex consil. 7. alias 1.

Presentatio ad beneficium a patrono excommunicato declarato facta, aut institutio virtute illius, secuta, non valet: Io. And. & Pan. in canonibus, de iure patron. Sed neque excommunicatus declaratus nisi quoad institutionem, fructus suos facit. Gl. in cap. pastoralis, §. verum, de appel.

DECISIO VII.

Ex consil. 8. deest in Novis.

Presentatio ad beneficium Curatum, & collatio, seu institutio facta minori ætate vigintiquinque annorum saltem captorum, inualida, & ipso iure nulla censenda est, c. cum iniunctis, §. inferiora, de elect. & tam ordinarius instituendo, & patronus presentando, quam presentatus possessionem capiendo peccat, nec fructus beneficij facit suos, cap. graue de prescri. & Felin. in cap. in nostra, de rescript. corol. 2. sed nouam collationem cum contento patroni, & institutionem ex dispensatione Papæ obtinere tenetur, antequam dicti beneficij fructus suos facere possit.

DECISIO VIII.

Ex consil. 4. in Novis, deest in antiquis.

Clericus filiam vnicam habens, quam per rescriptum Principis legitimum, vt in omnibus suis bonis succederet, si in vltima voluntate capellaniam institutam pro anima sua relinquat, cum clausula, vt in ea succedat clericus magis proximus, & consanguineus eius, bonæ vitæ, & famæ, absque vlla Papæ dispensatione, clericus filius legitimus prædictæ filiæ, nepotq; clericus fundatoris, si bonæ vitæ, & famæ sit, ad præfata capellaniam presentationem non solum admitti, sed etiam in partibus terminis, attendita voluntate testatoris, vt hisque testamenti inspectis præferri debet, Gl. in c. quia clericus, verb. filij, de iure patron. cum naturaliter inspecto iure naturæ etiam filij bastardi, & spurij ex familia, parentela, domo & sanguine defuncti procedere dicantur, in eisque naturalis effectus cadat. Arg. 1. pronuntiatio, §. familiaris, C. de verb. signific.

DECISIO IX.

Ex consil. 6. in Novis, deest in antiquis.

Collegiata tam secularis, quam regularis patronatum, & ius Abbatissam, aut prælatum presentandi, ex Papæ privilegio laicus habere potest, cui iure communi competit, vt beneficiandos, & monachos dos superiori presentare possit, qui habentes qualitates necessarias admittere tenentur.

TITV.

TITVLVS XXXI.

De Censibus.

SVMAMRIVM.

- 1 Notarius, quando a visitatis aliquid accipere valet.
- 2 Gabellas novas imponit superior, vetans extrahi triticum non molitum.
- 3 Edictum monitorium, sicut censura, causam iustificatiuam continere debet.
- 4 Censuræ redimibilis pretium non est iure communi taxatum, & a quo taxandum.
- 5 Censuræ impositio super re aliena fieri debet pecunia numerata.
- 6 Censuræ annuus quali pretio emi possit sine usura.
- 7 Consuetudo soluendi tributum episcopo an reuocari possit.
- 8 Censuræ perpetuus constitui potest sine circumstantijs a Pio V. requisitis.
- 9 Censuræ, super qua re poni, aut quo tempore solui potest.
- 10 Subsidiu charitativum episcopus petere potest.
- 11 Visitator aliquid malè accipiens est ipso iure suspensus.
- 12 Clericus soluens spontè collectas peccat, sed non excommunicatur, exigens autem sic.
- 13 Gabellas, ac Datia noua imponere potest Marchio Mantua, sine excommunicatione.
- 14 Censuræ cum pacto, vt sit liber ab omni onere, iuste imponi potest.
- 15 Episcopi pro ineundo eorum aduentu, aliquid accipere, & petere possunt.
- 16 Gabellam imponere, ius est Principi reseruatum.

DECISIO I.

Ex cons. 1. in vtrisque.

- 1 Notarius, seu cancellarius Episcopi ab his, qui visitantur, rone decretorum, & scripturarum in visitatione factarum, iustum salariu accipere potest, c. statutum, §. notarius, de refer. in 6. nisi de familia visitatoris sit, vel nisi illud ex publico habeat, vt ait Pan. in c. 1. nu. 9. de simo, aut consuetudo, vel statutum rationale illud sibi prohibeat, vt inquit Concil. Trident. sess. 24. c. 3. de refer. Neq; enim notarij de familia visitatoris esse solent, nec famuli eorum, nec visitatis, aut visitatoribus gratis seruire tenentur, vt patet ex c. 1. §. q. 1. & lege naturæ, & diuina, operarij dignus est mercede sua, vt colligitur Luc. 10. c. . .

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 8.

- 2 Dominus & superior qui subditis suis imponit, ne triticum extra territoriu eius integrum, & non molitum vendere possint, Bullæ Cœnæ Domini, vetanti, ne quis noua pædagia, & gabellas imponat, contrauenire censetur; quia cum id, quod nostrum est, a nobis absq; nostro consensu auferri non debet, id quod nostrum, ff. de reg. iur. & au. Innoc. in c. qua in ecclesiarum, de const. & libertas exportandi triticum vendibile non molitum extra territoriu bonum quoddam sit, pecunia æstimabile subditorum, absque illorum consensu eis auferendum non est; & per gabellas, & pædagia noua, etiam incrementa eorum, & onus, & grauamen nouum pecunia æstimabile intelligitur.

DECISIO III.

Ex cons. 3. alias 35. de sententia excommuni.

- 3 Ecclesia licet census sibi debitos exigere possit, edictu in seu monitoriu pro iisdem soluendis sine clausula iustificatiua petere non potest, sed ipso iure nullum

censetur, quod sine clausula iustificatiua factum sit; enim edictum monitorium, sicut Censuræ per præcepta de re aliqua faciendæ, vel danda late. causam iustificatiuam (nempe, quod si quis aliquam iustam causam habuerit, de non parendo mandato in eo contento & eam voluerit allegare, audietur intra tempus in eo præfixum) continere debet; Alioquin ipso iure nullum censetur; ex Gl. in c. ex parte de ver. b. signif. Sed neque monitoria, quamlibet iusta, partem aduersariam ligant, aut eos qui aliquid iuste tenent, vel probabiliter credunt esse suas; quia nemo contra se aduersarium suum iuuare tenetur; ita Fel. in c. si duobus. de appell. sed illos solos ligare censetur, qui vel iniuste detinent bona aliqua, vel sciunt, qui sint, qui illa iniuste tenent; vnde qui teneret aliquid clam acceptum pro eo, quod sibi verè deberetur, virtute alicuius Monitorij id manifestare non tenetur.

DECISIO IV.

Ex cons. 79. alias 3. de empt. & vendit.

- 4 Episcopi licentia, quamuis ad exercendos contractus Censiticos vtilis esse possit ad tollendos scrupulos, necessaria tamen non est, sed eos vnusquisque sine aliqua Papæ, vel Episcopi, vel Superioris sui licentia debito modo licite inire potest: Censuræ autem saltem redimibilis pretium iure communi non est taxatum, sed in diuersis Prouincijs pro arbitrio Principis, consideratis circumstantijs necessarijs taxandum est.

DECISIO V.

Ex cons. 77. alias 1. de locato. & cond.

- 5 Contractus Censiticos (de quo in Bulla Pij V.) contractus est, per quem Dominus rei imponit alicui censum alteri super re sua, vel quæ putatur eius, pro certo pretio, & pecunia numerata, vnde non obstante Bulla illa, quæ ad vsuras palliatas arcendas, quæ fieri solebant inter simulantes vendere census pro certa pecunia, quam vere coram Deo assumentibus mutuo pro soluenda vsura nomine census edita fuit, licite prædium aliquod in censum annuum dare licet, cum contractus talis non censiticos, sed potius emptionis emphyteuticus, vel locationis censendus sit, ex §. adeo. in fin. de loca. & l. 1. & 2. C. de iure emph. qui licite contrahi potest.

DECISIO VI.

Ex cons. 9. alias 10. de empt. & vend.

- 6 Censum annuum magnum pro paruo pretio emens, vsuram non committit; cum in contractu vsurario necessum est, vt tradens pecuniam, formaliter, aut virtualiter aliquid ultra fortem vi mutui accipiat, & vt cedens obliget se formaliter, vel virtualiter ad dandum aliquid ultra fortem; cum tamen in dicta census emptione & venditione nihil simile reperiat; eo quod nec emens, pretium datum, nec vendens aut cedens præfatam præstationem annuam, repetere potest, & erit, quoties inter pretiu datum, & præstationem annuam non seruetur æqualitas, vt asserit Nau. in Man. c. 23. nu. 78. iustè autem pensio, vel præstatio annua per quintuplicem cassari solet. Hæreditatem, ff. ad l. Fal. scilicet & Pensiones annuæ ad vitam Pensionarij concessæ, auctoritate Papæ per quintupli solutionem communiter redimuntur; & iustè centum quorannis pro mille accipi possunt, cum hac conditione, vt cessante vita accipientis, obligatio reddendi ea cesset.

DECISIO VII.

Ex consil. 7. alias 3.

- 7 Episcopus licet vrgente necessitate subsidiu charitativum a suis clericis petere potest; c. cum Apostolis, §. 1. de censib. aliquid tamen tanquam sibi debitum, cessante illa, dummodo consuetudine immemoriali, & bona fide illud non præscripserit, petere nequit. cap. fin. de consuet. & Pan. ibi. & gl. in c. 1. de const. Et talis consuetudo soluendi tributum Episcopo tanquam irrationalis a Papæ, habita ratione circumstantiarum redimium, rerum, personarum, & scandali, iustè reuocari potest, & debet.

DE-

DECISIO VIII.

Ex cons. 8. alias 12. de censib.

Cum mens. & voluntas condentis legem consideranda sit. eaque mens. Pontificis in constitutione illa. quae de Censibus edita est. fuit. ut contractus usurarii auferretur. qui fieri solent sub specie pacis. de retrovendendo. & emendo pretio minore iusto propter gratiam. & facultatem. quam ementes faciebant vendentibus de redimendo. quando vellent. vel v. que ad certum tempus. ut clarum sit. Pontificem de Censu temporalis & redimibili solum illam intellexisse. consequenter stante etiam Bulla Pij V. super constitutione Censuum. census perpetuus sine circumstantiis dictae Extravagantis iuste constitui potest. non solum ex eo quod Bulla haec nihil de Censu perpetuo meminit. & lex exorbitans a iure antiquo communi extra causam extendenda non est. Quae a iure. de regu. iur. in 6. maxime in re iusta. qualis est constitutio census perpetui. cap. Eleuther. 28. q. 2. & ca. praeterea. de iure patron. sed etiam quia ratio. mens. & intentio legislatoris in censu perpetuo. & irreducibili cessat. ut palam est.

DECISIO IX.

Ex cons. 9. alias 18. de emptio. & venditio.

Census super re certa immobili. & fructifera ab q. ve. tri valoris inquisitione poni potest. & factus est quod sit res immobilis. quae vere reddere possit quotannis tantam vel maiorem quantitatem redditum. quam sit census eius impositus. nec iure aliquo antiquo. vel nouo iustum census annui pretium definitur. sed secundum varietatem regionum variari potest. sicut nec iure aliquo praescribitur tempus. quo census huiusmodi solui debeat. sed secundum loci consuetudinem vel in fine semestris. vel in fine anni solvendus est. vel alio tempore. quo inter partes non conveniant. ut solvatur census priusquam mos regionis habeat aut ut detur fideiusor de soluendo censu tempore debito quia cum per Extravagantem Pij V. venerint omnia pacta. quibus venditor census grauetur ultra ius commune. & iure communi nihil de tempore soluendi. aut de datione fideiusoris de soluendo censu tempore debito. statutum est. consequens plane est. non posse pactum aliquod ad ius. quo venditor grauetur ad dandum fidei usorem. vel ad censum ante tempus consuetum regionis persolvendum.

DECISIO X.

Ex cons. 10. alias 5.

Subsidium charitativum a personis clericorum ratione suorum beneficiorum peti potest c. conquirente. de officio ord. c. cum Apostolus de censib. quantum tamen esse debeat. non est iure definitum.

DECISIO XI.

Ex cons. 11. alias 2.

Visitor ratione officij sui aliquid male accipiens. ipso iure suspensionem incurrit. c. exigit. de censib. in 6. & C. Trid. c. 24. c. 3. de ref. ab ea tamen absolui potest. dummodo intra mensem simplicem. siue tantum quantum via concussionis accepit. restituat. Arg. cle. 2. Si. de haeret.

DECISIO XII.

Ex cons. 12. alias 5. de immunit. eccles.

Sacerdos bona patrimonialia habens. & ordinatus ad illa data ei pro titulo ordinationis. post Concilium Tridentinum sess. 21. c. 12. de ref. ad soluendas collectas laicis impositas vel imponendas de huiusmodi patrimonio. plus quam de alijs bonis Ecclesiae non tenetur. cum bona huiusmodi ratione tituli. ad quem ordinatus est. privilegij Ecclesiae. & bonorum ecclesiasticorum. etiam in casibus a iure non expressis gaudeant. quas si sponte soluat. licet excommunicatione non incurrit. grauitate tamen peccat. c. aduersus. de immunit. eccles. & eas exigens. ultra peccatum censu tam excommunicationis incurrit c. Non minus. tit. eod.

DECISIO XIII.

Ex cons. 13. alias 7.

Cum ex inuestituris diuersis Marchionis Mantuae eius Regalia habere costet. nec ab eo appellatur. quam-

uis nouas gabellas iniuste imponendo peccat. ca. Innouamus. de censib. Man. c. 27. n. 61. in excommunicatione tamen Bulla Caxae. quae contra solos non habentes ius eas imponendi fertur. ut ait Nau. in Man. c. 27. n. 61. non incidit.

DECISIO XIV.

Ex cons. 14. alias 19. de emptio. & venditio.

Cum constitutione Pij V. de Censib. edita. anno 1569. constit. 80. in ordine in ep. Cum onus illa solum pacta vetantur. per quae venditor census ad aliquid obligatur. ad quod iure communi non tenetur praeterquam ad solutionem census. consequenter census super aliquo praedio certo. & finibus recte designato. ut ab omni onere. impositione. gabella. & vectigali liber solvatur. licet constitui potest. ita ut venditor. & non emptor. ab huiusmodi onerum solutione liber intelligatur. quia per tale pactum ad id solum obligatur emptor. ad quod soluendum de iure communi tenetur emptoris enim est. non venditoris. impositiones. & gabellas ratione praedij impositas soluere. secus vero si ad eas soluendas venditor census obligaretur eo quod hac ratione ad aliquid ex pacto soluendum ipse venditor Censu obligatur. ad quod de iure communi non tenetur. quod praesata constitutione prohibetur.

DECISIO XV.

Ex cons. 4. in Nouis. deest in antiquis.

Cum consuetudo non solum dat iurisdictionem. c. coquestus. 9. q. 3. sed etiam inducit obligationem praesentia. di aliqua annua. Arg. c. seruitum 18. q. 2. & munera. quae olim fuerunt consuetudine transire possunt in debita. l. si certis annis C. de pac. inde fit. ut quamuis Episcopi. & alij a muneribus abstinere iubeantur. Exo. 23. & Deut. 16. poterunt tamen a ciuitate. vel ab ecclesiis. & Monasterijs eius aliqua munera illis in primo eorum aduentu dari consuetudine accipere. tanquam debita. immo & recipere tenentur. ne & successoribus praedictent.

DECISIO XVI.

Ex cons. 6. in Nouis. deest in antiquis.

Quamuis Gabella imponere ius sit reuerentum Principi pertinens ad regalia. cap. 1. quae sunt regalia. in vsu feud. ciuitas regia sine regis consensu eam imponere nequit. accedente autem Regis consensu. quamuis iusta causa eam imponendi non adit. eamque imponendo peccat. in Bulla in tamen caxae contra imponentes nouas gabellas non incidit. quando quidem haec non contra omnes imponentes. sed solum contra imponentes. & ad id potestatem non habentes fertur ex Naua. in Man. c. 27. n. 61. Rex autem ad id potestatem ordinariam habet. & ciuitas delegatam habere potest.

TITVLVS XXXII.

De Consecratione Ecclesiae.

SVMMA RIVM.

- 1 Locus primus Congregationis clericorum Regularium est Roma.
- 2 Reconciliatio cimetij polluti. quando & quomodo fieri debet.
- 3 Parochi. indumenta altarium. & alia quaedam benedicere possunt.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 9. de maior. & obed.

Locus primus Congregationis clericorum Regularium. qui vulgo Theatini appellantur. merito Roma haberi debet. cum illic primo Congregatio haec instituta. & a Papa Clemente Septimo confirmata fuerit. ibique in Ecclesia Sancti Siluestri habitare primo omnium coeperit.

DECISIO II.

Ex cons. 1. in Nouis. deest in antiquis.

Cum reconciliatio seu rebenedictio cimetij polluti eisdem omnino casibus. facienda sit. qui-

bus reconciliatio ecclesiæ, eodem etiam modo reconcilianda est. Arg. c. consuluisti. de consec. eccl. vel altar. Vnde sicut Ecclesia non consecrata ad celebrandum, si polluat, reconciliari poterit per presbyterum cum aqua a se exorcizata, c. si. de consec. eccl. vel altar. ita etiam cæmeterium non solemniter consecratum, sed simpliciter auctoritate Episcopi deputatum ad sepelendum, a Sacerdote cum aqua ab ipso exorcizata reconciliari potest. Et sicut Ecclesia consecrata ad celebrandum, per Episcopum, & non per presbyterum reconciliari debet: c. aqua. de consec. eccl. sic etiam cæmeterium solemniter consecratum per episcopum, sit polluat, per solum episcopum, aqua solemniter cum vino & cinere per episcopum benedicta, solemniter reconsecrari debet, d. c. consuluisti nec a presbytero absque speciali privilegio, ecclesia, vel cæmeterium hoc modo consecratum & pollutum reconsecrari valet.

DECISIO III.

Ex conf. 2. in Nouis deest in antiquis.

Cum omnia, quæ sunt ordinis, exceptis ijs, quæ sunt ordinis episcopalis, & quæ sunt expressè sacerdotibus simplicibus iure communi prohibita, (vt est consecratio corporaliū c. consecrato, de consec. d. 1. & c. quamuis. d. 68.) parochi facere possint, vnde & aquam lustralem benedicunt, Ecclesiam nondum consecratam sed solum benedictam, si polluat, aqua a se exorcizata expiant, & alia ornamenta altarium benedicunt, imò etiam solo iure scripto at. et. vestes sacras, seu indumenta sacerdotis benedicere queunt; quia tamen consuetudo vniuersalis contrarium induxisse videtur, & constat eam posse legè inducere, & legem inductam abrogare, c. si. de consuet. solū parochis ex consuetudine indumenta altarium, & alia ornamenta, exceptis vestibus ad dicendam Missam sacerdoti necessarijs, & corporalib. benedicere licet; quia sola vestium sacerdotaliū, & corporalium benedictio, ab eorum potestate, consuetudine, vel iure communi subtracta videtur,

TITVLVS XXXIII.

De celebratione Missarum,

S V M M A R I V M.

- 1 Subdiaconus qui non est, in Missa parasceues passionem sine stola, vt lector, cantare potest.
- 2 Presbyter preces ordinatas, cum sacris vestibus vestitus, dicere debet.
- 3 Missam celebrans addere potest clausulam, Et Regem nostrum, &c.
- 4 Missam celebrare licet capite tecto amictu, cessante scandalo.
- 5 Missam sine literis dimissorijs, etsi peccat, irregularitatem tamen non incurrit.
- 6 Missa sacrificium quot modis applicari valet defunctis.
- 7 Missa pro vna multis pitiatis accipiens, etiam de licentia superioris, peccat.
- 8 Missas tres nullus sacerdos in nocte sancta celebrare tenetur.
- 9 Missam bis in die quando celebrare licet.
- 10 Eucharistiam infirmo bis post cibum per modum viatici quando dare licet.
- 11 Breuiario Romano qui non tenentur, eo extra chorum vti non possunt.
- 12 Beneficiarius horas non recitans, primis sex mensib. peccat solum, postea vero etia fructus restituere tenetur.
- 13 Canonici horas collegialiter in choro recitare tenentur.
- 14 Horas recitare non tenetur, qui possessionem beneficii non est adeptus.
- 15 Cæcus, qui horas dicere non valet, nulla ad hoc dispensatione indiget.

- 16 Horas priuatim recitare potest, quis idiomate quoniam.
- 17 Milites religiosi, vt pensionarij, ad officium B. Mariæ non tenentur.
- 18 Missam audire tenetur latinus, qui eam non nisi ritu Græcorum audire potest.
- 19 Breuiarium antiquū habes, an nouo Romano vti possit.
- 20 Missa, & officium defunctorum, an pro viuis dici possint.
- 21 Missarum numerus in ecclesiarum foundationibus positus, vt minimi possit.
- 22 Beneficiarius horas non recitans pro rata fructus restituere tenetur.
- 23 Dispensatus subdiaconus, vt ducat uxorem, an ad horas canonicas teneatur.

DECISIO I.

Ex conf. 1. deest in Nouis.

Subdiaconus qui non est inseruiens in celebratione Missarum solemnium, tanquam subdiaconus, vel partem vel totam passionem solus in die parasceues sine stola tanquam cantor, aut lector cantare potest; sicut Epistolam sine manipulo quilibet clericus cantare valet, modo non seruiat in alijs vt Diaconus, vel subdiaconus, & Presbyter sibi de more sub silentio Euangelium cantandum dicat.

DECISIO II.

Ex conf. 1. alias 3.

Cum cōsuetudo immemorialis Ecclesiæ latinæ sit, vt presbyter orationes & preces ordinatas cum sacris vestibus vestitur, recitet, & consuetudo rationalis, præsertim cum sit immemorialis vim cōstitutionis habet, vbi lex deficit; c. Super quibusdam, de verb. sign. consequenter Presbyteri omnes singulas preces pro singulis vestibus in Missali Romano institutas, cum sacris vestibus vestitur, recitare tenentur: Eatum tamen omnium, aut vnus omisso dummodo ex obliuione, in cogitantia, vel alia iusta de causa fiat, & non ex contemptu, venialis solum culpa erit; cum in omni materia paruitas, & subreptio transgressionis legis, vel consuetudinis a mortali excuset, ita S. Th. 2. 2. q. 3. ar. 3. & q. 36. ar. 2. & 3. & Nau. in Man. pr. l. 9. nu. 10. Mortalis autem erit, si ex contemptu, vel sine contemptu, scienter, deliberate, & sine causa omittentur, cū constet orationes illas accessoria quædam esse prædictis vestibus, sine quibus presbyter missando peccaret, etiam si id metu mortis faceret, vt placet Cai. 1. 2. q. 96. ar. 4. & Nau. in Man. c. 2. 5. nu. 83. accessoriū autem tui principalis naturam sequi debet, c. Accessoriū, de reg. iur. in 6.

DECISIO III.

Ex conf. 3. alias 4.

Missam celebrans in vltima oratione, quæ in Missa post communionem pro Papa dicitur, iuxta antiquum vsum, clausulam illam, & Regem nostrum cū prole Regia, & Episcopum nostrum non obstante Bulla Pij V. in Missali Romano posita, qua idem Pontifex in Missarum celebratione decernit, nihil vnquam addendum, detrahendum, aut mutandum esse, addere licite potest; eo quod lex quæ non est recepta, vel non quoad aliquam partem saltem non obligat quoad illam partem, pro qua vtu recepta non est, S. leg. 1. d. 4. & gl. in c. 1. de treuga & pace, etiam si quoad alias omnes partes recipiatur: vt sentit Nau. in Man. c. 23. nu. 62. vnde cum lex illa etiam ipso Papa viuente & sciente, non solum in Hispania, sed etiam in tribus saltem Ecclesijs vbi bis, scilicet S. Iacobi, B. Mariæ de Mōferrata, quæ est Aragonum, & S. Antonij quæ est Lusitanorum, recepta non sit, quod illi in particulam, non quidem ex contemptu, ob bonos mores, respectus, obseruantiam, & pietatē, qua hortante Apostolo, 1. Tim. 2. subditi sunt, & esse debent in suos Reges, sine peccato a celebrantibus clausula illa addi potest.

D E.

DECISIO IV.

Ex conf. 4. alias 7.

Sacerdos debilitate, & frigida capite laborans, cessante scandalo cum quo nihil licet. c. Nihil cum scandalo, de præser. Missam, præsertim vlt. ad consecrationem, capite amictu facto recto celebrare sine peccato, aut vlla irreuerentia poterit, cum in primitiua Ecclesia solitos fuisse presbyteros missam celebrare capite amictu recto cõfiteri, & amictus ipse, prout oratio ecclesiastica testatur, ca pius armaturam significat. Qui tamen sic celebrandi causam non manifeste iustam haberet, sed dubia, ab Episcopo prius, si commode adiri possit, dispensationem impetrare debet, in quo etiam euenit, aliquo potius panniculo albo, quam alio pileolo, quia propius ille ad amictum facrum, quam hic, accedit, vtendum erit.

DECISIO V.

Ex conf. 5. alias 1. de cleric. peregr.

Sacerdos peregrinus, licet sine literis dimissorias celebrando male faceret, c. extranei, & c. priuatus, d. 71. nullam tamen irregularitatem sic Missando incurrit, nisi iure aliquo particulari clericis peregrinis indicta suspensio esset, donec licentiam assequerentur, censura. n. non nisi in casib. a iure expressis contrahitur, c. is qui de sent. exc. in 6. Sed neque licentia, aut literis dimissorias indiget ad hoc, vt fecerit celebrat, c. Tur. de cler. peregr. aut etiam ad publice celebrandum, si iterum dimissorias ad presbyterium suscipiendum paulo antea datæ fuerunt, quia episcopus ad presbyterium suscipiendum aliquem approbans, satis etiam approbare, & testari videtur, cum nec suspensum, nec irregularem, aut alias prohibuit esse, c. si celebr. de cler. exc. ministr. cum isti ad Presbyterium ordinari minime possint. Qui tamen ante aliquot annos per dimissorias episcopi sui presbyter ordinatus est, nouo indiget ad celebrandum testimonio, eo quod testimonium diu antea ad ordinem Sacerdotij suscipiendum concessum, mores præfentes non satis probat.

DECISIO VI.

Ex conf. 6. alias 9.

Cum Missæ suffragium mortuis, & intentione animi ante Missam, & memoriam in Memento Missæ, & per collectas expressas in ipsa Missa applicari possit, c. cõ graua. c. non æstimemus, c. animæ, 13. q. 2. & c. visum, de cõsec. d. 1. & c. cum creatura de celeb. miss. quorū omnium ceteris parib. optimus modus est per collectas, (cum suffragatio per collectas, alias duas includat, alia vero ista non includunt, qui. n. debito modo per collectam suffragatur, intendit applicare suffragium defunctis, pro quib. collectam pronunciat, & facit etiam eorum memoriam, & verbis præterea appositis, & ab ecclesia consuetis, pro eis precatur episcopi, & Religionum Prælati, quib. a Conc. Tri. sel. 25. c. 4. de ref. facultas data est, vt in synodo diocæsana, vel in Capitulis Generalib. circa Missam reductionem statuere possint, quicquid ipsi expedire censuerint, ita tamen vt eorum defunctorum semper commemoratio fiat, prædictum Missarum numerum non sine iusta causa diminueri debent, cum constet vnā Missam pro plurib. dictam non prodesse singulis eorum tantum, quātū prodesset vni eorū, si pro eo singulariter diceretur, vt ait N. in M. c. 25. n. 103. vnde Missas iusta ex causa sic diminuente, eas dicturis imponat, vt animas defunctorum his omnib. modis iuuent, applicādo, s. eis valore eius, intentione ante Missam, memoria in Missæ Memento, & speciali collecta defunctorum, cum hoc sine iactura temporis, aut alterius operis conuenienter fieri possit, & Missarū de defunctis collectæ ceteris paribus in hoc aptiores, et fructuosiores sunt, quā collectæ Missarum de viuis, cū illæ specialiter, expresse, & directè defunctis applicentur, collectæ vero altarū Missarū non item, & pie, & sancte commemoratio de defunctis in Missa de festo saltem priuato fieri potest, c. visum de cõsec. d. 1. & c. cum creatura de celeb. Miss. & Pan. in cons. 99. vol. 1. quamuis etiam permittitur, vt in maximè solemnib. festis omittatur, ad gloriam eorum referendo illam omissionem, & gloriam in præfatorū defunctorū opem & auxilium, & satis est hæc virtualiter fieri, quādo ob inaduertentiā, vel obliuionem interdū

expresse applicationem illam celebraturus non faceret.

DECISIO VII.

Ex conf. 7. alias 8.

Sacerdos Regularis, aut alius pro vna Missa multas pstantias etiam de Superioris licentiā accipens, peccat, ex Nau. in Man. c. 25. n. 92. nisi expresse vel tacite cõsentiat illi, pro quib. dicenda, vel quib. ipsa Missa est promissa, cū Missa vna pro vno, & alio dicta non ita prodelt, ac dicta pro vno tantum ex eo. Nau. in Man. c. 25. n. 103. Nec quicquam prodest scientia, aut licentiā Prælati, quia non habet ipse potestatem remittendi obligationem soluendi debitū, quæ iure naturali, Diuino, & humano cõtrahitur, c. si res aliena. 14. q. 6. nec quisquam ab obligatione soluedi aliquid vni liberatur, eo quod debitum illud alteri soluitur, c. ea quæ, de iureiu. quamuis. n. Missæ valor infinitus sit, finito tamen modo applicatur, sed neque paruitas pitantiæ a singulis habitæ celebrantē excusare potest, nisi tāta esset paruitas, vt iustè præsumi possit, dantē pitantiā non dare illam, vt tota vna Missa ei applicetur, sed tantū pars aliqua eius, quæ celebraturus videbitur.

DECISIO VIII.

Ex conf. 8. alias 1.

Quamuis in die Natiuitatis Domini sacerdos tres Missas celebrare poterit, c. Noctē sancta de consec. d. 1. & Nau. in Man. c. 21. n. 2. & c. 25. n. 37. iure tamen cõmuni solū attentio, & secluso voto, iuramento, promissione, & statuto particulari, vel alia obligatione speciali, nullus tres illas Missas celebrare tenetur, quæ Missæ ita dicendæ sūt, vt vna, seu prima earum solum ante auroram, & reliquæ post auroram, vel omnes post auroram, siue vnus solus sacerdos sit, siue plures, dicantur, & alteram illarū, quam volunt, omittere, vel dicere possunt.

DECISIO IX.

Ex conf. 9. alias 2.

Missam bis in die propter necessitatem, & vtilitatē, & sacerdotum penuriā celebrare licet, c. consuluisti. de cel. Miss. gl. & Pan. ibi. vtilitas autem audientium, non dicentū consideranda est, gl. in d. c. consuluisti, quæ autem talis sit, arbitrio boni, & prudētis viri relinquitur, cum. n. aliquid indeterminatum iure statuitur, determinatio boni viri arbitrio est faciendā. l. 1. ff. de iur. delib. c. de causis, de off. deleg. & Nau. in Man. c. 25. nu. 57.

DECISIO X.

Ex conf. 10. alias 41. de penit. & remis.

Eucharistiæ sacramentum infirmo regulariter in eadē infirmitate plurtquam semel, post cibum sumptum in modum viatici, dare non licet, eo quod prohibito de non communicando post cibum eodē die, præcepti est. viati cum autem secūda vice in eadē infirmitate accipere, cõsiliū tantum est, propter quod præceptum transgredi non licet, arg. c. quod præcipitur, 14. q. 1. præsertim cum vix proberetur de præcepto teneri infirmū etiam vna vice post cibum communicare, cum regulariter præceptum non sit extra tempus paschale cõmunicare, c. Quod in te. de pen. & remis. & gl. ibi. qui tamen diu ægrotaret, & laberetur tantū temporis, intra quod ratione voti, vel penitentiz, vel alicuius legis particularis, (quali tenentur monachi, Clem. ne in agro. §. sane. de statu monac.) vel boni viri arbitrio teneretur æquē de consilio, & honestate communicare secūda vice, ac prima, nec commode expectari poterit manē sequens, post cibum sumptum secūda, qua prima vice viaticum sumere pari ratione potest.

DECISIO XI.

Ex conf. 11. [alias] 16.

15. 16.

Breviario Rom. nouo, qui non tenentur, eo extra chorū vti non possunt, cū Papa illius vsum, ex cõsensu tantū Episcopi, vel Capituli cõcedat, & diuersitas, & discordia facile nasceretur, si in eodē Monasterio vti esset diuersorum Breviariorum, quia sic alij extra chorū nouos, alij Breviario antiquo vterentur, quod indecēs, & indecorū videtur, c. in noua actione 16. q. 7. Cle. 1. de elec. Quāuis forte peccatū dānandus nō esset qui nono extra chorū aliquando vteretur, cum Bulla nulli veteri nouo extra chorū vti, sine episcopi, aut capituli cõsensu, sed solū in choro.

H 2 DE-

DECISIO XII.

Ex conf. 12. alias 19.

12 **B**eneficiarius horas canonicas non recitans primis sex mensibus peccat, fructus tamen illo tempore receptos restituere non tenetur. Extrau. Pij V. Ex proximo. & Nau. in Man. cap. 25. num. 22. Postea vero receptos ecclesiæ, vel pauperibus restituere obligatur. Quod si beneficiarius ipse sit pauper, ut honeste se sustentare non possit, fructus restituendos sibi, & suis parètib; pauperibus saltem delicentia episcopi applicare potest.

DECISIO XIII.

Ex conf. 13. in utrisque.

13 **C**anonici ecclesiarum Cathedralium chorum sine iusta causa ad horas canonicas in eo dicendas non aduenientes, mortaliter peccant, nec absolendi sunt, quamuis eas alibi pronuntiant; Quia Canonici omnes præsertim ecclesiarum Cathedralium iure communi (ca. 1. & c. dolentes, de celebr. Miss. & Conc. Tri. ses. 24. cap. 12. de ref.) & regulari horis statutis officium diuinum cum alijs in choris collegialiter canere, & pronuntiare tenentur; & obligatus ad aliquid in certo loco, vel erga certas personas, extra illum locum, vel erga alias personas illud faciendi, debito suo non satisfacit, c. nos quidem c. Innocens, de testam. Secus tamen de eo sentiendum est, qui infirmus captus, & violenter detentus, aut alia iusta de causa impeditus est, quo minus eas cum alijs in choro recitare queat. c. 1. de cler. non resid. in 6. c. cum dilectus c. ad nostram eod. t. in antiquis.

DECISIO XIV.

Ex conf. 14. alias 17.

14 **C**um beneficiarius horas canonicas solum ratione beneficii obtinere recitare teneatur; nec presentatus, vel nominatus ad beneficium, neque electus, si nondum sit, confirmatus, c. Transmissam c. nihil, de elect. neque prouisus, neque is cui collatio facta est, donec prouisioni sibi factæ consenserit, cum vique ad illud præstitum, beneficium non sit suum c. si tibi absentis, de præb. in 6. neque expectatiuus & similes gratias habens; sed neque qui duas sententias super beneficio, & sequestrum super fructibus eius in fauorem suum obtinuit, si nondum est ei illud collatum, horas canonicas recitare tenetur; Et iura omnia, quæ onus eas dicendi imponunt, de beneficiario habentibus quæstum in beneficio loquuntur, licet nondum adepta possessio fuerit.

DECISIO XV.

Ex conf. 15. alias 14.

15 **C**æcus, qui horas dicere non valet ab ijs recitandis, etiam sine vlla Papæ dispensatione excusatur.

DECISIO XVI.

Ex conf. 17. alias 12.

16 **Q**ui plures linguas callet horas canonicas priuatim in diomate, quod sibi magis ardet, & partem earum vno, & partem altero, modo id sine contempto, & aliquo bono respectu faciat, recitare potest; officium autè paruum B. Virginis solum choro addictos ligat; vnde canonicus, qui aliqua de causa choro interesse non tenetur, ad officium paruum B. Mariæ, quod in eo a Canonice iubetur dici, non obligatur.

DECISIO XVII.

Ex conf. 18. alias 22.

17 **M**ilitēs religiosi S. Iacobi de spata, qui ex ordinis institutione ad preces horarias ceterum & viginti Patris nostri, cum totidem Ave Maria quotidie persequendas tenentur, ad officium paruum B. Virginis ratione pensionis ecclesiasticæ, quam obtinent, ex Pij V. constitutione non obligantur. Quia cum lex legislatoris mente, & ratione extēdi, & limitari debeat, c. Suggestum, & c. meminimus de app. l. & Pa. l. i. & mens Authoris & ratio prædictæ legis est; ne fruētes fructibus beneficiorum omnino immunes essent ab onere dicendi aliquas preces, ad quas beneficiarij tenentur; non extenditur ad eos, qui alia de causa ad alias preces, & plures, quam sunt preces officij B. Virginis obligantur; sicut nec presbyter vel illius, vel alterius

ordinis, qui ad horas canonicas tenetur, ad officium B. Virginis ratione pensionis, quā habet, plus quam alius presbyter pensionem carens, obligatus, præsertim quia illa 120. Patris nostri, & Ave Maria loco horarum canonicarum succedunt; ad quas clerici illius ordinis tenentur, adeo ut quodammodo videntur horæ canonicæ; subrogatum autem naturam eius, cui subrogatur, lapit, l. cum quis S. qui in iuratum, ff. si quis cau. & c. ecclesia, vt lit. pen. Sicut ergo qui alia ratione ad horas canonicas tenetur, ex prædicta Pontificis constitutione ad illud officium paruum ratione pensionis non tenetur; ita neq; illius ordinis religiosi Milites vt pensionarij tenebuntur.

DECISIO XVIII.

Ex conf. 19. alias 5.

18 **I**talus aut alius latinus in terris Græcorum habitans in die facti missam ritu Græcorum audire tenetur, dummodo modus celebrandi Missas illarum terrarum, ritui catholicorum necessario iure diuino in eis celebrandis seruando non sit contrarius; quamuis in aliquo iuri canonico consuetudine antiqua abrogabili forte contrarius fuerit. Sicut enim ipsa celebratio, non seruatis illis, quæ de iure diuino seruanda sunt, peccatum est; ita & auditio in tali casu iure diuino censetur prohibita, eo quod esset cōsensu in peccatum iure diuino prohibitu, quod nulla ratio ne licet, vt patet Ro. 1. & c. 1. de off. del. Quia vero Græci in terris suis secundum modum catholicorum abrogabile celebrare non obligantur, Arg. c. si de consuetud. licite, & sine peccato latinus eorum Missas audire poterit, & proinde a præcepto ecclesiæ de audienda missa in diebus festis non excusabitur; Ex quo fit, vt diligenter informare se vnusquisque debet de modo celebrandi eorum, vt missas eorum audire, nec ne possit, & teneatur, diuidet.

DECISIO XIX.

19 **Q**uamuis clericus habenti Breviarium aliquod priuatum ante ducentos annos scriptum, ex suo solo cōsensu, nouo Romano vt liceat, eo quod breuiarium illud auctoritate priuatum scriptum, a generali præcepto dicendi horas iuxta formulam noui Romani non excipitur; habenti tamen Breviarium publicum auctoritate publica episcopi vel alia legitima ante ducentos annos cōpositum nouo Romano non nisi consentiente prælato, & maiore parte capituli, vel conuentus, vt non licet.

DECISIO XX.

Ex conf. 6. in Nouis, deest in antiquis.

20 **D**efunctorum missa & officium, vt pro le fiant, vel dicantur, antequam moriantur, procurare licet; cauere tamen debet sacerdos, ne orationes, in quibus aliquæ mortuæ esse enunciant, illi viuo applicet, qualis est illa, quæ incipit, Inclina, vbi illa verba habentur, Animam famulati, quam de hoc seculo migrare iussisti, & alie similes, quæ id esset mētiri, quæ quæ licet, c. 1. & c. cū humilitatis 12. q. 2.

DECISIO XXI.

Ex conf. 11. in Nouis, deest in antiquis.

21 **M**issarum numerus in fundationibus ecclesiarum, aut capellarum donationibus olim appositus, vniuersatur, quauis iustā causam præstat diminutio redituum, & augmentum preij rerum ad victum, & vestitum necessarium, quia tamen vna Missa vociua pluribus non satisfacit ad hoc vt missæ votiue, quas fideles petunt, vt ad suam intentionem dicantur singulæ pro singulis piritantibus, ob paucitatem sacerdotum, vel annone caritatem sic diminuantur, vt per vnā satisfiat illis, qui petunt tacite, vel expresse singulas pro singulis piritantiis, nisi consensus eorum, quibus promittuntur, accederet; (quod raro, aut nunquam accidere solet) petendum non est.

DECISIO XXII.

Ex conf. 18. in Nouis, deest in antiquis.

22 **H**oras non recitans beneficiarius fructus perceptos pro rata temporum, & officiorum, quæ recitare omisit, restituere tenetur, iuxta extrau. Pij V. inc. ex proximo. conf. 1. & 8. in ordine, non quidem ecclesiæ præcise, cuius est beneficium, sed satisfacit alijs operibus pijs, vel si est pauper, sibi tanquam pauperi erogando.

DE.

DECISIO XXIII.

Ex cons. 2. in Novis, deest in antiquis.

Quia congruit accessorium sequi naturam sui principalis, c. accessorium, de reg. iur. in 6. sicut dispensatio in utroque facienda, & maior viginti annis dispensatio ad dignitatem potest esse iudex delegatus, si habeat viginti annos, licet ad illud non sit specialiter dispensatus, ex Dom. in can. nos consuetudinem, dist. 1. ita etiam, & sub diaconus dispensatus a Papa ut uxorem ducat, ducta illa, a recitatione horarum dispensatus censetur.

TITVLVS XXXIV.

De baptismus, & eius effectu.

SVMMA RIVM.

- 1 Baptismus nondum integre nati verus est, licet sub conditione ad cautelam baptizari possit.
- 2 Baptizatus sine solemnitate solita, in sacro sepeliri debet.
- 3 Cognationem spirituales non contrahit non baptizatus baptizans.
- 4 Catechizandi nulla lege ad baptismum suscipiendum obligantur.
- 5 Monstrum illud baptizandum non est, quod caret anima rationali.
- 6 Baptismus non vitiat quaecumque verborum forma inuitatio.
- 7 Baptizandus non est rationis capax, qui vult in peccato, vel infidelitate perseverare.
- 8 Innocentes pro Christo occisi, per gratiam Christi, salui facti sunt, & martyres effecti.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 2.

Infans nondum integre natus, & propter timorem mortis baptizatus per abluionem capitis, vel alterius partis iam nate, vel extra corpus matris apparentis, vere est baptizatus, qui licet ad cautelam sub conditione, si non es baptizatus, ego te baptizo, licite baptizari possit, secundum tamen meo baptizatus, vere baptizatus non est; Nec ex baptismo secundo sic ad cautelam cum catechismo, & exorcismo naturae compatentis, aut cognatio spiritualis, quae matrimonium impedit, & dirimit, ut sine Papae dispensatione cum matre sic baptizati matrimonium contrahere possit; quamuis secus de baptismo priori sine catechismo & exorcismo ministrato, ex quo talis cognatio spiritualis oritur, sentiendum sit.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 3. de sepul.

Cum omnis Christianus in loco sacro sepeliri debeat Arg. cap. ecclesiam de consec. d. 1. & tototit. de sep. etiam infans rite intra, vel extra ecclesiam in necessitate si ne solemnitate solita baptizatus, & moriens antequam suppleatur, in ecclesia, vel in cimiterio cum cruce, & alijs solitis adhiberi sepulturae infantis solemniter baptizati, iuste sepeliri potest; ita Ostiensis in summa de conse. eccel. s. cum autem sit, cum certum sit talem baptizatum esse, & characterem christianismi insignitum, e. quemadmodum, 37. qu. 7. & gratiam sacramentalem aequae, ac si cum solemnitate baptizatus esset accepisse, cum sola sacramenta, & non sacramentalia gratiam ex opere operato conferant. ex DD. 4. dist. 1.

DECISIO III.

Ex cons. 3. alias 1. de cognat. spiritualis.

Quamuis nondum baptizatus alterum baptizatio cognationem spirituales non contrahat; ex S. Th. 4. d. 42. q. 1. art. 3. sicut nondum habens vitam carnalem, cognatus alterius carnaliter esse non potest baptizatus tamen nec dum confirmatus tenens confirmandum, cognationem spirituales cum eo contrahit, ex Sil. ver. matrimonium, 8. q. 7. eo quod vitam ipse spirituales iam habet.

tus alterius carnaliter esse non potest baptizatus tamen nec dum confirmatus tenens confirmandum, cognationem spirituales cum eo contrahit, ex Sil. ver. matrimonium, 8. q. 7. eo quod vitam ipse spirituales iam habet.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. alias 1.

Sicut catechizandi ad baptizandum se offerentes, coram notario & testibus ad baptismum suscipiendum obligare se non tenentur, ita neque episcopus, aut parochus catechumenos, dum in fide instruantur, alere lege aliqua cogi poterit, quamuis infantibus, inuitis parentibus, & cognatis baptismum petentibus, de alimentis providendum sit.

DECISIO V.

Ex cons. 30. in Novis, deest in antiquis.

Monstrum illud baptizandum non est, quod anima rationali caret, sine qua non est homo, qui solus capax est baptismi; in quadam, de celebr. Miss. an autem talis sit qui cum capite ferino, & reliquis membris humanis nascitur, iudicio petitorum relinquatur.

DECISIO VI.

Ex cons. 4. in Novis est consil. 3. de claud. desponsat. dub. 4. in antiq. sed quia huc titulo conuenit, rectius hic ponitur.

Baptismus non vitiat diuersitas verborum, modo actum baptizandi, & causam principalem, scilicet sanctissimam Trinitatem distincte exprimat, sine omissione alicuius personae, sicut nec vitatur ex eo quod ab haeretico iudaeo vel pagano cum debita intentione faciendi quod factum est ecclesia, & multo minus si in forma Graecorum conferatur, secus autem si aliqua trinum personarum Trinitatis omitatur, aut aliqua mutatio essentialis in illis ad fouendum errorem fiat, prout Bolnenses faciunt, qui loco illius dictionis vnice Spiritus sancti, hanc Spiritus, omittunt alia particula Sancti ponunt; Quandoquidem dicto Spiritus sine additione verbi Sanctus, nec nomen est proprium Spiritus sancti, nec Spiritui sancto appropriatum, sed omnibus personis competit, Nam & pater, & filius est Spiritus, & Sanctus ita S. Th. 1. par. q. 36. art. 1.

DECISIO VII.

Ex cons. 5. in Novis, est cons. 3. de claud. desponsat. dub. 12. in antiq. sed quia materia illius huc titulo conuenit, hoc in loco appositum.

Baptizandus non est rationis capax, qui in peccato, vel infidelitate perseverare vult, si tamen baptizetur, habereque intentionem illud recipiendi, verum baptismum recipit, ex S. Th. 3. p. q. 68. art. 4. & ar. 8. ad 4. Turca: um vero aut aliorum infidelium filij vsu rationis carentes, quos parentes, penes quos remansuri sunt, ob id baptizari petunt, ut sic ab aliqua infirmitate liberentur, baptizandi sunt, sicut & adulti, qui ideo excitantur ut baptizentur, quia exinde corporis sanitatem recipere sperant.

DECISIO VIII.

Ex cons. 6. in Novis, deest in antiquis.

Sicut Innocentes pro Christo occisi, quamuis non proprio merito, cum vsu rationis carerent, per gratiam tamen Christi, salui facti fuerunt, & martyrij laureolam adepti, sunt ex S. Th. 2. 2. q. 124. art. 1. ita etiam, & martyrium a praegnanate pro Christo assumptum, fetui animato pro baptismo ad salutem prodest, & is, sicut Innocentes, dicitur pro Christo occisus, quando intentio occidentis matrem pro Christo, etiam saltem virtualiter in filij nondum nati occisionem,

TITVLVS XXXV.

De reliquijs, & veneratione sanctorum.

SVMMA RIVM.

- 1 Reliquias martyrum extrahens, aut veniales exponens, grauiter peccat.

H 3 Reli-

- 2 Reliquias sanctorum in collo, ad eorum honorem portare licet.
- 3 Synodus Prouincialis, vel episcopalis, ne crucis signum humi sculpatur, statueret potest.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 2.

1 Reliquias Martyrium sicut extra Capsulas ubi repositæ sūt, extrahere, aut veniales exponere graue peccatum est; cap. 2. de reliq. & ven. sanc. & l. Cæsarea, 3. C. de sacrosanct. eccl. ita terram puteo ianam intra quam verisimile est Sanctos martyres esse sepultos, extrahere, & terram illam per campos passim diuulgare peccatum mortale censetur; quando quidem maior irreuerentia eis sic fieri videtur, quàm si reliquiæ eorum veniales aliquibus in finem reuerenter eas colendi exponerentur.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 1.

2 Corpora sanctorum sepulta, quamuis sine licentia de loco ad locum transferre non liceat, i. & vlt. C. de religio. & sumpt. fun. eorum tamen reliquias vel in aliquo oratorio honetto, aut area decenti seruare, vel etiam ad prælia, & loca periculosa, aut circa collum, ad honorem sancti, cuius illa sunt ob fiduciam, & spem intercessionis eius ad diuinam Maiestatem secum habere & portare licet, dummodo id sine aliqua vanitate, & superstitione fiat qualis est quod vas sit: i. angulare, aut de ista, vel illa materia; ita S. Tho. 2. 2. q. 96. art. 4. & Syluest. verb. reliquias, quaest. 5.

DECISIO III.

Ex cons. 3. in vtrisque.

3 Synodus Prouincialis, vel Episcopalis, ne crucis signum in aliqua re humi iacente pingatur, vel sculpatur, statueret potest non solum ex eo quod in plerisque patribus ab huiusmodi pictura, & sculptura iustus de causis abstinere, sed etiam quia id olim iuxta legem Cæsarea, l. 1. C. nemini licere signaturum est. Et episcopus contra ius nouum illud ad antiquum reducendo aliquid legitima de causa statueret valet: c. in his c. catholica d. 1. Pan. in c. quod sit per his, de maior. & obed. & Nau. in Man. cap. 2. i. num. 5.

TITVLVS XXXVI.

De obseruatione ieiuniorum.

SUMMARIVM.

- 1 Ieiunium vigiliæ Pentecostes, de præcepto est.
- 2 Ieiunare potentibus famulis, dominus dans cenam peccat.
- 3 Dispensatus vt secreta, & sine scâdalo diebus pisculæ carnis vesci possit, coram socijs id facere nequit.
- 4 Dispensatus a ieiunio a confessore imposito non liberatur.
- 5 Bullam habens Cruciatæ, lacticiæ, vel pisces diebus interpolatis edere potest.
- 6 Ieiunium quadragesimæ duo includit, et quæ illa sint.
- 7 Ieiunare dicitur, qui necessitate ductus, aliud non habes, carnes comedit.

DECISIO I.

Ex consil. 1. in vtrisque.

1 Ieiunium Vigiliæ Pentecostes de præcepto est, c. nosse, c. de ieiunio. d. 76. & gl. ibi. prout generalis ecclesiæ consuetudo obseruari videtur.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 3.

2 Dominus animaduertens famulos suos, cum possent non ieiunare, & eos admonens, vt si possint, ieiunent; si postea sine causa iusta eos ieiunium frangere sciat,

ijdem cenam denegare tenetur, & cenam ieiunare potentibus dans peccat.

DECISIO III.

Ex cons. 3. alias 4.

3 Dispensatus vt carnes diebus pisculæ secreta, & sine scâdalo comedere possit, illis coram socijs, quibus cum ordinare comedit, vesci non potest. Quia mens & intentio Papæ cum tali clausula dispensantis esse videtur ne solito modo cum alijs socijs domesticis, & exteris aduenientibus comedat; in omnibus autem dispositionibus mens & intentio dispensantis seruanda est, c. fi. de præb. & l. in omnib. ff. de cond. & dem.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. alias 5.

4 Cruciatæ concessa cum clausula, vt qui illam acciperent, ova & lacticiæ diebus, quibus est indictum ieiunium ecclesiasticum comedere possint, & satisfacere huiusmodi ieiunio; dummodo alia, quæ requirit ieiunium, seruent; ad ieiunia feræ quartæ, sextæ, & sabbati ob Iubilæum indicta, non extenditur. Quia cum dispensationes quæ a iure communi exorbitant, quale est privilegiū prædictæ clausulæ Cruciatæ, odiosæ sint, & restringendæ, c. Ea quæ, & c. odia. de reg. iur. in 6. & aliud est ieiunium ecclesiasticum a iure communi, indictum, & aliud a confessore in penitentia impositum, & aliud a voto implendum, & aliud ob Iubilæum a Papa iniunctum, & a quibus non fit illatio, l. Papinianus. ff. de minoribus, consequenter privilegiū datum ad moderandum ieiunium ecclesiasticum a iure communi institutum, ad ieiunium ex voto, vel a confessore iniunctum, vel a summo Pontifice ob Iubilæum indictum, vel a superiore ad aliquem particularem respectum alicui impositum, non est extendendum.

DECISIO V.

Ex cons. 5. alias 18.

5 Villam habens cruciatæ, licet lacticiæ, & pisces diebus interpolatis, vel etiam lacticiæ in vna refectione, & in altera pisces, ob necessitatem, de consilio medici, & confessarij edere possit; simul tamen in eodem prædicto lacticiæ, & pisces, virtute illius cruciatæ comedere non potest. Quia in priori casu contingere potest, quod in altera illarum comestionum habeat necessitatem comedendi lacticiæ & non in alia; quæ autem vice edendi illa necessitatem non habet, & commodè piscibus vesci possit, lacticiæ comedere non debet, quia cessat causa edendi in Bulla expressa; in casu vero posteriori, quia semper erit peccatum pisces in eodem prandio, vel eadem cenâ comedere, nunquam erit licitum; si enim pisces comedere non possit sine damno notabili suæ salutis, eos comedendo peccat mortaliter; si uero iterum, si parum piscium comedendo solummodo ei parum noceret, ita Innocen. recept. in c. tua de homic. & Nau. in Manu. c. 1. §. vii. si vero eos comedere non potest, caret consequenter necessitate comedendi lacticiæ, vnde nec illa per tenorem Bullæ cruciatæ licite comedere potest.

DECISIO VI.

Ex cons. 2. in Nouis, deest in antiquis.

6 Ieiunium quadragesimale duo præcipit, vnum, vt totam; Alterum, vt singulos dies ieiunemus, vnde qui primum fregit, vno, aut altero die non ieiunando, adhuc secundum seruare, & reliquos singulos dies ieiunare tenetur ex S. Th. 2. 2. q. 147. & ibi Car. art. 6. & 7. & Nau. in Man. c. 2. i. nu. 20. & 27.

DECISIO VII.

Ex cons. 6. in Nouis, deest in antiquis.

7 Ieiunare sicut dicitur is, qui, quia non potest habere panem, & cibos quadragesimales, semel tantum in die comedere carnes, aut ova, aut lacticiæ; eo quod necessitas cibos hos quadragesimales facit, ita etiam probat licite ieiunare dicitur is, cui Papa concessit, vt diebus ieiuniorum carnibus, & omni vesci poterit, dummodo seruet alia quæ requiruntur.

requirit ieiunium: quando quidem concedendo huiusmodi facultatem, vt etiam carnes, & oua huic privilegiato cibi quadragesimalis, & diebus ieiunij conuenientes sint, Papa concedere censetur.

TITVLVS XXXVII.

De immunitate ecclesiarum.

SYMMARIVM.

- 1 Gabellas personales, vel de rebus suis, clerici non debent.
- 2 Statutum vt confrater sine consensu fratris non possit confratrem in ius vocare, non est contra libertatem ecclesiasticam.
- 3 Index laicus extrahens aliquem ab ecclesia exempta incurrit poenam, nisi restituat.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 4.

Cum iure cōi canonico, clerici gabellas personales, seu portoria pro fructibus de suis hortis, arboribus & prædijs suis collectis, & amico alicui, vel domino, etiam extra territorium existentis non transmissis, aut pro rebus proprijs, quas intra territorium suum vendunt, solvere non debeant, c. negociatorem, & c. eiiciens. d. 88. & toto tit. ne cleric. vel monachi, & l. 1. & 2. & toto tit. ff. & C. de don. Pa. lib. 1. cons. 6. & Dec. cōs. 1496. sed solum pro rebus, quas negociandi causa, aut alio cōtractu non gratuito extra territorium vendunt, cle. vlt. de censib. non pōt Res publica nouum pedagium imponere, ita vt ecclesiasticus extra territorium, portorium seu pedagium soluere teneatur. Ita Nau. in Man. c. 17. nu. 201. Secus tamē si dolo, vel fraude excusandi portorium aliquod nomine doni mitteret, factō prius expresse, vel tacite pacto, vt is, cui mittitur, tantundem, vel plus remittat nomine doni: cū fraus, & dolus nemini patrocinari debeant, c. Sedes Apostolica. de refer.

DECISIO II.

Ex consil. 2. alias 6.

- 2 Statutum a Confratria factum, vt nullus confratrum alterum confratrem coram iudice seculari, vel ecclesiastico super temporalibus, vel spiritualibus conuenire possit, nisi de consensu Prioris dicte Confratriæ, sub pena expulsiōnis a Confratria. neque malum est, neque contra libertatem ecclesiasticam; eo quod in effectu nihil aliud quam consilium Apostoli, quod habetur 1. Corin. 6. continet: Absurdum autem est aliquid ab Apostolo cōsultum, contra libertatem ecclesiasticam ceteris; Nec; statutum illud quēquam ad illud seruandum astringit, nisi volentem intrare Confratriam, quam nemo intrare cogitur; neque alia poena Confratrem punit, quam quod esse desinat illius confraternitatis frater, nec aliquod contra libertatem ecclesie bona fide seruans, censuram vllam incurrit ex Innoc. in cap. nonerit, de sent. excomm. & Nau. in Man. cap. 27. num. 119.

DECISIO III.

Ex cons. 3. alias 1.

- 3 Index laicus al quem ab ecclesia exempta extrahens, nisi captum ecclesie restituat peccatum, & poena contra sic extrahentes illatam incurrit.

TITVLVS XXXVIII.

De Ecclesijs ædificandis, vel reparandis.

Hic titulus deest in antiquis.

SYMMARIVM.

- 1 Pensionem habens super beneficio quando ad ecclesie reparationem tenetur.

DECISIO I.

Ex cons. vnico in Nouis, deest in antiquis.

- 1 Pensionem clericus super beneficio ecclesiastico, & fructibus eius, impositam habens, pro rata ad illius ecclesie reparationem tenetur, nisi pensio ita imposita fuerit, vt ab omni onere libera solueretur.

TITVLVS XXIX.

Ne clerici, vel Monachi secularibus negotijs se immisceant.

SYMMARIVM.

- 1 Clericus beneficiarius, nec presbyter, nec monachus, ius ciuile publice sine dispensatione legere potest.
- 2 Presbyter Doctoratum in iure ciuili assumens nullam poenam incurrit.
- 3 Beneficiatus, sacris, & monachos ars medica est prohibita.
- 4 Bannitos a consue Gregorius XIII. non obligat, sed solum illis fauere prohibet.
- 5 Clericus patrocinando poenam nullam incurrit, nisi mors, aut mutilatio sequatur.
- 6 Tutelam, & curam Minorum suscipere nec episcopus, nec sacerdos secularis cogitur.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 5.

- 1 Clericus beneficiarius, qui nec presbyter, nec Monachus est, sine vlla dispensatione ius ciuile publice legere potest, dummodo beneficia, quæ obtinet, nec dignitates, nec Personatus, nec officia sint; c. Multa. de præben. & c. super specul. Ne cler. vel Monach. cum clericis etiam in dignitate constitutis legum ciuiliū auditio tantum, & non prælectio prohibita sit, ex Nau. in Man. c. 27. nu. 16. Sed neque irregularitas ob prælectionem legum criminalium, neque propter Commentarios super illis compositos, sed tantum propter homicidium, vel mutilationem factam, ope consilio, vel auxilio ad id præstito, & ob eam præstationem consecuto, incurritur.

DECISIO II.

Ex cons. 2. in vtrisque.

- 2 Presbyter beneficiatus, dummodo leges ciuiles sufficienter calleat, Doctoratus gradum in iure ciuili sine incurso alicuius celsuratum, irregularitatis, aut sine amissione beneficii, assumere potest, vt ait Pan. in d. cap. super specul. Nec vlla opus est ordinarij licentia, quia eam ordinarius dare non potest; si tamen sine sufficienti scientia Doctoratum sumat, peccat quidem, ex Glo. in clem. 2. de Magistris, censuram tamen aliquam non incurrit.

DECISIO III.

Ex consil. 3. in vtrisque.

- 3 Clericus simplex, ordine sacro, & beneficio ecclesiastico carens licet officio, & arte medica vtens, non plusquam laicus medicus peccet; sacro tamen ordine insignitus, vel beneficium ecclesiasticum etiam non sufficiens victui honesto habens, eis vtendo peccat; cum officium seculare, cuius exercitium prohibetur clericis, & Monachis, vt colligitur ex toto tit. ne cler. vel monachi. & ex Concil. Trid. sess. 22. c. 1. de ref. exerceat, ita Nau. in Man. c. 25. num. 111. Nullam tamen censuram, aut irregularitatem ob solum artis medicæ exercitium, attentis solum iure communi incurrit, & nulla talis poena, nisi iure expressa sit, incurri solet, c. is qui. de sent. excomm. in 6. DE.

DECISIO IV.

Ex consil. 2. in utrisque.

Constitutio Gregorij XIII. contra Bannitos, quamvis clericos ad eos accusandos, denunciandos, & propalandos non obliget, cum huiusmodi denunciatio, & accusatio res periculosissima, & morti vicina sit, ad quam legislator clericos obligare non solet; cap. Erit autem. d. 4. & ait Nau. in Man. c. 27. nu. 196. Eorum tamen fautores, etiam si clerici sint, extra casus sacræ confessionis, & alios, in quibus iure naturali, vel diuino eis fauere tenentur, comprehendit.

DECISIO V.

Ex consil. 5. alias 6.

Clericus in quatuor tantum minoribus constitutus, & omni beneficio carens, vel etiam sacris initiatus patrocinando in causis, siue sint ecclesiasticæ, siue secularis, aut criminales, excommunicationem, aut aliam censuram non incurrit, neque etiam irregularitatem, dummodo ex suo patricinio mors, aut mutilatio membri non sequatur: cap. Sententiam sanguinis. ne clerici, vel mo-

nachi. Ita tamen patrocinando mortaliter peccat, si vel beneficium ecclesiasticum habeat, vel in sacris constitutus sit, etiam si beneficio careat, exceptis casibus iure permissis, cap. 1. de postulat.

DECISIO VI.

Ex consil. 1. in Nouis deest in antiq.

Tutela, & curam Minorum suscipere, nec episcopus, nec sacerdos secularis, multo que minus monachi suscipere tenentur, generaliter, C. de episc. & cler. & cap. generaliter. 16. q. 1. siue tutela sit legitima, quæ lege defertur; siue Dativa, quæ a iudice datur; siue testamentaria, quæ a testatore defertur. Poterunt nihilominus episcopi & presbyteri illam suscipere, si volunt, sine vllius alterius licentia, modo illam turpis lucri gratia, vel ob alium malum finem non suscipiant. Immo etiam & religiosus tutor curator, & testamenti exequutor esse potest, petita tamen & obtenta superioris licentia: cap. 2. de testamen. in 6. sed et si episcopus, presbyter, aut religiosus huiusmodi tutelam, & curam ob malum finem suscipiât, iuris tamen communis suspensionem ipso iure non incurrit, cap. peruenit, dist. 86.

Finis Libri Tertij.

DECISIONVM

CASVVM

CONSCIENTIÆ

Ex doctrina Consiliorum Martini ab Azpilcueta Doctoris Nauarri
collectarum.

LIBER QVARTVS.

TITVLVS I.

De Sponsalibus, & Matrimonio.

SVMMARIVM.

- 1 Matrimonium sine parcho contractum non valet, nec vim sponsaliorum habet.
- 2 Virginem nulliter ducens, & deflorans, an dotare teneatur, licet illa postea fornicetur.
- 3 Virginem pellicentem deflorans iure poli restituere non tenetur, quamuis iure fori condemnabitur.
- 4 Virginem sacratus, vel coniugatus sine deceptione deflorans, nihil restituere tenetur.
- 5 Matrimonium ex dispensatione contrahentes, negata copula, post commissionem ad dispensandum secuta, peccant, sed valet matrimonium.
- 6 Filij ex matrimonio nullo legitime contracto, & durante amborum, vel alterius coniugis ignorantia nati, sunt legitimi.
- 7 Papa leges suas, ac prædecessorum suorum, an reuocare possit, ac si late non fuissent.
- 8 Episcopus, quando super impedimento matrimonium dirimentibus dispensare valet.
- 9 Denunciations Matrimoniorum omnis ordinarius, etiâ Abbas remittere potest.
- 10 Matrimonium clandestinum ante Concilium Triad. contrahentes peccabant, sed validum erat.
- 11 Iudeus conuersus licitè cum ea contrahit, cum qua pater ante eius conuersionem coiuit.
- 12 Matrimonium nec verum, nec præsumptum est, si nec verba de presenti, nec copula interuenerunt.
- 13 Matrimonium coram parcho schismatico, non tamen declarato, & coloratum titulum habente contractum, validum est.
- 14 Papa ex causa dispensare potest, ut episcopus uxorem ducat.
- 15 Matrimonium sublato impedimento nouum consensum requirit.
- 16 Matrimonium contra formam dispensationis Papa contractum, est nullum.
- 17 Dispensatio ab vno coniugum alio ignorante impetrata, vtrique prodest.
- 18 Matrimonio diu absente, & ad mortem ægrotante, uxor alteri nubere nequit, nisi certo mortuum sciat.
- 19 Matrimonium fidei per procuratorem cum vna, & deinde per se cum alia contrahens, quid facere debet.

Ma-